

ΕΤΟΣ Β' ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1909

ΑΡΙΘ. 2

ΑΠΟΚΡΕΩ ΤΟΥ 1909

ΜΗΝΟΛΟΓΙΟΝ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Ἡμέραι 28—Ὁ ἥλιος εἰς τοὺς Ἰχθεῖς

N.	Π.	Ἡμ. ἐβδ.	Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 11, ἢ νύξ 13.
14	1	Κυριακή	Τῆς Ἀπόκρεω. Τρύφωνος μάρτ.
15	2	Δευτέρα	Ὑπαντή τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.
16	3	Τρίτη	Συμεῶν τοῦ Θεοδόχου καὶ Ἀννης.
17	4	Τετάρτη	Τσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου.
18	5	Πέμπτη	Ἀγάθης μάρτ. Πολυεύκτου Πατρ.
19	6	Παρασκ.	Βουκόλου ἐπισκόπου Σμύρνης.
20	7	Σάββατ.	Ψυχασάββατον. Παρθενίου ἐπισκ.
21	8	Κυριακή	Τῆς Τυροφάγου. Θεοδώρου τοῦ Στρατ.
22	9	Δευτέρα	Καθαρὰ Δευτέρα. Νικηφόρου μάρτ.
23	10	Τρίτη	Χαριλάμπους ἱερομάρτ.
24	11	Τετάρτη	Βλασίου ἱερομ. Θεοδώρας Αὐγούστης.
25	12	Πέμπτη	Μελετίου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας.
26	13	Παρασκ.	Μαρτινιανοῦ τοῦ Ὄσιου.
27	14	Σάββατ.	Τῶν Ἁγίων Θεοδώρων, Λύξεντιου.
28	15	Κυριακή	Τῆς Ὁρθοδοξίας. Ὁνησίμου τοῦ ἀπ.
1	16	Δευτέρα	Παμφίλου μάρτ. καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
2	17	Τρίτη	Θεοδώρου μεγαλομάρτ. τοῦ Τήρωνος.
3	18	Τετάρτη	Λέοντος πάπα Ρώμης.
4	19	Πέμπτη	Ἀρχίππου, Φιλήμονος, Ἀπφίας, Ἀποστ.
5	20	Παρασκ.	Λέοντος ἐπισκόπου Κατάνης.
6	21	Σάββατ.	Τιμοθέου τοῦ ἐν Συμβόλοις.
7	22	Κυριακή	Β' τῶν Νηστειῶν. Τῶν ἐν Εὐγενίσις.
8	23	Δευτέρα	Πολυκάρπου ἐπισκ. Πολυχρονίου ὁσ.
9	24	Τρίτη	Ἰ' α', β' εἴρεσις τῆς κεφ. τοῦ Προδρ.
10	25	Τετάρτη	Ταρασίου ἀρχιεπισκ. Κων)πόλεως.
11	26	Πέμπτη	Πορφυρίου ἐπισκόπου Γάζης.
12	27	Παρασκ.	Προκοπίου τοῦ Δεκαπολίτου.
13	28	Σάββατ.	Βασιλείου τοῦ Ὁμολογητοῦ.

ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ

7	Φεβρουαρίου	Νέα Σελ. ὥρα 0 λ. 26 π.μ.
14	»	Σελήνης πρῶτον τέταρτον ὥρα 5 λεπτά 16 μ. μ.
22	»	Πανσέληνος ὥρα 2 λεπ. 30 π. μ.

ΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΤΩΝ ΚΥΡΙΑΚΩΝ

A'	Κυριακή 1	Φεβρ. Ματθ. κε' 31—46
B'	Κυριακή 8	» Ματθ. ς' 14—21
Γ'	Κυριακή 15	» Ἰωάν. α' 43—52
Δ'	Κυριακή 22	» Μαρκ. β' 1—12

ΜΕΓΑΛΑΙ ΕΟΡΤΑΙ

1	Φεβρουαρ.	Κυριακή τῆς Ἀπόκρεω.
2	»	Δευτέρα Ὑπανταντή.
8	»	Κυριακή τῆς Τυροφάγου
14	»	Σάββατον τῶν Ἁγίων Θεοδώρων.
12	»	Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξ.

ΠΑΝΤΟΙΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΚΕΦ. Κ'.

Ἐπρωταγωνίστουν—ἐπρωταγωνίστησα, οὐχὶ πρωτηγωνίστουν—πρωτηγωνίστησα.

Ὁ Ἐμμανουὴλ Ροῦδῆς ἔγραψεν ἐν τῇ μεταφράσει τῆς Ἀγγλικῆς Ἱστορίας Τόμ. Α', σελ. 204 «μεταξὺ τῶν πολιτικῶν ἡγετῶν, οἵτινες πρωτηγωνίστησαν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπὸ τῆς παλινορθώσεως μέχρι τῆς ἀνάδου εἰς τὸν Θρόνον τοῦ οἴκου τῆς Ἀνδέρης» καὶ σελ. 389 «πρωτηγωνίστησαν κατὰ τὴν ἐπεληθούσαν μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ριχάρδου Κρόμβελ ἀντίδρασιν κατὰ τῆς στρατοκρατίας» καὶ Τόμ. Β', σελ. 152 «κατὰ τὰ ὁποῖα πρωτηγωνίστησε πολλάκις» καὶ σελ. 314 «οὐ μόνον πρωτηγωνίστησε κατὰ τοὺς πότους καὶ τὰς κυβοπαζίας τῆς ἀλλῆς, ἀλλὰ κατώρθωσε κτλ.» καὶ Τόμ. Δ', σελ. 402 «κατὰ τὰς ὁποίας πρωτηγωνίστησαν ὡς ρήτορες ὁ Βύρνετ καὶ ὁ Ἰάνε» καὶ Τόμ. ς', σελ. 138 «ἀφοῦ τῶντι πρωτηγωνίστησε κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν καὶ σελ. 238 «οὐδέποτε οἱ Ἄγγλοι πρωτηγωνίστησαν ἐν Ἡπειρωτικῷ ἀγῶνι» καὶ σελ. 407 ἐξέθεσε δὲ εἰς τὴν βουλὴν ὅτι πρωτηγωνίστησε κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν» καὶ σελ. 605 «ὁ Μονπάγης πρωτηγωνίστησε ἐν ταῖς Ἱστορίαις ταύταις.»

Καὶ ἄλλοι δὲ τῶν νέων Ἑλλήνων ἐποιήσαντο χρῆσιν τοῦ τε παρατακτικοῦ πρωτηγωνίστουν καὶ τοῦ ἀορίστου πρωτηγωνίστησα. Ἄλλ' οἱ τύποι οὗτοι εἶνε βαρβαρώτατοι. Τῶν ρημάτων πρωταγωνιστῶ καὶ δευτεραγωνιστῶ καὶ τριταγωνιστῶ ὁ παρατακτικὸς καὶ ἀόριστος δὲν δύνανται κατὰ τοὺς κανόνας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀλλως νὰ σχηματισθῶσιν ἢ ἐπρωταγωνίστουν-ἐπρωταγωνίστησα καὶ ἐδευτεραγωνίστουν-ἐδευτεραγωνίστησα καὶ ἐτριταγωνίστουν-ἐτριταγωνίστησα. Τοῦ παρατακτικοῦ ἐτριταγωνίστουν ἐγένετο χρῆσις ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους σελ. 314, 262 «ἀλλὰ μισθώσας σαυτὸν τοῖς βαρυστόνοις ἐπικαλουμένοις ἐκείνοις ὑποκριταῖς, Σιμύλῳ καὶ Σωκράτει, ἐτριταγωνίστησις σῦκα καὶ βότρυς καὶ ἐλάας συλλέγων ὥσπερ ὑπάρωνης ἐκ τῶν ἀλλοτρίων χωρίων» καὶ σελ. 315, 265 «ἐτριταγω-

νίστησις, ἐγὼ δ' ἐθεώρουν. ἐξέπιπτες, ἐγὼ δ' ἐσύριπτον». Πρβ. καὶ φωνασκῶ-ἐφωνάσκουν, ξεταγῶ-ἐξενάγουν, μυσταγωγῶ-ἐμυσταγώγουν, σιταγωγῶ-ἐσιταγώγουν, δημαγωγῶ-ἐδημαγώγουν, σιταρκῶ-ἐσιταρκῶν, κεφαλαγῶ-ἐκεφαλάγουν, παιδεραστῶ-ἐπαιδεραστῶν, κτλ. Ὅλως δ' ἀνελλήμιστοι θὰ ἦσαν οἱ τύποι φωνήσκουν, ξενήγουν, μυστηγῶν, σιτήσκουν, κτλ.

Λέγεται προμαχῶ-προεμάχουν καὶ συμμαχῶ-συνεμάχουν, καὶ ὑπερμαχῶ-ὑπερεμάχουν, ἀλλὰ ναυμαχῶ-ἐναυμάχουν καὶ μονομαχῶ-ἐμονομάχουν, κτλ.

Λέγεται κατηγορῶ-κατηγόρουν καὶ παρηγορῶ-παρηγόρουν καὶ συνηγορῶ-συνηγόρουν ἀλλὰ δημηγορῶ-ἐδημηγόρουν καὶ μακρογορῶ-ἐμακρογόρουν.

Λέγεται ἐπιγορῶ-ἐπιγόρουν ἀλλὰ ψευδογορῶ-ἐψευδόγορουν.

Λέγεται ἀποστατῶ-ἀπεστάτουν καὶ ἐπιστατῶ-ἐπεστάτουν ἀλλὰ διχοστατῶ-ἐδιχοστάτουν καὶ ζυγοστατῶ-ἐζυγοστάτουν καὶ πρωτοστατῶ-ἐπρωτοστάτουν.

Λέγεται συσοιτῶ-συνεοίτουν ἀλλὰ μονοσιτῶ-ἐμονοσιτῶν.

Λέγεται ἀναλογῶ-ἀνελόγουν ἀλλὰ κκκολογῶ-ἐκκκολογῶν καὶ μακρολογῶ-ἐμακρολόγουν, κτλ.

Λέγεται συμπαθῶ-συνεπάθουν ἀλλὰ δεινοπαθῶ-ἐδεινοπάθουν καὶ κακοπαθῶ-ἐκακοπάθουν.

Λέγεται ἐπιθυμῶ-ἐπεθύμουν ἀλλὰ ραθυμῶ-ἐραθυμῶν καὶ μακροθυμῶ-ἐμακροθύμουν.

Λέγεται ἐκκακῶ-ἐξεκάκουν καὶ περικακῶ-περικέκακουν ἀλλὰ μνηρικακῶ-ἐμνηρικέκακουν.

Λέγεται συγγνωμονῶ-συνεγνωμόνουν καὶ ἀμφιγνωμονῶ-ἀμφιγνωμόνουν ἀλλὰ ὁμογνωμονῶ-ὁμογνωμόνουν.

Λέγεται ἀνταγῶ-ἀντηγῶν ἀλλὰ φωταγῶ-ἐφωταύγουν.

Λέγεται προθυμῶμαι-προεθυμούμην ἀλλὰ δξυθυμῶμαι-ὠξυθυμούμην.

Οὐ μόνον δὲ τοῦ ρήματος πρωταγωνιστῶ ἐσχηματίσθησαν ὑπ' ἀμαθείας παράσχημοι χρόνοι

ἀλλὰ καὶ τοῦ πολιορκῶ-πολιορκουμαι. Ἐρρήθη ὑπὸ τινος τῶν νέων Ἑλλήνων πολιορκήσε καὶ πολιορκήσαν καὶ πολιορκήθη καὶ πολιορκήθησας καὶ πολιορκημένοι-πολιορκημένοι. (Ἰδ. Περιοδ. Συγγρ. Σωκρ. Τόμ. Α'. σελ. 369). Παμμύχθηρον δ' εἶνε τὸ αὐτοπολιορκημένοι. Ὁ Κομνηνῶδης γράφει ἐν τῇ Συναγωγῇ Νέων Λέξεων σελ. 188 «αὐτοπολιορκεῖσθαι· αὐτοπολιορκημένοι ἔστ. ἐφημ. 16 Ἰαν. 97». Ὑπὸ τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων ἐλέγετο ἐπολιορκουν καὶ ἐπολιορκήσα κτλ. καὶ ἐξεπολιορκήσα, ἐξεπολιορκήθη, ἐκπεπολιορκημένοι.

Ὅμοιον τῷ πολιορκεῖτο εἶνε τὸ ἐν τοῖς Γεωγραφικοῖς τοῦ Στράβωνος φερόμενον πολυωχλεῖτο ὃ ἡμεῖς πρὸ πολλῶν ἐτῶν μετετυπώσαμεν εἰς τὸ ἐπολιορκεῖτο. Πικρατιθέμεθα ἂ ἐγράψαμεν ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀλληλογραφίας 1880, σελ. 233 εἰς Κέβητ. Πίν. ΙΕ', 2 «Ὀύκουν καὶ θύραν τινὰ μικρὰν καὶ ὀδὸν τινὰ πρὸ τῆς Θύρας, ἥτις οὐ πολὺ ὀχλεῖται, ἀλλ' ὀλίγοι πάνυ πορεύονται, ὥσπερ δυσκνήδου τινὸς καὶ τραχείας καὶ πετρώδους εἶναι δοκούσης;» Οὐδ' ἀμῶς ἡμεῖς ἀμφιβάλλομεν ὅτι ὑπὸ τοῦ Κέβητος ἢ Ψευδοκέβητος ἐγράφη ὅφ' ἐν «ἥτις οὐ πολυωχλεῖται», οὐχὶ κατὰ διάστασιν «ἥτις οὐ πολὺ ὀχλεῖται». Πρβ. Διόδωρ. Σικελ. ΙΔ', 95 «καὶ τῆς πόλεως τῶν Ἀγυρακίων ἦρχε πολυωχλουμένης κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς», καὶ Στράβ. σελ. 378 «καὶ διὰ ταῦτας οὖν ἐπολυωχλεῖτο ἢ πόλις καὶ ἐπλουτίετο». Ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ Στράβ. καὶ παρ' Εὐσταθίου μνημονεύονται τὰ τοῦ γεωγράφου σελ. 290, 34 φέρεται πολυωχλεῖτο, ὅπερ καίτοι παντελῶς βάρβαρα ὄν ἐτηρήθη ἀμετάβλητον ἐν τε τῇ ἐκδόσει τοῦ Μεινεκίου (σελ. 536, 18) καὶ ἐν τῇ τοῦ Κ. Μυλλήρου (σελ. 325, 22).

Ὁ Νάυκιος γράφει ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀριστοφάνους τοῦ Βυζαντινοῦ Ἀποσπασμάτων σελ. 179 α'. Quae confusio frequentissima; cf. Gros. in Philodem. p. 170. Photint p. 146. 6. sive Suidas: Κτεγλώττιζε· κτεφλυάρει, κτηγόρει, ἐλοιδόρει. Similiter Hesy chin: διέβχλλε, κτηγόρει. Sed. κατὰ γλωττίζειν est βλασφημεῖν, conviciari: itaque praestat κακηγόρει. Τῶν ρημάτων κατηγορεῖ

ΣΗΜ. Α'. Περὶ τῶν βραβίων τύπων ὑψηρευνίζετο ἀντὶ τοῦ ὑψιευνίζετο καὶ ἐκαρδιήγει ἀντὶ τοῦ ἐκαρδιάγει) Ἰδε Ἀθηνᾶν 1901 σελ. 459.

ΣΗΜ. Β'. Ὑπὸ τῷ εἰπόντος πολιορκήσε καὶ πολιορκήσαν ἀντὶ τοῦ ἐπολιορκήσε καὶ ἐπολιορκήσαν, κτλ. ἐρρήθη καὶ δημιουργεῖτο ἀντὶ τοῦ ἐδημιουργεῖτο καὶ καλλιέργουν ἀντὶ τοῦ ἐκαλλιέργουν. Παρρηρητέον δὲ ὅτι ὑπὸ Σκαρλάτου τοῦ Βυζαντινοῦ ἐγράφη ἐν τῷ Λεξικῷ τῶν Κυρίων ὀνομάτων σ. 428 (λ. Νίσιος) «ὅτε οὗτος ἐπολιορκεῖ τὰ Μέγαρχα.

καὶ παρηγορεῖ καὶ συνηγορεῖ ὁ παρατατικὸς ἐσχηματίζετο κατιγόρουν καὶ παρηγόρουν καὶ συνηγόρουν. Τοῦ δὲ κακηγορεῖ ὁ παρατατικὸς δὲν δύναται νὰ ἔχη ἄλλον τύπον ἢ τὸν ἐκακηγορουν. Πρβ. δημηγορεῖ—ἐδημηγορουν καὶ μακηγορεῖ—ἐμακηγορουν.

ΚΕΦ. ΚΑ'.

Ἰπόνομος.

Πάμπολλαι λέξεις, ἰσχυρᾶς ἀνάγκης ἐτειγούσης, παρελήφθησαν ἐκ τῆς παλαιᾶς καθόλου γλώσσης εἰς τὴν νέαν. Μία τῶν λέξεων τούτων εἶνε τὸ ὄνομα ἰπόνομος, ὃ λέγεται μὲν συνήθως θηλυκῶς ἢ ἰπόνομος, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Πολυβίου καὶ ἄλλων ἐκφέρεται κατ' ἀρσενικὸν γένος.

Πολύβ. σελ. 495, 27 Οὐλσκ. «ἐως οὗ τῶν αἰχμηκλῶτων τινὸς ὑποδείξαντος τὸν ἰπόνομον δι' οὗ κατέβαινον ἐπὶ τὴν ὑδρεῖαν οἱ πολιορκούμενοι, τοῦτον ἀναρρήξαντες ἐνέφραξαν ὕλην καὶ λίθοις καὶ πικρῇ τῷ τοιοῦτῳ γένει».

Διόδωρ. Σικελ. Γ', 45, 7, «τὸν δὲ χρυσὸν εὐρίσκοντες ἐν τοῖς φυσικαῖς ὑπονόμοις τῆς γῆς συνάγουσι πολὺν» καὶ Ε', 7, 4 «λέγουσι γὰρ τινες ἐκ τούτων τῶν νήσων ὑπονόμους εἶναι κατὰ γῆς μέχρι τῆς Αἴτνης καὶ τοῖς ἐπ' ἀμφοτέρωσιν τοιαῖσι συνημμένους» καὶ ΙΑ', 25, 3. «Ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς τῶν ὑδάτων ἐκ τῆς πόλεως ἐκροᾶς ὑπόνομοι κτεσκευάσθησαν τηλικούτοι τὸ μέγεθος, ὥστε ἀξιόθεκτοι εἶνε τὸ κατασκευάσμα, καίπερ διὰ τὴν εὐτέλειαν καταφρονούμενον. Ἐπιστάτης δὲ γενόμενος τούτων τῶν ἔργων ὁ προσαγορευόμενος Φαίλαξ διὰ τὴν δόξαν τοῦ κατασκευάσματος ἐποίησεν ἀφ' ἑαυτοῦ κληθῆναι τοὺς ὑπονόμους φαίλακας» Διον. Κασσ. Τομ. Β, σελ. 384, 3 «Διοδ. τοὺς τε ὑπονόμους ἐξεκάθηρε καὶ ἐς τὸν Τίβεριν δι' αὐτῶν ὑπέπλευσε».

Ἀππιαν. σελ. 518, 5 Μενδ. «καὶ γῶματτα ἐχώνων καὶ ὑπονόμους ὄρυττον οὕτω δὴ τι μεγάλους ὡς ἐν αὐτοῖς ὑπὸ τὴν γῆν ἀλλήλους κατὰ πλῆθος ἐπιχειρεῖν» καὶ σελ. 967, 10 «Ρηγῖνον δὲ ἢ γυνὴ νυκτὸς ἐς ὑπόνομον λυμάτων καθῆκεν, εἰς ὃν ἡμέρας οὐκ ὑποστάντων ἐμβῆναι τῶν ὀπιτιῶν διὰ δυσοδμίαν, νυκτὸς ἄλλης ἐς ἀνθρακὴν ἐσκεύασε, καὶ ὄνον ἀνθρακῆς φέροντα ἐλαύνειν ἔδωκεν».

Αἰλιαν. περὶ Ζήν. ΙΓ', 6 «διὰ τινος ὑπονόμου κρυπτοῦ ἐκβάλλοντος ἐς τὴν θάλατταν.

Πολύβ. Γ' 7, 2 «Λαχάρης, Θηβαίων ἀριστομένων, εἰς τοὺς ὑπονόμους καταδύς, μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας, ἐσπέρας ὑπεξελθὼν εἰς Δελφούς ἀφίκετο ἀκχεῖθαι εἰς Λυσιμαχὸν» καὶ ε', 13. «Κίρραν ἐπολιορκουν καὶ δὴ κρυπτόν ὑπόνομον εὖρον ἄγοντα ναματιαῖον ὕδωρ πολὺν» καὶ Ζ', 11, 5 «τὸν ὑπόνομον ἀναστομώσαντες ἀνέβησαν τὴν ἀγορὰν.

Ἰώσηπ. Τόμ. Β', σελ. 27, 1 Νισ. «καὶ οἱ μὲν εἰς τὰ σπήλαια καὶ τοὺς ὑπονόμους ἐκρυψαν αὐτοὺς» καὶ σελ. 30, 5 «προσρέουσι δὲ αὐτῶν καὶ οἱ πρότερον εἶς τε τοὺς ὑπονόμους καὶ εἰς τὰ σπήλαια συμφυγόντες» καὶ Τομ. Β', σ. 298 8 Διδ. «περὶ τῶν ὑπονόμων, εἰς οὓς καταφεύγοντες οὐ προσεδόκων ἐρευνηθήσεσθαι.»

Ἡρων Ἀλέξ. Τόμ. Γ', σελ. 240, 27 Τευδ. «φρεατίας ὑπόνομα εἰς ὄρος διορύξει κατὰ κάθετον οὐσας τῷ ὑπόνομα» καὶ σελ. 242, 9 «καὶ ἔσται τὸ Μ σημεῖον κατὰ κάθετον κείμενον τῷ ὑπόνομα» καὶ 17 «καὶ ἔσται ὁμοίως τὸ Ο κατὰ κάθετον τῷ ὑπόνομα» καὶ 24 «κατὰ κάθετον ὀρύσσοντες τὰς φρεατίας ἐπιτευξόμεθα τοῦ ὑπονόμου. Χρῆ δὲ νοεῖν καὶ ταύτην τὴν δεξιῶν, ὡς τοῦ ὑπονόμου ἐπὶ μιᾶς εὐθείας ὄντος» καὶ σελ. 252, 25 «ὑπονόμου ὄντος, εὐρεῖν ἐν τῷ ὑπερκειμένῳ ἐδάφει τὸπον» καὶ σελ. 254, 3 «ὥστε εἰ τύχοι πτώματος ἐν τῷ ὑπόνομα γενηθέντος διὰ τῆς φρεατίας ἀναφέρεσθαι τὴν ὕλην τὴν πρὸς τὴν κάθαρσιν τοῦ ὑπονόμου καὶ τὴν πρὸς τὴν ἐπισκευήν. Ἐστὼ ὁ δοθεὶς ὑπόνομος ὁ ΑΒΓΔΕ — τὸ δὲ σημεῖον τὸ δοθὲν ἐν τῷ ὑπόνομα, — τὸ «Μ καὶ 11» διὰ δὲ τῶν Π, Ξ, ἐν τῷ ὑπόνομα ἢ ΠΞΣ, προσπίπτουσα ἐνὶ τῶν τοῦ ὑπονόμου τοίχων κατὰ τὸ Σ» καὶ σελ. 256, 8 «τοῦτο δὴ φανερόν διὰ τε τὰ τρίγωνα τὰ ἐν τῷ ὑπόνομα, καὶ τὰ ἐν τῷ ἐδάφει ἴσα τε καὶ ὅμοια εἶναι»

Προκόπ. Τόμ. Β', σελ. 36, 3 Βονν. «ἐς δὲ τοὺς ὑπονόμους, οἵπερ ἐκ τῆς πόλεως, εἴ τι οὐ καθαρὸν ἐκβάλλουσιν ἔξω, ἀσφάλειαν ἐπινοεῖν οὐδεμίαν ἠνάγκαστο».

Ζώσιμ. σελ. 142, 8 Μενδ. «διορύξαντες τὸν ὑπόνομον οἱ ταύτη ταχθέντες».

Ἀγαθάργ. παρὰ Φωτ. Βιβλιοθ. σελ. 448, 9 «καὶ τέμνουσι διὰ τῆς πέτρας ὑπονόμους πλείονας οὐκ εὐθεῖς» καὶ 20 «οἱ δὲ ἀνήθοι παῖδες εἰς τοὺς ὑπὸ τούτων ὀρυγθέντας ὑπονόμους εἰσδυόμενοι κτέ» καὶ σελ. 449, 7 οὐκ ὀλίγων ἐν τοῖς χάνοις καὶ πλῆκῶδες ὑπονόμους γενομένων». Ζωναρ. Ἐπιτομ. Ἰστορ. Τόμ. Β' σελ. 148, 4 Διοδ. «παρεσκευασμένου δὲ ἤδη τοῦ ὑπονόμου, ἐπεὶ πολλοὶ κτέ».

Νικηφόρ. Γρηγ. Τόμ. Α', σελ. 85, 13 Βονν. «εἴσοδόν τε εἰδέναι λαθραῖαν, ἣν παλαιὸς τις ὑπόνομος ἔλαθεν ὥσπερ ἐξ αὐτομάτου νῦν παρεχόμενος».

Εὐστάθ. Πικρεκβ. εἰς Ὀμ. σελ. 918, 22 «ὑπόνομον ἐκ μηχανῆς πολεμίων ἐν τῇ κατ' αὐτὸν πόλει ὀρυγέτω» καὶ σελ. 1189, 47 «Συριγὴ δὲ ὅπῃ τις ἐπιμήκας δοράτων φυλακτικῆ, ἢ καὶ δουροδόκη. Σημείωσαι τὴν ὁμωνυμίαν τῆς σύριγγος· οὐ μόνον γὰρ σύριγγι ποιμενικῆ, ἔτι δὲ καὶ ποδὸς ἔλκος—καὶ ἐκ πόλεως κρυπτός ὑπόνομος κατάγων εἰς ὕδωρ—Ἰστέον δ' ὅτι ὁ ρηθεῖς

ὑπόνομος καὶ ἔμβολος συντεθεῖς ποιεῖ μὲν συριγγέμβολον, συκοπέεις δὲ διὰ τὸ δύσφωνον λέγεται τοῖς κοινολεκτοῦσι συρέμβολος». Πρβ. καὶ σ. 664, 42. «Ἡδὴ δὲ καὶ τὸν ἐν τοῖς φρουρίοις συριγγέμβολον συρέμβολον, ὃν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ δηλοῦται, ἢ παρὰ σκοπὸς ὁμιλία τριρέμβολον παρὰ κλεῖ, δι' οὗ ὡς ἐπὶ πολὺ ὕδωρ πορίζονται οἱ πολιορκούμενοι, συγκειμένου ἀπὸ λέξεων ἰσοδυνάμων ρητορικῶν τῆς τε σύριγγος καὶ τοῦ ἐμβόλου» (Ἰδε καὶ Κοραῖν ἐν Ἀτάκτ. Τόμ. Β', σελ. 67).

Φώτ. Λεξ. Τόμ. Β', σελ. 41 Ναβ. (Σουτδ. Λεξ. σελ. 801 Βεκκ.) «Ὀχετόκρανα: Τὰς λεγομένας ἐκχύσεις τῶν μηχανημάτων εἰσὶ δὲ αὐταὶ ξύλινα ἢ κεράτινα. Οἱ δὲ φασὶ καὶ τοὺς ὑπὸ γῆν ὀχετούς».

Ἡσύχ. «Γόργυρα: ἰπόνομος, δι' οὗ τὰ ὕδατα ὑπεξέη. Πρβ. Εὐστάθ. Πικρεκβ. εἰς Ὀμ. σελ. 1688, 53 «Δῆλον δὲ ὅτι καὶ ὁ Λαβύρινθος εἶδος τι κοιτίας (γρ. ἴσ. κίλιου) ὑπογαίου ἢ καὶ ὑπονόμου. Ἡ μέντοι γοργύρα ἢ καὶ ἰωνικῶς γοργύρη ἄλλο τι παντελῶς παρὰ ταῦτα, ὑπόνομος μὲν καὶ αὐτὴ οὐσα, βαρβαρώδης δὲ γε».

Κεῖται δὲ καὶ παρὰ τῷ Ψευδαριστοτέλει περὶ Θουμ. Ἀκουσμ. ΠΒ' (Παραδοξογρ. Ἑλλ. σελ. 24, 14 Οὐεστερμ.) «διὰ δὲ τοῦ χάσματος ἀσυμφωνῆς ἐστὶν ὑπόνομος, καθ' ὃν φασὶ τὴν ἀρπαγὴν ποιήσασθαι τὸν Πλούτωνα τῆς Κόρης» καὶ ἐν καταγεωρημένῳ ὑπὸ τοῦ Διπτεμπεργήρου ἐν Orient. Graec. Inscript. Select. Τόμ. Β', σελ. 102 «ὄπως καθαρὰ τε ὄσιν (αἱ κρήναι) καὶ οἱ εἰς αὐτὰς ὑπόνομοι εἰσάγοντες καὶ ἐξάγοντες τὸ ὕδωρ εὖρος ὑπάρχωσιν».

Οὐκ ὀλίγα μακρῦρια παρεθέμεθα τῆς κατ' ἀρσενικὸν γένος ἐκφορᾶς τοῦ ὀνόματος ὑπόνομος. Ἐλέχθη δὲ καὶ διῶρος ὑπόνομος καὶ ὑπόνομοι τάφροι καὶ ὑπόνομοι σήραγγες.

Διῶρ ὑπόνομος. Στράβ. σελ. 339, 4 Μειν. «ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀόρου διῶρυγος ὑπονόμου τμηθείσης μέχρι Κύμης, κτέ.» Πρβ. σελ. 338, 29 «ἔστι δὲ καὶ ἐνθάδε διῶρυξ κρυπτή».

Ἰπόνομοι τάφροι. Διονύσ. Ἀλικαρν. σελ. 581 «Ἡρξάτο δὲ καὶ τὰς ὑπονόμους ὀρύττειν τάφρους». Ἀππιαν. σελ. 657, 17 «Μαρίου καταδύντος ἐς τάφρους ὑπονόμους» καὶ 942, 14 «κατέδυνον γὰρ οἱ μὲν ἐς φρεατὰ, οἱ δὲ ἐς τὰς ὑπονόμους τάφρους ἐπὶ τὰ ἀκάθαρτα». Πρβ. Φιλ. Μηχαν. σελ. 82, 28 Σχοιν. «αἱ δὲ ὀρυττόμεναι τάφροι, ἐὰν μὴ ὑπομβροσ ἢ ὁ τύπος, καταξήρῳι τε καὶ ὑπόνομοι κατὰ τοὺς ἀρμόττοντας τύπους γίνονται».

Ἰπόνομοι σήραγγες. Διονύσ. Ἀλικαρν. σελ. 752, μεταλλεύοντες τε τὰς ὑπονόμους σήραγγας ἕτεροι.

Ὀρύγματα ὑπόνομα. Ἀπόπ. Τόμ. Β', σελ. 34, 22 «τὰς δὲ ὀρύγματα ὑπονόμοις καὶ τειχε-

σιν ἔξωθεν ἀνωκοδομημένοις» καὶ σελ. 138, 12 «μηχανήμασι καὶ ὀρύγμασιν ὑπόνομος κακαθηρήσομεν ἐκείνην τὴν πόλιν». Πρβ. καὶ Στράβ. σελ. 859, 19 «ὑπὸ δὲ τοῖς Ἀνδείροις ἱερὸν ἐστὶ μητρὸς θεῶν Ἀνδειρηνῆς ἅγιον καὶ ἄντρον ὑπόνομον μέχρι Παλαιῆς.» Σημειωτέον δ' ὅτι ἐν σελ. 573, 21 φέρεται «σεισμοὶ γινόμενοι πολλὰκις ἐξαισιοὶ τοὺς μὲν ἐφραζαν τῶν πόρων, τοὺς δὲ ἀνέωζαν, τοὺς μὲν μέχρι τῆς ἐπιφανεῖς τοὺς δὲ δι' ὑπόνομων συμβαίνει δὲ καὶ τοῖς ὕδασι τοῖς μὲν δι' ὑπόνομων φέρεσθαι τῶν ρείθρων τοῖς δ' ἐπιπολλῆς, τοῖς δὲ λιμναίοις καὶ τοῖς ποταμίοις. Ποιεῖται δ' ὁ Ἐρουεῖδης ἐν τῇ Μημηοσύνη 1887, σελ. 445 τὴν παρατήρησιν τὴν δε: «Surpentum habeo additam locutioni δι' ὑπόνομων nusquam additur (vide v. c. mox § 19) quodque, si Strabonis esset, addidisset potius priori δι' ὑπόνομων quam porterioris».

Εἶνε δὲ εἰρημένον καὶ «τὸν δὲ πλησίον τῆς λόχμης τόπον ὑπόνομον ποιήσαντες» καὶ «πολλοὺς τόπους ὑπόνομους ποιοῦντες» ὑπὸ Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου I', 37 καὶ E', 17 καὶ «ἔπασσα γὰρ ὑπόνομος οὐσα μεγάλας καὶ συνεχέσι τάφροις, κατέ. ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσέως σ. 2339 καὶ σχεδὸν δέ τι καὶ πᾶσα εὐσειστώς ἐστιν ἡ περὶ τὸν Μάκινδρον χώρα καὶ ὑπόνομος περὶ τε καὶ ὕδατι μέχρι τῆς μεσογείας».

Παρὰ Δίωιν τῷ Χρυσοστόμῳ φέρεται Τόμ. Α', σελ. 17, 6 Διοδ. «κακὴν κληρὸν πᾶς ὑπόνομος ὁ τόπος καὶ διατετυμμένος ὑπ' αὐτὸν οἶμαι τὸν θρόνον». Μετετυμώθη δὲ τὸ διατετυμμένος εἰς τὸ διατετυμμένος ἐν τῷ Λογίῳ Ἐρμῆ 1867 σελ. 277.

Παρὰ τῷ Στράβωνι σελ. 580 ἡ παραδεδομένη γραφή εἶνε «ἡ δὲ μεταξὺ Λαοδικεῖας καὶ Ἀπαμείας λίμνη καὶ βορβορώδη καὶ ὑπόνομον τὴν ἀποφορὰν ἔχει πελαγίκα οὐσα». Σημειοῦται δ' ὁ Κοραῆς ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Στράβωνος Τόμ. Δ', σελ. 267. «Ἐπίνοσον: ΗΔ, ΑΤ. Ἐπίνοσον. Ἐτεροι δὲ, Ἐπόβρωμον, διορθοῦν δεῖν οὐ πιθανῶς φωντο. Καταχωρίζεσθαι δὲ ἡ λέξις, Ἐπίνοσος, καὶ ἐν τοῖς Λεξικοῖς, εἴ γ' ἐπέτυχον τῆς διορθώσεως». Μνημονεύομεν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Κραμῆρου γεγραμμένα ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Γεωγράφου Τόμ. Β', σελ. 586 «ὑπόνοσον Cor. quae vox cum nusquam apud scriptores Graecos inveniatur, non temere erat recipienda; nec magis tamen codicum scriptura ferenda est; nescio an scribendum sic ἐπίνοσον, quemodmodum legitur ἐπίνοσος καὶ ἰσὺς apud Hesych. s. v. Ἰσθυμίασι». Ὁ Μεινέχιος ἀνέγνω ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Στράβωνος σελ. 814, 11 «καὶ βορβορώδη καὶ ὑπόνομον

τὴν ἀποφορὰν ἔχει πελαγίκα οὐσα», ὅπερ καὶ ἡμῖν ἀρέσκει.

Ἐπὶ τοῦ Πολυδεύκου λέγεται Δ', 191 «ὑπόνομον ἔλκος, ὃ καὶ βάθος ἔχει καὶ κόλπους». Πρβ. Διοσκωρ. Τόμ. Α', σελ. 805, 2 «ὑπόνομα καὶ χρόνικ ἐλκὴ ἐξικμάζουσι» καὶ Γεωπον. σελ. 908 «ἐπιτίθεται δὲ καὶ ἔλκεσιν ὑπόνομος».

Ὁ Θουκυδίδης ἐποιήσατο χρῆσιν τοῦ ὀνόματος ὑπόνομος βιβλ. Β', 76, 2 «ὑπόνομον ἐκ τῆς πόλεως ὀρύξαντες» (Σχολ. «ὑπόνομον: κεκρυμμένον ὀρυγμα»). ἐποιήσατο δὲ τοῦ ἐπιρρήματος ὑπονομηδὸν βιβλ. Γ', 100 «τοὺς ὀχετοὺς αὐτῶν, οἳ ἐς τὴν πόλιν ὑπονομηδὸν ποτοῦ ὕδατος ἡγμένοι ἦσαν, διέφθειραν» (Σχολ. «Ἐπινομηδὸν: διὰ ὑπόνομων καὶ σωλήνων»).

Πολλὰ τοῦ ὀνόματος ὀχετὸς παραδείγματα ἔκ τε τοῦ παλαιῦ καὶ τοῦ μεταγενεστέρου ἑλληνισμοῦ μνημονεύονται ἐν τῷ Θεσσαυρῷ τοῦ Στεφάνου, Τόμ. Ε', σελ. Ἐπὶ τοῦ Στράβωνος εἶνε εἰρημένον σελ. 499, 25 «ἀδόξων ποταμῶν ὀνόματα μᾶλλον δὲ ὀχετῶν», ὑπὸ δὲ τοῦ Διβανίου Τόμ. Δ', σελ. 338, 11 Τευθ. «ἀπερρώγασι μὲν ὀχετοὶ καὶ πολυσχιδεῖς τῶν ὑδάτων ὁδοί».

Ἄξιζ μνείας νομίζομεν τὰ γεγραμμένα ἐν ἐπιγραφῇ κατὰ κειμήλιον ὑπὸ τοῦ Διττεμβεργή-

Σημ. Α'. Ὁ Εὐστάθιος γράφει ἐν ταῖς εἰς Ὀμηρον Παρεκβολαῖς σελ. 1638, 53 παραξυτόνωσ γοργύρα. Φέρεται δὲ καὶ παρὰ τῷ Ἀρποκρατίωνι Ἐρωδία: τὸ κατὰ γῆς ὀρυγμα. Ὁ Γ. Διονόριος ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἀρποκρατίωνος Τόμ. Α', σελ. 81. ἀνέγνω προπαραξυτόνωσ Ἐρωδία καὶ ἐσημειώσατο «Libri γόργυρα, contra regulam Herodiani περὶ μου. λεξ. p. 17, 21 cui Κέρκυρα, γόργυρα pro κέρκυρα κόρκυρα restituit Lobeck. Pathol. p. 274. Conf. dicta in Thesauri vol. 2 p. 785». Ἴδε καὶ σημειώσ. εἰς Πολυδ. Τόμ. Ε', β', σελ. 930 κ. ε. (Πρβ. καὶ Α. Ρ. Φοίτιον ἐν Curt. Stud. Τόμ. Γ', σελ. 291) Ἐν τῷ Θεσσαυρῷ τοῦ Στεφάνου μνημονεύεται ῥῆσις τοῦ Τρέτζου ἔχουσα ὡς: Ἐδει μὲν εἰς γόργυρα, ὡς Θουκυδίδης, τοὺς Ἀττικοὺς εἶπαι σε σὺν τῷ βιβλίῳ. Ἀθεωτάτῳ πάντως ἀνόσι ἡδύνατο νὰ ὑπάρξῃ ἐπιθυμητὴ ἡ ἀπώλεια τοῦ Θουκυδίδου μετὰ τοῦ βιβλίου αὐτοῦ.

ΣΗΜ. Β'. Παραρτήματα τὰ ὑπὸ τοῦ Κοραῆ ἐν τοῖς Ἀτάκτοις γεγραμμένα Τόμ. Δ', σελ. 273 «ΛΑΓΟΥΜΙ, με συνών. Μίνα, Σ. Ἐπίνομος, Ἐλλ. Τὸ Μίνα, ἀπὸ τὸ Ἰταλικὸν Mina (mine). Τὸ δὲ Λαγούμιον ὀνομάζεται ἀπὸ τοὺς Τούρκους Λαγούμ' ἀλλὰ δὲν εἶναι Τουρκικὴ λέξις. Τῶν Ρωμαίων τὸ Cuniculum σημαίνει καὶ τὸν Ἐπίνομον, Ἐλλ. (mine), καὶ τὸ Λαγόν (lièvre) ἢ γένος τι λαγοῦ' τὸν κατὰ τινὰς ὀνομαζόμενον Δασύποδα, Ἐλλ. τὸν ὄποιον ὁ Στράβων (III, σελ. 144) ὀνομάζει Γαιωρῶρον Λαγιδέα (ἡγουν λαγιδεον γεωστικῶν) ἄλλοι δὲ φυλάξαντες τὸν Ρωμαϊσμὸν, τὸν ὀνόμαζαν Κόνικλον, Κούνικλον καὶ Κόνικλον. Ἴδε τὰ Ἐλλ. Λεξικ. καὶ τὸν Ἀθήν. σελ. 400). Τούτου τὸ ὄνομα ἐσύλαξε καὶ ἡ κοινὴ γλῶσσα φωνάζουσα Κουνέλι, Σ. ἢ Κουνίδι: Σ. τὸν Κόνικλον. Εἰς τοῦτο μόνον διαφέρονται οἱ γραμματικοὶ τῶν Ρω-

ρου ἐν Orient. Inscript. Graec. Τόμ. Β', σελ. 689 «ἐάν τινες ἐν ταῖς ὁδοῖς χροῦν ὀρύσσωσιν ἢ λίθους ἢ πηλὸν ποιῶσιν ἢ πλίνθους ἔλκωσιν ἢ μετεώρους ὀχετοὺς ποιῶσι, κωλυέσθωσιν αὐτοῦ; οἱ ἀποδοράχαι» καὶ «ἀνγκυαζέτωσιν τὰ τε ἄλλα ἀποκαθιστάναι εἰς τὰ ἐξ ἀρχῆς καὶ τοὺς ὀχετοὺς κρυπτοὺς ποιεῖν» καὶ «ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς προὔπαρχοντες ὀχετοὺς ἐπαναγκυαζέτωσιν κρυπτοὺς ποιεῖν». Σημειοῦται δ' ὁ Διττεμβεργῆρος «Vox solemnis de canalibus tectis qui sub terra latent, Cf. Syll. 542, 5. 2. ὀχετὸν ποιῆσαι λίθινον κρυπτόν. Lex Carthae ensium ap. Michel Recueil d' inser. Gr. p. 308 n. 405, 3 [ὁ ὀχ]ετὸς ὁ κρυπτός».

Ἐν τέλει παρατηροῦμεν ὅτι ὡς παρελήφθη ἐκ τῆς παλαιᾶς εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ ὄνομα ὑπόνομος οὕτω καὶ τὸ ὀχετὸς. Εἶνε δὲ ἀμφότερα καὶ τοῖς ἀρχαίοις γνωστά. Γίνεται δὲ χρῆσις ὑπὸ τῶν νέων Ἑλλήνων καὶ τῶν ρημάτων ὀνομαζομένων καὶ ὀχετεύω (μετοχετεύω κτλ).

ΚΕΦ. ΚΒ'.

Πλοῦτος (ὁ πλοῦτος): πλοῦτοι κτλ.

Ὁ Χ. Παμπόουκης γράφει ἐν τῇ Γραμματικῇ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης σελ. 46 «Πολλὰ ἐν μὲν τῷ Ἑνικῷ ἀριθμῷ εἶναι ἀρσ. ἢ θηλυκά, ἐν δὲ τῷ πληθ. οὐδέτερον οἶον ὁ ζυγός

μῶν, ἂν τὸ cunulus ὄνομα ἐδόθη πρῶτον εἰς τὸν Ἐπίνομον (mine), ἔπειτα εἰς τὸ ζῶον τὸν Δασύποδα (lapin), ὡς φῶσιν ἔχοντα νὰ σκάπη καὶ νὰ ὑπονομεύῃ (miner), ἢ τὸ ἀνάπλιν, ἂν τὸ ὄνομα τοῦ ζῴου ὠρισθῇ ἔπειτα νὰ σημαίη καὶ τὰ ὑπόγια σκάμματα. Τοῦτο φαίνεται πιθανώτερον, ἂν τὸ Λαγούμιον τῆς κοινῆς γλώσσης, ἢ ὡς νομίζω, παρερραμμένον ἀπὸ λέξ. ἑλλ. ἄγνωστον εἶη, τὸ Λαγούμιον, σύνθετον ὄνομα ἀπὸ τὸ Λαγῦ οἶμος, λαγοῦ ὁδός. Ἡ τροπὴ τῆς διορθώσεως οἱ εἰς τὴν ΟΥ, ἔχει παροξυσμὸν τοῦ Προικίου. Τὸ ζῶον τοῦτο ὠνομάζετο ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας Μισσαλιώτας Λεβοῖς καὶ ἀπὸ τοὺς Σικελιώτας Λέβοις, ὀνομαζ. καὶ τὰ δύο τοῦ ἀγνώστου Λέβωρ ἢ Λέβωρ, Ἐλλ. γαιωρῶμιον ἀπὸ τὸ Ρωμ. lepne oris (lièvre). Μνημονεύομεν καὶ ἃ ἔγραψεν ὁ Οἰκονόμος ἐν τῷ Δοκιμῷ περὶ τῆς Πληθυσ. Συγγεν. κτέ. Τόμ. Β, σελ. 266 «καὶ νῦν παρὰ τοῖς Ποντικῶς ἐν τῇ Χαλδίᾳ καὶ Τριπόλει, λίμιν=ὀρυγμα, μεταλλεῖον, τὸ ἄλλως, λαγοῦμιον (λαγὸς οἶμος) ἢ λαγούμιον ἀντὶ λαχούμιον (ὡς ἐκ τοῦ λάκος, λακκος), καὶ Τουρκ. lagim».

Ἄνευ τίνος ὄκνου ἀπορριπόμεθα ὅτι ἀποπλάται ὑπελήφθη τὸ ὄνομα λαγοῦμι παρερραμμένον τύπος τοῦ λαγούμιον ἢ λαχούμιον. Περὶ τοῦ κόνικλος ἢ κούνικλος ἢ κύνικλος ἐπισημασθῆναι λόγον ἐν τῷ Περιουτικῷ Συγγράμματι: Παρνασσός: 1887, σελ. 659 κτέ.

Παρατηροῦμεν δ' ὅτι πλημμελῶς εἶρη τὸ διὰ τῆς ΑΙ διορθώσεως γεγραμμένον γαιωρῶρον — γαιωρῶρον, μόνου ὀρθοῦ ὄντος τοῦ διὰ τοῦ Ε ἐκπερραμμένου γαιωρῶρον—γαιωρῶρον. (Ἴδε Ἀθήναι 1890, σελ. 307 κέ.)

Ἐν τῷ Περιουτικῷ Συγγράμματι: Παρνασσός 1877, σελ. 661 εἶνε ἀνεπιστάτως γεγραμμένον. «Ἡγνῶσι φαίνεται, ὁ ἀοιδίμος ἀνὴρ κτλ.» καὶ ἐξελιπτέρον.

τὰ ζυγά, ὁ δεσμός — τὰ δεσμά, ὁ πλοῦτος — τὰ πλοῦτη, ἢ κέλευθος — τὰ κέλευθα».

Πλημμελῶς ἔχει ἡ γνώμη, καθ' ἣν τοῦ ἀρσενικοῦ ὀνόματος πλοῦτος ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς ἐσημειώζετο κατ' οὐδέτερον γένος τῆς τρίτης κλίσεως πλοῦτη. Ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων, ὡς ὁ ἐνικὸς ἀριθμὸς τοῦ προκειμένου ὀνόματος ἐξεφέρετο κατ' ἀρσενικὸν γένος, οὕτω καὶ ὁ πληθυντικὸς. Ἐλέγετο ὑπ' αὐτῶν κωνονικῶς πλοῦτος—πλοῦτοι, κτλ. Πολλὰ δὲ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ παραδείγματα παραχρῆμασιν ἡμῖν παλαιῶ τε καὶ μεταγενεστέροι.

Ἡρόδ. Θ', 80 «ὥστε Αἰγυπτῆσι οἱ μεγάλοι πλοῦτοι ἀρχὴν ἐνθεῦτεν ἐγένοντο».

Πλάτ. Πρωτῶν. 354, Β' «καὶ ἄλλων ἀρχὴ καὶ πλοῦτοι». Πολιτ. σελ. 495, Α' «πλοῦτοί τε καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη παρασκευὴ» καὶ σελ. 618, Β' «τὰ δ' ἄλλα ἀλλήλοις τε καὶ πλοῦτοις καὶ πενίαις, τὰ δὲ νόσοις, τὰ δὲ ὑγίαισι μεμύχθη (μεμύχθη), τὰ δὲ καὶ μεσοῦν τούτων» καὶ σελ. 619, Α' ὅπως ἂν ἦ καὶ ἐκεῖ ἀνεκπληκτος ὑπὸ πλοῦτων τε καὶ τῶν τοιούτων ἀνεκπληκτος ὑπὸ πλοῦτων τε καὶ τῶν τοιούτων κτλ. Περὶ. σελ. 523, Γ' «καὶ γένη καὶ πλοῦτους». Ἀλκιβ. Α', σελ. 122, Α' «εἰ δ' αὐ ἐθέλεις εἰς πλοῦτους ἀποβλέψαι». Λυσ. σελ. 205, Γ' «πλοῦτους τε καὶ ἱπποτροφίας».

Ἰσοκρ. πρὸς Νικοκλ. 5 «εἰς τὰς τιμὰς καὶ τοὺς πλοῦτους καὶ τὰς δυναστείας». Πανηγ. 151 «τὰ μὲν σώματα διὰ τοὺς πλοῦτους ἐρυφῶντες» καὶ 182 «μεγάλους πλοῦτους κατακτῆσασθαι» καὶ περὶ Βίρα. 7 «οἱ κεκτημένοι τοὺς μεγίστους πλοῦτους» καὶ Πανηγ. 196 «καὶ πλοῦτους μεγάλους καὶ δόξας κτλ.» καὶ Ἀρεοπ. 4 «ἀλλὰ συντέτακται καὶ συνακολουθεῖ τοῖς μὲν πλοῦτοις καὶ τοῖς δυναστεῖαις ἀνοικα καὶ μετὰ ταύτης ἀκολοῦσι».

Ψευδόκριτος. Περὶ Θουμ. Ἀκουσμ. ΟΗ' (Παραδόξογρ. Ἐλλ. σελ. 27, 9 Οὐδεστερμ.) «ὅτι τὴν στρατείαν Ἡρακλῆς ἐποιήσατο ἐπὶ τὴν Ἰβηρίαν διὰ τῶν τῶν ἐνοικούντων πλοῦτους».

Πολύβ. σελ. 147, 18 Οὐλσκ. «οὔτε πλοῦτοις οὔτε ταῖς τῶν ἀνδρῶν ἀρεταῖς.»

Πλοῦτογρ. Ἡθικ. σελ. 23, ε' «πλοῦτους καὶ γάμους καὶ ἀρχὰς καὶ πάντα ὅλως τὰ ἐκτός» καὶ σελ. 58, Δ' οὐκ ἐμπειρίαις οὐδ' ἀρεταῖς οὐδ' ἡλικίαις ὑφιεμένων ἀλλὰ καὶ πλοῦτοις καὶ δόξαις. καὶ σελ. 517, Β' «τὰ δειπνα, οἱ πλοῦτοι, αἱ πανηγύρεις» καὶ Ἀριστ. καὶ Κᾶτ. Συγγρ. Α', 3 «πρὸς γένη μεγάλα καὶ πλοῦτους καὶ νομάς» καὶ Κᾶτ. Ἡρεσβυτ. Κε', 3 «μεγάλων δὲ πλοῦτων γέμουσιν» καὶ Κικέρ. I, 3 «τῶν πλοῦτων εἰς ἀγενεῖς καὶ ταπεινοῦς συνερρηκῶν τῶν

ἀνθρώπους» καὶ "Αγ. Δ' ἐντετραμμένους δὲ πλοῦτους καὶ τρυφαῖς γυναικῶν».

Ὁ Κόβητος γράφει ἐν Collect. Crit. σελ. 592 «Pompeii 64. 4. erant in Pompeii exercitu ἵππεις Ῥωμαίων καὶ Ἰταλῶν τὸ ἀνθρώπων ἐπτακισχίλιοι γένεσι καὶ πλούτῳ καὶ φρονήμασι διαφέροντες. Rescribendum est πλοῦ- τοῖς, et γένεσι (non γένει) et φρονήμασι (non φρονήματι). In talibus enim singularis cum singulari componitur, pluralis cum plurali».

Διονύς. Ἀλικαρν. σελ. 109 «καὶ τοῖς παρ' ἐτέρων ἐπιχορηγηθεῖσι δωρεῖσθαι πλοῦτοις» καὶ σελ. 1102 «ὄσοι πλοῦτους ἢ δόξας προγονικὰς εἶχον» καὶ σελ. 1620 «πηλίκους κεχάρισται τοῖς συστρατευομένοις πλοῦτοις» καὶ σελ. 1695 «καὶ διὰ τὰς ἐταιρείας τε καὶ πλοῦτους μέγα δυνάμενοι» καὶ σελ. 1763 «τιμὰς τε καὶ πλοῦτους καὶ τὰς ἄλλας βοηθείαις» καὶ περὶ Θεουκυδ. Χερσικτ. 52 «δι' ἃς πλοῦτους τε μεγάλους ἐποίησαντο κτλ.» καὶ περὶ Ἰσοκρ. Η' «τοῦς ἰδίους πλοῦτους εἰς τὰ κοινὰ καταχορηγήσασιν». Παρρητητέον δ' ὅτι ἡ γενικὴ πλοῦτων ἢ κειμένη ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἀρχαιολογίᾳ σελ. 401 «καὶ τὸν ἐκ γῆς πλοῦτον ἀπάντων ὄντα πλοῦτον δικαιοτάτον τῆς στρατιωτικῆς καὶ καὶ οὐκ εὐσείας τὸ βέβαιον εὐπορίας γλυκύτερον ἐτίθεντο» ὑπελήφθη ὑπὸ τινων παρῆγγραπτος Ἄλλ' ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ὑγιῶς ἔχει ἢ παρὰ-δεδομένη γραφή. Περὶ Ἀριστοφ. Πλοῦτ. σελ. 445. «Καὶ μὴν, λέγω, δεινότερον ἔργον παρὰ πολὺ ἔργων ἀπάντων ἐργασόμεθα» κτλ.

Λουκιαν. Μεν. ἢ Νεκ. 12 «πλοῦτους λέγω καὶ γένη καὶ δυναστείας καὶ τῶν ἐπὶ πλοῦ- τοῖς τε καὶ ἀρχαῖς τετυρωμένων» καὶ Ἐρωστ. 7 «πλοῦτους δὲ καὶ δόξας καὶ ἡδονὰς» καὶ Τοξ. 35 «καὶ βασιλείας καὶ πλοῦτους καταριθμησά- μένων» καὶ Δραπ. 20 «ἀλλὰ πλοῦτους ὄλους» Ἀλεξ. 14 «Θησαυρούς καὶ πλοῦτους». Περὶ τῶν ἐπὶ μισθ. συνόντων 27 «τῶν κλήρους πολυτα- λάντους καὶ ἀρχὰς καὶ ἀθρόους τοῦς πλοῦτους ὑπισχυνομένων».

Στράβ. σελ. 568 «καὶ τινες ἐξ αὐτῶν τού- των μεγίστους πλοῦτους ἐκτήσαντο».

Διόδ. Σικελ. Α' 71, 5 «καὶ μεγίστους πλοῦ- τους ἔσχον καὶ Ε' 20, 1 «πλοῦτους μεγάλους ἠθροίσαν» καὶ Ε' 34 «καὶ ληστεύοντες πλοῦ- τους ἀθροίζουσι» καὶ Ε' 35 «μεγάλους περι- ποιήσασθαι πλοῦτους» καὶ Ε' 36, 3 (δὶς) «μεγί- στοὺς ἀπεφόροντο πλοῦτους» καὶ Ε' 37, 2 «με- γάλους σωρεύουσι πλοῦτους» καὶ Ζ' 1, 8 «ἔτι δὲ διαφθαρέντες νομίσματι χρῆσθαι καὶ πλοῦ- τους ἀθροίζουσιν» καὶ ΙΒ' 9, 2 «μεγάλους ἐκτή- σαντο πλοῦτους» καὶ ΙΒ' 11, 3 «πλοῦτους ἐκτή- σαντο» καὶ 15, 7 «μεγάλους περιπεποιημένων

πλοῦτους», κτλ. Ἴδε Οὐεσσελίγγιον εἰς Διό- δωρον Σικελ. Τομ. Ι' σελ. 588 ν. ἐκδ..

Δίων Κάσσ. Τομ. Β' σελ. 142, 7 Διοδ. «καὶ χόρας καὶ πλοῦτους καὶ δόξαν καὶ συμμάχους ἐκτησάμεθα.»

Ἀγαθολογίδ. παρὰ Φωτ. Βιβλιοθ. σελ. 459, 40 «καὶ καθόλου τοῦς παρὰ τῶν ἄλλων πλοῦ- τους ἐκκείσθαι τὴν διαφορὰν μεγάλην».

Ἀθῆν. σελ. 1. «καὶ πλοῦτους βασιλέων διη- γήσασθαι καὶ νηῶν μεγέθη» καὶ

Φιλ. Ἰουδ. Τομ. Β. σελ. 30 «οὐχὶ πλοῦτοι καὶ δόξαν καὶ ἀρχὴν καὶ τιμὰς» καὶ Τομ. Δ', σελ. 55 «πλοῦτοι δὲ καὶ εὐγένειαι προσομι- ζονται μὲν καὶ τοῖς φλυοτάτοις» καὶ σελ. 85 «μῆδ' ἡμέρᾳ πλοῦτοι μεγάλους πολλὰς ἀπερρύη- σαν» καὶ Τομ. Ε', σ. 210 «πλοῦτοι καὶ δόξαν καὶ ἡγεμονίαις» καὶ σ. 243 «πλοῦτοι καὶ τιμὰς καὶ ἀρ- χὰς καὶ τὰ παρεπόμενα».

Ἰώσηπ. Ἀρχαιολ. Γ' β', 4 «πλοῦτους τε με- γάλους δημοσίᾳ καὶ κατ' ἰδίαν ἔσχον» καὶ Ε' α', 24 «καὶ μεγάλους πλοῦτους περιεβέβληντο.»

Ἰουλιαν. σελ. 35. Ι' «τοῦς Ἰνδῶν δὲ ἐσκό- πει πλοῦτους καὶ Περσῶν τὴν πολυτέλειαν».

Λιβάν. Τομ. Α' σελ. 156, 10 «παρ' οἷς οἱ πλοῦτοι, ἴσως δὲ οὐτ' ἔλεεῖτε» καὶ σελ. 178, 10 «εἶναι μετ' ἐκείνων δυνάμεις τε καὶ πλοῦ- τους» καὶ σελ. 375, 13 «τῶν τοῦς μεγάλους εἰργασμένων πλοῦτους» καὶ Τομ. Β', σελ. 299, 1 «καὶ πάλαι μὲν πλήθει τε καὶ πλοῦτοις» καὶ ἔθελον» καὶ Τομ. Δ', σελ. 39 «οἱ μεγάλους ἐργασάμενοι πλοῦτους φανερούς» καὶ σελ. 171, 5 «ὄσοι ἀπὸ τούτων τῶν θρόνων γεγέννηται πλοῦτοι».

Θεμιστ. σελ. 28, Β' «πλοῦτοι μὲν καὶ ἀρ- χὰς καὶ στραπεταῖαι».

Γρηγόρ. Νεζ. Τομ. Α' σελ. 11, β' «πενίαι τε καὶ πλοῦτοι καὶ δόξασιν».

Πλωτίν. Τομ. Β' σελ. 44, 11 Τεύθν. «πλοῦτους δὲ καὶ πένιαις εἴ τις μέμφοιτο» καὶ σελ. 404, 5 «πενίαις καὶ πλοῦτους καὶ ὑγείας καὶ νόσους» καὶ σελ. 410, 18 «πλοῦτοι μὲν οὖν καὶ πένιαι συντυχίᾳ τῶν ἔξω» καὶ σελ. 414 32 «περὶ δὲ πένιαις καὶ πλοῦτους καὶ δόξας καὶ ἀρχὰς πῶς; ἢ εἴ μὲν παρὰ πατέρων οἱ πλοῦ- τοι, ἐσήμηναν τὸν πλοῦσιον, ὥσπερ καὶ εὐγενῆ τὸν ἐκ τοιούτων διὰ τὸ γένος τὸ ἐνδοξον ἔχοντα ἐδήλωσαν μόνον».

Λογγίν. περὶ Ὑψ. σελ. 20 Οὐεισκ. «οἷον πλοῦτοι τιμὰς, δόξαι, τυραννίδες» καὶ σελ. 114 «ἐν δὲ τοῖς μεγέθεσιν, ὥσπερ ἐν τοῖς ἄγαν πλοῦτοις».

Ἀψιν. Τέχν. Ρητ. σελ. 130, 2 καὶ σελ. 148, 14 Βακ. «τέχναις, ἡλικίαις, γένη, πλοῦ- τους, τρόπους».

Σμπλίκ. Ὑπομν. εἰς Ἀριστοτ. Τομ. Ζ'. σελ. 441, 32 «ὑγείας καὶ νόσους καὶ πλοῦτους καὶ πένιαις» καὶ Φιλόπ. Ὑπομν. εἰς Ἀριστοτ. Τομ. ΙΖ'. σελ. 778, 9 «πλοῦτοι, πένιαι, πόλε- μος, εἰρήνη».

Προκλ. Διαδ. εἰς τὸν Τίμ. Πλάτ. σελ. 784 «οἷον εὐγένειαι, δόξαι, πλοῦτοι».

Μυθ. Αἰσώπ. 200 Ἄλμ. «οἱ χρεωφειλέται καὶ ἐπικτητῆτος προσηνώμενοι πλοῦτους».

Παρρητητέον δ' ὅτι ἐκκαλεῖτο Πλοῦτοι καὶ κωμωδία τοῦ Κρατίνου. Ἴδε τὴν ὑπὸ τοῦ Κοκ- κίου γενομένην συναγωγὴν τῶν Ἀποσπασμά- των τῶν Ἀττικ. κωμικῶν Τομ. Α' σελ. 62.

Ἡ γενικὴ πληθυντικὴ πλοῦτων φέρεται ἐν ἀποσπασματι τοῦ Εὐριπίδου «τῶν γὰρ πλοῦτων ὄδ' ἄριστος γενναῖον λέχος εὐρεῖν». Ποιεῖται δ' ὁ Νάυκιος ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν Ἑλλ. Τραγι- κῶν σελ. 400, 137 ἐκδ. β' τὴν παρρητητέον τὴνδε «πλοῦτων: πότρων probabiliter cor- rigit F. G. Schmidt K r i t. S t u d. 2 p. 444.»

Ὁ Σχολιαστὴς παρρητητέον ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ περὶ Συνθέσεως ὀνομάτων συγγράμματος Διο- νυσίου τοῦ Ἀλικαρνασσεῶς σελ. 364 τὰ ὑπὸ τοῦ Κοραῆ σσημειωμένον εἰς Ἰσοκράτ. Ἀρεοπαγ. (σελ. 103) ἐπιφέρει «Langius «An plu- ralis πλοῦτοις alibi occurrat. nescio. «Plato Gorg. p. 264. Heind. ἡμφιεσμένοι εἰσὶ σώ- ματά τε καὶ καὶ γένη καὶ πλοῦτους». Dio- dorus Sicul. I. c. 71. extr. μεγίστους πλοῦ- τους ἔσχον. V. Wesseling. T. I. p. 358. Lu- cianus, T. I. p. 373. τῶν ἐπὶ πλοῦτοις τε καὶ ἀρχαῖς τετυρωμένων ubi v. Solan. it. Reitr. p. 748. [coll. Dsfen. adv. N. Aeta Erud. it. Lip. quan Indici Luciano praemi-it] i- demque T. III, p. 375. Add Abresch. ad Xe- nophon Ephes. p. 199. Loc. qui ex ipso Iso- crate affatim exemplorum excitavit. In Nostri Antiquit Rom. T. I p. 109 ex libro Vatie scribendum: τοῖς παρ' ἐτέρων ἐπιχορηγηθεῖσι δωρεῖσθαι πλοῦτοις. itemque p. 401. ex eodem li- bro pline palmario: τὸν ἐκ γῆς πλοῦτον δικαιο- τάτον». Ἴδε καὶ Βάσκιον ἐν τῇ Σχαιρησίῳ ἐκδ. Γρηγορίου τοῦ Κορίνθου σελ. 275. Περὶ καὶ τὰ γεγραμμένα ἐν τῇ νέᾳ Κριτικῇ Βιβλιοθήκῃ Τομ. Δ' σελ. 132.

Τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ἀρσενικοῦ ὀνό- ματος πλοῦτος ἐγένετο χρῆσις καὶ ὑπὸ τοῦ Κο- ραῆ ἐν τῇ Ἐπιστολῇ Τριῶν Ἐπισκόπων σελ. ε' «τοῦς ἀπὸ δεισιδαιμονίαν σωρευθέντας πλοῦ- τους» καὶ σελ. 56 «ἀλλὰ πλοῦτοῦντας πλοῦ- τους Κροίσου» καὶ ἐν τῷ Βεκκάρῳ σελ. λε' «προγονικοὶ μεγάλοι πλοῦτοι» καὶ ἐν τῇ ἐκ- δόσει τῶν Ἀριστοτέλους Πολιτικῶν σελ. ιζ' «διὰ τὰ μὴ γίνονται κατὰ πολλὰ ἄνιστοι τῶν πο-

λιτῶν οἱ πλοῦτοι» καὶ ἐν ταῖς Ἐπιστολαῖς Τομ. Ι' σελ. 318 «ἃς θησαυρίζουσι πλοῦτους».

Φέρεται δὲ καὶ ἐν λόγῳ τῆς Γερουσίας πρὸς τὸν Κυβερνήτην κειμένῳ ἐν τῷ Πανηγυριστῇ τοῦ Νεοφ. Δούκα κειμένῳ σελ. 280 «οἱ ὅποιοι συνά- ζουσι τοῦς πλοῦτους μετὰ πολλῶν φροντίδων».

Θυμιάζομεν δ' ὅτι καὶ ἐν τοῖς τοῦ Σερουῖου Σκλαθούρμασι σελ. 45 εἶνε γεγραμμένον «Ἐνθ' τῆς Ἑλλάδος οἱ πλοῦτοι, ἄλλοι μὲν κτ- τεγωνεύοντο εἰς κόνιν καὶ σίδηρον ἀμυντήριον, οἱ δὲ κτέ».

ΚΕΦ. ΚΓ'

Πλοῦτος (το) : πλοῦτη

Πολλάκις ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ γίνεται χρῆ- σις τοῦ ὀνόματος πλοῦτος Ἐπιστ. Παύλ. πρὸς Κορινθ. Β' Η', 2 «εἰς τὸ πλοῦτος τῆς ἀπλό- τητος αὐτῶν» καὶ πρὸς Ἐφεσ. Α', 7 «κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ καὶ Β', 7 «τὸ ὑπερ- βάλλον πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ» καὶ Γ', 8 «τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος τοῦ Χριστοῦ» καὶ Γ', 16 κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ» καὶ πρὸς Φιλιππ. Δ', 19 «κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ» καὶ πρὸς Κολ. Α', 27 «τί τὸ πλοῦτος τῆς δό- ξης τοῦ μυστηρίου τούτου» καὶ Β', 2 «καὶ εἰς πᾶν πλοῦτος τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως». Περὶ καὶ Κλήμ. Ἀλεξ. τόμ. Ι' σελ. 48, 9 καὶ 26 Δινδ. καὶ Ὠριγέν. Τομ. ΙΖ' σελ. 226.

Φέρεται δὲ καὶ παρὰ Κωνσταντίνῳ τῷ Πορ- φυρογεννήτῳ Τομ. Α' σελ. 321, 10 «Κύριε, σῶσον τὸ πλοῦτος τῶν ὑπηκόων» (Περὶ καὶ Τομ. Β' σελ. 326) καὶ ἐν Διηγ. Ἀχιλλέως (Trois Poèmes Grecs Nagn. σελ. 10, 234 «οὔτε γονέων ὑστέρησιν οὔτε τοσοῦτον πλοῦτος».

Ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς πλοῦτη ἀπαντᾷ ἐν τοῖς εἰς Πρόκριτον Σχολίαις σελ. 295, 15 Ἄρ. «μή μοι εἴη ἔχειν οὔτε τὴν Πελοπόννησον μήτε χρυσοῦ τάλαντα, ἢ γούν πλοῦτη». Εἶνε δὲ κκεῖνος τεθειμένον τὸ οὔτε ἀντὶ τοῦ μήτε.

Ὁ Κοραῆς σημειοῦται ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἰ- σοκράτους Τ. Β', σ. 103. «Τὸ δὲ Πλοῦτοις, κατὰ πληθυντικὸν ἀριθμὸν, μεταβαλοῦσα καὶ τὸ γένος, οἶδε καὶ ἡ συνήθεια. Τὰ πλοῦτη λέγουσα, ὡς παρὰ τὸ οὐδέτερον, τὸ πλοῦτος. Ἡ αὐτὴ δὲ συ- νήθεια τὸν βίον καὶ τὸ βίος, τὸν θρῆνον καὶ τὸ θρῆνος, κατὰ μίμησιν δὴ τοῦτο τῶν ἀρχαίων, παρ' οἷς ἕτερα διγενῆ, Ὁ καὶ τὸ ἔλεος, Ὁ καὶ τὸ σκότος κτλ. Γράφει δὲ καὶ ἐν τοῖς Ἀτάκτοις Τομ. Β' σελ. 305 «ΠΛΟΥΤΟΣ, καὶ οὐδέτερον. Τὸ πλοῦτος (richesse) πληθ. Τὰ πλοῦτη, οἷον ΘΚ' ἔγετε καὶ τὴν δύναμιν ὁμοίως τε καὶ πλοῦ- τους». Καὶ πολλάκις ἀρσ. (κατὰ τοῦς παλαιούς.) Ὁ πλοῦτος. Παρόμοιον εἶναι τὸ οὐδέτερον πα-

ροζύτον. Βύθος (Ἑλλην. Βυθός). Τὸ μεταχειρίζονται μάλιστα εἰς τὸ πλεθύνει. Τὰ βύθη (les fonds) Περβ. καὶ σελ. 168 «ὡς καὶ Ὁ πλοῦτος ἐν. σημερινὴν τὴν εὐπορίαν (richeuse). Τὰ δὲ πλοῦτη, πλεθύνει. καὶ οὐδετέρ. τὴν ἀφθονίαν πάντων τῶν ἀγαθῶν (opulence)». Περβατικῶς καὶ τὰ γεγραμμένα ἐν τοῖς μετὰ θάνατον εὐρεθεῖσι συγγραμμάσι τοῦ Κορνήϊου Τόμ. Α', σελ. 303 Μέρ. «RICHESSSES au pluriel etc. Ὡς αὐτῶς καὶ οἱ πλοῦτοι εἰς τὸν πλεθύνει ἀριθμὸν ἔλεγον Πλοῦτους, καὶ ἡμεῖς σήμερον οὐδετέρως Πλοῦτη. Τὸ «Μεγίστους πλοῦτους» εἰς τὸν Στράβωνος σελ. 568 ἐκδ. Κορ. Μέρ. Β', σελ. 417 καὶ Δ' σελ. 264, σημερινὴ Μεγαλῶτα πλοῦτη».

Πλειστακίος ὁ Κορνήϊος ἐποίησεν χρῆσιν τοῦ οὐδετέρου πλεθύνει πλοῦτη ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἡθικῶν τοῦ Ἀριστοτέλους σελ. μβ' «ὅσα πλοῦτη ἐσυνάθροισαν» καὶ σελ. ΟΕ' «τῶν τυράννων μας τὰ πλοῦτη» καὶ ἐν τῇ τῶν πολιτικῶν σελ. ΙΒ' «ὅλα τὰ πλοῦτη εἰς χεῖρας ὀλίγων τινῶν» καὶ σελ. νζ' «τὰ ἀδίκως ἀποκτάμενα πλοῦτη» καὶ ἀλλοῦ καὶ ἐν τῇ τοῦ Λυκούργου κατὰ Λεωκράτους σελ. πζ', «ὅλα τοῦ ἔθνους τὰ πλοῦτη» καὶ ἐν τῇ τῶν Πολιτικῶν τοῦ Πλουτάρχου Διαλ. σελ. 94 «ὅταν πλεθύνῃσι καὶ πλεθύνῃσι τὰ πλοῦτη των» καὶ σελ. 154 «ἐπειδὴ αὐτὰ του τὰ πλοῦτη εὐκόλως τοῦ εὐρισκῶν συνήγορον κενὴν ῥήτορα» καὶ ἐν τοῖς Ἀτάκτοις Τόμ. Β', σελ. 202 «καὶ εἶχον μεγάλα πλοῦτη οἱ Γενοβέζοι» καὶ σελ. 162 «καὶ ἄλλα πάμπολλα πλοῦτη» καὶ ἐν τῇ Ἐπιστολαῖς Τόμ. Α', σελ. 151 «ἐγύμνωσε καὶ τοὺς κολογῆρους ἀπὸ τὰ ἀπειρα πλοῦτη» καὶ σελ. 152 «αὐτὰ τὰ πλοῦτη τοῦ κλήρου τῆς Γαλλίας» καὶ ἐν ἄλλοις τόποις καὶ ἐν τῇ Ἐπιστολῇ Τριῶν Ἐπισκόπων κτέ. σελ. ια' «τὰ ὑπέρογκα των πλοῦτη».

Ἐγράσαντο δὲ τῶν περὶ οὗ ὁ λόγος πλεθύνει καὶ ὁ Κ. Οἰκονόμος καὶ Σακρῆτος Ὁβζάντιος καὶ ὁ Ἀλ. Ραγκζβῆς καὶ ὁ Δημ. Βερναρδάκης καὶ ἄλλοι πολλοί.

Ὁ Οἰκονόμος ἐν τοῖς Σωζ. Φιλολ. Συγγραμμάσι Τόμ. Α', σελ. 99 «οὕτω κταφρονοῦμεν τιμὰς, πλοῦτη, καὶ ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πολλάκις» καὶ ἀλλοῦ ἐν τοῖς Σωζ. Φιλολ. Συγγραμμάσι Τόμ. Α', σελ. 130 «ἀλλὰ διὰ τὴν θε-

ωρήσῃ τὰ πλοῦτη μου» καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις τόποις.

Σακρῆτος ὁ Βυζάντιος ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει Τόμ. Α', σελ. 49 «ἡ εὐφορία τῆς χώρας καὶ τὰ μεγάλα τῶν Βυζαντίων πλοῦτη» καὶ ἀλλοῦ καὶ ἐν τῇ Λεξικῇ τῶν Κυρίων Ὀνομάτων σελ. 44 (λ. Γύγης) «διὰ τὰ ἀπειρα πλοῦτη του ἐπεκράτησεν ἡ παροιμία κτέ.» καὶ σελ. 57 λ. Ἐριχθόνιος καὶ σελ. 90 λ. Κινύρας καὶ σελ. 172 λ. Τάνταλος. Περβ. καὶ Λεξικ. τῆς Ἑλληνικῆς Γλώσσης σελ. 1093 «Πλοῦτος (δ) — περιουσία κτημάτων (χρημάτων κτλ.), κατάστασις μεγάλη, πλοῦτη — εἰς ἀρχ. χειρόγρ. τῆς Γρφ. εὑρίσκει καὶ τὸ πλοῦτος, ὅθ. πλθ. πκρ' ἡμῖν Τὰ πλοῦτη».

Ὁ Ραγκζβῆς ἐν τοῖς Ἀπκσι Τόμ. Δ', σελ. 23 «τὰ πλοῦτη σου ὡς ὄβολοῦ ἐσγάτου ἐὰν τὰ δίδῃς δι' ἐμοῦ πρὸς ἀγορὰν προστάτου» καὶ σελ. 94 «βραχμῶν καὶ πλοῦτη καὶ ἀζίκας νὰ ρίψουν» καὶ ἀλλοῦ.

Ὁ Βερναρδάκης ἐν τῇ Ἐγγχειρίδι τῆς Γενικῆς Ἱστορίας σελ. 154 «ἐγκωμιάζοντες τὰ ἀμύθητα πλοῦτη» καὶ σελ. 65 «ἐπισωρεύσας τὰς γυναικας καὶ τὰ πλοῦτη του» καὶ σελ. 302 «ἐξ ὧν ἠρύσθη ἀμύθητα πλοῦτη».

Γίνεται δὲ καὶ ἐν τῇ ἰδιωτικῇ ἡμῶν συνηθειᾷ τοῦ οὐδετέρου πλεθύνει πλοῦτη, κτλ, οἷον «τὸ ζήλεψες κτημένη; τὰ κάλλη του ἢ τὰ πλοῦτη του;». Περὶ τοῦ ὀνόματος κάλλη ἴδε Κορνήϊον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Περβαλλήλων Βίων τοῦ Πλουτάρχου Μέρ. Β', σελ. 417 καὶ ἐν τοῖς Ἀτάκτοις Τόμ. Β', σελ. 384.

Ἐν τέλει περὶ τῆς ἰδιωτικῆς ἡμῶν συνηθειᾷ τοῦ οὐδετέρου πλεθύνει πλοῦτη, κτλ, οἷον «τὸ ζήλεψες κτημένη; τὰ κάλλη του ἢ τὰ πλοῦτη του;». Περὶ τοῦ ὀνόματος κάλλη ἴδε Κορνήϊον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Περβαλλήλων Βίων τοῦ Πλουτάρχου Μέρ. Β', σελ. 417 καὶ ἐν τοῖς Ἀτάκτοις Τόμ. Β', σελ. 384.

Ἐν τέλει περὶ τῆς ἰδιωτικῆς ἡμῶν συνηθειᾷ τοῦ οὐδετέρου πλεθύνει πλοῦτη, κτλ, οἷον «τὸ ζήλεψες κτημένη; τὰ κάλλη του ἢ τὰ πλοῦτη του;». Περὶ τοῦ ὀνόματος κάλλη ἴδε Κορνήϊον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Περβαλλήλων Βίων τοῦ Πλουτάρχου Μέρ. Β', σελ. 417 καὶ ἐν τοῖς Ἀτάκτοις Τόμ. Β', σελ. 384.

Ἐν τέλει περὶ τῆς ἰδιωτικῆς ἡμῶν συνηθειᾷ τοῦ οὐδετέρου πλεθύνει πλοῦτη, κτλ, οἷον «τὸ ζήλεψες κτημένη; τὰ κάλλη του ἢ τὰ πλοῦτη του;». Περὶ τοῦ ὀνόματος κάλλη ἴδε Κορνήϊον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Περβαλλήλων Βίων τοῦ Πλουτάρχου Μέρ. Β', σελ. 417 καὶ ἐν τοῖς Ἀτάκτοις Τόμ. Β', σελ. 384.

Ο ΟΡΕΙΒΑΣΙΟΣ ΚΑΙ Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ

«Vos exemplaria graeca
«versate manu diurna
«Ver-ate nocturna».

HORATIUS

Τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἀρχαίου ρητοῦ «νοῦς ὑγιῆς ἐν σώματι ὑγιεῖ» οὐδεὶς ποτε διανοήθη ἢ ἀμφισβητήσῃ, καὶ ἡ ἀλήθεια αὕτη φέρει ἀφ' ἑαυτῆς τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων ἡ ὑγεία τοῦ σώματος ἦτο ἀριτωτάτη, ἀφοῦ οὐδέποτε μέχρι σήμερον ἡ ἀνθρωπότης εἶδεν ἄλλον λαὸν ἔχοντα τὸν νοῦν ὑγιέστερον τοῦ Ἑλληνικοῦ. Ἄλλ' ἡ πλήρης κάλους καὶ ζωῆς ὑγεία τῶν ἀρχαίων βεβαίως ὠφείλετο εἰς τὴν τήρησιν ὑγιεινῶν κανόνων, οὓς ἀπαρεγκλίτως ἠκολούθουν πάντες, κανόνων τοὺς ὁποίους ἔθεσαν, παρατήρησις ὀξεῖα, πείρα ἐνδελγῆς καὶ γνώσεις βαθύταται τῶν σοφῶν τῆς ἀρχαιότητος ἰατρῶν.

Πολλὰ τῶν ἀρχαίων ὑγιεινὰ παραγγέλματα διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν, μὴ διαφέροντα ἐν τοῖς πλείστοις τῶν σήμερον ὑπὸ τῶν ὑγιεινολόγων διδασκομένων. Προσοχῆς ὅμως ἀξία εἶνε τινὰ τῶν τοῦ Ὀρειβασίου, ὅστις πολὺ μεταγενέστερος, ἠντήσῃ τὰς σοφὰς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὑγιεινῆς συμβουλῆς ἐκ τῶν μεγάλων τῆς ἀρχαιότητος ἰατρῶν, προσθέσας εἰς ταῦτα, ὅσα ἡ πολυετής αὐτοῦ παρατήρησις καὶ πείρα τῶν ἐπέτρεψαν νὰ προσθήσῃ. Ὁ Ὀρειβασίος, περίφημος ἰατρὸς ἐκ Περγαμῶν, πολυμαθέστατος καὶ σοφώτατος, ὑπῆρξεν ὁ ἀγαπητὸς καὶ ἐμπειστευμένος ἰατρὸς τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουλιανοῦ τοῦ Ἀποστάτου, ὃν καὶ ἠκολούθησε μάλιστα εἰς Γαλατείαν.

Οἱ διάδοχοι τοῦ Ἰουλιανοῦ Οὐάλιος καὶ Οὐαλεντιανὸς, οἵτινες μετὰ τινος ζηλοτυπίας ἔβλεπον τὴν ἐπιβολὴν ἣν ἐπὶ τοῦ Ἰουλιανοῦ ἤσκει ὁ Ἑλληὴν ἰατρὸς, μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου καὶ μόλις ἀνέλαβον τὴν ἐξουσίαν τὸν ἐξώρισαν.

Μεταξὺ ὅμως τῶν βαρβάρων πρὸς οὓς ἀπῆλθεν, ἀπέκτησε τοσαύτην φήμην διὰ τὴν σοφίαν αὐτοῦ καὶ τὴν παιδείαν, ὥστε οἱ Αὐτοκράτορες

μεταμεληθέντες τὸν ἀνεκάλεσαν καὶ τὸν ἀπεξημίωσαν διὰ τὴν ἀδικον ἐξορίαν. Ἐκτοτε οὗτος διέμεινεν ἐν τῇ πατρίδι ὑπὸ πάντων τιμώμενος, φθάσας εἰς γῆρας βαθύτατον ἀποθανὼν κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς κατὰ τὸν Ε'. αἰῶνα.

Ἐντολῇ τοῦ Ἰουλιανοῦ εἶχε συντάξει 72 βιβλία, εἶδος ἰατρικῆς ἐγκυκλοπαιδείας ἐξ ἀποσπασμάτων τοῦ Ἰπποκράτους, τοῦ Γαληνοῦ καὶ ἄλλων ἀρχαίων ἰατρῶν. Αὐτὸς δὲ συνήρμησε μετὰ ταῦτα σύνοψιν εἰς 9 βιβλία διὰ τὸν υἱὸν του Εὐσταθίου. Ἐκ τοῦ μεγάλου συγγραμμάτος σώζονται ἔτι 17 βιβλία εἰς λατινικὴν μετάφρασιν τοῦ Ροσαρίου, ἐξ ὧν καταφαίνεται ὅτι ὁ Ὀρειβασίος δὲν ἦτο ἀπλοῦς καὶ ξηρὸς ἀντιγραφεύς.

Τὰ κατωτέρω παρατιθέμενα ὑγιεινὰ παραγγέλματα τοῦ Ὀρειβασίου ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ τετρατόμῳ συγγραμμάτι τοῦ Ἑλληνιστοῦ Ulrich von Wilamowitz-Moellendorff τῷ ἐπιγραφομένῳ «griechisches Lesebuch» ἤτοι «ἑλληνικὸν ἀναγνωσματάριον».

Ὁ Ὀρειβασίος ὀρίζει εὐθὺς ἀμέσως τί ποιητέον μετὰ τὴν ἐγρήγορσιν :

«Ἀρχὴ μὲν ἔστι τῆς τῶν ὑγιεινῶν πραγματείας ἢ ἐκ τῶν ὕπνων εἰς τὸ ἐγρηγορεῖν μεταβάσις· ἐγείρεσθαι δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καλῶς ἔχει μεθεστηκότων ἤδη τῶν σιτίων ἐκ τῆς ἀνω γαστρὸς ἐπὶ τὴν κάτω κοιλίαν, καλῶς δὲ ἔχει τὸν νέον καὶ ἀκμάζοντα μικρὸν πρὸ ἡλίου, ὅσον διελθεῖν στάδια δέκα, θέρους δὲ ὅσον πέντε, τὸν δὲ πρεσβύτερον ἐλάσσω τούτων καὶ θέρους καὶ χερμιῶνος· διυπνισθέντα δὲ μὴ εὐθὺς ἀνίστασθαι, μένειν δὲ, ἕως ἂν τὸ δυσκίνητον καὶ νοχελὲς τὸ ἐκ τῶν ὕπνων γινόμενον ἐκλίπη· μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν ἀρμόττει πρὸς τοὺς τραχηλισμοὺς τοὺς ὑπὸ τῶν προσκεφαλαίων γινομένους ἀνατρίβεσθαι τὸν τραχηλὸν καὶ τὴν κεφαλὴν εὖ καὶ

καλῶς ἔπειτα τοὺς μὲν μὴ εὐθὺς εἰθισμένους κενουῖσθαι τὴν κοιλίαν, καὶ πρὶν κενωθῆναι, τοῖς δὲ ὅταν κενωθῶσιν, εὐθὺς πρὸ τοῦ πράττειν ἄλλο τι βέλτιον ἔστι ἢ τὴν τρίβεσθαι τὸ σῶμα πᾶν μετὰ ἐλαίου μικροῦ, τοῦ μὲν θέρους ὕδατος μειγνυμένου, τοῦ δὲ χειμῶνος ὡς ἔχει, χρόνον μὴ ὀλίγον, μαλακῶς δὲ καὶ ὁμαλῶς, ἐκτείνοντα καὶ συγκάπτοντα πολλάκις πάντα τὰ ἐνδεχόμενα τοῦ σώματος· ἀμεινον γὰρ ἂν τις καὶ πρὸς ὑγίαν καὶ πρὸς πάντα πόνον οὕτως εἴη διακείμενος».

Περὶ τῆς ὑγιεινῆς τοῦ προσώπου παραγγέλλει τ' ἀκόλουθα :

«Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ μὲν πρόσωπον καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὕδατι ψυχρῷ καὶ καθαρῷ προσκλύνειν καὶ ἀπονίζειν κατὰ ἐκάστην ἡμέραν καθαραῖς ταῖς χερσίν, τὰ δὲ οὖλα καὶ τοὺς ὀδόντας ἢ οὕτως τοῖς δακτύλοις αὐτοῖς ἢ γλήχωνος τετριμμένης ὀπῶ παρατρίβειν καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς, καὶ ἀποσμᾶν λείως τὰ προσκαθήμενα αὐτοῖς ἀπὸ τῶν σιτίων, τὴν δὲ ῥίνα καὶ τὰ ὄτα λιπαίνειν ἔσθωθεν ἀμφοτέρω μάλιστα μὲν μύρῳ ἢ δει, εἰ δὲ μὴ, ἐλαίῳ ὡς ὅτι καθαρωτάτῳ καὶ εὐωδωτάτῳ· καὶ ἔξωθεν ἀλείφον ταῖς χερσὶ πλατείαις· οὐχ ἥμιστα δὲ τῆς κεφαλῆς ἐπιμελεῖσθαι δεῖ, θεραπεία δὲ τῆς κεφαλῆς ἔστιν ὡς οὕτως εἰπεῖν, τριψίς καὶ χρισις καὶ σμηξίς καὶ κτενισμός, καὶ ἐν χρόνῳ κουρά, δεῖ δὲ τρίβειν μὲν καὶ ἀλείφειν αὐτὴν κατὰ ἐκάστην ἡμέραν, σμᾶν δὲ καὶ κτενίζειν διὰ τινῶν χρόνων· ποιεῖ δὲ ἢ μὲν τριψίς τὸ δερμάτιον ἰσχυρότερον, ἢ δὲ χρισις μαλακώτερον, ἢ δὲ σμηξίς τοὺς πόρους καθαρωτέρους καὶ εὐπνοωτέρους, ὃ δὲ κτενισμός ἀναξύων καὶ ὁμαλὸν ποιῶν τὸ περὶ τὰς τρίχας ἐκκαθαίρει καὶ περιαιρεῖ τὰ ἐνοχλοῦντα.

Διὰ τὸ ἄριστον, δηλαδὴ τὸ πρόγευμα καὶ τῆς πρὸ τούτου θεραπείας τοῦ σώματος δίδονται αἱ ἐξῆς συμβουλαί.

«Μετὰ δὲ τὴν εἰρημένην ἐκ τῶν ὕπνων ἐπιμέλειαν τοὺς μὲν ἕτερόν τι πράττειν ἀναγκαζόμενους ἢ προαιρουμένους ἐπὶ τοῦτο ὑποχωρεῖν εὐ ἔχει· τοὺς δὲ σχολάζοντας προπεριπατεῖν ἀρμόττει τὸ σύμμετρον τῇ ρώμῃ τῆς δυνάμεως· οἱ μὲν οὖν πρὸ τῆς προσφορᾶς τῶν σιτίων πλείους γινόμενοι, κενουῖντες τὸ σῶμα, δεκτικωτέρους

τῆς τροφῆς πέττειν τὰ βρωθέντα ποιούσι δυνατωτέρους· οἱ δὲ ἀπὸ τῶν σιτίων μέτροι μὲν ὄντες καὶ βραδεῖς ὁμαλίζουσι τε καὶ μειγνύουσι τὰ σιτία καὶ τὸ ποτὸν καὶ τὰ συγκαταλαμβάνόμενα τῶν πνευμάτων αὐτοῖς· καὶ τὰ πρόχειρα τῶν περιτωμάτων ἐκκρίνοντες λαπάττουσι τὴν γαστέρα εὐογκότεραν ποιῶντες, ἀπὸ τε τῶν ὑποχονδρίων τῶν ὄγκων τοῦ πληρώματος καταβιβάζοντες τὰς περὶ τὴν κεφαλὴν αἰσθήσεις βελτίους ποιούσι καὶ τοὺς ὕπνους ἀταρακτοτέρους· τοὺς δὲ πολλοὺς καὶ ταχεῖς μετὰ τὰ σιτία πρὸς οὐδὲν ἂν τις ἐπαινέσειεν· σείοντες γὰρ ἰσχυρῶς τὸ σῶμα διακρίνουσι τε καὶ χωρίζουσιν ἀπ' ἀλλήλων τὰ σιτία καὶ τὰ ποτὰ, ὥστε κλύδαξιν τε γίνεσθαι καὶ δυσπεψίαν καὶ τὸν κοιλίαν ἐπιτερεάττεσθαι πολλάκις».

«Συμφέρει δὲ μετὰ τὸν περίπατον καθεζόμενον οἰκονομεῖν τε τῶν κατὰ αὐτὸν ἕκαστον, ἕως ἂν ὥρα γίνηται τραπέσθαι πρὸς τὴν τοῦ σώματος ἐπιμέλειαν· καλῶς δὲ ἔχει γυμνάζεσθαι τοὺς μὲν νέους καὶ πλειόνων γυμνασίων δεομένους εἰς τὸ γυμνάσιον ἀποχωρήσαντας, τοὺς δὲ πρεσβυτέρους καὶ ἀσθενεστέρους εἰς βαλανεῖον ἢ εἰς ἄλλην ἀλέαν χρίεσθαι· ἀπόρη δὲ τοῖς τηλικούτοις παντάπασιν ἰδιωτικὸν ἔχουσιν αὐτοῖς γυμνάσιον τριψίς μετρία καὶ μικρὰ κίνησις τοῦ σώματος· τρίβεσθαι δὲ βέλτιον ἔστι τὸν τριψίως δεόμενον μῆτε κεραισμένον πολὺν, μῆτε ξηρὸν παντελῶς, ἀλλὰ ὑπαλειψάμενον καὶ τριψάμενον ὁμαλῶς, ἔπειτα περιξυσάμενον λουτρῶ ἀρμόττοντι χρῆσασθαι· τοὺς δὲ ἀσθενεῖς καὶ σφόδρα πρεσβύτας ἀλείφειν μὲν λιπαρῶς καὶ ὁμαλῶς, τρίβεσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ ἑαυτοῦ τὰ πλείστα βέλτιον ἔστιν· ἅμα γὰρ τῇ τρίψει καὶ γυμνάζεσθαι τὸ σῶμα συμβαίνει δι' ἑαυτοῦ κινούμενον· τὸ δὲ ὑπὸ ἑτέρου τρίβεσθαι διὰ παντὸς τοῖς κοπιῶσι καὶ τοῖς ἀσθενεστέροις καὶ ραθυμοτέροις ἔχουσι πρὸς τὰ γυμνάσια δεῖ μάλιστα ἀπονέμειν».

«Μετὰ δὲ τὴν θεραπείαν τοῦ σώματος ἐπὶ ἄριστον ἀποχωρεῖν· οὐκ ἄδηλον δὲ ὅτι καὶ τὸ ἄριστον καὶ πᾶσαν ἀπλῶς τὴν δίαίταν ἀρμόττει τοῦ μὲν θέρους εἶνε μὴ θερμαντικὴν μηδὲ ξηραντικὴν, τοῦ δὲ χειμῶνος μῆτε ψυκτικὴν μῆτε ὑγραντικὴν, τοῦ δὲ ἔαρος καὶ τοῦ μετοπώρου μέσον τι ἔχουσαν· τοῖς μὲν οὖν εὐόγκως βουλομένοις διάγειν τοῦ θέρους ἄριστον ἀποχρῆν ἔστι καὶ

πρὸς ὑγίαν καὶ πρὸς τὸ διημερεῦειν ἱκανῶς ἄλφριτον λευκὸν μέτριον ἐπὶ οἴνω λευκῷ εὐώδει ἢ μέλιτι μὴ πολλῷ καὶ ὕδατι κεκραμένῳ καλῶς πινομένῳ, ἢ ἔψημά τι τῶν ἀφύσων καὶ εὐπέπτων καὶ τροφίμων καὶ οὕτω καὶ μετὰ μικροῦ μέλιτος λαμβανόμενον μὴ θερμόν· τῷ δὲ μηδὲν προσεμμένῳ τοιοῦτον ἄρτον ἀριστῶν ἀρμόττει ψυχρὸν τοσοῦτον ὅσον ἔσται πρὸ τοῦ δειλινοῦ γυμνασίου καταπέψαι δυνατός· ὅσον δὲ ἔξει λάχανον ἐφθὸν ἢ κολοκύντην ἢ σικυὸν ἢ ἄλλο τι τῶν πρὸς τὴν παρούσαν ὥραν μὴ ἀναρμόστων ἠψημένον ἀπλῶς· πίνειν δὲ λευκὸν οἶνον ὑδαρῆστερον ἄχρι τοῦ μὴ διψῆσαι· πρὸ δὲ τοῦ λαμβάνειν τὸ σιτίον προπίνειν ὕδωρ, ἂν μὲν διψῇ τις, πλείον, εἰ δὲ μὴ, ἔλαττον.»

Τὰ μετὰ τὸ ἄριστον κανονίζονται οὕτως :

«Μετὰ δὲ τὸ ἄριστον μὴ πολὺν διατρίψαντα χρόνον καταδαρθεῖν ἐν σκοτεινῷ ἢ ψυχρῷ τόπῳ καὶ χωρὶς πνεύματος· ἐγεθθέντα δὲ οἰκονομεῖν τε τῶν ἰδίων καὶ περιπατεῖν, περιπατήσαντα δὲ καὶ μικρὰ προδιαναπαυσάμενον πρὸς τὸ γυμνάσιον ἀποχωρεῖν· καὶ τοὺς μὲν ἰσχυροτέρους καὶ νεωτέρους γυμνασάμενους καὶ κονισάμενους τῷ ψυχρῷ λούεσθαι καλῶς ἔχει· τοὺς δὲ πρεσβυτέρους καὶ ἀσθενεστέρους ἀλειψάμενους μικρὰ τριψάμενους λούεσθαι θερμῷ, τὴν κεφαλὴν μὴ βρέχοντας· Ὅμοίως δὲ πᾶσι τοῖς ὑγιαίνουσι θερμῷ λούεσθαι τὴν κεφαλὴν ὀλιγὰς ἢ οὐδέποτε ἀρμόττει· τοῖς δὲ πρεσβυτέροις οὐδὲ βρέχειν πολλάκις βέλτιον ἔστιν, ἀλλὰ διὰ τινῶν χρόνων χρίεσθαι, τῷ ἐλαίῳ μίσιγοντας τοῦ μὲν θέρους ὕδωρ, τοῦ δὲ χειμῶνος οἶνον· Ὡς μέγιστον δὲ καὶ βέλτιον ἀλειψάμενους ἐκμάττεσθαι καθαρῶς ἢ ἀποσμάσθαι καὶ ψυχρῷ μετρίως ἐπικλύζεσθαι καὶ μετὰ τὸ ὑγράναι ἀλείφειν.»

«Πρὸς δὲ τὰ σιτία δεῖ βαδίζειν κενούς καὶ μηδὲν ἄπεπτον ἔχοντας τῶν βρωθέντων πρότερον· γινώσκουσι δὲ ἂν τις τοῦτο μάλιστα τῇ τῶν ἐρευγμῶν ἀνοσμία καὶ ἐκλείψει καὶ τῇ λαπαρότητι καὶ τῇ εὐκρινείᾳ τοῦ ὑποχονδρίου καὶ τῆς κοιλίας· ἔτι δὲ τὸ πρὸς τὴν τοῦ φαγεῖν βούλησιν ὀρηκτικῶς ἔχειν.

Τὰ δὲ τοῦ δείπνου ὀρίζονται οὕτως :

«Δειπνεῖν δὲ καλῶς ἔχει τοῦ θέρους μικρὸν πρὸ ἡλίου δυσμῶν καὶ ἄρτου καὶ λάχανα καὶ μά-

ζανλάχανα δὲ ὠμάμεν προεσθῆναι πλὴν σικυοῦ καὶ ραφάνου· ταῦτα δὲ τελευταῖα· τὰ δὲ ἐφθὰ λαμβάνειν ὑπὸ πρῶτοντὸ δειπνον· ἰχθὺς δὲ ἐσθῆναι τῶν μὲν πετραίων τοὺς σαρκώδεις καὶ ψαθυροὺς, τῶν δὲ σελαχῶν καὶ τῶν ἄλλων τοὺς εὐχλοτάτους καὶ πλέον ἐφθούς· κρέα δὲ ἐρίφεια καὶ ἄρνεια τῶν νέων πάνυ, ὕεια δὲ τῶν ἀκμαζόντων, ὀρνίθεια δὲ τὰ τῶν ἀλεκτορίδων ἢ περδίκων ἢ περιστερῶν ἢ φαττῶν νεοττῶν, ἐφθὰ πάντα λιτῶς λαμβάνειν δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἐδεσμάτων οὐδὲν ἂν κωλύει τὰ πρὸς ἡδονὴν, ὅσα μὴ τοῖς προειρημένοις ἐναντίας ἔλαχε δυνάμεις· ὅτι δὲ ἀρμόττει πᾶσαν ὥραν τοῖς μὲν ὑγρὰς ἔχουσι τὰς κοιλίας τὰ σταλτικὰ λαμβάνειν τῶν παρόντων, τοῖς δὲ ξηρὰς τὰ ὑπακτικὰ, τοῖς δὲ δυσουροῦσι τὰ οὐρητικὰ, τοῖς δὲ ἰσχυοῖς τὰ τροφίμα, πᾶς τις ἂν διδοίη· προπίνειν δὲ πρὸ τοῦ δείπνου καὶ πίνειν μέχρι τινὸς ὕδωρ, ἔπειτα τοὺς μὲν ἰσχυοὺς μέλανα λεπτὸν οἶνον, μετὰ δὲ τὸ δειπνον λευκὸν, τοὺς δὲ εὐσάρκους διὰ τέλους λευκὸν, ὑδαρῆστερον δὲ πάντας· πλῆθος δὲ ὅσον ἐκάστῳ γίνεται πρὸς ἡδονὴν· ἀκρόδρυα δὲ δύσχηρα μὲν ἔστι πάντα, ἥμιστα δὲ ἐνοχλεῖ τοῦ λόγου μέτρια λαμβανόμενα πρὸ τῶν σιτίων· τῆς δὲ ὀπώρας τὰ μὲν σῖκα περιελόντας τὸ δέρμα καὶ τὸν ὀπὸν περιπλύναντας καὶ βρέξαντας ἐν ὕδατι ψυχρῷ βέλτιον ἔστι λαμβάνειν, καὶ τοὺς μὲν εὐ ἔχοντας πρὸς αὐτὰ ἐσθῆναι μετὰ τὸ δειπνον, τοὺς δὲ λοιποὺς πρὸ τοῦ δείπνου· σταφυλὴν δὲ λευκὴν πάντας ἐν τῷ δείπνῳ· τραγήματα δὲ ἐρεβίνθους πεφρυγμένους ἢ ἀμύγδαλα καθαρὰ βεβρεγμένα».

Διὰ τε μετὰ τὸ δειπνον καὶ περὶ τῆς κατακλίσεως ὁ Ὁρειβάσιος παραγγέλλει τὰ ἐξῆς :

«Μετὰ δὲ τὸ δειπνον τοὺς μὲν ἰσχυοὺς καὶ φρυσώδεις καὶ μὴ ραδίως τὰ σιτία πέττοντας καθεύδειν εὐθὺς, τοὺς δὲ λοιποὺς ὀλίγον καὶ βραδέως περιπατήσαντας ἀναπαύεσθαι· κεκλίσθαι δὲ παντὶ βέλτιον ἔστιν, ὄντος μὲν ἔτι περὶ τὴν γαστέρα τοῦ πληρώματος, ἐπὶ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν, λαπαρᾶς δὲ γενομένης μεταβάλλειν καὶ ἐπὶ τὴν δεξιάν· κατακεκλίσθαι δὲ μῆτε τεταμένον λῖαν, μῆτε συγκεκαμμένον ἰσχυρῶς· ὕπτιον δὲ καθεύδειν οὐδενὶ βέλτιον ἔστιν· τὸ δὲ ὑποχόνδριον καὶ τοὺς πόδας ἀλειφαίνειν οὐχ ἥμιστα ἀρμόττει παρά τὰ σιτία τε καθευδόντων».

Ποιούμενος κατόπιν διάκρισιν μεταξὺ τῆς

διαίτης κατά τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος γράφει τὰ ἑξῆς :

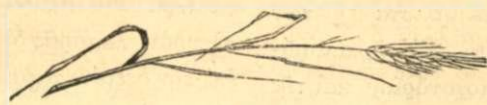
«Τοῖς μὲν οὖν πλείστοις τῶν ὑγαινότων τοιαύτη τις διαγωγή μάλιστα ἂν ἀρμόσειεν· τοῦ δὲ χειμῶνος ὅτι πλείους τοῦ θέρους τοὺς περιπάτους καὶ τὰ λοιπὰ γυμνάσια συντονώτερα δεῖ ποιῆσθαι, κατὰ μικρὸν προάγοντας, τὸ δ' ἐπὶ πλέον εὐλαβουμένους, εἴρηται πρότερον. ἀλείμμασι δὲ μᾶλλον χρῆσθαι ἢ λουτροῖς· λουτροῖς δὲ ἐνίοτε ψυχροῖς, καὶ μᾶλλον ἐν ταῖς θερμομερίαις, θερμοῖς δὲ τοὺς κοπιῶντας καὶ τοὺς ἀφιδρώσεως δεομένους. καὶ τοὺς μὲν εὐσάρκους καὶ ἴγρους ἀρμόττει μονοσιτεῖν ἀρξαμένους ἀπὸ Πλειάδος δύσεως ἕως ἐπιτολῆς· τοὺς δὲ λοιποὺς ἀριστάνορμόττει μικρὸν ὄψον ἔδοντας ἢ μέλι μετρίον ἢ οἶνον γλυκὺν, πίνειν δὲ μηδὲν ἢ μικρὸν μετὰ τὸ ἀριστον οἰνῶριον λεπτὸν ἀτρέμα μαλακόν, κιννάμενον μετρίως, ἔπειτα καταδαρθεῖν ἀλεαίνοντας, μὴ πολὺν δὲ χρόνον· ἐγεθθέντας δὲ, καθάπερ τοῦ θέρους τὰ οἰκεία πράττειν, τὸ δὲ λουτρὸν τὸ θεριμὸν ἔαν, γυμνασαμένους δὲ δειπνεῖν συσκοτάζοντος, ἀλεαίνοντας μετὰ πυρὸς, τοὺς μὲν μικροὺς καὶ τοὺς εὐ πρὸς μᾶζαν ἔχοντας ἀμφοτέρω. πλείω δὲ τὸν ἄρτον, τοὺς δὲ λοιποὺς ἀφαιρεῖν τὴν μᾶζαν. λάχανα δὲ τὸ μὲν ὅλον τοῦ χειμῶνος μᾶλλον ἢ τοῦ θέρους ἐσθίειν ἀρμόττει· μάλιστα δὲ εὐθετεῖ τῶν ὀμῶν πήγανον εὐζωμον, ὀάφανος τελευταία λαμβανομένη· τῶν δὲ ἐφθῶν, κράμβη, λάπαθον, γογγύλη, καὶ μᾶλλον ἕως· τὰ δὲ ἄγρια, καὶ ὠμά τῶν ὀμῶν καὶ ἐφθῶ τῶν ἐφθῶν οὐ χεῖρω τὰ χειμερινὰ τῶν θερινῶν ἐστιν. ἀρμόττει δὲ καὶ τὰ σκόροδα καὶ τὰ κρόμμυα καὶ ὁ τάρικος καὶ τὰ ἔτνη καὶ ἡ φακῆ μάλιστα ταύτην τὴν ὥραν καὶ τῶν ἄλλων

ὄψων μᾶλλον τὰ ὀπτά τῶν ἐφθῶν, καὶ ὅλως τὰ ξηρότερα τῶν ὑγροτέρων· χειμερινὸν δὲ καὶ τὸ κάρδαμον καὶ τὸ σίναπι μᾶλλον ἐστιν· πίνειν δὲ ἐν μὲν τῷ δειπνῶ οἶνον μέλανα, λεπτὸν, ἡσυχῆ μαλακόν, μὴ νέον, κιννάμενον μικρὸν ἀκρατέστερον. ἀρμόττει δὲ ταύτην τὴν ὥραν ἀμύγδαλα πεφρυγμένα, μύρτα, βάλανοι ὀπτοὶ, κάρυα πλατέα καὶ ἐφθῶ καὶ ὀπτά».

Περὶ δὲ τῆς διαίτης κατὰ τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινοπώρον δίδει τὰς ἀκολουθούσας συμβουλὰς.

«Ὅν μὲν οὕτως τρόπον δεῖ ζεῖν τοῦ θέρους καὶ τοῦ χειμῶνος, ἐπὶ πλέον εἴρηται· τοῦ δὲ ἔαρος καὶ τοῦ φθινοπώρου δῆλον, ὡς μέση διαίτη τῶν εἰρημένων μάλιστα ἀρμόττει· φυλάττεσθαι δὲ δεῖ δεῖ τὰ τε ἀήθη καὶ τὰ ἰσχυρὰ καὶ δύσπεπτα τῶν βρωμάτων καὶ τὰ πολλὰ λίαν· παρὰ γὰρ τὸ πλῆθος οὐχ ἦτο ἢ παρὰ τὰς μοχθηρίας ἐνίοτε τῶν ἐσθιομένων ἐνοχληθεῖ μᾶλλον ἂν τις· μὴ προχείρως δὲ πίνειν ἄηθες ὕδωρ· μοχθηρὸν γὰρ καὶ ἐπισφαλές ἐστιν· ἀλλὰ μετὰ μέλιτος ἢ οἴνου ἢ ὕξους ἢ ἀλφίτων καὶ ἄλῶν ψυχρὸν δὲ ἰσχυρῶς ὕδωρ καὶ πάμπλου σῶμα ἀθροῦν πίνειν κινδυνώδες ἐστιν, καὶ μάλιστα τοῖς πεπονηκόσι καὶ ἠλιουμένοις ἔτι θερμοῖς οὖσιν· μέγιστον δὲ πρὸς ὑγείαν ἐστιν τὸ μηδὲν κρεῖττον γίνεσθαι τῆς τοῦ σώματος φύσεως· ἅμα δὲ ταῖς ὥραις μεταβαλλούσαις καὶ τὴν ἄλλην διαγωγὴν μεταβάλλειν, κατὰ μικρὸν εἰς τοῦναντίον ἀπονέοντα, καὶ μὴ μεγάλην ἐξαπίνης ποιοῦντα μεταβολήν.»

Τοιαῦτα τὰ τοῦ Ὁρειβασίου ὑγιεινὰ παραγγέλματα, σοφὰ ἐν τῇ περιεκτικότητι αὐτῶν, ἀξια προσοχῆς, τηρητέα ὡς φρονῶ, ὑπὸ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων.

ΘΡΑΣΥΒΟΥΛΟΥ ΖΩΙΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΤΡΟΦΕΣ

1

*Ἐδῶ σαλεύουν ἑλαφρὰ τοῦ Ἰνάχου τὰ καλάμια
Κι' ἐδῶ ἢ Χλωρίδα ἐπύργωσε τοὺς πράσινους βωμούς,
Κι' ἐδῶ τὸ πεισματάρικο κι' ὀρμητικὸ ποτάμι
Βροντᾷ τοὺς χειμωνιάτικους καὶ ἐξαφνικούς θυμούς...*

*Ἀγαπημένα μου βουνὰ καὶ κάμποι καὶ ποτάμια,
Πόσες φορὲς θυμοῦμαι σας πικρὰ, νοσταλγικά :
Νὰρθῶ κοντὰ σας μιὰ φορὰ, νὰ πλανηθῶ, νὰ ζήσω
Καὶ νὰ μὴ φύγω πειά ! . . .*

2

*Ἡ Καλωσύνη πειὸ πολὺ ἀπὸ τὴν ὠμορφιά σου
Στολίζει τὴν παρθένα σου κι' εὐγενικὰ ζωὴ,
Ποῦ δταν δακρύζεις καὶ πονῆς γιὰ τοὺς καημούς τοὺς ξένους,
Θαρρῶ καὶ πνέει στήν ὄψι σου μιὰ οὐρανικὴ πνοή . . .*

*Μὲς στὸ λεπτὸ κορμάκι σου μιὰ τρυφερὴ καρδιά
Σκορπάει τῆς ἀνωότητος τὴν ἀῶλη εὐωδιά
Ποῦ τὴ μαντεύω στὰ βαθειὰ ἀσύγκριτη κι' ὠραία
Ὡσὼν γλυκὸ ροδόσταμο σ' ἕνα χρυσὸ ἀμφορέα...*

3

*Ὁ ἀσπρομάλλης ὁ Χιονιάς ποῦ στρώνει ἀνθούς καὶ φύλλα
Ὅποῦ σκορπάει τὴν ἐρημιὰ καὶ τὴν ἀνατριχίλα,
Ὁ ἀσπρομάλλης ὁ Χιονιάς ἐφέτο— ὦ, συμφορὰ μας !
Τὸ χαλασμό του ἐξάπλωσε κι' ὡς τὴ φτωχὴ καρδιά μας...*

*Καὶ τὰ ὑστερνὰ χρυσάνθεμα — ὀνειράτα κρυμμένα,
Στὸ παγερὸ του πέρας· ἔπεσαν νεκρωμένα
Χωρὶς ν' ἀφήσουν στήν καρδιά ποῦ θλιβερὰ χτυπάει
Γιὰ μοναχὴ παρηγοριὰ τὸν ἐρχομὸ ἐνὸς Μάη...*

4

Στὰ κρυσταλλένια σου νερά, ποτάμι ἀγαπημένο,
Φορῶντας ροδοστέφανο με ἀγάπη κατεβαίνω,
Πέρνω στή χούφτα μου ἀπὸ σέ και πίνω και δακρύζω
Και τὰ λουλούδια ἐπάνω σου με ἀγάπη τὰ σκορπίζω...

Ἐδῶ στήν ὄχθη ἕναν καιρὸ και στήν Ἰητὰ ἀπὸ κάτου
Ἦπια τὰ φίλιτρα τῆς ζωῆς, τὰ φίλιτρα τοῦ θανάτου,
Κι' ἐνῶ ἕνα χέρι στοργικὰ τὸ χέρι μου ἐκρατοῦσε
Τὸ ρέμα σου ἐκατέβαινε και μᾶς ἐτραγουδοῦσε. . .

5

Στὸ παραθύρι σου μπροστὰ ἢ μυγδαλιὰ ἢ γερμένη
Ἔμεινε τώρα ἀπ' τὸ βορριᾶ φοιχτὰ ξεφυλλισμένη,
Κι' ἐγὼ ἀπ' ἀντίκρου ποῦ θωρῶ τὸ πρόσωπό σου, ὦ φῶς μου,
Ἐύχαριστῶ τὸν κρῦο βορριᾶ ποῦ ἐφάνη ὡς ἀδελφός μου.

Μόνο μιὰ σκέψι ποῦ ἄθελα στὸ νοῦ-μου τριγυρίζει
Μὲ κάποια λύπη τὴν καρδιὰ σιγά-σιγά γεμίζει:
Ἀῦριο θὲ νᾶρθη ἢ ἀνοιξί, γλυκειὰ μου ἀγαπημένη
Και θὰ σὲ κρύψη ἢ μυγδαλιὰ χλωρὴ και φουντωμένη...

6

Μὲ καίει ἀκόμα τὸ φιλι ποῦ μοῦδωκες στὰ χεῖλη
Και σὲ θυμοῦμαι πάντοτε, λουλοῦδι ἐξωτικὸ,
Ἦρθες σὰν σκέψι ποῦ ἔρχεται μὲς στὰ βαθειὰ τῆς νύχτας
Σὲ μέτωπο βαρύντατο και μελαγχολικό.

Και σὰν Ἀστάρτη ἀκούμπησες τὴν πέτρινη ἀπαλάμη
Στὴν κεφαλὴ μου, ποῦ ἔσκυφτα νὰ κλάψω ἀπὸ χαρά...
— Τώρα τὰ πάντα ἐφύγανε και σὺ μαζί, και μένει
Ὁ ἴσκιος μᾶς ἐνθύμησης γλυκειᾶς ποῦ λαχταρᾷ.

1909

ΘΡΑΣ. ΖΩΙΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ

ΒΑΣ. Κ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

ΤΑ

ΑΠΡΟΟΠΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΙΝ

Παρασταθεῖσα διὰ πρώτην φοράν εἰς τὴν «Ν. Σκητὴν» τῇ 8ῃ Αὐγούστου 1908.

Ἡ κ. ΣΑΠΦΩ ΑΛΚΑΙΟΥ

ΠΡΟΣΩΠΑ	ΗΘΟΠΟΙΟΙ
ΛΑΖΑΡΟΣ (ἱπογ. αρεῖς)	Κωνστ. Σαγιῶρ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ (γυναίκα του)	Σαπφὼ Ἀλκαίου
ΜΠΙΜΠΗΣ οἰκεῖός των	Μητῶς Μυρᾶτ
ΕΥΑΓΓΕΛΛΟΣ (ἱπογ. αρεῖς)	Τηλ. Λεπενιώτης
ΗΛΙΑΣ ὑπηρέτης	Ν. Παλυύρας
ΖΗΝΟΒΙΑ ὑπηρέτρια	Ἀγγέλα Γαβριηλίδου
ΜΙΑ ΝΤΑΝΤΑ	Ε. Νικολάου

(Ἡ δράσις ἐν Ἀθήναις, κατὰ τὴν ἡμέραν μᾶς ἀπογραφῆς κατοίκων).
(Διὰ τὴν ἀπὸ σκητῆς παράστασιν θεωρεῖται ὡς χειρόγραφον).

ΚΡΙΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ "ΑΠΡΟΟΠΤΩΝ ΤΗΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ,"

Μίαν ώραίαν ἐπέραν τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου ἡ Ἀθηναϊκὴ κοινωνία πυκνὴ συνέρρεεν εἰς τὸ Θέατρον τῆς «Νέας Σκηνῆς», ὅπως παρακολουθήσῃ φιλολογικὴν ἐσπερίδα, ἣτις προκαταβολικῶς εἶχε προκαλέσει πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον. Ἐπαίζοντο διὰ πρώτην φοράν τρία μονόπρακτα ἔργα τριῶν νεαρῶν ἀλλὰ γνωστῶν ἐκ προηγουμένων ἔργων των θεατρικῶν συγγραφέων. Ταῦτα ἦσαν: «Ἡ Ἥχῃ τῆς Λίμνης» δραμάτιον τοῦ κ. Κ. Λαδοπούλου, γνωστοῦ ἐκ τοῦ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος παρασταθέντος δράματος «Χαμένη Εὐτυχία», «Το Τιμὸ Σπιτι» τραγικὴ σάτυρα ὑπὸ Χαράῃ (Π. Χόρν) συγγραφέως τοῦ δράματος «Οἱ Πετρογάρηδες», καὶ τέλος ἡ κωμῶδια «Τὰ Ἀπρόοπτα τῆς Ἀπογραφῆς» τοῦ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον «Πέτρος Λουκῆς» κρυπτομένου (;) κ. Β. Κολοκοτρώνη, ὅστις τὸ πρῶτον ἔργον «Ὁ Ἰπτάμενος Παναγιᾶς» ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῷ 3ῳ τεύχει τοῦ «Παραρτήματος τῶν Ἀθηνῶν».

Ἡ καρίστικα τῶν τριῶν ἔργων προῦκάλεσεν ἐν τῷ τύπῳ πολλὰ σχόλια καὶ κρίσεις, καὶ ἰδίᾳ ἐπικρίσεις. Τὴν γνώμην ἡμῶν ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῷ φύλλῳ τῶν «Ἀθηνῶν» τῆς ἐπομένης, δώσαντες εἰς ἕκαστον τῶν συγγραφέων τὸν ἀνήκοντα αὐτῷ ἔπαινον. Περὶ τῆς δημοσιευομένης σήμερον κωμῶδιας τοῦ κ. Κολοκοτρώνη ἐγράψαμεν τότε λίαν εὐφρόμως, ἔχοντες πρόσφατον τὴν ἐντύπωσιν ἐκ τῆς ταραστῆσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ κωμῶδια αὐτῆ ὑπῆρξεν ἀληθῆς ἀνακούφισις κατόπιν ἐνὸς ὑπερρωμαντικοῦ δραματικοῦ καὶ ἐνὸς ὑπερρεαλιστικοῦ δράματος. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν πρώτην του κωμῶδιαν συγκρίναντες τὴν νέαν κωμῶδιαν τοῦ κ. Κολοκοτρώνη εὖρομεν αὐτὴν πολὺ καλλιτέραν ἐκείνης καὶ ζωηροτέραν καὶ μᾶλλον θεατρικὴν. ...«Προφανῶς ἀνεγράψαμεν «εἶνε ξενικῆς ἐπιδράσεως, ἀλλ' εὐθυμιότατη καὶ ζωηρὰ κωμῶδια... Καίτοι δὲ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἀριστούργημα εἰς τὸ εἶδος τῆς, καὶ εὐχάριστος εἶναι καὶ λεπτὴ εἶναι καὶ ὀπωσδήποτε εἶχε τὴν ἀξίαν τῆς...»

Τὴν γνώμην ἡμῶν ταύτην συνεμερίσθη ἅπας σχεδὸν ὁ Ἀθηναϊκὸς τύπος, ὅστις ἔγραψε περὶ τῆς παραστάσεως. Οὕτω ὁ Φίλας Φόγγ (Γ. Τσοκόπουλος), μεταξύ ἄλλων λέγει εἰς τοὺς «Καιροὺς»: «... Ἀλλὰ μοῦ φαίνεται ἀναμφισβήτητον ὅτι ὁ κ. Κολοκοτρώνης ἔχει ἀντίληψιν τοῦ θεατρικοῦ κωμικοῦ καὶ θὰ μᾶς δώσῃ εἰς τὸ μέλλον ώραία πράγματα. Ἡ δευτέρα του κωμῶδια εἶναι πολὺ καλλιτέρα ἀπὸ τὴν πρώτην καὶ ἂν ἢ ἐμπνευσίς τῆς συνωδεύετο καὶ ἀπὸ τὴν πείραν θὰ

εἴμεθα πρὸ ἐνὸς μικροῦ τελείου ἔργου...» Τοιαύτας εὐμενεῖς κρίσεις περὶ τοῦ κ. Κολοκοτρώνη καὶ τοῦ ἔργου του ἔγραψαν ἐπίσης ὁ Interim εἰς τὸν «Monde Hellenique», ὁ Χ. εἰς τὴν «Ἐστίαν» ὁ Εὐάγγ. Κυρ. εἰς τὴν «Ἑλλάδα», ὁ Ε. Ν. Μηλ...δης εἰς τὴν «Ἀστραπὴν» καὶ ἄλλοι εἰς ἄλλας ἐφημερίδας.

Ὁ Δίκ τοῦ «Νέου Ἀστειῶς» κρίνων τὴν ὅλην παράστασιν λέγει περὶ τῶν «Ἀπρόοπτων» τῆς Ἀπογραφῆς ὅτι «... ἔχει ἡ κωμῶδια χάριν, ἀλλὰ στερεῖται τέχνης. Δὲν ἔχει τὴν εὐστροφίαν τοῦ πνεύματος καὶ τὸ ἀπρόοπτον τῶν ἐπεισοδίων, κύρια χαρακτηριστικὰ τῆς γαλλικῆς κωμῶδιας, ἣν ὁ συγγραφεὺς φαίνεται παρακολουθῶν. Εἰς τὴν κωμῶδιαν του τὸ ἐν ἐπεισοδίον προαναγγέλλει τὸ μετέπειτα, ἐλάττωμα προδίδον ἑλλειψιν πρωτοτυπίας» (sic).

Ἀντιθέτως πρὸς ταῦτα ὁ κ. Γ. Β. Τσοκόπουλος ἐπανερχόμενος εἰς τὰς «Ἀθήνας» ἐπὶ τοῦ ἔργου καὶ ὁμιλῶν περὶ τῶν αὐτῶν βεβαίως σκηνῶν λέγει: ὅτι αὐτὸ «... εἶνε τόσο ἀπρόοπτοι, ὥστε ἐπροκάλεσαν ἐκπληξιν. Δὲν ἐπεριμένετο τόσο εὐκολοῦ μεταστροφή ἀπὸ συγγραφέα τόσο νέον ἀκόμη...». Ὁ δὲ κ. Γρ. Ξενοπούλου, ἐν κριτικῇ του δημοσιευθείσῃ εἰς τὰ «Παναθηναϊκά» λέγει τὰ ἑξῆς: «... Ἡ ἀπογραφὴ μὲ τὰ ἀστεῖα τῆς, τὴν ὁποίαν κανεῖς ἀπὸ τοὺς σπουδαίους «ἐπιθεωρητᾶς» μας δὲν ἐσκέφθη καὶ νὰ χρησιμοποιήσῃ, — τί ἑλλειψίς, ἀλήθεια, τῶν ἐφετειῶν ἐπιθεωρήσεων! — ἐνέπνευσεν εἰς τὸν νεαρὸν συγγραφέα μίαν ἔξυπνὴν, δροσερὰν καὶ καλοκαμωμένην φάρσαν. Ὅσοι τὴν ἐπέκριναν, νομίζω ὅτι ἔχουν πολὺ ἄδικον. Ἡ φάρσα τοῦ κ. Κολοκοτρώνη ἔχει καλὴν ἔμπνευσιν, πολὺ πνεῦμα καὶ ἐκτάκτως ώραίαν πλοκήν. Εἶνε ἀπὸ τὰ τεχνικώτερα κομματάκια, ποῦ μᾶς ἔδωκε φέτος τὸ θέατρον. Πιθανὸν νὰ ἔχη μερικὰς ἑλλείψεις, ἀλλ' αὐταὶ εἶναι μικραὶ καὶ ἀσημαντοί...»

Εἰς τὰς εὐμενεῖς τῶν κρίσεως οἱ γράψαντες περὶ τοῦ ἔργου δὲν ἐλησμόνησαν καὶ τοὺς ἠθοποιούς. Καὶ δικαίως. Ὅλα τὰ πρόσωπα τῆς κωμῶδιας ἐπαίθησαν ἀπὸ ἠθοποιούς τῆς γραμμῆς, προεξοχόντων τῶν τριῶν κωμικῶν τῆς «Νέας Σκηνῆς» κ. κ. Σαγιῶρ, Λεπενιώτῃ καὶ Παλμύρα. Ἰδιαιτέρως ὁμως πρέπει νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα ἡ κ. Σαπρῶ Ἀλκαίου, ἣτις εἰς τὴν τελευταίαν ἰδίᾳ σκηνὴν, ἐμάγευσε μὲ τὸ παιζιμὸς τῆς τὸ κοινόν.

© ΘΕΑΤΡΟ

Β'Α . Κ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

ΤΑ ΑΠΡΟΟΠΤΑ ΤΗΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ

ΚΩΜΩΔΙΑ ΕΙΣ ΜΙΑΝ ΠΡΑΞΙΝ

ΠΡΑΞΙΣ ΜΟΝΗ

(Ἡ σκηνὴ παριστᾷ τραπέζιαν καλῶς ἐπιπλωμένην. Θύρα εἰς τὸ βάθος· ἐτέρα θύρα ἀριστερὰ παρ' αὐτὴν, πρὸς τὸ προσκήριον, ἕνα buffet, καὶ ἐπ' αὐτοῦ συσκευὴ τείου. Δεξιὰ ἐν ἡ δύο παράθυρα καὶ ἕνας καθρέπης. Εἰς τὸ μέσον τράπεζα· τὰ πρὸς γράφην ἀναγκαῖα· ἕνας κωδωνίσκος. Μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἐπίπλων δύο κουνητὰ καρέκλαι).

ΣΚΗΝΗ Α'.

Ἑλληνικὴ, Ἡλίας, Ζηνοβία καὶ ἔπειτα ἡ Νταντᾶ.

(Κατὰ τὴν ἄρσιν τῆς ἀδελφείας ἡ Ἑλληνικὴ φοροῦσα καπέλλο καὶ φόρεμα ἐπισκέψεων κάθηται πρὸς τὴν δεξιὰν πλευρὰν τῆς τραπέζης συμπληροῦσα ἀπογραφικὰ τινα δελτία. Ἀπέναντι αὐτῆς, πρὸς τὸ ἀριστερὸν μέρος τῆς σκηνῆς, ἕσται ἡ Ζηνοβία καὶ δεξιὰ αὐτῆς ὁ Ἡλίας).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ (τῇ Ζηνοβίᾳ). Ἐτῶν;

ΖΗΝΟΒΙΑ. Δέκα ἐννέα.

ΗΛΙΑΣ. Ὁζὼ τὰ κλοκαίριζ.

ΖΗΝΟΒ. (στρεφομένη ὀργίλῃ πρὸς αὐτόν). Ἐσὺ νὰ βγάνης τὸ σκασιμὸ! Κατάλαδες; Ὅταν μία γυναῖκα μιλάει γὰρ τὴν ἡλικίαν τῆς, ἕνας ἄνθρωπος ποῦχει λίγη λεπτότητα... βγάνει τὸ σκασιμὸ!

ΗΛΙΑΣ. Μὰ δέκα ἐννέα ἐτῶν βρὲ ἀθεόφοβη!..

ΕΛΛΗΝΙΚ. Καλὰ σοῦ λέει πάλι καὶ σύ.

Δέκα ἐννέα ἐτῶν!...

ΖΗΝΟΒ. Τόσο εἶμι Κυρία. Ἡ τόσο ἢ μὴ μὲ γράφετε καλλιτέρα.

ΕΛΛΗΝΙΚ. Ἐπὶ τέλους δὲν θὰ κάτσω ἐγὼ νὰ σκάσω. Εἶμι καὶ βικαστικὴ. (Γράφουσα «Ἀγαθός».)

(Ἡ Νταντᾶ, ἀνήσυχος, δίδει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν σημεῖα τῆς παρουσίας τῆς ὀπισθεν τῆς θύρας τοῦ βάθους).

ΖΗΝΟΒ. (τῇ Ἡλίᾳ). Πρόστιχε!

ΗΛΙΑΣ. Μὰ δέκα ἐννέα ἐτῶν!...

ΖΗΝΟΒ. Μάλιστα δέκα ἐννέα!...

ΕΛΛΗΝ. (γράφουσα). «Ἰπνέτρια».

ΗΛΙΑΣ. (τῇ Ζηνοβίᾳ). Ἄμ, δέκα ἐννέα χρόνια σὲ θυμᾶμι ὑπνέτρια.

ΖΗΝΟΒ. Τὸν κακὸ σου τὸν καιρὸ!

ΕΛΛΗΝ. (ἀσπληρῶς). Γιὰ σωπῆστε παρακλῶ καὶ οἱ δὲ σὺς! Ὅριστε μας. (Μετὰ μικρῶν σιωπῆν). Πηγαίνετε νὰ φέρετε τὴν νταντᾶ.

(Ὁ Ἡλίας καὶ ἡ Ζηνοβία κινοῦνται πρὸς ἔξοδον).

Ἡ ΝΤΑΝΤΑ (προβάλλουσα εἰς τὴν θύραν).

Ἐγὼ Κυρία δὲν κατὰγράφουμαι.

ΗΛΙΑΣ (ἀρπάζων αὐτὴν ἐκ τοῦ ἐνὸς βραχίονος ἐν ᾧ ἡ Ζηνοβία τὴν συλλαμβάνει ἐκ τοῦ ἑτέρου). Βρὲ ἔλα ἐδῶ! Ἐμᾶς τάχα πῶς μᾶς γράψανε!;

Ἡ ΝΤΑΝΤ. (ζητοῦσα νὰ διαφύγῃ). Ἐγὼ δὲν κατὰγράφτηκα ποτέ μου καὶ θὰ κατὰγραφτῶ τώρα; Ἀφῆστε με νὰ φύγω.

ΗΛΙΑΣ (τραβῶν αὐτὴν). Βρὲ ἔλα ἐδῶ καὶ δὲν θὰ σοῦ πάρουμε τὸ κεφάλι!

Ἡ ΝΤΑΝΤΑ (ἀνθισταμένη). Ἀφῆστε με σᾶς λένε!

ΕΛΛΗΝ. Καλὲ ἀφῆστε τὴν τὴν παράξενη! Τὴν γράφω καὶ ἔτσι. (Ἀρχειται συμπληροῦσα νέον δελτίον ἐν ᾧ ἡ Νταντᾶ διαφυγοῦσα τῶν χειρῶν τοῦ Ἡλίου καὶ τῆς Ζηνοβίας σπεύδει νὰ ἐξαφανισθῇ. Πρὸς τὸν Ἡλίαν καὶ τὴν Ζηνοβίαν), Πηγαίνετε καὶ σᾶς. Σὺ Ζηνοβία μείνε.

(Ὁ Ἡλίας φεύγει).

ΣΚΗΝΗ Β'.

Ἑλληνικὴ καὶ Ζηνοβία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ (ἐγειρομένη). Νά, ἐδῶ σοῦ ἀφίνω ἐξ' ἡ δελτία. (Φυλλομετροῦσα αὐτά). Τοῦ Κυρίου σου, τὸ 'δικό μου, τοῦ μπεμπέ, τοῦ Ἡλία, τὸ 'δικό σου καὶ τῆς νταντζς. Ἐξ τὰ δώσης σ' ἐκεῖνον τὸν Κύριο ποῦ τάφερε χθές.

ΖΗΝΟΒΙΑ (φαιδρῶς). Μπᾶ! Ἐξόθη πάλι ἐκεῖνος μὲ τὸ μουστκάκι, Κυρία; Χά! χά! χά!

ΕΛΛΗΝΙΚΗ (αὐστηρῶς). Γιὰ νὰ σοῦ πῶ κορίτσι μου. Τὸ ξέρεις πῶς γιὰ νὰ γελάς μὲ τὸν ἕναν καὶ μὲ τὸν ἄλλον, ὁ κόσμος σχηματίζει κλικήν ἰδέα γιὰ σένα, καὶ κοντὰ σὲ σένα καὶ γιὰ τὸ σπῆτι μου;

ΖΗΝΟΒΙΑ. Κυρία, μοῦ φάνηκε τόσο ἀστεῖο πρᾶγμα νὰ πηγαίνει ἕνας κλοντυμένος Κύριος ἀπὸ πόρτα σὲ πόρτα, κἀ....

ΕΛΛΗΝΙΚΗ. Εἰμπορεῖ νὰ σοῦ φάνηκε, ἀλλὰ δὲν εἶνε διόλου ἀστεῖον. Μήπως κὶ ὁ Κύριός σου δὲν ἔκαμε χθές τὸ ἴδιο;

ΖΗΝΟΒΙΑ. Μπᾶ! Ὡστε καὶ ὁ Κύριος ποῦ βγήκε χθές μ' ἐκεῖνα τὰ χαρτιά...

ΕΛΛΗΝΙΚΗ. Βεβῶως. Εἶνε καὶ αὐτὸς ἀπογραφεύς.

ΖΗΝΟΒΙΑ (ἰννοήσασα δῆθεν). Ἄ! εἶνε ἀπογραφεύς!... Δὲν τὸ ἤξερα αὐτό, Κυρία.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ. Λοιπὸν! (Δεικνύουσα τὰ ἀπογραφικὰ δελτία). Νὰ κἀνης, ὅπως σοῦ εἶπα, κἀ... .. ὀλιγώτερη γέλοιη. Ἐγὼ πηγαίνω μὲ στικμὴ στῆς ἀδελφῆς μου. Ἄν ἔλθῃ πρὶν ὁ Κύριός σου, νὰ τοῦ πῆς ὅτι θὰ γυρίσω ἀμέσως. (Ἐξέρχεται).

ΖΗΝΟΒΙΑ (προσιμῶντα αὐτήν). Πολὺ καλὰ Κυρία.

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Ζηνοβία (μόνη).

ΖΗΝΟΒΙΑ (ἐπανερχομένη). Εἶμαι περίεργη νὰ δῶ πόσων χρόνων ἐγράφηκε ἡ Κυρία. (Δαμβίνουσα ἐν δελτίον). Νὰ τί χρειάζονται τὰ γράμματα. (Συλλαβίζουσα) «Λά-ζα-ρος». (Ἀποθέτουσα τὸ δελτίον). Αὐτὸ εἶνε τοῦ Κυρίου. (Δαμβάνουσα ἕτερον). «Ἐλ-πι-νί-κη». — Αὐτὸ εἶνε — «Θῆ-λυ, ἐ-τῶν.. δέκα ἑννῆς». (Γελῶσα). Χά! χά! χά! Δέκα ἑννῆς κὶ αὐτή! Καὶ δὲν τὴν περνῶ οὔτε ἐξ ἡ μῆνης! Σὰν δὲν ντράπηκε νὰ μοῦ κἀνῃ τὴν παρατήρησι! Χά! χά! χά!

(Ἡλεκτρικὸς κωδωνισμός. Ἀκροωμένη). Ὁ Κύριος. (Ἀποθέτει τὸ δελτίον ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἐξέρχεται ἐν σπουδῇ).

ΣΚΗΝΗ Δ'.

Λάζαρος καὶ Ζηνοβία

ΛΑΖΑΡΟΣ (ἐμφανίζεται εἰς τὸ ἀνοῖγμα τῆς θύρας μὲ μίαν δεσμίδα ἀπογραφικῶν δελτίων ὑπὸ ἰάλης. Εἰς τὴν μύτην του εἶνε ἐπικολημένον μικρὸν τεμάχιον γάζης. Μὲ θυμὸν πρὸς τὴν Ζηνοβίαν ἐξωθι ἰσταμένην). Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω ἐγώ! Νὰ μοῦ πῆς ποῦ πάει ἡ Κυρία σου καὶ ν' ἀφήσῃς τὴν μύτην μου ἡσυχον!

ΖΗΝΟΒΙΑ. Ἡ Κυρία ἐπῆγε εἰς τῆς Κυρίας ἀδελφῆς τῆς καὶ μοῦπε νὰ σὰς πῶ ὅτι θὰ γυρίσῃ ἀμέσως.

ΛΑΖΑΡΟΣ. (δυσπίστως). — Χμ! Εἰς τῆς Κυρίας ἀδελφῆς τῆς! (Προχωρεῖ, ῥίπτει τὰ δελτία ἐπὶ τῆς τραπέζης χωρὶς ν' ἀντιληφθῇ διὰ τὰ ἔρριπεν ἐπὶ τῶν ἄλλων καὶ ἐξάγει τὸ πορτοφόλι του. Τῇ Ζηνοβίᾳ). Ἐλα ἐδῶ! Νὰ! Πάρε μὲ δρχμὴ καὶ πὲς μου ποῦ πάει ἡ Κυρία σου.

ΖΗΝΟΒΙΑ. (πέρονουσα τὴν δρχμὴν). — Σὰς εἶπα Κυρία. Εἰς τῆς Κυρίας ἀδελφῆς τῆς.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Χμ! Ὅπως ἐπῆγε σήμερον πρῶτ' πρῶτ' καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

ΖΗΝΟΒΙΑ. (κατανεύουσα). — Εἰς τὴν πρώτην λειτουργίαν. Καὶ αὐτὸ σὰς τὸ εἶπα.

ΛΑΖΑΡΟΣ (δογίλωσ). — Εἶπες ὅμως ψέματτα. (Εἰς χαμηλότερον τόνον) Ἡ Κυρία σου ἔφυγε τὰ μεσάνυχτα.

ΖΗΝΟΒΙΑ. — Καλὲ τ' εἶν' αὐτὰ ποῦ λέτε, Κυρία;

ΛΑΖΑΡΟΣ. — Ζηνοβία, Πρόσεξε!

ΖΗΝΟΒΙΑ. — Κύριε...

ΛΑΖΑΡΟΣ. — Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέγω: Ζηνοβία, πρόσεξε!

ΖΗΝΟΒΙΑ (κατ' ἰδίαν). — Εἶνε γιὰ νὰ γελάη κανεῖς.

ΛΑΖΑΡΟΣ. — Πήγαίνε.

ΖΗΝΟΒΙΑ (ἀποσυρομένη, κατ' ἰδίαν). — Καλὰ λένε πῶς ἡ ζήλειε κουτκίνει τὸν ἄνθρωπον.

ΣΚΗΝΗ Ε'.

Λάζαρος μόνος

ΛΑΖΑΡΟΣ (Ἰσταται ἐπὶ στικμὴν σκεπτικὸς) — Στὴν ἐκκλησίαν!... (Πλησιάζει ἀκολου-

θως εἰς τὸν καθρέπτην, παρατηρεῖ ἐν αὐτῷ τὴν μύτην του καὶ τὴν ψαυεὶ διὰ τῶν δακτύλων). Νὰ πάρη ἡ ὀργή! Ἐκατὸ ἄνθρωποι μ' ἐσταμάτησαν στὸν δρόμο γιὰ νὰ ῥωτήσουν τί ἔπαθε ἡ μύτη μου. Καὶ τί νὰ τοὺς πῆς!... Ἄ στὴν ὀργὴ καὶ ἡ ἀπογραφή καὶ τὸ καλὸ τῆς! (ἐπανέρχεται εἰς τὴν τραπέζαν. Παίρνει ὅλα τὰ δελτία καὶ τὰ τακτοποιεῖ κτυπῶν αὐτὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης. Κάθηται. Ἡλεκτρικὸς κωδωνισμός. Ἀναπηδᾷ καὶ σπεύδει πρὸς τὴν θύραν). Ποῦς εἶνε Ζηνοβία;

Η ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΖΗΝΟΒΙΑΣ ΕΞΩΘΕΝ. —

Ὁ Κύριος Μπιμπῆς.

ΛΑΖΑΡΟΣ (ἐπαναστρέφων). — Ὡχ ἀδερφε κὶ αὐτὸς.

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

Λάζαρος, Μπιμπῆς καὶ κατὰ τὸ μέσον τῆς σκηνῆς ἡ Ζηνοβία

ΜΠΙΜΠΗΣ (εἰσερχόμενος μεθ' ὀργῆς). Λάζαρε!...

ΛΑΖΑΡΟΣ. Βρὲ καλῶς τὸν Μπιμπῆ.

ΜΠΙΜΠΗΣ. (κἀμων κίνημα διὰ τὰ ἐξαγάγη τὸ πορτοφόλι του) Σοῦφερα!... (Σταματῶν αἴφνης) Μπᾶ! Τί ἔπαθεν ἡ μύτη σου;

ΛΑΖΑΡΟΣ. Ὡχ ἀδερφε, δὲν εἶνε τίποτε. Ἐνα σπυράκι ἔβγαλα ἐκεῖ.

ΜΠΙΜΠΗΣ. Νὰ τῆς βάνης...

ΛΑΖΑΡΟΣ. Καλὰ-καλὰ, θὰ τῆς βάνω. Μόνο ἀλλὰζε κουβέντα, σὲ παρκαλῶ.

ΜΠΙΜΠΗΣ. (ἐξάγων τὸ πορτοφόλι του). Σοῦφερα δυὸ εἰσιτήρια τζάμπα γιὰ τὸ θέατρο.

ΛΑΖΑΡΟΣ. (ἀρπάζων αὐτὰ). Φέρ'τα ἐδῶ, πληθάνθρωπε. Ἐνα μῆνα σὲ τραγῶμουν.

ΜΠΙΜΠΗΣ. Καὶ τώρα γελά σου, γιὰτ' εἶμαι βικστικὸς.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Ποῦ πᾶς!; Κάτσε βρὲ ἀδερφε λιγάκι νὰ σὲ δοῦμε. Μάλιστα... σὲ χρειάζομαι ἀλήθεια.

ΜΠΙΜΠΗΣ. Τίτρέχει;

ΛΑΖΑΡΟΣ. Νὰ, νὰ τακτοποιήσωμε κἀτι ἀπογραφικὰ δελτία.

ΜΠΙΜΠΗΣ. Πῶς; Σὲ βάνανε καὶ σένα ἀπογραφέα;

ΛΑΖΑΡΟΣ. Ἐτσι φαίνεται. (ὁ Μπιμπῆς γελά). Τὸ βρίσκεις ἀστεῖο;

ΜΠΙΜΠΗΣ. Ἀστειότατον. Καὶ δὲν μοῦ λές, σὲ ποῦ σπῆτι πείραξες τὴ δούλα καὶ σοῦσπα-σε τὴ μύτη;

ΛΑΖΑΡΟΣ. Οὔφ καῦμένη, ἄφησε τώρα τῆς ἀηδίες. Ἄφ οὔ σοῦ λέγω... ἕνα σπυράκι... ἔλα-ἔλα, κάτσε νὰ μὲ βοηθήσης.

ΜΠΙΜΠΗΣ. Ἀδύνατον. Εἶμαι μὲ παρέα στοῦ Ζηχαράτου καὶ ἔχουμε σπουδαία συζήτηση.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Περί τίνος;

ΜΠΙΜΠΗΣ. Περί τῆς δίκης τοῦ Χάρδεν.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Πολὺ σπουδαία συζήτηση!

ΜΠΙΜΠΗΣ. Λοιπὸν, au revoir. (Κινεῖται πρὸς ἐξοδον).

ΛΑΖΑΡΟΣ. (ἀνακαίτῳ αὐτὸν). Βρὲ κάτσε, ποῦ σοῦ λέω! Ἄλλως τε αὐτὸ ποῦ θὰ κάνουμε, δὲν εἶνε ἄσχετον μὲ τὴν δίκην τοῦ Χάρδεν.

ΜΠΙΜΠΗΣ. Δηλαδὴ τί θὰ κάνουμε;

ΛΑΖΑΡΟΣ. (πέρονων ἀπὸ χεῖρας τὰ δελτία). Νά, θὰ χωρίσουμε τοὺς ἄνδρες ἀπὸ τῆς γυναῖκες. (Ὁ Μπιμπῆς ἀμφιταλαντεύεται). Ἐξ ἀκαταστασιῶν;

ΜΠΙΜΠΗΣ. Μὰ ἡ συζήτηση;

ΛΑΖΑΡΟΣ. Τὴ βρίσκεις αὔριο τὴ συζήτηση.

ΜΠΙΜΠΗΣ. Ἐχε χάρι, (Κάθηται). Καὶ δὲν μοῦ λές, ποῦ τετράγωνο σοῦπесе;

ΛΑΖΑΡΟΣ. (καθήμενος ἐπίσης). Ὁδὸς Μπουμπουλίας, Πιττακοῦ, Κωλέτη καὶ Ψαρμουλίγκου.

ΜΠΙΜΠΗΣ. Πῶ, πῶ! Βρωμογειτονιά!

ΛΑΖΑΡΟΣ. Φρίκη! Ἐγὼ θὰ σοῦ δίνω καὶ σὺ θὰ βάνης χωριστὰ τοὺς ἄνδρες καὶ χωριστὰ τῆς γυναῖκες.

ΜΠΙΜΠΗΣ. Μὰ αὐτὸ τὸ κάνεις καὶ μοναχός σου.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Μὰ τζόγια μου, εἶνε ἡ προκαταρκτικὴ ἐργασία αὐτή.

ΜΠΙΜΠΗΣ. Ἐμπρὸς λοιπὸν.

ΛΑΖΑΡΟΣ. (λαμβάνει καὶ ἀναγιγνώσκει τὸ πρῶτον δελτίον). «Ἀγγελος Ἀσχημογιούρης, ἄρρη». (Τείνων τὸ δελτίον). Βάν' τον αὐτοῦ. (Ὁ Μπιμπῆς τοποθετεῖ τὸ δελτίον δεξιὰ του. Λαμβάνει ἕτερον δελτίον). «Θελζίνθη Ἀσχημογιούρη, θῆλυ».

Ἡ γυναῖκα του. Βάν' την αὐτοῦ. (Ὁ Μπιμπῆς τοποθετεῖ τὸ δελτίον ἀριστερά του). «Θεόδουλος Παπᾶς».

(Ὁ Μπιμπῆς τοποθετεῖ καὶ αὐτὸ τὸ δελτίον ἀριστερά του). Ἀῖ! αῖ! Ἄρρη! Ἄρρη! Ποῦ τὸν βάνεις αὐτοῦ! ,

ΜΠΙΜΠΙ. (διορθῶν τὸ σφάλμα του). — Μὰ γιατί δὲ μοῦ τὸ λές!;

ΛΑΖΑΡ. Τί νὰ σοῦ πῶ, βρέ ἀδερφέ; Ὑπάρχει θηλυκὸς πικρῶς;

ΜΠΙΜΠΗΣ. Δὲν ξέρω τίποτε. Θὰ λές ἄρρηγ ἢ θῆλυ.

ΛΑΖΑΡ. Πολὺ κλά. (Πέγων νέα δελτία). «Ἀφροδίτη Κομπῆ, θῆλυ· Ἀμφιτρίτη Κομπῆ, θῆλυ· Ἀνδρονίκη Κομπῆ, θῆλυ· Κλεονίκη Κομπῆ, θῆλυ· Βερενίκη Κομπῆ, θῆλυ· Θεόπεμπτος Ἀρσενικός...»

ΜΠΙΜΠΙ. (ζωηρῶς). Μποῦμ, ἐπὶ τέλους κι' ἕνας ἀρσενικός. Μ' ἔχεις σπάσει στὰ θῆλη βρέ ἀδερφέ!...

ΛΑΖΑΡ. (ἐξετάζων τὸ δελτίον). Καὶ τί ἀρσενικός! Ἀρχιμανδρίτης!

ΜΠΙΜΠΙ. Μὰ νὰ σοῦ πῶ ἕνας τέτοιος χρειάζετο ὑστερὰ ἀπὸ τόσων θῆλη.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Μωρ' ἀλήθειαι, εἶδες; ... Ἄ! Ἐβρεις τί συμβαίνει; Εἶνε ἡ χῆρα μὲ τὰ τέσσαρα κορίτσια.

ΜΠΙΜΠΙ. Ποία χῆρα;

ΛΑΖΑΡ. Ἡ χῆρα ποῦ μοῦ σπασε τὴ μύτη, βρέ ἀδερφέ.

ΜΠΙΜΠΙ. Πῶς; (Γελᾷ) Ἄμ πὲς μας τὰ λοιπὸν.

ΛΑΖΑΡΟΣ. (κατ' ἰδίαν). Διάβολο! Τῶπα;

ΜΠΙΜΠΙ. Ὡστε γυναικῶν λοιπὸν ἦταν ἡ δραστηριότης καὶ δὴ χῆρα.

ΛΑΖΑΡ. Καλέ ποιὸς τὰ λέει αὐτά!; Ποιὰ χῆρα! Χεῖρ, ἦθελα νὰ σοῦ πῶ.

ΜΠΙΜΠΗΣ. Χεῖρ χῆρας.

ΛΑΖΑΡ. Χεῖρ χειρὸς, δηλαδὴ χεῖρ.

ΜΠΙΜΠΙ. Μὰ ἕνα χεῖρ, μπορεῖ νάχη τέσσαρα κορίτσια ποῦπες;

ΛΑΖΑΡ. Ὡχ ἀδερφέ ἐπὶ τέλους, θὰ σοῦ τὰ πῶ ὅλα νὰ τελειώγη. Σ' ἕνα ἀπὸ τὰ σπῆτικα ποῦ ἀπέγραψα, κάθεται μία χῆρα μὲ τέσσαρα κορίτσια. Μιὰ γυναικάρη! Σὺν τῷ Πανόραμα. Σήμερα λοιπὸν ποῦ πῆγα νὰ πάρω πίσω τὰ δελτία, τὴν ἐρώτησα ὅπως ἔκανα καὶ σὲ ὅλα τὰ ἄλλα σπῆτικα: — «Καλὴ μου Κυρία, μήπως κοιμήθηκε καὶ κανένας ἄλλος ἀπόψε στὸ σπῆτικα;» — «Παλὴνθρωπε», μοῦ λέει, γὰρ ποιαὶ μᾶς πέρασες; καὶ δίνει μιὰ τῆς πόρτας, μοῦ σπάει τὴ μύτη. (Ὁ Μπιμπῆς γελᾷ). Κατὰλαβες,

ἡ παληοβορῶμα! (Σοβαρῶς) Ἄκουσε ἐδῶ ὅμως: Μὴν κάνης λόγο στὴ γυναικῶν μου.

ΜΠΙΜΠΗΣ (γελῶν πάντοτε). Ἄ, δὲν μπορῶ, θὰ τῆς τὸ πῶ.

ΛΑΖΑΡ. Μπιμπῆ σὲ παρκακλῶ. Τὴν ξέρεις τὴν Ἑλπινίκη. Θὰ μὲ ἀρχίσῃ στὴν κοροϊδία ποῦ δὲν θὰ γλυτώσω ποτὲς μου.

ΜΠΙΜΠΙ. Ἔχει χᾶρι, δὲν λέω τίποτε. Γιὰ πὲς μου ὅμως τὰ κορίτσια τῆς χῆρας, τί πρᾶμα εἶνε;

ΛΑΖΑΡΟΣ. Μμ! Ὡραὶ κορίτσια! Τὸ μικρότερο θῆνε ὡς τριανταπέντε, τριανταεξή... Βρέ ἀλήθειαι, γὰρ νὰ δοῦμε πόσον χρόνων ἔχουν γραφῆ. (Πέγει ὀπίσω τὰ τέσσαρα τελευταῖα δελτία καὶ ἐξετάζει τὸ πρῶτον). Εἴκοσι ἑννητά. Ἄ! Ἄν ἦνε ἡ μικρότερη, τὸ πρᾶγμα κάτι πάει καὶ ἐρχεταὶ (ἐξετάζων τὸ δεύτερον). Διάβολο! Καὶ αὐτὴ εἴκοσι ἑννητά.

ΜΠΙΜΠΙ. Θὰ εἶνε δίδυμοι.

ΛΑΖΑΡΟΣ (ἐξετάζων τὸ τρίτον δελτίον). Βρέ τί δίδυμοι!; Καὶ τούτη εἴκοσι ἑννητά εἶνε!

ΜΠΙΜΠΗΣ. Τότε θῆνε τρίδυμοι.

ΛΑΖΑΡΟΣ (ἐξετάζων καὶ τὸ τελευταῖον δελτίον). Τετράδυμοι εἶνε ἢ ἀθεόφοβοι! Κι' αὐτὴ εἴκοσι ἑννητά!

ΜΠΙΜΠΗΣ. Καλὸ βεκόρ ἡ χῆρα. Ἄν ἦταν στὴν Γαλλίαν θάπερνε καὶ médaille.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Βρέ τῆς ἀθεόφοβοι! Τέσσαρις ἀδελφάκις, κι' ἡ τέσσαρις εἴκοσι ἑννητὰ χρόνων!

ΜΠΙΜΠΗΣ. Δὲν ἔπρεπε νὰ δεχθῆς αὐτὰ τὰ δελτία.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Ὡχ ἀδερφέ, νομίζεις πῶς καθόμουνα ἐγὼ κι' ἔκανα ἐξέλεγχι! Ἄλλη ὄρεξι δὲν εἶχα.... Βάν' τας αὐτοῦ ὅλας. (Ρίπτει τὰ δελτία πρὸς τὸν Μπιμπῆν, καὶ λαμβάνει ἕτερον ἐκ τῆς δεσμίδος). «Ἄλφα Κοντοσεραφεῖμ.»

ΜΠΙΜΠΗΣ. Λέγε, ἀρσενικός;

ΛΑΖΑΡΟΣ. Ἐβρω γώ; Δὲ γράφει. Ἐνα θυμαστακὸ μόνον ἔχει σχεδιάσει. Τί τοῦ πληρόνους τοῦ βλάκκ. Βάν' τον οὐδέτερο.

ΜΠΙΜΠΗΣ. Πόσων χρόνων λέει ὅτ' εἶνε;

ΛΑΖΑΡΟΣ. Τριάντα ἑννητά.

ΜΠΙΜΠΗΣ (ἀρπάζων τὸ δελτίον). Φέρ' τὴν ἐδῶ. Γυναικῶν εἶνε καὶ μάλιστα γρη῏α.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Ἐπειδὴ λέει τριάντα ἑννητὰ χρόνων; Βρέ εἶνε καὶ κάτι ἄνδρες! ... Ἄς εἶνε

ὅμως τέλος πάντων. (Λαμβάνει ἕτερον δελτίον). «Ἀμαλία Σαπουνάκη, θῆλυ.»

ΜΠΙΜΠΗΣ (ἀρπάζων τὸ δελτίον). Πῶς!;

Ἡ Ἀμαλία;

ΛΑΖΑΡΟΣ. Ποιὰ εἶνε αὐτὴ ἡ Ἀμαλία;

ΜΠΙΜΠΗΣ. Καὶ ἴσα-ἴσα ποῦ γύρευα νὰ μάθω ποῦ ἔκατσε.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Μὰ ποιὰ εἶνε αὐτὴ ἡ Ἀμαλία;

ΜΠΙΜΠΗΣ. Βρέ τὴν Ἀμαλία τὴ μοδίστρα δὲν ξέρεις;

ΛΑΖΑΡΟΣ. Δὲν τὴν ξέρω, βρέ ἀδερφέ. Ὡ!...

ΜΠΙΜΠΗΣ. Δὲ μοῦ λές, πόσα χρόνια ἔχεις παντρεμένος;

ΛΑΖΑΡΟΣ. Πέντε.

ΜΠΙΜΠΗΣ. Τότε σὲ δικαιολογῶ, γιατί ἡ Ἀμαλία δὲν ἔχει τρία χρόνια ποῦ ἄνοιξε τὸ μοδιστράδικο.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Τί εἶδους μοδιστράδικο;

ΜΠΙΜΠΗΣ. Ἄ φίλε μου, ἕνα μοδιστράδικο πολὺ-πολὺ τῆς μόδας, τὸ ὅποσον ἐργάζεται νυκθήμερον.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Δηλαδὴ;

ΜΠΙΜΠΗΣ. Δηλαδὴ...

(Εἰσέρχεται ἡ Ζηνοβία)

ΛΑΖΑΡΟΣ. (τῷ Μπιμπῆ ἰδιαιτέρως) Σοῦτ! (τῷ Ζηνοβία) Τί θέλεις ἐσὺ ἐδῶ;

ΖΗΝΟΒΙΑ. (δεικνύουσα πρὸς τὸ buffet) Τὴν τσαγέρα.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Παρ' τὴ γρηγόρα καὶ πήγαινε ἔξω. (τῷ Μπιμπῆ) Λοιπὸν; (Ὁ Μπιμπῆς ἐξακολουθεῖ τὴν ὀμιλίαν τοῦ χωρὶς νὰ ἀκούεται, καθ' ὅσον δὲ προχωρεῖ, ὁ Λάζαρος ἐμπλήσσεται).

ΖΗΝΟΒΙΑ. (κατ' ἰδίαν, ἐν ᾧ πέγει ἀπὸ τὸ buffet τὴν τσαγέρα). Ἦθελα νάξερνα τί τοῦ λέει ὁ Κύριος Μπιμπῆς. Εἶνε μιὰ γλωσσίτσα, ὁ Θεὸς νὰ σὲ φυλάη! (Ἐξέρχεται).

ΛΑΖΑΡΟΣ. (τῷ Μπιμπῆ). Τί μοῦ λές βρέ ἀδερφέ! Μὰ καὶ τὴ νύχτα ἀκόμη;

ΜΠΙΜΠΗΣ. Θέλεις καὶ ἀποδείξεις; Νὰ πάρε τὸ πρῶτο δελτίο καὶ θὰ δῆς.

ΛΑΖΑΡΟΣ. (Πέγων ἐκ τῆς δεσμίδος ἕν δελτίον καὶ ἀναγινώσκων). «Ἐριφύλη Βουλοκέρη».

ΜΠΙΜΠΗΣ. (μὲ κατάλληλον χειρονομίαν). Μποῦμ! Βλέπεις;

ΛΑΖΑΡΟΣ. Μὰ βρέ ἀδερφέ μπορεῖ νὰ ἦνε...

ΜΠΙΜΠΗΣ. Βρέ τί μπορεῖ νὰ ἦνε, ποῦ εἶνε

μιὰ ζωντοχῆρα ποῦ τὴν ξεύρει ὅλος ὁ κόσμος ἐκτὸς ἀπὸ σένα.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Ὡστε... μποῦμ, λοιπὸν.

ΜΠΙΜΠΗΣ. Βεβχίως μποῦμ.

ΛΑΖΑΡΟΣ. (Γελᾷ). Καὶ δὲ μοῦ λές, εἶνε εὐμορφη αὐτὴ ἡ Μποῦμ;

ΜΠΙΜΠΗΣ. Κόματος.

ΛΑΖΑΡ. Ἐριφύλη μου! (Φιλεῖ τὸ δελτίον).

Ἄχ! Ἐχει ριγμένα καὶ Ιοτίον.

ΜΠΙΜΠΙ. (Πέγων ἀπὸ τὰς χεῖράς του τὸ δελτίον). Ἐλα, ἔλα καὶ θὰ τὸ πῶ στὴ γυναικῶ σου. Ἄλλο ἢ μᾶλλον ἄλλη!

ΛΑΖΑΡ. (πέγων ἕτερον δελτίον). Ὁρτανσία Κομπαραῖ.

ΜΠΙΜΠΙ. καὶ ΛΑΖΑΡΟΣ. Μποῦμ κι' αὐτὴ! (Γελοῦν).

ΜΠΙΜΠΙ. Ἄλλη!

ΛΑΖΑΡ. (πέγων τρίτον δελτίον) «Ἑλπινίκη...»

ΜΠΙΜΠΙ. Μποῦμ!

ΛΑΖΑΡ. (ἐγειρόμενος ἀποτόμως κατ' ἰδίαν). Πῶς!; ... Ἡ γυναικῶ μου; (τῷ Μπιμπῆ). Ὅχι μποῦμ, ὄχι μποῦμ!

ΜΠΙΜΠΙ. Βρέ μποῦμ, ποῦ σοῦ λέω ἐγώ.

ΛΑΖΑΡ. Καθόλου μποῦμ, καθόλου! (Ἐξετάζων ἐν μεγίστη ταραχῇ τὸ δελτίον στρέφων πρὸς τὸν Μπιμπῆν τὰ νῶτα, κατ' ἰδίαν.) Βρέ αὐτὴ νὰ ἦνε. «Θῆλυ, ἐτῶν δέκα ἑννητά, — τόσο λέει πάντα — (μὲ αὐξουσαν συγκίνησιν) ἔγγαμος, ἐγγράμματος, χριστιανῆ ὀρθόδοξος...» Ἄχ! Αὐτὴ εἶνε, αὐτὴ!

ΜΠΙΜΠΙ. Μὰ θὰ φέρης ἐπὶ τέλους τὸ δελτίο νὰ τὸ βάνουμε μαζὶ μὲ τ' ἄλλα;

ΛΑΖΑΡ. Τὸ μόνον ποῦ δὲν γίνεται! (Θέτει τὸ δελτίον εἰς τὴν τσέπην του).

ΜΠΙΜΠΙ. Μὰ τί ἔπαθες, βρέ ἀδερφέ;

ΛΑΖΑΡ. Μπιμπῆ μου, σὲ παρκακλῶ δὲν πᾶς νὰ συνεχίσῃς τὴ συζήτησι τοῦ Ζαχαράτου;

ΜΠΙΜΠΙ. Πῶς; Μὲ διώχνεις; Καλὰ τώρα δὲ σὺ δὲν μ' ἔτρωγες νὰ κάτσω;

ΛΑΖΑΡ. Ποιὸς σὲ διώχνει καλέ; Σὲ παρκακλῶ ἀπλῶς νὰ πᾶς...

ΜΠΙΜΠΙ. (θυμόνων) Δὲν πάω πουθενά. Ὅριστε μας! Κλωτσοσκούφι θὰ μᾶς κάνης, δηλαδὴ;

ΛΑΖΑΡ. Μπιμπῆ μου, νὰ σὲ χαρῶ!

ΜΠΙΜΠΙ. Μὰ ἐξήγησέ μου τοῦλάχιστον...

ΛΑΖΑΡ. Θὰ σοῦ ἐξηγήσω, ἀλλ' ὄχι τώρᾳ ἀμέσως.

ΜΠΙΜΠ. Πότε λοιπόν;

ΛΑΖΑΡ. Τοῦ χρόνου.

ΜΠΙΜΠ. (ἐγειρόμενος). Νὰ μοῦ δώσης τὰ εἰσιτήρια ποῦ σοῦ δώκα πίσω.

ΛΑΖΑΡ. Νὰ σοῦ τὰ δώσω. Μπιμπή μου, ἀφ' οὗ τὸ θέλεις, νὰ σοῦ τὰ δώσω. (Ἐξάγει τὸ πορτοφόλι του καὶ τοῦ τὰ δίδει. Ὁ Μπιμπῆς τὰ πέρνει καὶ φεύγει χωρὶς νὰ τὸν ἀποχαιρετίση.

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

Λάζαρος καὶ εἶτα Ἥλιος.

ΛΑΖΑΡ. (Ἀφοῦ βεβαιωθῆ ὅτι ἔφυγε ὁ Μπιμπῆς, ὡς ἐν ἐκστάσει). Μποῦμ!... Μποῦμ!... μποῦμ-μποῦμ-μποῦμ! (Ὁρμῆ πρὸς τὴν τράπεζαν καὶ σημαίνει διὰ τοῦ ἐπ' αὐτῆς κωδωνίσκου) Ζηνοβία! Ζηνοβία!

ΗΛΙΑΣ. (ἐμφανιζόμενος). Ἐσημάνατε, Κύριε;

ΛΑΖΑΡ. Μποῦμ! (Ὁ Ἥλιος ἐξαφανίζεται). Ἐλα ἐδῶ! Νὰ ῥθῆ ἡ Ζηνοβία γρήγορα ποῦ τὴ θέλω.

ΗΛΙΑΣ. Ἀμέσως Κύριε. (Ἰσάμενος αἴφνης). Μπᾶ! (Παρατηροῦν τὸ Λάζαρον προσεκτικῶς κατὰ πρόσωπον). Συγγνώμην Κύριε. Ἡ μύτη σας, ξέρετε...

ΛΑΖΑΡ. (καταδιώκων αὐτὸν). Ἄ στὸ διάβολο πήγαινε ἐκεῖ ποῦ σὲ στέλνω κτήνος, ποῦ θὰ μοῦ πῆς κι' ἐσὺ, ἡ μύτη μου.

(Ὁ Ἥλιος ἐξαφανίζεται.)

ΣΚΗΝΗ Η'.

Λάζαρος καὶ εἶτα Ζηνοβία.

ΛΑΖΑΡ. (ἐπανερχόμενος). Βρὲ μήπως δὲν εἶναι αὐτὴ; (Ἐξάγει καὶ παρατηρεῖ ἐκ νέου τὸ δελτίον τῆς Ἑλπινίκης. Μὲ αὔξουσαν συγκίνησιν). «Ἐγγαμος, ἐγγράμματος, χριστιανῆ ὀρθόδοξος...» καὶ ὅλα αὐτὰ γραμμὲν μετ' ὁ γράψιμό της. Ἄχ, Ἑλπινίκη! (Κάμνει ὀλίγα βήματα καὶ ἵσταται ἀποτόμως). Κι' ὅμως... διάβολε..., θυμῶς τώρα πολὺ-καλὰ... ὅτι κατὰ τὰς τρεῖς τὸ πρωτὸ... (Ἐπαναλαμβάνων ἀφηνιδίως τὸ βάδιμά του). Ὁνειρο ἦταν, ὄνειρο!

ΖΗΝΟΒΙΑ. (εἰσερχομένη). Μ' ἐζητήσατε, Κύριε;

ΛΑΖΑΡΟΣ. (ἀφ' οὗ σταθῆ καὶ θεωρήσῃ αὐτήν). Ζηνοβία, πρόσεξε!

ΖΗΝΟΒΙΑ. (κατ' ἰδίαν). Ἄλλη δρχμὴ μοῦ μυρίζεται. (τῷ Λάζαρω). Πρόσεχω, Κύριε.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Ποῦ ἦταν ἡ Κυρία σου τῆ νύχτα;

ΖΗΝΟΒΙΑ. Μὰ, Κύριε...

ΛΑΖΑΡΟΣ. (ἐξάγων τὸ πορτοφόλι του). Νὰ, πάρει μιά δρχμὴ, καὶ ἀποκρίσου εἰς ὅ,τι σ' ἐρωτῶ.

ΖΗΝΟΒΙΑ. (πέρνουσα τὴν δραχμὴν). Λοιπὸν ἡ Κυρία... ἦταν στὴν κάμαρά σας.

ΛΑΖΑΡΟΣ (κατ' ἰδίαν). Βρὲ μήπως δὲν ἦταν ὄνειρο; (τῇ Ζηνοβίᾳ). Μὰ εἴσαι βεβχία;

ΖΗΝΟΒΙΑ. Βεβχία... ὄχι.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Ἄ! Ὅχι! Εἶπες, ὄχι!

ΖΗΝΟΒΙΑ. Μὰ πῶς νάμαι βεβχία ἐγώ, ἀφ' οὗ δὲν εἴσθε σεῖς ποῦ κοιμήσθε μζζῆ.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Ὡστε λοιπὸν, ὄχι!

ΖΗΝΟΒΙΑ. Δηλαδὴ...

ΛΑΖΑΡΟΣ. Σιωπὴ! Τὰ λοιπὰ εἶνε περιττά! Τὰ ξέρω ὅλα! (Κωδωνισμός).

ΖΗΝΟΒΙΑ. Ἡ Κυρία! (Κινεῖται πρὸς ἔξοδον).

ΛΑΖΑΡΟΣ (κρατῶν αὐτήν). Στάσου! Μὴν κουνίσεις. Θὰ πάω μόνος μου ν' ἀνοίξω. (Κρούει πάλιν τὸ δελτίον εἰς τὴν τσέπη του. Δραματικῶς). Τὸ αἰμκτηρὸν δρχμκ ἄρχεται! (Ἐξέρχεται).

ΖΗΝΟΒΙΑ (κινουῦσα τὴν κεφαλὴν). Θαρῶ πῶς πάλι θὰ τῆς φάη ἀπὸ τὴν Κυρία. (Ἐξέρχεται ὡσαύτως).

ΣΚΗΝΗ Θ'.

Λάζαρος καὶ Ἑλπινίκη

[Εἰσερχεται βραδέως ὁ Λάζαρος σύρων ἀπὸ τῆς χειρὸς τὴν Ἑλπινίην πρὸς τι ἀνάκλιτρον ἐπὶ τοῦ ὁποίου τῆ ἐπιτάσει διὰ χειρονομίας νὰ καθήσῃ. Ἐπειτα κλειδώνει τὴν θύραν τοῦ βάνου, ἐξακριβώνει ἂν ἡ πρὸς τὰ ἀριστερὰ θύρα ἦνε καλῶς κλεισμένη καὶ κατεβάζει τὰ παραπετάσματα τῶν παραθύρων].

ΕΛΠΙΝΙΚΗ (χάνουσα τὴν ὑπομονὴν της). Μὰ ἐπὶ τέλους ἐξήγησέ μου τί ἔπαθες; Τί σημαίνει αὐτὸ τὸ ὕφος, αὐτὰ αἰ προσφιλᾶξεις, αὐτὴ ἡ σπασμένη μύτη...

ΛΑΖΑΡΟΣ. (στρεφόμενος εἰς τὴν τελευταίαν

λέξιν) Σσσσσς! Μποῦμ! (Ἐξακολουθεῖ τὰ προφυλακτικὰ του μέτρα. Ἐν τέλει ἐξέρχεται ἀριστερὰ καὶ ἐπανέρχεται κομίζων ἐπιδεικτικῶς πολὺκροτον).

ΕΛΠΙΝΙΚΗ. (ἐγειρομένη ἐντρομος). Ἄχ, καλέ τ' εἶν' αὐτὸ ποῦ κρατεῖς;

ΛΑΖΑΡΟΣ. (εἰς χαμηλὸν τόνον). Μὴ φοβεῖσθε, Κυρία! Εἶνε ἄδειο.

ΕΛΠΙΝΙΚΗ. (ἐπανακαθημύνη). Ἐχεις δικηο. Τὸ εἶχα λησμονήσει. Ὡς τόσο ὅμως ἐξήγησέ μου, τί σημαίνουν ὅλα αὐτὰ. Δὲν σ' ἐνοῶ διόλου.

ΛΑΖ. Μίαν λέξιν μόνον ἔχω νὰ εἶπω, ἡ μᾶλλον δύο καὶ θὰ μ' ἐνοήσετε ἀμέσως.

ΕΛΠΙΝ. Πές ταις λοιπὸν!

ΛΑΖ. Νὰ τῆς πῶ αἶ; Λοιπὸν, τῆς λέγω: Ὁδὸς Μπουμπουλίνης.

ΕΛΠΙΝ. (ἀποροῦσα). Ὁδὸς Μπουμπουλίνης; ΛΑΖΑΡ. Μάλιστα! Μπουμ-μπου-λίνης!

ΕΛΠΙΝΙΚΗ. Καὶ τί τὴ θέλεις αὐτὴ τὴν ὁδὸ;

ΛΑΖ. (κατ' ἰδίαν). Διάβολε! Ὁ ἄλλος δρόμος θὰ ἦνε. (Ἐψηλοφώνως). Λάθος ἔκανα. Ὁδὸς Πιττακοῦ ἦθελν νὰ πῶ.

ΕΛΠΙΝ. Ὁδὸς Πιττακοῦ;

ΛΑΖ. (κατ' ἰδίαν). Οὔτε αὐτός. (Ἐψηλοφώνως) Ὁδὸς Κωλέτη;

ΕΛΠΙΝ. (ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀποροῦσα). Καλέ τί εἶνε ὅλοι αὐτοὶ οἱ δρόμοι ποῦ μ' ἀραδιάζεις!

ΛΑΖ. Ὁδὸς Ψαρομιλίγκου!

ΕΛΠΙΝ. (ἐγειρομένη) Ἄχ δυστυχία μου! Ὁ ἄντρας μου ἐτρελλάθηκε! Βοήθειε!

ΛΑΖ. Ἄ! Εἶπες «δυστυχία μου», ἐφώναζες βοήθειε, ἐταράχθικες, ἐκιτρίνισες, ἐκοκλίνισες, ἐπρκαίνισες... Αὐτὸς λοιπὸν εἶνε ὁ δρόμος: Ὁδὸς Ψαρομιλίγκου ἔ;

ΕΛΠΙΝ. (αὐστηρῶς). Λάζαρε! Ἄν ἐνοῆς νὰ ἐξακολουθήσης ἀκόμη αὐτὸ τὸ ἀστεῖο, σὲ παρακαλῶ νὰ παύσης, διότι θὰ μὲ ἀναγκάσης νὰ παραφερθῶ!

ΛΑΖ. (κατ' ἰδίαν). Διάβολε! Δὲν φίνεται νὰ ταράχθηκε καὶ πολὺ. (Δυνατὰ). Ὁδὸς Ψαρομιλίγκου εἶπα!

ΕΛΠΙΝ. Ἄ, μὰ ἐπὶ τέλους δὲν ὑποφέρεσαι!

Τί ὁδὸς Ψαρομιλίγκου μοῦ κοπανᾷς ἐδῶ πέρα; Τί θέλεις νὰ πῆς μὲ αὐτό;

ΛΑΖ. Θέλω νὰ πῶ μὲ αὐτὸ ὅτι τὰ ξέρω ὅλα.

ΕΛΠ. Ποιὰ ὅλα.

ΛΑΖ. Ὅλα.

ΕΛΠ. (κατ' ἰδίαν). Νὰ μὴ λέη γιὰ τῆς τριάντα δρχμκὶς ποῦ χάσατε στὸ bridge;

ΛΑΖ. (ἐπεξηγῶν). Τὴν Ἀμκλίη τὴν μοδίστρα ποῦχει τὸ μοδιστράδικο ποῦ ἐργάζεται νύχτα-μέρα, τὴν Ἐριφύλη τὴν ζωντοχῆρα ποῦ τὴν ξέρει ὅλος ὁ κόσμος, ἐκτὸς ἀπὸ μένα...

ΕΓΠ (σταυροκοπομένη). Κύριε ὁ Θεὸς ἐλέησον ἡμᾶς!

ΛΑΖ. Προσευχθῆτε Κυρία, προσευχθῆτε διὰ τὴν ψυχὴν σας!

ΕΛΠ. Προσεύχομαι γιὰ τὰ μυκλά σου!

ΛΑΖ. Τὰ μυκλά μου εἶνε πολὺ καλὰ εἰς τὴν υγείαν τους, καὶ σὰς ἐρωτῶ: Ποῦ ἦσθε Κυρία, ἀπόψε τὴν νύκτα;

ΕΛΠ. (ζωηρῶς) Ὡς; τί εἶπες;

ΛΑΖ. Ποῦ ἦσθε ἀπόψε τὴν νύκτα, εἶπα; ἐξομολογηθῆτε, διότι θὰ ἀποθάνετε!

ΕΛΠ. Καλέ τί μοῦ λές, ἀλήθειε; (Ἐκρηγνυται εἰς γέλωτας).

ΛΑΖ. Σιωπήσατε, σιωπήσατε! Ἐνθυμίσθε τοὺς Πηλιάτσους προχθές, εἰς τὸ θέατρον; Λοιπὸν σιωπήσατε, ἡ μετκβάλλομαι ἀμέσως εἰς Πηλιάτσον.

ΕΛΠ. (γελῶσα πάντοτε). Ἄμ εἴσαι καυμένη Πηλιάτσος, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μεταβληθῆς.

ΛΑΖ. Πῶς; Τί εἶπατε; Εἶμαι, λέει, πηλιάτσος; (Δραματικῶς). Ὅχι Κυρία! Δὲν εἶμαι πηλιάτσος! Εἶμαι ὁ σύζυγος τὸν ὁποῖον ἠπατήσατε, καὶ ὁ ὁποῖος αὐτὴν τὴν στιγμὴν ζητεῖ αἶμα... αἶμα... αἶμα... (Ἀποθέτει τὸ πολὺκροτον ἐπὶ τινος τραπέζιον καὶ ὀρμᾶ κατ' αὐτῆς βρουχώμενος) La commedia è finita!

ΕΛΠ. Λάζαρε! Θὰ φωνάζω! Σύγχεσε!...

(Κτυπήματα εἰς τὴν θύραν).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

Οἱ αὐτοὶ καὶ ἡ Ζηνοβία

ΖΗΝΟΒΙΑ (ἐξωθεν). Κυρία! Κύριε!

ΕΛΠΙΝΙΚΗ (ἀπωθοῦσα τὸν Λάζαρον). Στά-

σου! Κτυποῦν!

ΛΑΖΑΡΟΣ (στρεφόμενος πρὸς τὴν θύραν τοῦ βάθους). Ποιὸς εἶνε;

ΖΗΝΟΒΙΑ (ἔξωθεν). Ἄνοιξτε! Ἦρθε ἐκεῖνος ὁ Κύριος νὰ πάρῃ πίσω τὰ χαρτιά ποῦ ἔφερε χθές.

ΛΑΖΑΡΟΣ. Ποιὰ χαρτιά;

ΕΛΠΗΝ. Ἄ! Τ' ἀπογραφικὰ δελτία καλὲ. Θὰ εἶνε ὁ ἀπογραφεὺς.

ΛΑΖ. Τώρα βρέθηκε κι' αὐτός! . . .

ΕΛΠΗΝ. Ἄνοιξε καλὲ, νὰ μὴν περιμένῃ ὁ ἄνθρωπος.

ΛΑΖ. Ἔστω, θ' ἀνοιξῶ μὲν, θὰ συνεχίσω δὲ!

ΕΛΠΗΝ. Ἄνοιξε μὲν, καὶ συνέχισε δὲ!

ΛΑΖ. (ἀφ' οὗ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, πρὸς τὴν Ζηνοβίαν). Κάνε γρήγορα ὅ,τι θὰ κάνῃς, γιατί ἔχουμε δουλειά!

ΖΗΝΟΒ. (πλησιάζουσα τὴν τραπέζαν) Μπᾶ! Ἄχ δυστυχία μου! Τ' ἀνκλατέψατε μὲ τὰ δικά σας!

ΛΑΖ. Ποιὰ!

ΕΛΠΗΝ (πλησιάζουσα). Τ' ἀπογραφικὰ δελτία τοῦ σπιτιοῦ καλὲ. Τὰ εἶχα βάνει ἐπάνω στὸ τραπέζι.

ΛΑΖ. (σκιρτῶν). Πῶς!; Ἐπάνω στὸ τραπέζι; Σ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ τραπέζι;

ΕΛΠΗΝ. Ναὶ καλὲ. Νὰ, ἐδῶ. Τώρα πῶς θὰ τὰ βροῦμε ποῦ μπερδεύτηκαν μὲ τὰ δικά σου. (Ἀνασκαλεύουσα τὰ δελτία, τῇ Ζηνοβίᾳ). Καλὲ πὲς τοῦ Κυρίου νὰ ὀρίσῃ μέσα, νὰ μὴ περιμένῃ ὁ ἄνθρωπος; ἀπ' ἐξῶ ὡς ποῦ νὰ τὰ βροῦμε.

(Ἡ Ζηνοβία ἐξέρχεται).

ΣΚΗΝΗ ΙΑ'.

Λάζαρος καὶ Ἑλπινίκη

ΛΑΖ. Μὰ εἶσαι βεβχία ὅτι τὰ εἶχες βάνει ἐπάνω σ' αὐτὸ τὸ τραπέζι;

ΕΛΠΗΝ. Τάβκκα μὲ τὸ χέρι μου καλὲ. Μὰ τόσο παράξενο σοῦ φαίνεται; . . . Νὰ ἕνα κιόλας, τῆς Ζηνοβίας.

ΛΑΖ. (ἀρπάζων τὸ δελτίον). Τῆς Ζηνοβίας; (Τὸ ἐξετάζει).

ΖΗΝΟΒ. (ἀπὸ τῆς θύρας) Ὁ Κύριος λέει δὲν πειράζει, περιμένει.

ΕΛΠΗΝ. (αὐστηρῶς) Νὰ μοῦ κάνῃς τὴ χάρι

νὰ τοῦ πῆς νὰ ρηθῇ ἀμέσως μέσα. (Ἡ Ζηνοβία ἐξαφανίζεται).

ΕΛΠΗΝ. (ἐρευνηῶσα πάντοτε τὰ δελτία). Νὰ καὶ τοῦ μπεμπέ!

ΛΑΖ. (ἀρπάζων καὶ τὸ δελτίον τοῦτο). Καὶ τοῦ μπεμπέ; (Τὸ ἐξετάζει μὲ ἀξάνουσαν συγκίνησιν).

ΕΛΠΗΝ. (οἴπτουσα βλέμμα εἰς τὴν θύραν). Μὰ τί κάνει τόσην ὥρα! (Ἀνασύρουσα τρίτον δελτίον). Νὰ καὶ τὸ δικό σου! (Τὸ δίδει εἰς τὸν Λάζαρον καὶ σπεύδει πρὸς τὴν θύραν δόθῃ ἀκούεται ἠχηρὸς γέλως τῆς Ζηνοβίας).

ΛΑΖ. (ἀρπάζων καὶ τὸ τρίτον δελτίον). Καὶ τὸ δικό μου;

ΕΛΠΗΝ. (βλέπουσα διὰ τῆς θύρας εἰς τὸν διὰδρομον). Ζηνοβία! . . . Ὅριστε, Κύριε, μέσα σᾶς παρκακλῶ.

ΛΑΖ. (ἐξετάζων τὸ δελτίον του ἐν μεγίστη ταραχῇ). Ἐγὼ, ἐγὼ εἶμι. (Ὁρμῶν καὶ ἐγκαταλιζόμενος τὴν Ἑλπινίκαν, ἐπανερχομένην ἐκ τῆς θύρας τοῦ βάθους). Ἄχ Ἑλπινίκη μου! (Τὴν φιλεῖ).

ΕΛΠ. (ἐκπληκτος). Καλὲ τί ἔπαθες πάλι;

ΛΑΖ. Ἄχ, σουλάκι μου Ἑλπινίκη μου!

(Ἐμφανίζεται εἰς τὴν θύραν ὁ Εὐάγγελος καὶ ἵσταται ἐμβρόντητος).

ΣΚΗΝΗ ΙΒ'.

Οἱ αὐτοὶ καὶ ὁ Εὐάγγελος.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ (συνερχόμενος ταχέως, κατ' ἰδίαν) Ἦν αὐτὸ δηλαδὴ, μὲ ἤθελε νὰ ἔρῃσω μέσα; Μωρὲ μπράβο τῆς. Πολὺ ὠραῖα!

ΕΛΠ. (ἀντιληφθεῖσα τὸν Εὐάγγελον, ἰδιαίτερος πρὸς τὸν Λάζαρον δὲν ἀπωθεῖ). Καλὲ στᾶσου, μπῆκε ὁ Κύριος!

ΛΑΖ. (δυνατά). Ἐκατὸ Κύριοι νὰ μποῦν, ἐγὼ θὰ σὲ φιλήσω.

ΕΥΑΓΓ. (κατ' ἰδίαν, κινῶν τὴν κεφαλὴν). Ἄμ ἀπὸ τῆ δούλα τὸ κκατλαβχίνει κανεὶς αὐτὸ τὸ σπίτι. (Προχωρῶν). Τί βλάκας νὰ μὴν μπκίνω τόσην ὥρα.

ΕΛΠ. (ἐκφεύγων τῶν χειρῶν τοῦ Λαζάρου). Μὰ σύχχσε λοιπόν!

ΛΑΖ. (καταδιώκων αὐτήν, πρὸς τὸν Εὐάγγελον). Συγγνώμην, Κύριε. Ἄλλὰ ἡ γυναικὲς εἶνε τὰ πλέον ἀξιολάτρευτα πλάσματα τοῦ κόσμου.

ΕΥΑΓΓ. Ἐβλεθ συμφωνήτατοι. (Κατ' ἰδίαν). Τέτοιχ ἀνκίδειχ δηλαδὴ πρῶτη φορὰ βλέπω. (Ὁ Λάζαρος συλλαμβίνει ἐκ νέου τὴν Ἑλπινίκαν καὶ τὴν φιλεῖ). Κκαμμά σηκασίχ! Βρε, μήπως μὲ περνάει γκα κκνένκν βλάκκ;

ΛΑΖ. (ἀφίνων τέλος τὴν Ἑλπινίκαν καὶ πλησιάζων τὸν Εὐάγγελον).— Δὲν εἶνε ἔτσι;

ΕΥΑΓΓ.—Βεβχίως, βεβχίως! Les femmes, les femmes, il n' y a qu' ça!

ΕΛΠ. (ἰδιαίτερος τῷ Λαζάρω).— Καλὲ σύστησέ με, ποιὸς ξέρει γκα ποιὰ θὰ μὲ πέρρσε.

ΛΑΖ. (τῷ Εὐαγγέλῳ).— Νὰ σᾶς παρρρσιάσω στὴν γυναικά μου.

ΕΥΑΓΓ. (γυρῶν).— Χκίρω πολὺ. (Κατ' ἰδίαν ξεροβήχων).— Ἡ γυναικά του μὲ κκπέλλο στὸ σπητί τῆς! Λὺτὰ τὰ χκίπικ δὲν τὰ κκτκπίνω ἐγῶ.

ΕΛΠ. (κατ' ἰδίαν)— Ἐξερόβηξε ὁ γελοῖος. Ἄς βρῶ γρήγορα τὰ δελτία νὰ ξεκουμπίζεταί μιά ὥρα ἀργίτερκ. (Συνάζει ὀλα τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης δελτία καὶ ἀποσύρεται πρὸς τὸ buffet ἐφ' οὗ τὰ ἀποθέτει καὶ ἄρχεται νὰ τὰ ἐρευνῇ).

ΕΥΑΓΓ. (Ἀφίνων τὰ ἰδικὰ του δελτία ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ πλησιάζων τὸν Λάζαρον).— Λοιπόν ἔτσι ποῦ λέτε. Ἡ γυναικὲς εἶνε τὰ πλέον ἀξιολάτρευτα πλάσματκ! (Μὲ οἰκειότερον ὕφος, σιγά.) Ἰδίως κκτκ μελκχροινουῖλκς τσουποταίς.

ΛΑΖ. (κατ' ἰδίαν). Πολὺ θάρρος βλέπω πῆρε αὐτός.

ΕΥΑΓΓ. Ἄν καὶ ἐγὼ ξέρετε, σ' αὐτὸ τὸ ζήτημα δὲν εἶμαι διόλου δύσκολος.

ΛΑΖ. Ἔτσι αἶ; (Κατ' ἰδίαν). Βρε τί εἶνε τοῦτος;

ΕΥΑΓΓ. (ἐμπιστευτικῶς). Ὅποιχ νᾶνε.

ΛΑΖ. Σᾶς συγχκίρω. (Χειραφία).

ΕΥΑΓΓ. Εὐχκριστῶ. Ἄλλὰ... (Τὸν παρατηρεῖ κατὰ πρόσωπον).

ΛΑΖ. (δυσφορῶν, κατ' ἰδίαν). Γκα τῇ μύτη μου θὰ μοῦ πῆ τῶρα κι' αὐτός.

ΕΥΑΓΓ. (παρατηρῶν αὐτὸν κατὰ πρόσωπον). Συγγνώμην. . .

ΛΑΖ. (κατ' ἰδίαν). Δὲν τῶπα ἐγῶ;

ΕΥΑΓΓ. Μοῦ φαίνεται ὅτι χθὲς ποῦ σᾶς εἶδα δὲν εἶχατε αὐτὸ τὸ. . . τὸ. . .

ΛΑΖ. Μάλκστκ δὲν τὸ εἶχα, σῆμερκ ἤμωκ τὸ ἔχω, τί νὰ γίνῃ.

ΕΥΑΓΓ. Ὄστε. . .
ΛΑΖ. (στρέφων αὐτῶτὰ νῶτα καὶ βαδίζων πρὸς τὴν Ἑλπινίκαν, κατ' ἰδίαν). Οῦφ, ὄρεξκ γκα κουβέντκ ἔχει αὐτός. (Τῇ Ἑλπινίκῃ ἰδιαίτερος). Βρέσε γρήγορα νὰ τοῦ δώσουμε τὰ δελτία γκατὶ ἀρχίζει νὰ γίνεταί ἀνυπόφορος.

ΕΛΠΗΝ. (τῷ Λαζάρω, ἰδιαίτερος ἐπίσης). Καλὲ λείπουν ἀκόμη τρία καὶ δὲν βρῖσκω κκνένκ.

ΛΑΖ. Ποιὰ λείπουν;

ΕΛΠΗΝ. Τοῦ Ἡλκκ, τῆς ντκντᾶς καὶ τὸ δικό μου.

ΛΑΖΑΡ. (κατ' ἰδίαν) Διὰβόλε! Τὸ δικό τῆς τῶχω στὴν τσέπη. (Ἐξάγει αὐτὸ κρυφίως καὶ τὸ ἀνακατεῖ μὲ τὰ ἄλλα. Εὐδρίσκων εἶτα δὴθεν αὐτὸ). Ἄ! Νὰ τὸ δικό σου.

ΕΛΠΗΝ. (λαμβάνουσα αὐτὸ). Τώρα λείπουν δύο.

ΕΥΑΓΓ. (ἐπιχειρῶν νὰ συνεχίσῃ τὴν ὀμιλίαν του). Ὄστε. . . (Ξεροβήχει).

ΛΑΖ. (κατ' ἰδίαν) Λόζυγκας! (Τῇ Ἑλπινίκῃ πάντοτε ἰδιαίτερος). Καλὲ δὲν πειράζει ἄν λείψουν καὶ δύο.

ΕΛΠΗΝ. Μ' ἀφ' οὗ χθὲς εἶπεκ ὅτι τοῦ ζήτησε ἔξη δελτία;

ΛΑΖ. Τότε φέρε δύο ἀπὸ τὰ δικά μου νὰ τελειόνη. (Πέρρει δύο δελτία ἐκ τοῦ σωροῦ).

ΕΛΠΗΝ. Καλὲ ξένκ δελτία;

ΛΑΖ. (πέρρων καὶ τὰ εἰς χεῖρας τῆς τέσσαρα δελτία). Ποῦ θὰ κκτκλάβη αὐτός ὁ βλάκκς! (Πλησιάζει τὸν Εὐάγγελον).

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ. Ὄστε. . .

ΛΑΖΑΡΟΣ. Ὄστε τὰ βρῆκκμετὰ δελτία. (Ἐγχερκίζων αὐτὰ τῷ Εὐαγγέλῳ). Πᾶρτε τκ, φτεῖχστε τκ, κάντε τκ ὅπως ἀγαπᾶτε, καὶ μᾶς συγχωρῆτε ποῦ σᾶς ἀργήσκαμε.

ΕΥΑΓΓ. Παρκακλῶ.

ΛΑΖ. Θᾶχτε βέβκκα ἀρκετὰ σπίτικ ἀκόμη.

ΕΥΑΓΓ. Ὅλη αὐτῇ τῇ σειρά. (Ἐξετάζων τὰ δελτία). Αὐτὸ βέβκκα εἶνε τὸ ἰδικόν σας.

ΛΑΖ. (ξεφυλλίζων τὰ εἰς χεῖρας τοῦ Εὐαγγέλου δελτία). Βεβχίως τὸ ἰδικόν μου, τῆς γυναικὲς μου. . .

ΕΥΑΓΓ. (κατ' ἰδίαν). Τῆς γυναικὲς του!

ΛΑΖ. Τῆς ὑπκρετρίκς, τοῦ μπεμπέ

ΕΥΑΓΓ. Μπᾶ! Ἐχτε καὶ μπεμπέ,

ΛΑΖ. Ναι, γιατί ;

ΕΥΑΓΓ. Σας συγχαίρω. (Χειραψία). Όμολογῶ ὅτι ἐγὼ εἰς τὴν θέσιν σας δὲν θὰ τὸ κρατοῦσα.

ΛΑΖ. (κατ' ἰδίαν κατάπληκτος). Τί λέει αὐτός;

ΕΥΑΓΓ. (παρατηρῶν τὸ ἐπόμενον δελτίον, ἐκπληκτος). Μπᾶ ! Ἄθανάσιος Μπονχαμᾶς ! ; ...

ΛΑΖ. Ἄ. εἶνε ὁ... ὁ ὑπὸν ὑπὸν ὑπὸν.

ΕΥΑΓΓ. Κελὲ ποιὸς ὑπὸν ὑπὸν ὑπὸν ; Ἐδῶ γράφει ὀδοντοῖατρος.

ΛΑΖ. Ὑπὸν ὑπὸν ὑπὸν ; Ὀδοντοῖατρος καλέ ἤθελα νὰ πῶ. Εἶνε ἕνας ὀδοντοῖατρος ποῦχομε οἰκότροφο.

ΕΥΑΓΓ. Ἄ ! Ὡστε ὁ ὀδοντοῖατρος Μπονχαμᾶς εἶνε οἰκότροφος σας.

ΛΑΖ. Μὰ τὸση ἐξέλεγχις, μοῦ φίνεται δὲν χρειάζεται.

ΕΥΑΓΓ. Συγγνώμη... ἐπειδὴ ξέρετε, ἔχει τὸ ὀδοντοῖατρον του κοντὰ στὴ γειτονιά μας.

ΛΑΖ. Αὐτὸ δὲν σημαίνει. Τὴν ἡμέρα ἐργάζεται ἐκεῖ καὶ τὴν νύχτα κοιμάται ἐδῶ.

ΕΥΑΓΓ. Πολὺ φυσικά ! (Κατ' ἰδίαν). Καὶ ποῦ καλλίτερον θὰ ὑπὸν ὑπὸν αὐτὸς ὁ παρκαλυμένος !

ΛΑΖ. Μήπως τὸν γνωρίζετε ;

ΕΥΑΓΓ. Μ... ἐκ φήμης. Ἡ μᾶλλον ἐπήγαινε κάποτε ἡ γυναῖκα μου, νὰ τῆς βουλώσῃ ἕνα δόντι. Εὐτυχῶς ὅμως ἐπρόφθασα καὶ τὴν ἀπέσυρα ἐγκαίως.

ΛΑΖ. Δὲν σας ἔνοω.

ΕΥΑΓΓ. Μὲ βάνετε εἰς δύσκολον θέσιν, ξέρετε. Δὲν πειράζει ὅμως μεταξὺ μας εἴμεθα.

ΛΑΖ. Αἶ φυσικά, μεταξὺ μας εἴμεθα.

ΕΥΑΓΓ. Λοιπὸν ἔκανε κόρτε τῆς γυναῖκας μου.

ΛΑΖ. Ὁ Μπονχαμᾶς ;

ΕΥΑΓΓ. Αὐτὸς ὁ μασκαρᾶς ! Εἶνε ἕνας γυναικᾶς ! ...

ΛΑΖ. (σκιρτῶν). Ἐτσι αἶ ; (Κατ' ἰδίαν). Μωρὲ ποῦ τὸν πέτυχα αὐτὸν τὸν Μπονχαμᾶ !

ΕΥΑΓΓ. Δὲν ἔχει ἀφήσει ἀπειράχτη, γυναῖκα ποῦ πῆγε σ' αὐτὸν γὰρ τὸ δόντι τῆς.

ΛΑΖ. (κατ' ἰδίαν). Μὰ ποῦ τὸν πέτυχα, ποῦ τὸν πέτυχα !

ΕΥΑΓΓ. (συνεχίζων). Ἐκτὸς, ἐννοεῖται, ἀπὸ τὴν ἰδικήν μου.

ΛΑΖ. Αἶ, φυσικά.

ΕΥΑΓΓ. Ἄ ! Ἡ Χαρίκλεια ἔχει χαρακτηριστῆρα !

Μὰ δὲν τὰ ξέρετε λοιπὸν αὐτὰ ;

ΛΑΖ. (ἀνυπομονῶν). Τὰ ξέρω. βρὲ ἀδερφέ τὰ ξέρω !

ΕΥΑΓΓ. Ἀπορῶ τότε πῶς τὸν ἀνέχεσθε στὸ σπῆτι σας.

ΛΑΖ. (κατ' ἰδίαν). Τί νὰ τοῦ πῆς τώρα ! ; ... Μὰ ποῦ τὸν πέτυχα ! ; ...

ΕΥΑΓΓ. Καὶ δὲν φοβεῖσθε διόλου ;

ΛΑΖ. (μὲ θυμόν.) Δὲν φοβοῦμαι, βρὲ ἀδερφέ, δὲν φοβοῦμαι ! (Κατ' ἰδίαν) Ἄ ! μοῦ παρκαμπῆκε ἐπὶ τέλους στὸ ρουθούνι.

ΕΥΑΓΓ. (κινῶν τὴν κεφαλὴν). Κατὰ λάθος. Δὲν κάνετε ὅμως καλὰ. Ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἀξιότιμος Κύριος Μπονχαμᾶς... Ἄλλ' αὐτὸ θὰ τὸ δοῦμε ἀμέσως τώρα. (Παρατηρεῖ τὸ τελευταῖον δελτίον. Ἐμβρόντητος). Πῶς ! ; ... Τί ! ; ... Χαρίκλεια Τκουνάκη ! ; ... Βλέπω καλὰ ;

ΛΑΖ. (τῆ Ἑλληνική). Τί ἔπαθε αὐτός ;

ΕΥΑΓΓ. (ἐξάλλος). —Κελὲ ἡ Χαρίκλεια ἡ Τκουνάκη κοιμήθηκε ἐδῶ ἀπόψε ;

ΛΑΖ. —Ναι, γιατί ;

ΕΥΑΓΓ. Ἐδῶ ! ; Ἐδῶ ! ;

ΛΑΖ. Ἐδῶ, βρὲ ἀδερφέ. Μποροῦσα νὰ σοῦ δώσω δελτίο ἀνθρώπου ποῦ δὲν κοιμήθηκε ἐδῶ ;

ΕΥΑΓΓ. Καὶ ὁ Μπονχαμᾶς ἐδῶ ;

ΛΑΖ. Καὶ αὐτὸς ἐδῶ, μὰζ' ἔ.

ΕΥΑΓΓ. Μὰζ' ἔ ;

ΛΑΖ. Βεβζίως. Δὲν εἶνε ἔτσι Ἑλληνική ;

ΕΛΠ. Βεβζίως.

ΛΑΖ. Ὅριστε. Δὲν χρειάζεται περὶ καὶ τὸση ἐξέλεγχις.

ΕΥΑΓΓ. (ἀλλόφρων). Βρὲ τὸν ἄτιμο ! Βρὲ τὴν ἀθλίαν !

ΛΑΖ. Κελὲ τί τρέχει ! ; Πῶς κάνετε ἔτσι ;

ΕΥΑΓΓ. Τί τρέχει ! ; Πῶς κάνω ἔτσι ! ;

Κελὲ ἡ Χαρίκλεια ἡ Τκουνάκη ξέρετε ποῖα εἶνε ;

ΛΑΖ. Ποῖα εἶνε ;

ΛΑΖ. Εἶνε ἡ γυναῖκά μου !

ΛΑΖ. καὶ ΕΛΠ. (ἐμβρόντητοι) Ἡ γυναῖκα σας ! ;

ΕΥΑΓΓ. Βεβζίως. Εἶμαι ὁ Εὐάγγελος ὁ Τκουνάκης ὁ ἀνδρας τῆς. (ὁ Λάζαρος πνίγει τοὺς γέλωτάς του σ' ἕνα μανδηλι. Ἡ Ἑλληνική συμπλέκει τὰς χεῖρας). Ἄ, τὴν ἀθλίαν ! Καὶ μοῦπε ὅτι εἶχε πάει πρῶτ-πρῶτὴ στὴν ἐκκλησία !

ΛΑΖ. (γελῶν πάντοτε, κατ' ἰδίαν). Σὰν τὴν Ἑλληνικήν.

ΕΥΑΓΓ. Γελᾶτε Κύριε ; Ἐχετε τὴν ἀντίδεικν καὶ γελᾶτε, διότι ἡ γυναῖκά μου, (κλανθμυρῶς) τὴν ὁποῖαν ἐγὼ ἐλάτρευα... (εἰς ἄλλον τόνον φωνῆς). Βρὲ μήπως εἶνε κωμικὴ ἄλλη ; (Ἀναγινώσκων τὸ δελτίον, μὲ ἀξάνουσαν συγκίνησιν) «Θῆλυ, ἐτῶν δέκα ἑννὰ...»

ΛΑΖ. (κατ' ἰδίαν) Κι' αὐτὴ δέκα ἑννὰ !

ΕΥΑΓΓ. (συνεχίζων). «... Ἐγγαμος, ἐγγράμματος, χριστιανῆ ὀρθόδοξος», καὶ ὅλα αὐτὰ γραμμένα μὲ τὸ χέρι τῆς ! Ἄχ ! Αὐτὴ εἶνε, αὐτὴ ! (Κατόπιν αἰφνιδίως σκέψεως). Καὶ ὅμως... θυμᾶμαι πολὺ καλὰ, ὅτι κατὰ τὰς τρεῖς ἡμισυ τὸ πρῶτ...»

ΛΑΖ. (κατ' ἰδίαν) Μισὴ ὥρα ἀργότερα ἀπὸ μὲνα. (Τῷ Εὐαγγέλῳ). Ὀνειρο ἦταν, ὄνειρο.

ΕΥΑΓΓ. (ἐξαπτόμενος περισσώτερον). Καὶ βέβαια ἦταν ὄνειρο ! Καὶ μοῦ τὸ λέτε κιόλας ! Καὶ γελᾶτε ! Ἄ, μ' αὐτὸ ὑπερβάνει πλέον τὰ ὄρια. Θὰ μοῦ δώσετε λόγον, Κύριε !

ΕΛΠ. (τῷ Εὐαγγέλῳ). Κύριε ! ...

ΛΑΖΑΡ. Κελὲ σταθῆτε νὰ σας ἐξηγήσω !

ΕΥΑΓΓ. Καὶ σεῖς καὶ ὁ Μπονχαμᾶς !

ΛΑΖ. Κελὲ ποιὸς Μπονχαμᾶς ! ; ... Εἶμαι ἀπογραφεὺς.

ΕΥΑΓΓ. Εἴσθε καὶ οἱ δύο ἐξ ἴσου ἔνοχοι !

ΛΑΖ. (δυνατὰ). Εἶμαι ἀπογραφεὺς !

ΕΥΑΓΓ. Θὰ μοῦ δώσετε κι' οἱ δύο σας λόγον !

ΕΛΠ. (τῷ Λάζαρω). Κελὲ ἐξηγήσε περὶ στὸν Κύριο...»

ΛΑΖ. (τῆ Ἑλληνική). Μὰ μ' ἀφίνει ; (Τῷ Εὐαγγέλῳ δυνατώτερα). Εἶμαι ἀπογραφεὺς !

ΕΥΑΓΓ. Καὶ πῶς εἴσθε ἀπογραφεὺς ! ; Τί θέλετε νὰ πῆτε μ' αὐτό.

ΛΑΖ. Θέλω νὰ πῶ ὅτι, ὅπως καὶ σεῖς, ἐμάζεψα κι' ἐγὼ σήμερα τὰ δελτία μου τὰ ὁποῖα κατὰ λάθος ἀνακάτεψα μὲ τὰ δελτία τοῦ σπιτιοῦ.

ΕΥΑΓΓ. Λοιπὸν ;

ΛΑΖ. Λοιπὸν τώρα ποῦ ἤρθατε, ἐπειδὴ δὲν εὐρίσκουμε δυὸ ἀπὸ τὰ δελτία τοῦ σπιτιοῦ, σας ἔδωκα δυὸ δελτία ἀπὸ αὐτὰ ποῦ μάζεψα. Ἄν ἔτυχε τώρα αὐτὰ νὰ ἦνε τοῦ Μπονχαμᾶ τοῦ ὀδοντοῖατροῦ καὶ τῆς γυναῖκας σας, φτῆνω ἐγὼ βρὲ ἀδερφέ γι' αὐτό ;

ΕΥΑΓΓ. (ἐκθαμβος). Κελὲ εἶνε ἀλήθεια αὐτὸ ποῦ μοῦ λέτε ;

ΛΑΖ. Βεβζίως.

ΕΛΠ. Εἶνε ἀληθέστατον Κύριε.

ΕΥΑΓΓ. (τῷ Λάζαρω). Καὶ σὲ ποιὸ δρόμο παρκαλῶ εἴσθε ἀπογραφεὺς ;

ΛΑΖ. Ὀδὸς Μπουμπουλίνης, Πιττακοῦ, Κωλέτη καὶ Ψαρομιλίγκου.

ΕΥΑΓΓ. Ψαρομιλίγκου εἴπατε ; Κελὲ ἐκεῖ κάθουμαι.

ΛΑΖ. Βλέπετε λοιπὸν ;

ΕΛΠ. (κατ' ἰδίαν). Ἄ, τώρα κατὰ λάθος γιὰτὶ μοῦ ἀράδιαζε ὅλους αὐτοὺς τοὺς δρόμους !

ΕΥΑΓΓ. (τῷ Λάζαρω). Μπορῶ, παρκαλῶ, νὰ ψάξω τὰ δελτία ποῦ ἐμάζεψατε ;

ΛΑΖ. (δεικνύων αὐτὰ). Εὐχαρίστως, ὀρίστε. (Ὁ Εὐάγγελος πλησιάζει εἰς τὸ buffet καὶ ἐρευνητὰ τὰ ἐπ' αὐτοῦ εὐρισκόμενα δελτία. Τῆ Ἑλληνική ἰδιαίτερως). Μὰ εἶδες τί πάθαμε ;

ΕΛΠ. Ποιὸς φταίει ;

ΕΥΑΓΓ. (αἰφνιδίως, ἀνασφύρον ἐν δελτίον). Ἄχ πουλάκι μου, ἄχ ἄγγελέ μου ! Σοῦ συγχωρῶ ὅλα τὰ φαρμάκια ποῦ μ' ἔκανες νὰ πιῶ ! (Καταφιλεῖ τὸ δελτίον).

ΛΑΖ. Κελὲ τί τρέχει ;

ΕΥΑΓΓ. Βοῆκα τὴ πεθερά μου ! Εἶνε ἡ πρώτη φορὰ ποῦ χαίρουμαι ὅτι τὴ βρίσκω καὶ μάλιστα στὸ σπῆτι μου ! (Χοροπηδῶν) Ἄχ πρέπει κάποιον νὰ φιλήσω ! (Πλησιάζων μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας πρὸς τὴν Ἑλληνικήν). Ἐχω ἀνάγκη κάποιον νὰ φιλήσω !

ΛΑΖ. (παρεμβαίνων). Ἄν πρόκηταινὰ φιλήσετε κανένα ἐδῶ μέσα, αὐτὸς θὰ εἶνε μόνον ἐγὼ.

ΕΥΑΓΓ. Προτιμῶ τὴ γυναῖκά μου ! Τρέχω στὴν γυναῖκα μου. Χαίρετε ! Μὲ συγχωρῆτε ! (Ἐξέρχεται τρέχων). Ἄχ ! Χαρικλειούλα μου ! Συγγνώμη ! Συγγνώμη, ἄγγελέ μου Χαρικλειούλα μου !

ΕΛΠ. (τῷ Λάζαρω ὅστις ἔχει ἐκτραγῆ εἰς γέλωτας). Κελὲ ξέχασε τὰ δελτία.

ΛΑΖ. (ἀρπάζων τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης δελτία καὶ τρέχων ὀπισθεν τοῦ Εὐαγγέλου). Αἶ, αἶ Κύριε ! Τὰ δελτία ! Ξεχάσατε τὰ δελτία ! ... Κύριε τὰ δελτία ! (Ἐξαφανίζεται).

ΣΚΗΝΗ ΙΓ'.

Ἑλληνικὴ καὶ Ζηνοβία.

ΖΗΝΟΒ. (εἰσερχομένη μετὰ προφυλάξεως),
Κυρία! Κυρία! Σὰς εἶπε τίποτε ὁ Κύριος;

ΕΛΠΗΝ. Γιατί;

ΖΗΝΟΒ. Δὲν ξέρω τί τὸν εἶχε πιάσει ἕλι-
γάκι πρὶν ἔρθετε. Ἐκρατοῦσε ἓνα ἀπ' αὐτὰ τὰ
χαρτὰ στὸ χέρι καὶ μ' ἐρωτοῦσε ποῦ ἐκοιμηθή-
κατε τὴ νύχτα.

ΕΛΠΗΝ. (κατ' ἰδίαν) Τὸ κτῆνος! Βρῆκε τὸ
δελτίο μου ἀνακατεμένο μὲς' στὰ δικά του καὶ
'πίστεψε ὅ,τι καὶ αὐτὸς ὁ ἄλλος βλάκας ποῦταν
τώρα ἐδῶ. (τῇ Ζηνοβίᾳ). Καλὰ-καλὰ, ξέρω πῆ-
γαινε.

ΖΗΝΟΒ. (πλησιάζουσα εἰς τὴν θύραν) Ἐρχε-
ται, Κυρία, ἔρχεται! (ἔξαφανίζεται).

ΕΛΠΗΝΙΚΗ. Τώρα θὰ τοῦ δείξω ἐγὼ, τοῦ
ἡλιθίου.

ΣΚΗΝΗ ΙΔ'.

Λάζαρος καὶ Ἑλληνικὴ.

ΛΑΖ. (εἰσερχόμενος γελῶν). Χά! χά! χά!
Στὴν γωνιά τὸν ἔφτασα!

ΕΛΠΗΝ. (γελῶσα ἐπίσης ἀλλὰ προσποιητά).
Μὰ τί βλάκας, τί βλάκας!

ΛΑΖ. Μὲ πατέντζ, ὁ μασκαρᾶς. Χά! χά! χά!

ΕΛΠΗΝ. Ἀκούς νὰ κοιμηθῆ μὲ τὴ γυναικία του
καὶ νὰ πιστέψῃ ἀπὸ ἓνα ἀπογραφικὸ δελτίο πῶς
ἦταν ὄνειρο! (Γελᾷ).

ΛΑΖ. Ἐλν ντέ, ὁ βλάκας! Χά! χά! χά!

ΕΛΠΗΝ. (ἔξαπλουμένη ἐπὶ μιᾷ κουνιτῆς καρέ-
κλας καὶ γελῶσα υπερβολικά). Χά! χά! χά!
Μὰ τί βλάκας! Τί βλάκας! Θεέ μου τί
βλάκας! (Κουνιέται καὶ τοῦ ρίχνει πονηραὶς
ματιαίς).

ΛΑΖ. (γινόμενος αἴφνης ἀνήσυχος, κατ' ἰ-
δίαν), Κᾶτι τὸ πολυλέει αὐτὸ τὸ «βλάκας».
Μήπως ἐνοσεῖ ἐμένα;

ΕΛΠΗΝ. Καλέ ἂν τὸν εἶχα ἐγὼ ἄντρα καὶ τί
ἐμάθαινα, θὰ τὸν ἐχώριζα τὴν ἰδίαν στι γμήν

ΛΑΖ. (κατ' ἰδίαν ἀνησυχώτερος) Βρὲ μὴπως
μὲ ἐμυρίσθηκε καὶ μένα;

ΕΛΠΗΝ. Μὰ πές μου, δὲν θὰ εἶχα δίκιο; Δὲν
εἶναι βλάξ, ἡλίθιος;

ΛΑΖ. (καταβάλλον πολὺν κόπον). Δηλαδή,
νὰ σοῦ πῶ... Ἐέρεις καμμιὰ φορὰ...

ΕΛΠΗΝ. Καλέ τί νὰ μοῦ πῆς, αὐτὸ ποῦ ἔκχε
δὲν εἶνε πλέον βλακία, εἶνε ἡλιθιότης! ...

ΛΑΖ. Μὰ μὴν τὰ πέρνης πάλι καὶ σὺ ἔτσι
τὰ ζήτηματτα! ...

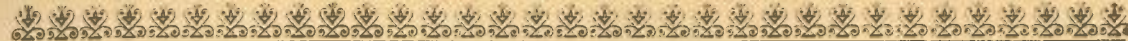
ΕΛΠΗΝ. (γελῶσα ἀκόμη περισσότερο, ἐν ᾧ κου-
νιέται πάντοτε ἐπὶ τῆς καρέκλας καὶ τοῦ ρίχνει
πονηραὶς ματιαίς). Χά! χά! χά! χά! Μὰ τί
βλάκας! Θεέ μου τί βλάκας!

ΛΑΖ. (κατ' ἰδίαν) Σίγουρα γὰρ μένα λέει.

ΕΛΠΗΝ. Μὰ γιατί δὲ γελᾷς ἐσύ; Δὲν τὸ βρί-
σκες ἀστεῖον;

ΛΑΖ. Δὲν γελῶ ἐγὼ; ... (Πᾶν ἄλλο ἢ γελῶν)
Καὶ ἐγὼ δὲ γελῶ!; ... Ἐγὼ δὲ γελῶ!; ..

ΑΥΛΑΙΑ

ΟΙ ΦΙΛΑΠΟΔΗΜΗΤΙΚΟΙ

[Ἐκ τῆς ζωῆς τῶν πτηνῶν, κατὰ τὸν Leonard Buttress].

Θὰ εἶνε ἴσως πολὺ ὀλίγον γνωσταὶ εἰς τοὺς
πολλοὺς, αἱ συνήθειαι καὶ ἀλλοτροπία τῶν ἀπο-
δημητικῶν πτηνῶν, τὰ ὁποῖα ἐνδαιτῶνται εἰς
ἐρημία καὶ ἀπόκεντρα μέρη τῆς γῆς καθ' ὁμάδας
ἢ χωριστὰ, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τόπους
ὄρεινους καὶ ἀκτὰς, ὅπου ἡ μοναξία καὶ ἡσυχία
τῶν νὰ μὴ ταράσσεται.

Ἄν καὶ ζῶσιν εἰς τοιαῦτα μονήρη μέρη, ἔχου-
σιν ὅμως τὴν ἰδιότητα νὰ εἶνε μεταξὺ τῶν ζωη-
ρῶν, εὐπροσηγορα καὶ διαλεκτικώτατα ἢ μᾶλλον
φλύαρα. Εἶνε ἀληθῆς ὅτι αἱ φωναὶ τινῶν εἶνε
δύσχητοι καὶ ὀξεῖαι, εὐρίσκονται δηλ. ἐν ἀρμονίᾳ
μὲ τὴν περιβάλλουσαν αὐτὰ φύσιν, ὅχι βεβαίως
καὶ γοεραὶ, ὡς εἶνε πτηνῶν τινῶν ἄλλων γενῶν.
Ὅταν βόσκωσιν ὅλα ὁμοῦ λαμβάνουσιν ἓνα τό-
νον, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ ὠραίαν συμφωνίαν.

Οἱ πόδες τῶν εἶνε ἐλεύθεροι πτερῶν καὶ ὑπε-
ράνω τοῦ γόνατος μέχρι σημείου τινος, ὥστε ὅταν
εἰσερχῶνται ἐντὸς τῶν ὑδάτων νὰ μὴ βρέχηται
τὸ πτέρωμά των, ὡς πράττομεν ἡμεῖς πολλὰκις
ἀντιστρέφοντες τὰς περισκελλίδας κατὰ τὰς βρο-
χερὰς ἡμέρας.

Τὰ πτηνὰ ταῦτα εἰσερχονται ἐντὸς τῶν ὑδά-
των διὰ δύο λόγους· ἵνα ζητήσωσιν ἐκεῖ τὴν τρο-
φήν των καὶ χάριν διασκεδάσεως, ἀκριβῶς, ὅπως
κάμνωσι τὰ παιδία ἐν τῇ θαλάσῃ κατὰ τὰς ἡμέ-
ρας τοῦ θέρους, σύροντα εἰχαρίστως τοὺς πόδας
των ἐντὸς τῶν λαμπόντων ὑδάτων. Ὅταν ὅμως
παροτρύνονται ὑπὸ τῆς πείνης ἢ ἀναζητῶσι τρο-
φήν διὰ τὰ μικρὰ των, ἀναπτύσσουσι μεγάλην
δραστηριότητα. Ὅταν διέρχονται ἐλώδη μέρη ἢ
ὅταν καταδύονται μετὰ τόσης ἐλαφρότητος πρῶ-
τουσι τοῦτο, μετ' ὅσης ταχύτητος καὶ εὐκολίας
τρέχουσιν ἐπίσης ἢ κολυμβῶσιν. Εἰς τὰ προτε-
ρήματα ταῦτα δέον νὰ προστεθῶσι δύο εἰσέτι τοι-
αῦτα, τὸ τοῦ κελαδήματος καὶ τῆς ἀναρριχήσεως
τινῶν ἐπὶ τῶν δένδρων.

Ἐν πτηνῶν ἐκ τοῦ γένους τῶν ἀκτοδρομάδων,
τὸ ὁποῖον, ἐὰν ἐδοκιμάζε νὰ σταθῇ ἐπὶ τινος δέν-
δρου, θὰ ἦτο ὅλως περιέργον· δὲν εἶνε ὅμως κα-
θόλου παράδοξον, ἐὰν εἰς πρασινοακτίτις δύνα-
ται νὰ κτίσῃ τὴν φωλεάν του ἐπὶ δένδρου, ὕψους
τεσσαράκοντα ἢ πενήτηκοντα μέτρον. Πῶς ὅμως
μία τοσοῦτον ἱκανὴ μήτηρ κατορθοῖ νὰ μετα-
φέρῃ τοὺς νεοσσούς της ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐκ τοῦ
ὑψους τούτου, ἀπομένει μυστήριον. Ἴσως νὰ

τοὺς μεταφέρῃ κρατοῦσα αὐτοὺς μεταξὺ τῶν στε-
λῶν της, ὡς κάμνει ἡ σχολόπαξ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ κελαδήμα των, ἐν ἐκ τῶν μι-
κροτέρων πτηνῶν τῆς οἰκογενείας τῶν ἀκτοδρο-
μάδων, ὁ νεροκότσυφος τοῦ Temink, ὁ ὁποῖος
ἐνδαιτᾷται ἐν τῷ ἀρκτικῷ πόλῳ, λέγουσιν, ὅτι
κελαδεῖ τόσον ἰσχυρὰ καὶ μελωδικὰ, ὅσον καὶ ὁ
κορυδαλός, ἐν ᾧ τὸ ἄσμα τοῦ νεροκοτσύφου τῶν
δασῶν ὁμοιάζει μὲ τὸ τῆς ὑπολαίδος τῆς ἀκρι-
δοφάγου.

Κατὰ τὸν χειμῶνα, τὴν ἀνοιξιν καὶ τὸ φθινό-
πωρον οἱ φιλαποδημητικοὶ μεταναστεύουσι κυ-
ρίως εἰς ἀκτὰς, ποταμίσκους ἢ τεναγώδεις
αἰγιαλοὺς. Εἰς τὰ μέρη ταῦτα, τῶν σεσηπτότων
ὑδάτων, δύναται τις νὰ ἴδῃ μικρὰς ὁμάδας καὶ
σιγήν ὀλόκληρα πετῶντα τῆδε κακεῖσε ἢ δια-
βαίοντα ἀβαθῆ λιμνάζοντα ὕδατα, πρὸς ἀνα-
ζήτησιν τροφῆς ἢ περιπλανώμενα ὑπεράνω ἀμ-
μωδῶν ἀκτῶν καὶ ἀναζητοῦντα ὅ,τι ἀφῆκε ἡ
παλιροιοῦσα θάλασσα.

Τινὰ λαίμαργα ἐξ αὐτῶν ἐνεδρεύουσι καὶ καθ'
ἦν στιγμήν τὸ κύμα ἐκσπώμενον ἐπὶ τῆς ἀκτῆς
ὑποχωρεῖ, ἵνα ἐπαναλάβῃ τὸ αὐτὸ, πηδῶσι καὶ
ἀρπάξουσιν κοιλίαν ἢ ἄλλο τι, ὅπερ ἡ ἄμμος ἀπε-
κάλυψεν.

Ἐν ἀμπώτιδι ἀποχωροῦσιν εἰς πετρώδεις ἀκ-
τὰς ἢ γειτονικοὺς ἀγρούς, ὅπου ἀναπαύονται.

Ἡ δραστηριότης καὶ ἡ ἐνέργεια, ἡ ὁποῖα
καταβάλλεται πρὸς εἴρεσιν τροφῆς παύει τώρα,
καὶ τὰ πτηνὰ ταῦτα, ἀποτελοῦντα μικρὰς ἀγέλας
ἐξαπλοῦνται νοηλῶς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. ἐκτὸς ἐκεῖ-
νων, ἅτινα ἴστανται ἀγρυπνοὶ φρουροί. Ἐπὶ τῇ
εἰκαιρίᾳ ταύτῃ καταγίνονται πρὸς διευθέτησιν
τῶν πτερῶν τῶν ἀνυψοῦσι δηλ. μερικὰ κυρτω-
θέντα καὶ τεντῶσι τὰς πτέρυγας, τοὺς πόδας καὶ
τὴν κεφαλὴν των.

Ὅταν μάλιστα διαμένωσιν ἐπὶ ὑγρῶν καὶ
ἐλωδῶν μερῶν, προτιμῶσι νὰ ἴστανται ἐπὶ τοῦ
ἐνὸς ποδός. Ὁ ἀνυψούμενος ποὺς πρὶν ἀποσυρθῆ
τινάσσεται βιαίως καὶ κατόπιν εἰσάγεται ἐντὸς
τῶν πτελῶν τοῦ στήθους, ἐὰν ὅμως οὗτος φέρῃ
εἰσέτι σταγόνας ὕδατος τὸ τίναγμα ἐπαναλαμβί-
νεται. Ὅταν ὅμως ὁ κεκρυμμένος ποὺς θερμαν-
θῇ καλῶς, τὸ πτηνὸν φαίνεται, ὅτι δυσανα-
σχετεῖ νὰ πατήσῃ αὐτὸν πάλιν ἐπὶ τοῦ πηλοῦ
ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε καὶ ὅταν ἀκόμη συνωδιῆται

ὑπὸ τινος ἄλλου μετατοπίζεται πηδοῦν διὰ τοῦ ἑνὸς ποδός. Εἰς τὴν ἰδίαν στάσιν εὐρισκόμενον πολλάκις τοιμῶν κάτι τι καὶ προχωρεῖ εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν, προτιμῶν τὴν βραδείαν ταύτην πορείαν, προκειμένου νὰ ἐκθέσῃ τὸν θερμὸν πόδα του. Μόνον ἐν περιπτώσει καθ' ἣν πνεύσει ἄνεμος ὀρμητικὸς ὑπεράνω τοῦ ἔλους, ὁ ὁποῖος δυνατὸν νὰ ρίψῃ αὐτὸ κάτω, τότε καταβιβάζει τὸν ἀνυψωθέντα πόδα του.

Τὴν αὐτὴν ἐπίσης εὐχαρίστησιν αἰσθάνεται καὶ ὅταν ἴσταται ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ποδός μετὰ τὴν κεφαλὴν συμμαζευμένην ἐντὸς τῶν πτερῶν τῆς ῥάχως. Ἐπιθυμοῦν πολλάκις νὰ ἴδῃ ἀντικείμενον μὴ προσπίπτον εἰς τὴν ὄρασίν του, δὲν ἐξάγει τὴν κεφαλὴν του, ἀλλ' ὀλοσώμον στρέφεται ὡς στρόφυγξ, μέχρις ὅτου οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀντικρύσωσι τοῦτο. Ἐὐχαριστεῖται ὡσαύτως νὰ παρακολουθῇ διὰ τῶν περιέργων βλεμμάτων του ἐκ τῶν ὄπισθεν, τὰς κινήσεις ἑνὸς ἀποσπασθέντος πτείου, τὸ ὁποῖον ὁ ἄνεμος σύρει, μέχρις ὅτου, ἕτερον ἀντικείμενον ἀποσπᾶσθαι τὴν προσοχὴν του.

Καὶ ὅμως μετὰ ὅλην τὴν ἀμερμηνσίαν, εἰς τὴν ὁποίαν παραδίδονται, εἶνε ἀδύνατον νὰ τὰ πλησιάσῃ τις. Ὁ λόγος εἶνε ὁ ἐξῆς: εἰς ἐκάστην ομάδα ὑπάρχουσι δύο ἢ τρία ἐξ αὐτῶν, τὰ ὁποῖα εἶνε πάντοτε εἰς προσοχὴν, ἐπισκοποῦντα τὰ πέριξ, τὸ δὲ παραμικρὸν σημεῖον κινδύνου, ὅπερ ἦθελον ἀντιληφθῆναι, εἶνε ἀρκετὸν νὰ τρέψῃ εἰς φυγὴν τοὺς μικροὺς δνειροπόλους.

Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς φρουρήσεως ἰδιαιτέρως ἀπαντᾶται εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν χαραδριῶν. Εἰς χρυσοχαραδριὸς, τιθέμενος φρουρὸς ἐπὶ τινος ὑψώματος λαμβάνει ἀκριβῶς στάσιν στρατιώτου ἐν προσοχῇ, ἐπισκοπῶν δὲ τὰ πέριξ διὰ τοῦ δξέως βλέμματός του καὶ στρέφον τὴν κεφαλὴν του πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις, ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῆς σκοπίας του, εἶνε ἔτοιμος νὰ κρούσῃ τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου, ἐν περιπτώσει ὑπόπτου φαινομένου.

Πολλάκις πτηνὸν τι δύναται νὰ ἀναλάβῃ τὴν φρουρῆσιν μιᾶς ομάδος πτηνῶν ἄλλης οἰκογενείας. Δύναται τις αἴφνης νὰ ἴδῃ ἕνα χαραδριὸν δακτυλιστὸν, ἐκτελοῦντα χρέη φρουροῦ εἰς μίαν ἀγέλην ἀκτιτίδων Ἰνδικῶν. Ἀναφέρεται ὅτι εἰς κλυδωνουάντης ἐσύχναζεν εἰς μίαν τῶν Φαραῶν νήσων τοῦ Ἀτλαντικῶ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη, φρουρῶν τὰς ἀγέλας τῶν βαλτονησῶν, ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἐφρονεῦθη, ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι οὐδέποτε ἠδυνήθησαν νὰ συλλάβωσι κανέν ἐκ τῶν κοιμωμένων τούτων πτηνῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἠγρῦνται ὁ αὐτοχειροτονηθεὶς φρουρός.

Οἱ κνηγοὶ ἔχουσι μίαν ἰδιαιτέραν ἀντιπάθειαν εἰς τὰς φοινικούρους τὰς κοκκινουρίδας, ἕνεκα τῆς δξυνοίας, μεθ' ἧς ἀντιλαμβάνονται ἐνδεχόμενον κίνδυνον. Τὰ πτηνὰ ταῦτα, ἂν καὶ δὲν

φημίζονται διὰ καμμίαν ἄλλην ἱκανότητα, εἶνε ὅμως πάντοτε ἀγρυπνα καὶ συνήθως ἐγείρονται πρῶτα ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ ἀφορμῇ, μεταδίδοντα συγχρόνως διὰ τῆς δξείας τῶν φωνῆς τὸν πανικὸν καὶ εἰς τὰ ἄλλα πτηνὰ, τὰ ὁποῖα τρέπονται ἐπίσης εἰς φυγὴν.

Μία ἐκ τῶν πλέον ἀξιοσημειώτων συνηθειῶν τῶν φιλαποδημητικῶν εἶνε, ὅταν ὑποκρίνονται τὸν νεκρὸν.

Ἡ τέχνη αὕτη διδάσκεται ὑπὸ τῶν γονέων εὐθὺς ὡς ἐξέλθουν ἐκ τῶν ᾠῶν. Θὰ ἔτυχε βεβαίως ἐν ᾧ περιπατεῖτε εἰς τοὺς ἀγρούς νὰ ἴδῃτε ἕνα χαραδριὸν δακτυλιστὸν, φαινομενικῶς τραυματισμένον θανασίμως καὶ ἐξηπλωμένον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, μετὰ πτέρυγας τρεμουσῶσας, ἠπλωμένην οὐρὰν καὶ αἰσθημαίνοντα. ἐν ἐνὶ λόγῳ πνεόντα τάλοισθια: μία ἐξόχως τραγικὴ εἰκὼν, εἰλημμένη ἐκ δραματικοῦ ἔργου. Πρὶν ὅμως τὸν πλησιασῆτε, ἐγείρεται καὶ ἀφίνων σύριγμα ἐξαφανίζεται πρὸς ἐκπληξίν σας.

Προσποιοῦνται τὸν χολὸν, τὸν νεκρὸν ἢ ὅτι ἢ μία τῶν πτέρυξ εἶνε θραυσμένη, μετὰ θαυμαστῆς ἐπιτυχίας. Αἱ προσποήσεις αὗται ἔπαναλαμβάνονται πάλιν καὶ πάλιν, παραπλανῶσαι τοὺς μὴ γνωρίζοντας τὰς ἔξεις τῶν πτηνῶν τούτων διὰ τεχασμάτων καὶ ὑπερασπίζουσι ἐαυτὰ ἀπὸ τυχόντος κινδύνου. Τὰ νεώτερα μάλιστα δύναται νὰ παραμένωσι χωρὶς νὰ μετατοπίζονται ἐκ τῆς θέσεώς των, χάρις εἰς τὸν φαιδὸν χρωματισμὸν τοῦ πτερώματος, τοῦ ὁποίου τὸ χροῶδες ὁμοιάζει τὸσον τοὺς χάλικας, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐγεννήθησαν καὶ ἀνετράφησαν, ὥστε εἶνε πολὺ δύσκολον νὰ διακρίνη τις αὐτὰ καὶ ὅταν ἀκόμη εὐρίσκονται ἐν ἐγγυτάτῃ ἀποστάσει.

Ἡ ὀρμέφυτος αὕτη μέθοδος τῆς ἀκινήσεως τῶν πτηνῶν ἐν ᾧ εἶνε ἐξηπλωμένα, πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κινδύνου, ἕνεκα τῆς ὁμοιότητός των πρὸς τὸ περιβάλλον, ἐξασκεῖται ὑπὸ γενῶν τινῶν μόνων, τὸσον ὑπὸ τῶν μεγάλων, ὅσον καὶ ὑπὸ τῶν μικρῶν. Ἡ πεποιθήσις ὅμως εἰς τὸ τέχνασμα τοῦτο ἀποβαίνει πολλάκις ὀλεθρία. Μία σχολόπαξ, βασιζομένη ἐπὶ τῆς ἰδέας, ὅτι ὁμοιάζει μετὰ ξηρὰ φύλλα, συμμαζεύεται καὶ οὕτω παραμένει ἀκίνητος, μετὰ ὅλον τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον διατρέχει κάποτε νὰ πατηθῇ ὑπὸ τοῦ κνηγοῦ. Ὁ νομήνιος, ἀφοῦ τρέξῃ ἐπ' ὀλίγον ἐξαπλοῦται κατόπιν κατὰ μῆκος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, κάλλιστα δὲ δύναται τις νὰ τὸν συλλάβῃ διὰ τῶν χειρῶν. Τὰ τοιαῦτα μᾶς ἀναμνησκουσι τὴν στρουθοκάμηλον, ἢ ὁποῖα κρύπτει τὴν κεφαλὴν τῆς ἐντὸς τῆς ἄμμου, νομίζουσα ὅτι οὕτω διαφεύγει πάντα κίνδυνον.

Ὁ χρωματισμὸς πρὸς τούτοις τῶν ᾠῶν γενῶν τινῶν ὁμοιάζει κατὰ πολὺ μετὰ τοὺς λίθους τοῦ

πέριξ τῆς φωλεᾶς ἐδάφους, ὥστε ἀποβαίνει καὶ αὐτῶν δύσκολος ἢ διάκρισις.

Τινὰ τῶν φιλαποδημητικῶν εἶνε νυκτόβια, εὐχαριστούμενα νὰ ζητῶσι τὴν τροφὴν τῶν τῆν νύκτα εἰς μεγάλας ἐκτάσεις ἀγρῶν, ἰδίως δὲ αἱ σχολόπαξες καὶ σχολοπακίδες.

Αἱ δευτέραι διέρχονται κατὰ τὴν ἡμέραν ὀκνηρῶς κεκρυμμένοι ἐντὸς τάφρων καὶ ἐξέρχονται περὶ τὴν ἑσπέραν, ἵνα ἀναζητήσωσι διὰ μέσου τῶν ἔλων σκόληκας.

Οἱ ἴσχοινοῦλοι ἐπίσης ἀναζητοῦσι τὴν τροφὴν τῶν κατὰ τὴν νύκτα, ὅποτε ἀκούονται αἱ τὸσον γνωσταὶ θηριώδεις φωναὶ των. Ἀφ' οὗ καὶ τὴν ἡμέραν δύναται νὰ διάγωσιν ὡς καὶ τὴν νύκτα, φαίνεται ὅτι εἶνε ἀπηλλαγμένα ὑπνου. Τὰ πτηνὰ ταῦτα ἔχουσι μίαν ἀντικνηγητικὴν συνήθειαν τοῦ ἀντιβάδην, μάλιστα ὅταν ἔρχονται εἰς σύγκρουσιν μεμαξῦ των.

Τινὰ τῶν πτηνῶν τούτων μετὰ τὰ παράδοξα ῥάμφη των ἔχουσι καὶ ἰδιαιτερόν τρόπον, ὅσον ἀφορᾷ τὴν λήψιν τῆς τροφῆς των. Παρατηρήσατε τὸ ῥάμφος ἑνὸς νομηνίου, τὸ ὁποῖον εἶνε κυρτὸν ὡς τόξον. Περιέργων πῶς τὸ πτηνὸν τοῦτο κατορθοῖ νὰ καταβροχθίσῃ τὴν τροφὴν του: εἶνε ἀληθὲς ὅμως, ὅτι μετὰ μεγάλης εὐκολίας καὶ ἐπιτηδειότητος δύναται νὰ φέρῃ αὐτὴν εἰς τὸν στόμαχόν του. Ἐξ ὅλων τῶν φιλαποδημητικῶν, τὸ πτηνὸν τοῦτο ἔχει θανάσιμον ἐχθρὸν ἱέρακα τὸν ἀποδημητῆν. Ἀκόμη παράδοξον εἶνε τὸ ῥάμφος τοῦ βυλιχοζόρου, τὸ ὁποῖον εἶνε ὅλος τὸ ἀντίθετον τοῦ νομηνίου, ἔκρυσται δηλ. πρὸς τὰ ἄνω, τὸ ἄκρον τοῦ ὁποίου οὐδέποτε ἐγγίζει τὸ ἔδαφος, ἐν τούτοις ὅμως κατορθοῖ νὰ ὑπερνεκῇ τὴν ἐλαττωματικὴν διάπλασιν τοῦ ῥάμφους του, διαιτώμενος εἰς ἀβαθεῖς λίμνας καὶ συλλαμβάνων διὰ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ σκόληκας.

Κατὰ τὴν ἀνοιξὴν οἱ φιλαποδημητικοὶ, καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἄλλα πτηνὰ, ἀλλάσσουσι τὸ πτερόμα των διὰ νέου στιλπνοῦ καὶ ὠραίου. Οἱ κνηγοὶ, οἱ ἀκτιταί, αἱ φαλαρίδες ἰδίως καὶ ἄλλα ἀκόμη πτηνὰ καλύπτονται δι' ἐρυθροφαίου γαμηλίου περιβολῆς, τῶν δὲ χαραδριῶν, τῶν χρυσοῦν καὶ λευκοφαίων τὸ πτερόμα, στολίζεται καὶ διὰ μελανῶν στιγμῶν.

Αἱ φαλαρίδες εἶνε μικρὰ κομψὰ πτηνὰ μετὰ

δυσκινήτους ὅμως πόδας, ὡς καὶ οἱ κολυμβίδες. Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον χαρακτηρίζει τὰ πτηνὰ ταῦτα διὰ τὸ ἀπαράμιλλον εἰς τὸν βίον τῶν πτηνῶν εἶνε, ὅτι μόνον αἱ θήλειαι φαλαρίδες κέκτηνται δξυτάτης ὀράσεως. Λέγεται μάλιστα, ὅτι κατέχουσιν ὅλα τ' ἀπαιτούμενα προτερήματα, ὥστε νὰ καθέξωσι μίαν διακεκριμένην θέσιν, ἰδιαιτέρως αὐτὰ ἐκ τοῦ ἀσθενοῦς φύλου τῶν πτηνῶν, διότι καὶ μεγαλείτερα εἶνε τῶν ἀρρένων καὶ κοσμοῦνται διὰ λάμποντος πτερώματος, πρᾶγμα, ὅπερ δὲν παρατηρεῖται εἰς ἄλλα γένη. Καὶ ὅμως δὲν παραλείπουσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐρωτοτροπῶσι, νὰ τελῶσι τοὺς γάμους των, νὰ ἐμφάζωσι καὶ νὰ διασκεδάζωσι, παίζοντα ὅλα τὰ κολυμβητικὰ παιγνίδια.

Ὁ μικρὸς κνηγοὶς χονδρότερος τῶν παραθαλασσίων πτηνῶν, γνωστὸς εἰς τοὺς πτηνολόγους ὡς *tringa ganuttus*, ὀνομάζεται μετὰ τὸ ἐπιστημονικὸν καὶ κοινὸν τοῦ ὄνομα, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι αὐτὸς ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν βαλτονησῶν ἔχει ἀναγνωρισθῆναι βασιλεὺς τοῦ ἐκλεκτοῦ πιάτου καὶ θὰ ἦτο πράγματι ἐνδιαφέρον νὰ δοκιμάσῃ τις, ἂν ἀξίξῃ τοιαύτης τιμῆς τὴν ὁποίαν ἀπονεμόουσι καὶ τώρα ἀκόμη τινὲς λουκούλλοι.

Ἐξ ὅλων ὅμως τῶν φιλαποδημητικῶν πτηνῶν, τὰ ὁποῖα ἐκέρδισαν φήμην διὰ τὴν νοστιμάδα των, εἶνε αἱ ἀκτοδρομάδες, αἵτινες πωλοῦνται ἔκτοτε εἰς ὑψηλὴν τιμὴν. Τὸ πτηνὸν τοῦτο, γνωστὸν διὰ τὸ φίλερι τοῦ χαρακτῆρός του, συνέειθε νὰ κτίξῃ τὴν φωλεάν του εἰς τὰ ἔλη τῆς ἰνατολικῆς Ἀγγλίας καὶ ὅταν ἀκόμη ἀπεξηράνθησαν ταῦτα. Τότε ἐμπορεύοντο τοὺς νεοσσοὺς αὐτῶν, τοὺς ὁποίους ἀφ' οὗ ἐπάχυνον, ἐπόλουν κατόπιν πολὺ ἀκριβὰ, σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως αἱ πρόοδοι τῆς ὀρνιθοτροφίας καὶ ἡ ἀποξήρανσις τῶν ἔλων ἐθιγρὰν τέραμα εἰς τὸ ἐμπόριον τοῦτο. Τώρα, δυστυχῶς, τὸ πτηνὸν αὐτὸ ἐγένετο εἰς ἄτακτος ἐπισκέπτῃς διὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἡ οἰκογένεια τῶν ἀκτοδρομάδων ἀπώλεσε τὴν παλαιάν τῆς εὐκλειαν παρὰ τοῖς λουκούλλοις καὶ κατέστη σπανιωτάτη, ἀφ' ὅ συγγραφεὺς τῆς μελέτης ταύτης ἠγόρασεν ἕνα κνηγοῦν εἰς τριπλασίαν τιμὴν τῆς ἀρχικῆς.

ΚΩΝ. ΚΑΛΛΙΑΓΚΑΚΗΣ

Σ. Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΤΟ ΕΝ ΜΟΝΑΧΩ ΖΥΘΟΠΟΙΕΙΟΝ ΠΣΩΡ

(Pschorr- Brau)

Κατὰ τὸ τελευταῖον μου ταξείδιον εἰς Γερμανίαν ἐπὶ πλείονας ἡμέρας διέμεινα ἐν Μονάχῳ. Μᾶλλον δὲ τῶν ἡμερῶν ὁ φίλος μου δικηγόρος κ. Γ. Μάιερ ἠθέλησε νὰ μὲ περιαγάγῃ καὶ δεῖξῃ λεπτομερῶς τὸ μέγα Ζυθοποιεῖον Πσῶρ. Τὸ ἴδρυμα τοῦτο ἐγνωρίζον πρὸ εικοσιπενταετίας, ἀλλ' ἦτο σχετικῶς μικρὸν τότε καὶ σχεδὸν ἀσήμαντον μεταξὺ τῶν ἄλλων μεγάλων Ζυθοποιείων καὶ τοῦ Μονάρχου καὶ τῆς Βιέννης καὶ ἄλλων πόλεων γερμανικῶν καὶ αὐστριακῶν. Σήμερον εἶναι ἐν τῶν μεγίστων καὶ σπουδαιωτάτων τοῦ κόσμου τὸ Ζυθοποιεῖον Πσῶρ, ἀξίζει δὲ τὸν κόπον νὰ ἀναγράψω ἐνταῦθα, ἐν συντόμῳ ὅσον τὸ δυνατόν, τὰς ἐκ τῆς ἐπισκέψεως ἐντυπώσεις μου καὶ εἰδήσεις, ἃς συνήγαγον' ἐπισκέψεως, ἧτις διήρκεσαν ὑπὲρ τὰς δύο ὄλας ὥρας, καὶ ἐξ ἧς ἐνθυμοῦμαι τὸ σχεδὸν ἀστέρον, ὅτι εἰσῆλθον εἰς τὸ κατάστημα ἐπικρατούσης πλήρους εὐδίας θερμῆς περὶ τὰς 10 π. μ. καὶ ἐξῆλθον αὐτοῦ ἐν πλήρει χειμῶνι μετὰ τὴν μεσημβρίαν, ἐν μέσῳ βροχῆς, ἀνέμου καὶ ψύχους σχετικῶς.

Ἄλλ' ἄς ἔλωμεν πρῶτον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Ζυθοποιείου Πσῶρ, ἧτις μᾶς περιεγράφει ὡς ἑξῆς: Τὸ παλαιὸν καὶ πρῶτον Ζυθοποιεῖον Πσῶρ, ἐγκαταστάθη ἐν Μονάχῳ ἐν τῇ Neuhauserstrasse ἀρ. 11. τὸ ἔτος 1820 ὑπὸ τοῦ Ἰωσήφ Πσῶρ, γεννηθέντος τῷ 1770 καὶ ἀποθανόντος τῷ 1841, προπάππου τοῦ σήμερονιδιοκτῆτου. Ἐπὶ τοῦ τόπου ἐκείνου ἔκειτο τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ, ἦτοι πρὸ 90 ἐτῶν περίπου, ἓν μικρὸν ζυθοπωλεῖον, «Zum Bauernhausel» λεγόμενον. Ὁ Πσῶρ ἠγόρασε δύο παρακειμένας ἄλλας οἰκίας, ἠνωσεν αὐτάς πρὸς τὸ ζυθοπωλεῖον, καὶ ἐκεῖ ἔστησε τὴν ζυθοποιεῖαν του. Ἀκόμη καὶ τώρα τὸ παλαιὸν αὐτὸ οἰκοδομημα ὑφίσταται, μαρτύριον τῆς τότε οἰκοδομικῆς τέχνης τῆς πρωτεύουσας τῆς Βαυαρίας. Ὁ Πσῶρ ἐδίδαξεν ἐν τῷ καταστήματι του πολλοὺς νέους βαυαρῶν τὴν τέχνην, οἵτινες βραδύτερον ὑπῆρξαν οἱ περίφημοι ζυθοποιοὶ τοῦ Μονάρχου. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ ζῦθος τοῦ Μονάρχου ἦτο γνωστὸς μόνον εἰς τὴν πόλιν αὐτὴν καὶ ὀλίγα περίχωρα' σήμερον ἡ μύρα τοῦ Μονάρχου, ὡς γνωστὴν, ἔχει ἀποκτήσῃ παγκόσμιον φήμην. Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ζυθοποιίας ταύτης καὶ τὴν διαφήμισιν τοῦ πατρίου αὐτοῦ προϊόντος συνετέλεσεν ὡς οὐδεὶς ἄλλος διὰ τῆς ἀκόνου καὶ ἐπιμόνου ὅσον καὶ κοπιώδους ἐργασίας τοῦ Ἰακώβου Πσῶρ.

Εἰς τὸ νέον Δημαρχεῖον τοῦ Μονάρχου ὁ μέγας ζωγράφος Πιλότης (ὁ διδάσκαλος τοῦ ἡμετέρου Γκίτση) ἔχει ἀποθανάτισθαι διὰ τοῦ χρωστήρος του πάντας ἐκείνους, οἵτινες ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἸΘ'.

αἰῶνος συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ὀπωσθήποτε τῆς πόλεως ταύτης. Μεταξὺ τῶν ζωγραφουμένων ἐκεῖ προσώπων εἶδομεν, παρὰ τὴν παράστασιν τῆς εὐλογοῦσης τὰ τέκνα τῆς Munichia, ἓνα ἐργάτην ζυθοποιὸν μετὰ τὴν δερματίνην ἐμπροσθέλλαν του. Εἶνε ὁ Πσῶρ, ὁ πρῶτος ἀναπτύξας τὴν ζυθοποιετικὴν βιομηχανίαν τοῦ Μονάρχου.

Ἡ ζυθοποιία τοῦ Πσῶρ προώδευεν ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος καὶ ἀπὸ δεκαετίας εἰς δεκαετίαν, καὶ τὸ κατάστημα ὅλον ἐξετείνετο. Ἐν τούτοις ὁ ζυθοποιὸς ἐκεῖνος δὲν ἠθέλησε νὰ ἀφήσῃ εἰς τοὺς δύο υἱοὺς του ἠνωμένην τὴν κληρονομίαν τοῦ πρώτου αὐτοῦ ζυθοποιεῖου εἰς ἓν μόνον κατάστημα, ἀλλὰ ἐχώρειν αὐτὸ εἰς δύο κειρωσιμένα ἀπ' ἀλλήλων. Ἡδὴ δὲ διὰ κλήρου ἀπὸ τοῦ 1834, ζῶντος ἐτι τοῦ πατρὸς (ὅστις ἀπεβίωσε τῷ 1841), τὸ ἐν Neuhauserstrasse κατάστημα ἔλαχε τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν υἱῶν, τῷ Γεωργίῳ Πσῶρ (1798—1867).

Ἀποθανόντος τοῦ Ἰακώβου Πσῶρ, διεδέχθη αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὴν μεγάλην ἐπιχειρήσιν ὁ υἱὸς Γεωργίος, ὅστις ἐπὶ τριακονταετίαν καὶ πλέον διεθύνη τὸ κατάστημα, πάντοτε προσθέτων τι νέον, πάντοτε ἐπικτείνων, πάντοτε προοδεύων. Εἰς τὴν στάσιν τῆς 11 Ὀκτωβρίου 1848 ἐν Μονάχῳ, ὅτε ὁ ἐξωργισμένος λαὸς ἐπετέθη ὀρμητικῶς κατὰ τῶν ζυθοποιείων, μάλιστα διέφυγε τὸν ἔλεον ὁ Πσῶρ καὶ ἡ οἰκογένειά του διὰ τῆς προστασίας τῶν ἐργατῶν του, αὐτοθυσιασθέντων' ἡ περιουσία του ὅμως καταστράφη ἐξ ὀλοκλήρου' ὁ ζῦθος ἐχύθη εἰς τὰς ὁδοὺς, ἐπιπλα καὶ κινητὰ του καταστράφησαν.

Καὶ ὅμως διὰ τῆς ἐπιμονῆς του ὁ Πσῶρ μετὰ τὴν καταστροφὴν πάλιν ἐπανίδρυσεν τὸ κατάστημα καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος τὸ ἐπανέφερεν εἰς τὴν πρώτην του περιωπήν.

Τὸ 1846 περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἐπίσης Γεωργίου ὀνομαζομένου, τὸ ἴδρυμα. Ἀπὸ τοῦδε δὲ ἀρχεται νέα περίοδος αὐτοῦ—ὄχι ὀλίγον ὅμως ἀπειρήτης γιγαντώδους μορφώσεως, τὴν ἴσκιαν τώρα κέκτηται.—Κατὰ τὰ ἐπιδειχθέντα εἰς ἡμᾶς βιβλία, τῷ 1866 ἐδαπάνη τὸ κατάστημα πρὸς κατασκευὴν ζῦθου 22,000 ἑκατόλιτρα κριθῆς μετὰ εἰκοσαετίαν 100,000 καὶ τῷ 1900 120,000 ὥστε εἰς διάστημα 34 ἐτῶν τὸ δαπανώμενον πρὸς κριθῆς ἐξαπλασιάσθη.

Τῷ 1864 τὸ κατάστημα, μόνον ὅτι εἶχεν εὐρυνοῖαν, ἐθεωρήθη μικρὸν, διὸ καὶ ἰδρύθη παράρτημα ἕτερον ἐν τῇ Bayerstrasse. Ἐκτοτε κυρίως ἤρχισεν

ὁ ζῦθος Πσῶρ νὰ κατακτᾷ τὴν παγκόσμιον φήμην, διαδοθεὶς καθ' ἕλλην τὴν Βαυαρίαν καὶ τὴν Γερμανίαν, καὶ ἔπειτα εἰς Αὐστρίαν καὶ εἰς ἕλλην τὴν Εὐρώπην. Εἰς Βερολίνον, Βιέννην, Κολωνίαν, Παρισίους, Στουτγάρδην καὶ ἀλλαχοῦ ἀνηγέθησαν μεγάλα ὑποκαταστήματα, ὅπου πωλεῖται εἰς μεγάλας ποσότητας ζῦθος Πσῶρ. Ὁ Κάιζερ τῆς Γερμανίας καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας καὶ οἱ Οἵκι αὐτῶν ἐκ τοῦ Πσῶρ προμηθεύονται ζῦθον. Δι' ἰδίων ἀποψυκτικῶν μηχανημάτων, ἰδρυθέντων ἐπὶ εἰδικῶν ἀτμοπλοίων ἀποστέλλεται ὁ ζῦθος καὶ μέχρις Ἀμερικῆς.

Τῷ 1894 τὸν Γεωργ. Πσῶρ, ἀποθανόντα, διεδέχθησαν τὰ τρία αὐτοῦ τέκνα ἐν τῇ μεγάλῃ βιομηχανίᾳ' οὗτοι εἶναι καὶ οἱ σημερινοὶ κάτοχοι αὐτῆς. Οὗτοι ἀπὸ τοῦ 1896 ἀνεκαινίσαν ἐντελῶς τὸ παλαιὸν πρῶτον Ζυθοποιεῖον, ἐπεξέτειναν αὐτὸ, κατεσκεύασαν νέας ἀποθήκας ζῦθου καὶ κριθῆς, ἀνεκαινίσαν τὰς νέας μηχανὰς ὄλας, καὶ ἤδη τὸ ἐν Neuhauserstrasse ἀποτελεῖ κολοσσιαῖον οἰκοδομημα περιλαμβάνον ἐν ὀλοκλήρῳ τετραγώνῳ τῆς πόλεως τοῦ Μονάρχου, ἐπὶ ἐπιπέδου 4,290 τετραγωνικῶν ποδῶν! Ἐλάχιστον μέρος τοῦ κολοσσιαίου τούτου οἰκοδομήματος εἶνε καὶ τὸ πρῶτον ἴδρυθὲν παρὰ τοῦ πρώτου Πσῶρ ζυθοποιεῖου πρὸ ἑκατονταετίας σχεδόν, ἀνακαινισθὲν ἐννοεῖται, καὶ καλλωπισθὲν σήμερον παρὰ τῶν δισεγγόνων, εἰς μαρτύριον τῆς φιλοπονίας καὶ ἐργατικότητος τοῦ προπάππου των.

Ἄλλ' εἰσέλθωμεν ἤδη εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Ζυθοποιείου, καὶ ἄς ριψώμεν ἐν βλέμμα εἰς ἓν ἕκαστον τῶν τμημάτων αὐτοῦ. Τὸ ταχὺ, καὶ ἐπιτόλαιον μάλιστα δυνάμεθα νὰ εἰπωμεν τοῦτο βλέμμα, διήρκεσεν ὑπὲρ τὰς δύο ὥρας' καὶ ἂν ἠθέλομεν λεπτομερῶς ἐν ἕκαστον τῶν παρουσιασθέντων εἰς ἡμᾶς νὰ ἐξετάσωμεν, βεβαίως ἠθέλωμεν χρειασθῆ χρυσικὴν διάστημα ἀπὸ πρῶτας ἕως ἐσπέρας, τὸσον ἀπέραντον καὶ κολοσσιαῖον εἶναι τὸ βιομηχανικὸν τοῦτο κατάστημα! Ἄλλὰ πρὸς τοῦτο οὔτε ἡμεῖς οὔτε ὁ ὀδηγὸς, ἐν εὐμενῶς παρεχώρησεν ἡμῖν ὁ κ. Πσῶρ, ὅα εἴχομεν καιρὸν.

Ὁ κ. Pschorr, δεχθεὶς ἡμᾶς ἐν τῷ πολυτελεῖ γραφεῖῳ του, ὅτε χαίρων ἠκούσε τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεως ἡμῶν. εὐγενῶς προσεκάλεσεν ἓνα τῶν ἀρχιεπιστοπῶν τοῦ καταστήματος, καὶ παρήγγειλεν αὐτῷ νὰ μᾶς ὀδηγήτῃ. Ἐχρησάθησαν μάλιστα καὶ ἔγγραφαι τινὲς διατυπώσεις, ὅπως ἐπισκερθῶμεν τὸ ἴδρυμα, διότι ἐννοεῖται, οὐχὶ πάντες καὶ πάντοτε ἔχουσιν εἶσοδον ἐλευθέραν. Ἐνεγράφημεν δὲ κατὰ πρῶτον εἰς τὸ βιβλίον τῶν ἐπισκεπτῶν, εἰς τὸ ὅποιον ἀνεγνώσαμεν καὶ ὀνόματα πολλῶν ἐπισημοτήτων, βαυαρῶν, γερμανῶν καὶ ἀλλοεθνῶν.

Ὁ ζῦθος ὡς γνωστὸν κατασκευάζεται κυρίως διότι ἔχει καὶ ἄλλα τινὰ ὀλίγιστα συστατικά' ἐκ κριθῆς ἢ μᾶλλον βύνης' εἶνε δὲ βύνη ἢ βραχεῖσα κριθῆ καὶ πάλιν ἀποξηρανθεῖσα. Ἡ κριθῆ αὕτη, εἰς ἑκατοντάδας σάκκων καθέκαστην εἰσαγομένη εἰς τὸ κατάστημα ἀναβιβάζεται ἀμέσως δι' εἰδικῶν ἀτμηλάτων ἀνεκυστήρων εἰς τὸ πρῶτον πάτωμα καὶ ἐκεῖ καταμετρεῖται ἀκριβῶς καὶ τὸ βάρος αὐ-

τῆς πιστοποιεῖται. Εἶτα τὸ περιεχόμενον τῶν σάκκων ρίπτεται εἰς τέσσαρα ὑπερμεγέθη μηχανικὰ κόσκινα κυλινδρικά, τὰ ὅποια καθαρρίζουσι τὴν κριθὴν ἀπὸ τῶν χονδρῶν ἀκαθαρσιῶν, σκυθάλων καὶ εἴτι τοιοῦτον' ἐκεῖθεν ρίπτεται αὕτη εἰς δευτέρου εἶδους κόσκινα πρὸς τελειοτέραν κάθαρσιν, καὶ τέλος εἰς ἀνεμιστήρας τινὰς, ὅπως ἀποκαθαρθῇ ἐντελῶς ἀπὸ τοῦ κονιορτοῦ, λεπτῶν μορίων χωμάτων κτλ. Τρὶς λοιπὸν καθαρρίζεται ἡ κριθῆ.

Ἡ οὕτω καθαρσιθεῖσα κριθῆ μεταβιβάζεται εἰς τὰ πλυντήρια, ὅπου δις ἀποπλύνεται' κατόπιν εἰς μεγάλας δεξαμενάς τεχνητὰς, ὅπου μέλλει νὰ βραχθῇ, ἐπὶ ὠρισμένον διάστημα ἡμερῶν μένουσα ἐν τῷ ὕδατι. Τῶν τεταγμένων ἡμερῶν παρελθουσῶν μεταβιβάζεται ἡ οὕτω βραχεῖσα κριθῆ εἰς τὸ ἀνώτερον πάτωμα τοῦ ἴδρυματος, καὶ ἐκεῖ ἀποξηραίνεται. Ἀπλώνεται εἰς δύο ἀπέραντα θολωτὰ καὶ χαμηλὰ δωμάτια, τῶν ὁποίων τὸ ἕδαρος, φέρον ὅπας, θερμαίνεται δι' ἀτμοῦ ἐξ εἰδικῶν ἀτμομηχανῶν ἰδρυμένων κάτωθεν αὐτοῦ. Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἡ βύνη ἀποξηραίνεται ἐντελῶς μέχρι σημείου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου δύναται νὰ ἀρχίσῃ ἡ ἔψησις.

Ἄλλα αὐτὰ ἐνεργοῦνται διὰ συστήματος ἀτμομηχανῶν ὑπερμεγέθων, ὧν τὸ κέντρον εὐρίσκεται εἰς τὸ ἰσόγειον τοῦ Ζυθοποιείου.

Ἡ ἔψησις γίνεται ἐντὸς τεσσάρων κολοσσιαίων λεβήτων, νεωτάτης τελείας κατασκευῆς, οἵτινες ἀντικατέστησαν τοὺς παλαιότερους. Ὁ χαλκὸς ἐξ ὧν εἶνε κατασκευασμένοι οὗτοι ἀπαστράπτουσι στίλβοντες ἐξ ἀπολύτου καθαρῆς. Ἀρμόδιοι ἐπιστάται καὶ ἐργάται ἐπιτηροῦσι τοὺς ὑπὸ τοὺς λέβητας κλιβάνους καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν παραγομένην θερμότητα.

Ἡ παρασκευαζομένη βύνη οὕτω μεταφέρεται εἰς τὰ ὑπόγεια, παμμέγιστα, ἀπέραντα, καὶ ρίπτεται εἰς σειρὰν μεγάλων σκαφῶν, ὧν τὸ βάθος εἶναι τρία μέτρα περίπου. Οὐδὲν ἄλλο βλέπει τις εἰς τὸ τμήμα αὐτὸ τοῦ ὑπογείου εἰμὴ διπλὴν σειρὰν τῶν σκαφῶν αὐτῶν, ἀποτελούντων οὕτως εἰπεῖν μακρὸν διάδρομον φωτιζόμενον διὰ τῶν φωταερίου φανῶν, τῶν προσηρμοσμένων ἐπὶ τῶν δύο παχέων πετρίνων θέλων.

Οἱ ἐπιθεωρηταὶ καὶ ζυθοποιοὶ παρακλουθοῦσιν τὴν ἐν τοῖς σκαφῶν παραγομένην ζύμωσιν, ἧς τὴν πρόοδον δεικνύει ὁ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ζυμουμένης βύνης σχηματιζόμενος ἀφρός. Ὁ ἀφρός οὗτος ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν αὐξανόμενος, ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἀπορρίπτεται ὡς ἄχρηστος, ἀλλὰ περισυλλέγεται πρὸς ἄλλην κατεργασίαν.

Ἄφου εἰς τὸ ὠρισμένον χρονικὸν διάστημα συντελεσθῇ ἡ ζύμωσις μεταβιβάζεται ὁ παραχθεὶς ζῦθος εἰς τὰ κατάλληλα βυτία, ἐννοεῖται ἀκάθαρτος καὶ ἀλαχάριστος. Ἐκεῖ ὅμως μεταγγιζόμενος ἀπὸ βυτίων εἰς βυτία λαγαρίζεται καὶ καθαρρίζεται, μέχρις οὗ παρουσιάζει τὸ διαυγὲς γνωστὸν ξανθὸν χρώμα του. Εἰς τὰ τμήματα ταῦτα τοῦ Ζυθοποιείου ἐπικρατεῖ τεχνητὴ χαμηλοτάτη θερμοκρασία, μέχρι 4 βαθμῶν κατερχομένη. Οἱ ὀγκώδεις σωλῆνες τῆς μεταγγίσεως καὶ καθαρίσεως τοῦ ζῦθου εἶναι κεκαλυμμένοι διαρκῶς εἰς πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους ὑπὸ τεχνιτοῦ πάγου' καὶ αὐτοὶ οἱ τοῖχοι ἀποστάζουν ὕδωρ

ψυχρότατον. και σχηματίζονται ἐπ' αὐτῶν πανταχόθεν τεχνητοὶ σταλακτιῖται. Τὸ ψῦχος ἐκεῖ μέσα εἶναι ἀνυπόφορον εἰς τὴν ἀσυνήθιστον. Ὅτε ἐπεσκέφθημεν τὸ ζυθοπωλεῖον, ἐν μέσῳ Αὐγούστου, ἐνδεδυμένῳ ἐλαφρότατα φορέματα θερμὰ τῆς ἡμετέρας πατρίδος, ὅποια φέρμεν ἐν θερμοκρασίᾳ 25-30 βαθμῶν, διατρίψαντες ἐντὸς τοῦ παγεροῦ αὐτοῦ τμήματος τοῦ Ζυθοποιείου Πσῶρ ὑπὲρ τὴν ὥραν, ἐξήλομεν ἔπειτα αὐτοῦ σχεδὸν κρυολογημένον.

Οἱ ἐργάται· ἐκεῖ διὰ νὰ ἀντέχωσιν εἰς τὸ διαρκὲς αὐτὸ τεχνητὸν ψῦχος φέρουσι πάντοτε εἰς τὰς χειρὰς των χονδρὰ μάλλινα χειρόκτια, καὶ εἰς τοὺς πόδας των ξυλοπέδιλα, ὅπως μὴ ἡ ὑγρασία τοῦ ἐδάφους τοὺς βλάπτῃ.

Ὁ οὕτω κατασκευασθεὶς ζῦθος μέλλει νῦν νὰ μεταφερθῇ εἰς ἕτερον τμήμα τοῦ Ἰδρύματος, ἐπίσης ὡς τὸ προηγουμένον κατεψυγμένον. Ἐκεῖ θὰ διαμεθῇ εἰς ὑπερμεγέθη βαρέλια, περὶ ὧν κατωτέρω, καὶ θὰ μένῃ ἐν τῷ καταστήματι· ἄλλος θὰ πληρώσῃ ἄλλα βαρέλια μικρότερα τὰ ὅποια θὰ ἐξέλθωσι τοῦ καταστήματος καὶ θὰ διανεμηθῶσιν εἰς τὰ ζυθοπωλεῖα, ξενοδογεῖα, καφεσινατόρια κ. λ. π. τῆς πόλεως τοῦ Μονάχου· ἄλλος θὰ ἐκπεμφθῇ μακρὰν τῆς πόλεως καὶ αὐτῆς τῆς Βαυαρίας, κατὰ διαφόρους διευθύνσεις τῆς Γερμανίας καὶ τοῦ ἄλλου κόσμου. Ἄλλος τέλος θὰ μεταγγισθῇ καὶ διευθετηθῇ εἰς φιάλας.

Ἀξιοθαύμαστα εἶνε τὰ πρὸς διαφόρους τούτους σκοποὺς ἐργαστήρια τοῦ Καταστήματος· Ξυλουργεῖον, σιδηρουργεῖον, πλυντήριον, ἵπποστάσιον, βουστάσιον, ἀμαξοστάσιον καὶ τόσα ἄλλα τμήματα. Τὰ βαρέλια καθαρίζονται καθήμερον διὰ πλύσεων, καὶ ἡ ἐσωτερικὴ των πλευρὰ ἀπολυμαίνεται διὰ πίστεως.

Κλίβανος ἰδιαίτερος στεγνώνει διαρκῶς τὰ ἀναγκαίου· ἀπειράριθμα ὑφάσματα, μάλλινα, καναβάτσας, λινὰ κ. λ. π.

Αἱ ἀποθήκαι τοῦ ζύθου εἶνε ἐπίσης καταπληκτικαί.

Ἐν ὅλῳ τὰ μικρότερα ἀγγεῖα εἰς ἃ μεταγγίζεται ὁ ζῦθος, χωρητικότητος ἀπὸ 15 λιτρῶν μέχρις 900, ἀνέρχεται εἰς τὸν ἀριθμὸν 10000· ἐκτὸς τούτων ἔχει τὸ Ζυθοποιεῖον 2,500 βαρέλια· χωρητικότητος 4,000 μέχρι 10,000 λιτρῶν! Αἱ μεγάλα· ὑπόγειοι καὶ ἀπέρανται ἀποθήκαι, ὅπου εἰς διπλὰς καὶ τετραπλάς σειρὰς κείνται τὰ βαρέλια αὐτὰ, φωτίζονται δι' ἡλεκτρικοῦ φωτός, καὶ ὁ ἐν αὐτοῖς ἀτμοσφαιρικός ἀῆρ ἀνανεοῦται διὰ τελείου νεωτάτου σύστηματος.

Ἡ αὐτόματος ἄλλως καὶ τῆς καὶ ἡ θερμότης, ἡ ἀναγκαίουσα ἐν τοῖς διαφόροις τοῦ καταστήματος τμήμασι, γίνεται κατὰ τὸν τρόπον ἐντελέστατον, ὥστε νὰ εἶναι ἀπολύτως ἄσπυρος. Καὶ πράγματι ὁ διερχόμενος πάντα τὰ τμήματα τοῦ Ζυθοποιείου, ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου μέχρι τῶν κατωτάτων, οὐδαμῶς εὕρισκει τὴν παραμικρὰν ὀσμὴν.

Ὁ οἶκος τῶν μηχανῶν, (maschinenhaus), τὸ μέρος ἐκεῖνο δηλαδή ἐντὸς ὅποιῳ συγκεντροῦνται ὅλαι αἱ τοῦ ἰδρύματος μηχαναί, ἔχει πλάτος 24 μέτρων καὶ 36 μ. μήκος. Αἱ κεντρικώταται ἀτμομηχαναί, αἱ μέγισται εἶνε τρεῖς, νεωτάτου συστήματος· ἐξ αὐτῶν ἐξαρτῶνται ἄλλα μικρότερα, μηχανήματα ὑδραυλικά ἀεροπιεστικά κ. λ. π. Ἐκεῖθεν κανονίζεται τὸ ψῦ-

χος, ρυθμίζεται, ἡ θερμότης τὸ φῶς, ἡ δυναμικὴ πίεσις ἡ ἀναγκαίουσα ἐν τοῖς διαφόροις τμήμασι τοῦ ἰδρύματος, ἡμέρας καὶ νυκτὸς καὶ διαρκῶς.

Εἰς τὸ τμήμα, ἐν ᾧ ὁ ζῦθος μεταγγίζεται εἰς φιάλας ἐργάζονται καὶ γυναῖκες· εἶνε τὸ μόνον τμήμα τοῦ Ζυθοποιείου ἐν ᾧ ἀπαντᾷ τις καὶ ἐργατρία.

Ἡ συσκευασία τῶν φιαλῶν ἐνεργεῖται μετὰ θυμαστῆς ταχύτητος· ὁ ζῦθος μεταγγίζεται εἰς αὐτὰς ἀμέσως ἐκ τῶν μεγάλων βαρελίων, ἀφαιρουμένου πρῶτον ἐξ αὐτῶν δι' ἀεραντλιῶν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος· οὕτως οὐ γάνει ἐκ τοῦ ἐν αὐτῷ ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Δι' ἰδιαίτερον μηχανημάτων ἐνεργεῖται ἡ πλύσις καὶ ἡ καθάρισις τῶν φιαλῶν, αὐτομάτως καὶ τάχιστα. Πληρούμεναι ζύθου τοποθετοῦνται εἰς συστοιχίας ἐντὸς εἰδικῶν καλῶν καὶ αὐτομάτως πάλιν ἐξάγονται τοῦ τμήματος, ἢ πρὸς τήρησιν ἐν τῇ ἀποθήκῃ ἢ πρὸς μεταφορὰν εἰς τὰς ἐν τῇ αὐτῇ ἀμάξας πρὸς διάδοσιν ἐκτὸς τοῦ καταστήματος, κατὰ διαφόρους διευθύνσεις εἰς τὴν γερμανικὴν καὶ ἐξω κόσμον.

Τὸ Ζυθοποιεῖον Πσῶρ εἰσήγαγε νεωστὶ, πρῶτον αὐτῷ, νέον εἶδος βαρελίων· ἀντὶ ξυλίων κατεσκεύασε παμμέγιστα σιδηρὰ βαρέλια, πρὸς ἀποθήκευσιν τοῦ ζύθου. Ταῦτα εἶναι ἐσωτερικῶς σμαλτωμένα· ἐννοεῖ δὲ πᾶς τὴν τῆς προόδου ταύτης σημασίαν. Τὰ ξύλινα βαρέλια, ἔσον καὶ ἂν καθαρίζονται ἐσωτερικῶς καὶ ἀποπλύνονται, δὲν δύνανται νὰ ἔχωσι τὴν ἀνέφικτον καθαριότητα τῶν σιδηρῶν καὶ ἐσμαλτωμένων. Ἐπειτα τὰ ξύλινα σὺν τῷ χρόνῳ ὑφίστανται φθορὰς τινας, ἐνῶ τὰ σιδηρὰ καὶ μάλιστα σμαλτωμένα, οὐδεμίαν. Καὶ εἶναι μὲν ἡ δαπάνη πρὸς κατασκευὴν αὐτῶν ἀσυγκρίτως μείζων καὶ κολοσσιαία, ἀλλ' αὕτη ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ἀντισταθμευθῇ διὰ τῆς οἰκονομίας ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἐπιδιορθώσεων. Τέσσαρα τοιαῦτα ὑπερμεγέθη βαρέλια κατασκευάσθησαν προπέρουσι πρὸς δοκιμὴν, καὶ τὸ πείραμα ἐπέτυχε. Καὶ τώρα βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ὅλα τὰ ξύλινα τῶν ἀποθηκῶν τοιαῦτα θὰ ἀντικατασταθῶσι διὰ σιδηρῶν.

Σύντομον ἐπιθεώρησιν ἄς κάμωμεν καὶ τῶν παραρτημάτων τοῦ Ζυθοποιείου Πσῶρ.

Ὁ ζῦθος, εἴτε εἰς βαρέλια εἴτε εἰς φιάλας, ὁ μέλλων νὰ ἐξαχθῇ τοῦ ἰδρύματος φέρεται εἰς μεγάλην αὐλήν, ἐν ᾗ ἀμέσως καὶ ἀκριδῶς γίνεται ἡ ἐπιθεώρησις παρ' εἰδικῶν ἀνδρῶν τοῦ Τελωνείου, ὅπως καταγραφῶσι τὰ πληρωτέα διάφορα ἐξαγωγικά τέλη. Οὐδὲ μία λύτρα ζύθου ἐξάγεται τοῦ μεγάλου πυλῶνος, ἐὰν ὁ ἐξάγων δὲν φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν σχετικὴν ἄδειαν καὶ ἀπόδειξιν. Πάντα ταῦτα γίνονται ἐν ἀκριβείᾳ καὶ κληρονομικότητι.

Ἐννεμήκοντα βαγόνια, ἥτοι μεγάλα ἀμαξία, κτήμα τοῦ καταστήματος, εἶνε καθ' ἐκάστην εἰς διαρκῆ κίνησιν πρὸς ἐξαγωγήν τοῦ ζύθου. Ἐκ τούτων τὰ πλεῖστα σύρονται ὑπὸ ἵππων, ἄλλα δὲ ὑπὸ βοῶν καὶ τὰ μικρότερα ἄλλως. Ἐν τῷ ἵπποστασίῳ διατηροῦνται 30 ἵπποι. Τέσσαρες ἐκ τῶν ἵππων τούτων, εἶναι σπανιωτάτου καὶ ἀξιοπεριέργου μεγέθους σχεδὸν ἐλεφαντίνου. Οἱ κάταικοι τοῦ Μονάχου γνωρίζουσι τοὺς σπανίους τούτους ἵππους τοῦ Πσῶρ καὶ χαίρουσιν ὅταν τοὺς βλέπουσιν εἰς

τὰς ὁδοὺς σύροντας τὰς εἰδικῶς μεγαλειτέρας πασῶν ἀμάξας των.

Μεγάλοι καὶ εὐτραφεῖς εἶνε οἱ βόες τοῦ καταστήματος, 35 τὸν ἀριθμὸν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι πληθῆρες καὶ τέλειον ἀμαξοποιεῖον καὶ ἐργαστήριον σελῶν, ἱμάντων καὶ πάντων τῶν χειρωδῶν πρὸς ζεῦξιν τῶν φορητῶν τούτων ζῶων λειτουργεῖ παρὰ τοὺς ἐκτενεστάτους σταύλους. Οἱ ἵπποι καὶ οἱ βόες τρέφονται οὐ μόνον διὰ τῶν συνήθων, σανσῶ, βρώμης κ. λ. ἀλλὰ καὶ διὰ μίγματος δημοτικῶν καὶ τῆς ἐκ τῆς κατασκευῆς τοῦ ζύθου ἀποβαλλομένης βύνης ἢ κριθῆς καὶ τοῦ κατὰ τὴν ζύμωσιν παραγομένου ἐν τοῖς σκαρονίοις ἄφρου, ὅστις μεταποιεῖται εἰς πολτόν. Ἄλλα παραρτήματα ἢ ἐργαστήρια τοῦ καταστήματος εἶναι τὰ ἐξῆς· Ξυλουργεῖον, μετ' ἄφρονος ἀποθήκην ξυλικῆς· κλειθροποιεῖον καὶ συρματοποιεῖον· σιδηρουργεῖον· σελοποιεῖον· χρωματιστήριον καὶ στιλβωτήριον· ἕτερον ἐργαστήριον τῶν πρὸς ὕβρευσιν καὶ φωτισμὸν ἀναγκαιούντων, καὶ τέλος ἕτερον ἡλεκτρολογικὸν ἐργαστήριον.

Χάριν τῶν ἐργατῶν ἔχει συστηθῆ ἐντὸς τοῦ καταστήματος νοσοκομεῖον μεθ' ὅλων τῶν ἀναγκαούντων, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν δύο ἰατρῶν. Ἐπίσης ἐστιατόριον, ἐν τῷ ὅποιῳ συντρώγουσιν ἅπαντες οἱ ἐργάται τὴν μεσημβρίαν καὶ τὴν ἑσπέραν, τοῦ ζύθου παρεχόμενον δωρεάν· μόνον ὀλίγιστα ἑκατοστὰ τοῦ μάρκου πληρώνουσιν ἀντὶ ἀφθόνου τροφῆς. Παρὰ τὸ ἐστιατόριον ἰδρυται μέγιστον μαγειρεῖον, χάριν τοῦ συσσιτίου τούτου.

Ὅχι μόνον δὲ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ λουτρὸν παρέχει τοῖς ἐργάταις τὸ κατάστημα, ψυχρὸν ἢ θερμὸν, κατὰ τὰς ἀνάγκας— εἰς μεγάλους λουτήρας.

Ἄλλοι δὲ εἶναι καὶ οἱ νιπτήρες, τεταγμένοι εἰς μακρὰν σειρὰν ἐν τῷ ἰσογείῳ, ἐν οἷς δύνανται ὁσάκις θέλουσιν οἱ ἐργάται νὰ νίπτονται καὶ καθαρίζονται διὰ ψυχροῦ καὶ θερμοῦ ὕδατος.

Εἰσερχόμενοι εἰς τὸ κατάστημα οἱ ἐργάται ἀποθέτουσι τὰς ἐνδυμασίας των, ἐν τάξει καὶ ἀριθμῆσει, εἰς εἰδικὸν ἱματιοφυλάκιον, ὅπως ἐνδυθῶσι τὴν ἐργατικὴν θλοῦζαν. Ἰδιαίτερον θερμαστήριον χρησιμεύει ὅπως στεγνώνωνται καὶ ἀποξηραίνωνται αἱ θλοῦζαι καὶ τὰ τῆς ἐργασίας ἐνδύματα ὁσάκις εἶνε ὑγρὰ.

Τέλος χάριν τῶν ἐργατῶν ἰδρυθῆ ἐν τῷ καταστήματι καὶ Ταμειεῖον, ἐν ᾧ κατατίθενται αἱ οἰκονομίαι αὐτῶν, τοκίζόμεναι. Ἄλλα καὶ χρηματικαὶ συντάξεις παρέχουσιν οἱ Πσῶρ εἰς τοὺς ἐργάτας ἐκείνους, οἵτινες ἱκανὰ ἔτη διήνυσαν ἐν τῷ καταστήματι τῶν ἐργαζόμενων τιμῶν καὶ πιστῶς.

Τὸ προσωπικὸν τοῦ Ζυθοπωλεῖου Πσῶρ ἀποτελεῖται ἐν συνόλῳ ὑπὸ 400 ἀτόμων, ἐργατῶν καὶ ἐπιστατῶν.

Ἐκατὸν εἴκοσι χιλιάδας λιτρῶν ζύθου παράγει τὸ κατάστημα καθεκάστην· αἱ δὲ ἀποθήκαι εἶναι τοιαῦται, ὥστε θὰ ἠδύναντο νὰ διατηρῶσι δικτῶ ἑκατομμύρια λιτρῶν.

Τὸ Ζυθοπωλεῖον Πσῶρ κατέχει ἐν ὀλόκληρον τετραγώνον τῆς πόλεως τοῦ Μονάχου, εἶναι δὲ ἡσφαλισμένον ἀντὶ 10 ἑκατομμυρίων μάρκων. Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι πρὸς ἐξασφάλισιν αὐτοῦ ἀπὸ πυρκαϊῶν ἔχει ἰδρυθῆ ἐν αὐτῷ ὀλόκληρον πυροσβεστικὸν σύστημα.

Σ. Παπαγεωργίου

ΡΩΣΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΤΟ ΣΤΟΙΧΗΜΑ

[Διήγημα Ἀντωνίου Τσέχωφ—Μετάφρασις Θρασ. Ζωϊοπούλου]

Ἦτο μία μελαγχολικὴ ἡμέρα τοῦ φθινοπώρου. Ὁ γέρον τραπεζίτης ἐθημάτιζεν ἀνωκάτω εἰς τὸ γραφεῖόν του καὶ ἐσκέπτετο ὅτι πρὸ δέκα πέντε ἐτῶν, ἐν καιρῷ φθινοπώρου ἐπίσης, εἶχε δώσει μίαν ἐσπερίδα. Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην εἰς τὴν πλουσίαν αἰθουσάν του εἶχε συγκεντρωθῆ τὸ ἄνθος τοῦ πνεύματος καὶ ἡ συνδιάλεξις εἶχε καταστῆ ζωηρὰ καὶ ἐνδιαφέρουσα. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ὠμίλησαν καὶ περὶ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου. Ἡ μεγαλειτέρα μερὶς τῶν παρόντων, μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἐπιστήμονες καὶ δημοσιογράφοι, δὲν ἐπεδοκίμαζε τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Εὗρισκον τὴν τιμωρίαν αὐτὴν μεσαιωνικὴν, ἀπάνθρωπον καὶ ἀπρόδουσαν εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ. Κατὰ τὴν γνώμην μερικῶν ἡ ἐσχάτη τῶν ποινῶν ἔπρεπε ν' ἀντικατασταθῆ διὰ τῶν ἰσοβίων δεσμῶν.

— Ἐγὼ δὲν εἶμαι τῆς γνώμης σας — ἔλεγεν ὁ τραπεζίτης καὶ οἰκοδεσπότης. — Δὲν ἐδοκίμασα βεβαίως οὔτε τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, οὔτε τὴν τῶν ἰσοβίων δεσμῶν, ἀλλὰ μού φαίνεται ὅτι ὁ θάνατος εἶνε προτιμότερος τῆς ἰσοβίου ἐγκαθειρέξεως. Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου φρονεῖ ἐν μιᾷ καὶ μόνῃ στιγμῇ, ἐνῶ ἡ φυλακὴ βραδέως. Ποῖος σφαγεὺς εἶνε φιλανθρωπότερος; Ἐκεῖνος ποῦ σὰς ἀφαιρεῖ τὴν τὴν ζωὴν εἰς ὀλίγας στιγμὰς ἢ ἐκεῖνος ποῦ σὰς φρονεῖ ὀλίγον κατ' ὀλίγον, σταγόνᾳ πρὸς σταγόνᾳ;

— Καὶ ἡ μία ποινὴ καὶ ἡ ἄλλη εἶνε ἐξ ἴσου ἀπάνθρωποι — παρετήρησεν εἰς τῶν παρόντων — διότι ἔχουν τὴν αὐτὴν σκοπὸν. Τὴν ἀφαιρέσιν τῆς ζωῆς. Τὸ Κράτος δὲν εἶνε Θεός. Δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀφαιρῆ ἐκεῖνο ποῦ οὔτε ἔδωσεν οὔτε δύναται νὰ δώσει...

Μεταξὺ τῶν ἄλλων εὗρισκετο καὶ εἰς νομικὸς, νέος εἰκοσιπέντε περίπου ἐτῶν. Ὅταν τοῦ ἐξήτησαν τὴν γνώμην του ἀπήντησεν:

— Ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου καὶ ἡ ἐγκάθειρέξις εἶνε ἐξ ἴσου ἀπάνθρωποι. Ἀλλ' ἐὰν μού ἐπρότεινον νὰ ἐκλέξω μεταξὺ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης, βεβαίως θὰ προσέτιμων τὴν δευτέραν. Τὸ ζῆν καὶ οἰονόηποτε τρόπον, εἶνε προτιμότερον ἀπὸ τὸ μὴ ζῆν.

Ἡ συνδιάλεξις ἐνεψυχώθη μετὰ τὰς λέξεις ταύτας. Ὁ τραπεζίτης, νέος τότε καὶ νευρικός, αἰφρῆς ἦναψε καὶ κτυπῶν τὴν πυγμὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἀνέκραξεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν νεαρὴν νομικόν.

— Δὲν εἶνε σωστόν! Στοιχηματίζω δύο ἑκατομύρια ὅτι δὲν θὰ ἠμπορούσατε νὰ ὑποφέρετε εἰς τὴν φυλακὴν οὔτε πέντε ἔτη!...

— Ἐὰν ὁμιλῆτε σπουδαίως, — ἀπεκρίθη ὁ νέος — στοιχηματίζω ὅτι εἰμπορῶ νὰ μείνω ὄχι μόνον πέντε ἔτη ἀλλὰ δεκαπέντε!

— Δεκαπέντε; Ἐχει καλῶς! — ἐφώναξεν ὁ τραπεζίτης — Κύριοι, στοιχηματίζω δύο ἑκατομύρια.

— Δέχομαι. Σεῖς δίδετε τὰ ἑκατομύρια καὶ ἐγὼ τὴν ἐλευθερίαν μου — εἶπεν ὁ νέος.

Καὶ τὸ βράβαρον αὐτὸ καὶ πρωτὰκουστον στοιχημα ἐγένετο δεκτὸν καὶ ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν. Ὁ τραπεζίτης, ὅστις τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἐγνώριζεν ἀκριβῶς πόσα ἑκατομύρια εἶχε, ζωηρὸς καὶ ἀφροντις ὡς ἦτο, ἔμμενεν εὐχαριστημένος.

Διαρκῶντος τοῦ γεύματος, ἡστειεύθη μὲ τὴν νέον καὶ τῷ εἶπε:

— Σκεθῆτε καλὰ, ἐν ὧσιν εἶνε καιρός. Δι' ἐμὲ τὰ δύο ἑκατομύρια εἶνε πρᾶγμα μηδαμινόν. Σεῖς ἀπεναντίας ριψοκινδυνεύετε νὰ χάσετε τὰ τρία τέταρτα τῶν ὠραιότερων ἐτῶν τῆς ζωῆς σας. Λέγω τὰ τρία τέταρτα διότι δὲν πιστεύω νὰ ζήσετε περισσότερο. Μὴ λησμονῆτε, δυστυχισμένε, ὅτι ἡ ἐκουσία φυλακίσις εἶνε χειρότερα τῆς ἀναγκαστικῆς. Ἡ σκέψις ὅτι ἔχετε τὸ δικαίωμα ν' ἀποκτήσατε εἰς πᾶσαν στιγμὴν τὴν ἐλευθερίαν σας ὅα ὅας δηλητηριάση τὴν ὑπαρξίν. Σὰς συμπονῶ...

Καὶ ἤδη ὁ τραπεζίτης, βηματίζων ἄνω κάτω εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἀνεπόλει πάντα ταῦτα καὶ ἠρώτα ἑαυτόν. «Ποῖος ὁ σκοπὸς τοῦ στοιχηματός ἐκείνου; Ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀπωλείας εἰς ἐκεῖνον μὲν δεκαπέντε ὀλοκλήρων ἐτῶν, εἰς ἐμὲ δὲ δύο στρογγυλῶν ἑκατομμυρίων; Δύναται τοῦλάχιστον τὸ στοιχημα νὰ ὠφελήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα ἐπιλύσει τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ἂν ἡ ποινὴ τοῦ θανάτου εἶνε προτιμότερα τῆς τῶν ἰσοβίων δεσμῶν; Ὁχι. Ἦτο ἀπλῶς μία τρέλλα. Ἐκ μέρους μου ἰδιοτροπία ἀνθρώπου κεκορημένου, ἐκ μέρους του ἀπλῆ ἐπιθυμία χρήματος...»

Κατόπιν τοῦ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μνήμην πᾶν ὅ,τι συνέβη μετὰ τὴν ἀξιωματικὴν ἐκείνην ἐσπέραν: Εἶχεν ἀποφασισθῆ ὅτι ὁ νομικὸς θὰ ἐξέτιε τὴν φυλακίσιν εἰς οἰκίσκον εὐρισκόμενον ἐν τῷ κήπῳ τοῦ τραπεζίτου καὶ ὅτι θὰ ἔζη ὑπὲρ διαρκῆ καὶ αὐστηρὰν ἐπιτήρησιν. Εἶχε συμφωνηθῆ ὅτι διαρκούντων τῶν 15 ἐτῶν, θὰ ἐστερεῖτο τοῦ δικαίωματος νὰ διαδῆ τὴν ὄβραν τοῦ οἰκίσκου, δὲν θὰ ἔδλεπεν ἀνθρώπινα ὄντα, δὲν θὰ ἤκουεν ἀνθρωπίνην φωνήν, δὲν θὰ ἐλάμβανεν ἐπιστολάς καὶ ἐφημερίδας. Ὅα τῷ

ἐπετρέπετο μόνον: Νὰ ἔχη ἐν μουσικὸν ὄργανον, ν' ἀναγινώσκῃ βιβλία, νὰ γράφῃ ἐπιστολάς, νὰ πίνῃ οἶνον καὶ νὰ καπνίζῃ. Ὅα συνεκινῶναι μὲ τὸν κόσμον μόνον σιωπηρῶς, διὰ μέσου ἐνὸς μικροῦ παραθύρου, ἀνοικτοῦ εἰς πᾶσαν ὥραν. Πᾶν ὅ,τι θὰ τοῦ ἐχειρίζετο, βιβλία, μουσικὰ τεμάχια, οἶνον, τὰ τοιαῦτα, ἠδύνατο νὰ τὰ λαμβάνῃ ὅσάκις ἤθελε διὰ μέσου τοῦ παραθύρου ἐκείνου, ζητῶν αὐτὰ διὰ σημειώσεως ἀπὸ τὸν ἐπιτετραμμένον.

Ἡ συμφωνία ἐγένετο ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ. Ἡ μόνωσις θὰ ἦτο αὐστηροτάτη. Ὁ νομικὸς ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ μείνῃ ἐγκλειστος 15 ὀλοκλήρα ἔτη, ἤτοι ἀπὸ τῆς 14ης Νοεμβρίου 1870 μέχρι τῆς μεσημβρίας τῆς 14 Νοεμβρίου 1885. Ἡ ἐλαχίστη ἀπόπειρα τοῦ νὰ παραβιάσῃ κανένα ἐκ τῶν ὄρων ἐκείνων, ἔστω καὶ δύο λεπτά πρὸ τοῦ ὀρισμένου τέρματος, ἀπήλλασσε τὴν τραπεζίτην τῆς ὑποχρεώσεως νὰ πληρώσῃ τὰ δύο ἑκατομύρια.

Ἐξ ὅσων ἠδύνατό τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῶν σημειώσεων τοῦ ἔγραψε κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἀπομονώσεως τὸ νομικὸς ὑπέφερε πολὺ ἀπὸ τὴν μοναξίαν καὶ τὴν πλῆξιν. Νύκτα καὶ ἡμέραν ἠκούετο εἰς τὴν οἰκίσκον τοῦ κήπου ὁ ἦχος τοῦ κλειδοκρυβίλου. Εἶχε ἀποποιηθῆ τὸν οἶνον καὶ τὸν καπνόν. «Τὸ κρασί — ἔγραψε — ἐρεθίζει τὰς ἐπιθυμίας καὶ αἱ ἐπιθυμίας εἶνε οἱ πρῶτοι ἐχθροὶ τοῦ φυλακισμένου. Δὲν ὑπάρχει ἀηδέστερον πρᾶγμα νὰ πίνῃ κανεὶς καλὸ κρασί καὶ νὰ μὴ βλέπῃ ψυχὴν γεννητὴν». Ὁ καπνὸς ἐμίλυσε τὴν ἀτμοσφαιρὰν τοῦ δωματίου του. Κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος εἶχε ζητήσει καὶ τοῦ ἔφεραν βιβλία θεολογικὰ, ἐρωτικὰ μυθιστορήματα, φανταστικὰ διηγήματα ἐγκλημάτων, κωμωδίας καὶ τὰ τοιαῦτα.

Τὸ δεῦτερον ἔτος ἡ μουσικὴ δὲν ἠκούετο πλέον καὶ ὁ ἐγκλειστος ἐξήτησεν οἶνον. «Ὅσοι εἶχον ἴδει διὰ τοῦ μικροῦ παραθύρου ἔλεγον ὅτι ἄλλο δὲν ἔκαμνε παρὰ νὰ τρώγῃ καὶ νὰ πίνῃ καὶ νὰ μένῃ ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῆς κλίνης του, ὁμιλῶν πρὸς ἑαυτὸν ἐρεθισμένος. Δὲν ἀνεγίνωσκε πλέον. Ἐνίοτε κατὰ τὴν νύκτα ἔγραψε ἐπὶ μακρὸν καὶ τὸ πρῶτ' ἐξέσχιζεν ὅλα, τὰ μετέβαλλεν εἰς μικρὰ τεμάχια. Τὴν εἶχον ἀκούσει κλαίοντα μερικὴς φορᾶς...»

Κατὰ τὸ δεῦτερον ἡμισυ τοῦ ἔκτου ἔτους ὁ ἐγκλειστος εἶχεν ἐπιδοθῆ εἰς τὴν ἐκμάθησιν ξένων γλωσσῶν, τῆς ἱστορίας καὶ τῆς φιλοσοφίας.

Ἡ δίψα τῆς μαθήσεως τὴν εἶχεν τοσοῦτον κυριεύσει, ὥστε ὁ τραπεζίτης μόλις ἐλάμβανε κειρὸν νὰ τοῦ προμηθεύῃ τὰ αἰτούμενα βιβλία.

Τοῦ εἶχον σταλῆ ἐξακόσιοι τόμοι. Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ὁ τραπεζίτης εἶχε λάβει μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἀκλόουθεν ἐπιστολήν:

«Ἀγαπητὴ μου δεσμοφύλαξ.

«Σὰς γράφω τὰς γραμμὰς ταύτας εἰς ἑξ γλώσσας: Δεῖξατέ τας εἰς ἀνθρώπους εἰδημόνας. Ἐὰν δὲν εὗρουν οὔτε ἐν λάθῳ, εἰπέτε, σὰς παρακαλῶ θερμῶς, νὰ ρίψουν ἕνα τουφεκισμὸν εἰς τὸν κήπον. Τοῦτο θὰ μὲ πληροφορήσῃ ὅτι οἱ κόποι μου δὲν κατηναλώθησαν ματαιῶς. Τὰ πνεύματα ὄλων τῶν αἰώνων καὶ ὄλων τῶν χωρῶν ὁμιλοῦσι διαφόρους γλώσσας, ἀλλὰ τὸ ἴδιον πάντοτε πρὸ τὰ φλογίζει. Ὡ! ἐὰν ἐγνωρίζατε ποῖαν εὐτυχίαν δοκιμάζει ἡ ψυχὴ μου δυναμένη νὰ ἐννοῇ αὐτὰ!»

Ἡ ἐπιθυμία τοῦ φυλακισμένου ἐξεπληρώθη. Ὁ τραπεζίτης διέταξε νὰ ρίψουν ἕνα πυρεβολισμὸν εἰς τὸν κήπον...

Ἐπειτα, μετὰ τὸ δέκατον ἔτος, ὁ νομικὸς ἔκυπτε πάντοτε ἔμπροσθεν τῆς μικρᾶς τραπέζης του, ἀναγινώσκων διαρκῶς τὸ Εὐαγγέλιον. Ἐφαίνετο παράδοξον εἰς τὸν τραπεζίτην, ὅτι ἀνθρώπος ὁ ὅποιος εἰς διάστημα τεσσάρων ἐτῶν εἶχεν ἀναγνώσει 600 τόμους δυσκόλους, ἐπερνούσε κατόπιν ὀλοκλήρον ἔτος ἀναγινώσκων τὸ αὐτὸ πάντοτε μικρὸν βιβλίον τὸ ἀπλοῦν καὶ εὐληκτον. Μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον ἤλθεν ἡ ἱστορία τῶν θρησκειῶν καὶ ἡ θεολογία.

Κατὰ τὰ τελευταῖα δύο ἔτη τῆς μονώσεώς του ὁ φυλακισμένος εἶχεν ἀναγνώσει, πολὺ καὶ χωρὶς ἐκλογῆν. Ἄλλοτε ἐμελέτα φυσικὰς ἐπιστήμας, ἄλλοτε ἐζήτηε νὰ τοῦ φέρουν Βύρωνα καὶ Σαίξπηρ. Ἐζήτηε διὰ τῆς αὐτῆς σημειώσεως ἐν βιβλίῳ χημείας, ἐν ἱατρικῆς, ἐν μυθιστόρημα, κατόπιν φιλοσοφίας καὶ θεολογικὰς πραγματείας.

Ἡ τοιαύτη ἀνάγνωσις του παρεῖχε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ὁ ἐγκλειστος ἦτο ὡς ναυαγὸς ὅστις κολυμβῶν εἰς τὴν θάλασσαν μεταξὺ τῶν συντριμμάτων τοῦ πλοίου καὶ θέλων διὰ πάσης θυσίας νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν του, ἐδράττετο ἄλλοτε τῆς μιᾶς καὶ ἄλλοτε τῆς ἄλλης σανίδος σωτηρίας.

Β'.

Ὁ γέρον τραπεζίτης ἀνεπόλει πάντα ταῦτα καὶ ἐσκέπτετο: «Αὖριον εἰς τὰς δώδεκα ὅα εἶνε ἐλεύθερος. Κατὰ τὴν συμφωνίαν μας, ὀφείλω νὰ τοῦ πληρώσω δύο ἑκατομύρια. Καὶ ἂν τοῦ τὰ πληρώσω τὸ πᾶν ἀπωλέσθῃ... εἶμαι κατεστραμμένος!..»

Πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν δὲν ἤξευρε πόσα ἑκατομύρια εἶχεν. Ἦδη ὅμως τὰ πράγματα εἶχον μεταβληθῆ. Τὰ παιγνίδια εἰς τὸ Χρηματιστήριον, αἱ ριψοκινδυνοὶ ἐπιχειρήσεις, αἱ τρέλλαι ἀπὸ τὰς ὁποιίας δὲν ἠννόει ν' ἀποχωρισθῆ οὔτε εἰς αὐτὰ τὰ γηρατεῖά του, ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὴν εἶχον καταστρέψει καὶ ὁ ὑπερήφανος, ὁ ἀλαζῶν ἑκατομμυριούχος ὁ τὸσον ἀσφαλὴς περὶ τοῦ ἑαυτοῦ του εἶχε μεταβληθῆ εἰς συνήθη τραπεζίτην, ὅστις ἔτρεμεν εἰς πᾶσαν ἀνύψωσιν ἢ κατάβασιν τῶν μετοχῶν.

Κατ' ἐραμμένον στοιχημα — ἐγόγγυζεν ὁ γέρον, σφίγγων ἀπελπιστικῶς τὴν κεφαλὴν. — Διατί δὲν ἀπέθνησκεν ὁ ἀνθρώπος αὐτός; Εἶνε μόλις τεσσαράκοντα ἐτῶν. Ὅ μού πάρη ὅ,τι μού ἀπέμεινε, ὅα χαρὴ τὴν ζωὴν, ὅα παίζῃ εἰς τὸ Χρηματιστήριον, καὶ ἐγὼ, ὡς ἐπαίτης, ὅα τὴν κυτάζω μετὰ φθόνου καὶ καμμίαν ἡμέραν ὀλοῦσά νὰ μού εἰπῇ: — Σὰς ὀφείλω τὴν εὐτυχίαν μου, μού ἐπιτρέπετε νὰ σὰς βοηθήσω; — Ἄ, ὄχι! Εἶνε πολὺ. Τὸ μόνον μέσον σωτηρίας ποῦ μού μένει διὰ νὰ σωθῶ ἀπὸ τὴν πανωλερίαν καὶ τὸ ζυεῖδος εἶνε. Ὁ θάνατος τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ».

Ἐστῆμαινον αἱ τρεῖς. Ὁ τραπεζίτης ἠκροάσθη. Εἰς τὴν οἰκίαν ὄλοι ἐκοιμῶντο. Ἐξῶ ἠκούετο ἡ ταραχὴ τῶν δένδρων πληττομένων ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Σιγὰ, σιγὰ, διὰ νὰ μὴ κάμῃ τὸν ἐλάχιστον θόρυβον, ἠννοῖε τὸ χρηματοκιβώτιόν του καὶ ἔλαβε τὸ κλειδί τῆς θύρας ἐκείνης, ἡ ὅποια ἀπὸ δεκαπέντε ἐτῶν

δεν είχαν ανοιχθῆ, ἐφόρεσε τὸ ἐπανωφόριόν του καὶ ἐξῆλθε τῆς οἰκίας.

Εἰς τὸν κῆπον ἐπεκράτει σκότος καὶ ψῦχος. Ἐδρεχεν. Ὑγρὸς καὶ ὀρεκτικὸς ἄνεμος, διήρχετο ὡς καταγίγς διὰ μέσου τῶν δένδρων, τὰ ὅποια ἐστέναζον. Ὁ τραπεζίτης δὲν κατώρθωσε νὰ διακρίνη οὔτε τὰ δένδρα, οὔτε τὰ ἀγάλματα, οὔτε τὴν οἰκίαν. Οὔτε καὶ αὐτὴν τὴν γῆν ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐπάτει.

Πλησιάσας εἰς τὸ μέρος ὅπου εὐρίσκειτο ὁ οἰκίσκος, ἐφώνησε τὸν φύλακα, ἀλλὰ δὲν ἔλαβεν ἀπάντησιν. Κατὰ πάσαν πιθανότητα ὁ φύλαξ διὰ νὰ προφυλαχθῆ ἀπὸ τὴν κακοκαιρίαν, εἶχεν ἀποσυρθῆ εἰς τὸ θερμοκήπιον. «Ἐὰν λάβω τὸ θάρρος νὰ ἐκτελέσω τὴν ἀπόφασίν μου, —ἐσκέφθη ὁ γέρον τραπεζίτης— ἢ πρώτη ὑπόψία θὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ φύλακος».

Παρ' ὅλον τὸ σκότος ἠδυνήθη νὰ εὔρη τὰς βαθυμίδας τῆς κλίμακος καὶ τὴν οὐραν. Εἰσῆλθεν εἰς τὸν προθάλαμον τοῦ οἰκίσκου. Ἦναψε πυρεῖον. Οὐδεὶς ὑπῆρχεν. Μία σιδηρᾶ θερμάστρα εἰς τὴν γωνίαν καὶ μία κλίνη, τὰ ἐπιπλα τοῦ φύλακος. Αἱ σφραγίδες τῆς οὐρας τῆς φυλακῆς ἦσαν ἀθικταί.....

Ὅταν τὸ κῆρινον πυρεῖον ἐσβέσθη ὁ γέρον τραπεζίτης ἐκύτταξεν ἀπὸ τὸ μικρὸν παράθυρον. Εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ἐγκλείστου ὑπῆρχε μία κανδήλα ἀναμμένη...

Ὁ φυλακισμένος ἐκάθητο πρὸ τῆς τραπέζης. Ἐφαινοῦντο μόνον τὰ νώτᾶ του, τὰ μαλλιά του καὶ αἱ χεῖρες διὰ τῶν ὁποίων ἐστῆριζε τὴν κεφαλὴν. Ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐπὶ τῶν δύο πολυθρονῶν, ἐπὶ τοῦ τᾶπητος, πανταγοῦ, ἔκειντο βιβλία ἀνοικτά...

Παρῆλθον πέντε λεπτὰ καὶ ὁ φυλακισμένος δὲν ἐκινήθη. Τὰ δεκαπέντε ἔτη τῆς φυλακίσεως τὸν εἶχον συνειθίσει νὰ μένῃ ἐπὶ τῆς οὐρας ἀκίνητος! Ὁ τραπεζίτης ἔκρουσεν ἐλαφρῶς τὸ παράθυρον, ἀλλ' ὁ ἐγκλειστος δὲν ἔκαμε τὴν ἐλαχίστην κίνησιν. Τότε μετὰ μεγάλης προσοχῆς ἐξεκώλησε τὰς σφραγίδας ἔβαλε τὸ κλειδί εἰς τὴν ὀπήν τῆς κλειδωνιάς καὶ ἔστρεψεν αὐτό. Ἡ κλειδωνιά, σκωριασμένη ὡς ἦτο ἀφῆκεν ἦχον βραχνόν. Ὄθησε τὴν οὐραν, ἡ ὁποία ἤνοιξεν ὀλίγον, στενάζασα ἐπὶ τῶν στροφίγγων τῆς. Ὁ τραπεζίτης ἐπερίμενε ν' ἀκούσῃ ἀμέσως κραυγὴν ἐκπληξέως καὶ βήματα. Ἀλλὰ παρῆλθον ὀλίγα στιγμὰὶ ἀκόμη καὶ ὅπισθεν τῆς οὐρας τὰ πάντα ἔμενον σιωπηλὰ, ὡς πρότερον.

Τότε καὶ αὐτὸς ἀπεσάσισε νὰ εἰσέλθῃ...

Πρὸ τῆς τραπέζης ἐκάθητο ἀκίνητος εἰς ἄνθρωπος, ὅστις δὲν ὠμοίαζε πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἦτο μᾶλλον εἰς σκελετὸς σκεπασμένος ὑπὸ μόνου τοῦ δέρματος, μὲ μακρὰν, σχεδὸν γυναικίαν κόμην καὶ μακρὰν ἀκένιστον γενειάδα. Το χρῶμα του ἦτο κίτρινον μὲ ἀποχρώσεις γαιώδεις, αἱ παρειαὶ κοίλαι, ἡ ράχις ἰσχνὴ καὶ κυρτῆ, καὶ αἱ χεῖρες του, αἱ ὑποστηρίζουσαι τὴν κεφαλὴν, εἶχον τὸν ἀποσκελετωθῆ, ὡς μόνον νὰ τὰς ἔβλεπε τις κατελαμβάνετο ὑπὸ φρίκης. Μεταξὺ τῶν μαλλιάων του διεκρίνοντο νήματα ἀργύρου. Βλέπων τις τὸ ρυτιδωμένον καὶ μαραιμένον ἐκεῖνο πρόσωπον δυσκόλως θὰ ἠδύνατο νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἀνήκειν εἰς ἄνθρωπον

μὴ συμπληρώσαντα ὀκτὼμῆ τὰ τεσσαράκοντα ἔτη.

Ἐχοιμάτο. Ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἀπέναντι τῆς κεκλιμένης κεφαλῆς του, εὐρίσκοντο φύλλα χάρτου ἐπὶ τοῦ ὁποίου μὲ καλλιγραφικούς χαρακτῆρας ὑπῆρχε κατ' ἑγραμμένον.

«Δυστυχῆ! —ἐσκέφθη ὁ τραπεζίτης.— Κοιμάται καὶ ἴτωσ σκέπτεται τὰ ἑκατομύρια του. Ἐὰν πάρω αὐτὸ τὸ σχεδὸν πῶμα, τὸ ρίψω εἰς τὸ κρεβάτι, τοῦ βάλω ἓνα μανδῆλι εἰς τὸ στόμα καὶ τὸ πνίξω, κανεὶς δὲν θὰ δυνήθῃ νὰ εὔρη ἵχνη βιαίου θανάτου. Ἀλλ' ἄς διαβάσωμεν πρῶτα, τί ἔχει γράψει ἐδῶ».

Ἐλαβεν εἰς τὰς χεῖρας τὸ φύλλον ἐκεῖνο καὶ ἀνέγνωσε τὰ ἑξῆς :

«Ἀὔριον τὴν μεσημβρίαν θὰ εἶμαι ἐλευθερος καὶ θὰ ἐπανακτήσω τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικοινωνῶ μετὰ τῶν ἀνθρώπων. Ἀλλὰ πρὶν ἀρῆσω τὸ δωμάτιόν τοῦτο καὶ ἐπανίδω τὸν ἥλιον, θεωρῶ καθήκον μου νὰ σᾶς εἶπω ὀλίγας λέξεις. Μὲ τὴν συνειδήσιν καθαρὰν καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὅστις μὲ βλέπει, σᾶς δηλώ ὅτι περιφρονῶ καὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ὑγιειάν καὶ πάντα ὅσα τὰ βιβλία σας ὀνομάζουσιν ἐπίγεια ἀγαθὰ: Ἐπὶ δεκτικέντε ἔτη μετὰ μεγάλης προσοχῆς ἐσπούδασα τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν. Εἶνε ἀληθές ὅτι δὲν εἶδον οὔτε τὴν γῆν, οὔτε τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλ' εἰς τὰ βιβλία σας ἔπιον οἶνον ἀρωματωδῆ, ἔψαλα ἄσματα, ἐκυνήγησα εἰς τὰ δάση τὰς ἐλάφους καὶ τοὺς ἀγρίους θώας, ἠγάπησα τὰς γυναῖκας... Καλλοῖαι ἀέρινοι ὡς τὰ νέφη δημιουργηθεῖσαι εἰς τὴν φαντασίαν τῶν ὑψικετῶν ποιητῶν σας, μὲ περιεστοίχισαν πλῆθος κατὰ τὴν νύκτα ψιθυρίζουσαι: θρύλλουσαν ἀνηκούστους, οἱ ὅποιοι μὲ ἐξενεύριζον. Διὰ τῶν βιβλίων σας ἀνῆλθον ἐπὶ τῶν κορυφῶν τοῦ Ἐρβερος καὶ τῶν Λευκῶν Ὀρέων. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐπάνω εἶδον πῶς ἀνατέλλει ὁ ἥλιος τὴν πρωίαν, πῶς κατὰ τὴν δύσιν σκεπάζει διὰ χρυσοῦ καὶ πορφύρας τὸν οὐρανόν, τὴν θάλασσαν, τὰς κορυφὰς τῶν βουνῶν. Ἀπὸ ἐκεῖ κάτω εἶδον ἄνωθεν μου νὰ λάμπωσιν αἱ ἀστρακαὶ, χωρίζουσαι τὰ νέφη. Εἶδον ἀκόμη δάση χλοερὰ, πεδιάδας, ποταμούς, λίμνας, πόλεις... Ἦκουσα τὸ ἄσμα τῶν σειρήνων καὶ τὸν ἦχον τῶν ποιμενικῶν ἀσκαύλων... Ἦσθάνθη τὰς πτέρυγας τοῦ δαιμονίου, τὸ ὅποιον ἤρχετο νὰ μοῦ ἐμιλήσῃ περὶ τοῦ Θεοῦ.

«Διὰ τῶν βιβλίων σας κατῆλθον εἰς ἀπυθιμένους ἀβύσσους, ἔκαμα θαύματα, ἐφόνευστα, ἐπυρπόλησα πόλεις, εἰσῆγαγον νέας θρησκείας, κατέλαβον αὐτοκρατορίας ἀπεράντους... Τὰ βιβλία σας μοῦ ἔδωσαν τὴν σοφίαν.

«Πᾶν ὅ,τι ἡ ἀκαταπύνητος ἀνθρωπίνη σκέψις, παρήγαγε κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας ἐγένετο κτήμα τοῦ ἐγκεφάλου μου.

«Αἰσθάνομαι ὅτι εἶμαι σοφώτερος πάντων!..

«Ἀλλὰ περιφρονῶ τὰ βιβλία σας, περιφρονῶ ἔλα τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς, ὅλην τὴν σοφίαν. Ὅλα αὐτὰ εἶνε μηδαμινὰ, περαστικά, σκιαὶ ἀπατηλαί, ὡς ὁ ἀντικατοπτρισμὸς τῶν ἐσθῆτων.

«Δύνασθε νὰ ἦσθε ὑπερῆφανοι, σοφοὶ καὶ ὠρατοὶ ἀλλ' ὁ θάνατος ἐνεδρεύει καὶ θὰ σᾶς κλείσῃ τὴν ἡ-

μέραν εἰς τὸν πηλὸν τῆς γῆς ὡς ὑπογεῖους ποταμούς. Καὶ οἱ ἀπόγονοί σας, ἡ ἱστορία, ἡ ἀθανασία τῶν πνευμάτων σας τὰ πάντα θὰ ψυχθῶσιν ἢ θὰ καθῶσιν μετὰ τοῦ πλανήτου σας...

«Ἐγχετε χάσει τὸ λογικὸν καὶ δὲν ἀκολουθεῖτε τὴν καλὴν ἐδόν. Ἐκλαμβάνετε τὸ ψεῦδος ὡς ἀλήθειαν, τὴν τερατώδη ἀσχημίαν ὡς ὠραιότητα.

«Ὅπως σεῖς ἠθέλατε ἐκπλαγῆ ἄν, ἔνεκα αἰωνιδίας καὶ ἀλλοκότου μεταλλαγῆς τῶν φυσικῶν νόμων, ἀντὶ καρπῶν παρῆγοντο ἐπὶ τῶν μηλεῶν καὶ πορτοκαλλεῶν βάτραχοι καὶ σαῦραι καὶ ἐὰν τὰ ρόδα ἤρχιζαν ν' ἀποπνέουσιν τὴν ὀσμὴν τοῦ ἰδρωμένου ἔκπυ—οὔτω καὶ ἐγὼ ἀπορῶ μὲ σᾶς, οἱ ὅποιοι ἀντηλλάξατε τὸν οὐρανόν μετὰ τὴν γῆν. Καὶ δὲν θέλω νὰ σᾶς ξεῦρω...

«Διὰ νὰ σᾶς ἀποδείξω ἐμπράκτως τὴν περιφρονησὴν τὴν ὅποιαν τρέω πρὸς πᾶν ὅ,τι σεῖς λατρεύετε, ἀποποιούμαι τὰ δύο ἑκατομύρια τὰ ὅποια ἔθεωρουν ὡς παραδείσον καὶ τώρα ὡς οὐδὲν λογίζω. Διὰ νὰ γάσω τὸ ἐπ' αὐτῶν δικαίωμα θὰ ἐξέλθω ἀπ' ἐδῶ πέντε ὥρας πρὸ τοῦ ὠρισμένου τέρματος παραβιάζων οὔτω τοὺς ἔρους ταῦ στοιχίματος».

ΤΟ ΡΟΔΟΝ

Ἐκ τῶν τοῦ Γάλλου ποιητοῦ Remy

«Ὅταν ἀπὸ τὰ κύματα ἡ Ἀφροδίτη ἐβγήκε καὶ τοὺς θεοὺς ἐμάγευσε ἡ τόση ὠμορφιά της μία νέα ἡμέρα ἐλάμπρυνε τὴν οἰκουμένην ὅλην καὶ ἡ γῆ τὸ Ρόδο ἐγέννησε ἀπὸ τὰ βλέμματά της.

Ὁ Κρίνος ποῦ ἦτανε μικρὸ ἀγνὸ μπουμποῦκι ἀκόμα σὲ κείτὸ Ρόδο ἐχάρισε ὅλην τὴν ἀσπράδα καὶ ἀπὸ τὸ νέκταρ ποῦχε βροῆ ὁ Βάκχος λίγο χύνει καὶ τὴ γνωστὴ ἐχάρισε στὸ Ρόδο κοκκινάδα...

Τῆς ἀμβροσίας τὴν εὐωδιά ἐσκέπασε τὸ Ρόδο τῆς Ἀφροδίτης ἔγινε τ' ἀχώριστό της τῆς ταῖρι Μ' αὐτὸ τὰ περιβόλια της ἐστόλισεν ἡ Πάφος Κ' ἡ μυρωδιά του ἔφθασε εἰς τ' οὐρανοῦ τὰ μέρη.

Καὶ τώρα, μὲ τὸ κόκκινον τὸ χρῶμα του στολίζει κάθε γλυκὸ χαμόγελο σὲ κοραλλένιον στόμα τῆς Ὄμορφάδας κ' Ἐντροπῆς τὸ μάγουλο σκεπάζει καὶ δίνει ἐκεῖ τῆς χαραυγῆς τὸ χρυσομένον χρῶμα.

Ζάκυνθος—1909

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΑΛΟΥΤΗΣ

Παρατώτας τὴν ἀνάγκωσιν αὐτὴν ὁ τραπεζίτης ἀπέθεσε τὸ χειρόγραφον ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐρίλησε τὸν παράδοξον ἄνθρωπον ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ ἐξῆλθε τοῦ οἰκίσκου κλαίων. Οὐδέποτε-ἄλλοτε, οὔτε καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν μεγαλητέρων ζημιῶν του εἰς τὸ Χρηματιστήριον, ἠθάνθη τὴν περιφρονησὴν πρὸς τὸν ἑαυτὸν του.

Ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν κλίνην, ἀλλ' ἡ ταραχὴ καὶ τὰ δάκρυα δὲν τὸν ἄφησαν νὰ κοιμηθῆ.

Τὴν ἐπομένην πρωίαν οἱ φύλακες ἔτρεξαν νὰ τοῦ διηγηθῶσιν ὅτι εἶδον τὸν φυλακισμένον νὰ διασκελιζῆ τὸ παράθυρον, νὰ διασχιζῆ τὸν κῆπον καὶ νὰ ἐξαφανίζηται διὰ τοῦ κιγκλιδώματος.

Ὁ τραπεζίτης, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν του, ἔσπευσεν εἰς τὸν κῆπον καὶ ἐβεβαίωθη περὶ τῆς ἐξαφανίσεως τοῦ φυλακισμένου του. Διὰ ν' ἀποφύγῃ τὰ σχῆλια, ἔλαβεν ἀπὸ τὴν τράπεζαν τὸ περιφρημον χειρόγραφον καὶ ἐπιτρέψας εἰς τὸ γραφεῖόν του τὸ ἐκλείδωσεν εἰς τὸ χρηματοκιβώτιον.

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΣΕΧΩΦ

ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΜΕΛΙΣΣΑ

«Un ape ascosa entro una rosa»

Μία μέλισσα κρυμμένη σ' ἓνα ρόδο
Ἐκέντρωσε τὸν ἔρωτα μιά ἡμέρα
τόσο πολὺ τοῦ πόνεσε ἡ πληγὴ του
ποῦ ἠφωναῖς του ἀντηχοῦσαν στὸν αἰθέρα
Βοήθεια ἀπ' τὴ μάνα του ζητοῦσε
τόσο ποῦ ἡ Ἀφροδίτη τρομαγμένη
τὸν ἀρπάζει εὐθύς στὴν ἀγκαλιά της
καὶ ἔρωτοῦσε νὰ μάθῃ τι συμβαίνει.
Τὸ δάκτυλό μου, ὁ ἔρωτας τῆς λέγει
μια μέλισσα μοῦ τῶχει κεντρωμένο
μανουλά μου γλυκεῖα βοήθησέ με
πόνους φρικτοὺς ἀκούω ποῦ πεθαίνω.
— Παιδάκι μου, ἡ μάνα του τοῦ λέει,
Ἄν μιὰ τσιμπιά μικρὴ σὲ θανατῶνει
τι πόνος θάναι ἐκεῖνος ποῦ θ' ἀκούνε
ὄσαις καρδιαῖς τὸ βέλο σου πληγῶνει!...

Ζάκυνθος—1909

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΑΛΟΥΤΗΣ

τήν πέριξ. Οί δ' οὖν νεωστὶ ἀναβάντες διηγούντο ἡμῖν ὅτι καταλάβοιεν ἄνω πεδίων ὀμαλὸν ὅσον εἴκοσι σταδίων τὴν περίμετρον κλειομένην ὄφρ' ὅτι τεφρώδει τειχίου τὸ ὕψος ἔχοντι... νύκτωρ μὲν οὖν καὶ φέγ-

κρατικοὶ ὡς γαιοκτῆμονες. Ἄλλοι τῶν παλαιότερων κατοίκων τῆς Σικελίας ἀπεσύρθησαν εἰς τὰ ἐνδότερα ὄρεινά μέρη τῆς νήσου, οἱ δὲ Φοίνικες πρὸς τὰ δυτικά. Ἄλλὰ περὶ τὰ μέσα τοῦ ΣΤ'. π. Χ. αἰῶνος

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

Ἡ ΝΗΣΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑ

Ἡ Σικελία εἶνε ἡ μεγίστη τῆς Μεσογείου νήσος· χωρίζεται δὲ ἀπὸ τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Μεσσάνης ἔχει σχῆμα τριγωνικὸν διὰ τοῦτο καὶ Τρινακρία εἰς παλαιότερους χρόνους ἐκλήθη· «ἔστι δ' Σικελία τρίγωνος τῷ σχήματι καὶ διὰ τοῦτο Τρινακρία μὲν πρότερον Θρινακία δ' ὕστερον προτηγορεύθη μετονομασθεῖσα εὐφρονότερον» (Στράβ. 265.) Καὶ Σικανία ἐκλεῖτο ἡ Σικελία. «Λέγεται γὰρ Μίνων κατάξήτησιν Διαιδάλου ἀπικόμενον εἰς Σικανίαν τὴν νῦν Σικελίαν καλουμένην ἀποθανεῖν βριαῖφ θανάτῳ.» (Ἱερ. 7, 170.) Κατὰ τὴν ἀρχαιοτάτην ἡ Σικελία ἦτο περιφημὸς διὰ τὴν εὐφροσύνην, δι' ἧς ἐκαλεῖτο πρὸς τοὺς Ρωμαίους σιταποθήκη τῆς Ἰταλίας· «ὥσανεὶ γὰρ μέρος τι τῆς Ἰταλίας ἐστὶν ἡ νῆσος καὶ ὑποχορηγεῖ τῇ Ρώμῃ καθάπερ ἐκ τῶν Ἰταλικῶν ἀγρῶν ἕκαστα εὐμαρῶς καὶ ἀταλαιπώρως· καὶ δὴ καὶ καλοῦσι ταμεῖον τῆς Ρώμης» (Στράβ. 273.) Ἡ Σικελία ἦτο ἰσρὰ τῇ Ἀρτέμιδι· καὶ ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ἀγαπητὴ αὐτῆς κατοικία.

Τὸ ὄνομα Σικελία ἔλαβεν ἀπὸ τῶν Σικελῶν, οἵτινες ἀπὸ τοῦ ἰα. π.χ. αἰῶνος περιόρισαν τοὺς Σικανὸς εἰς τὸ Δ' καὶ τοὺς Ἑλλήμους εἰς τὸ ΝΔ. τμήμα κατέλαβον τὸ ὑπόλοιπον τῆς νήσου. Σικανοὶ ἦσαν οἱ ἀρχαῖοι κάτοικοι τῆς Σικελίας ἐλθόντες ἐξ Ἰβηρίας τῆς Ἰσπανίας. Ἄφικεσθαι δὲ ὡς τὸ ἀρχαῖον καὶ τοσάδε ἔθνη ἔσχε τὰ ξύμπαντα· παλαιότατα μὲν λέγονται ἐν μέρει τινὶ τῆς χώρας Κύκλωπες καὶ Δαιστρυγῶνες οἰκῆσαι ὧν ἐγὼ οὔτε γένος ἔχω εἰπεῖν οὔτε ὀνόματι ἐσήλθον ἢ οἱ ἀπεχώρησαν· ἀρκεῖται δ' ὡς ποιηταῖς τε εἴρηται καὶ ἕκαστος πη γινώσκει περὶ αὐτῶν. Σικανοὶ δὲ μετ' αὐτοὺς πρῶτοι φαίνονται ἐνοικισάμενοι, ὧς μὲν αὐτοὶ φασί, καὶ πρότερον διὰ τὸ αὐτόχθονες εἶνε, ὧς δὲ ἡ ἀλήθεια εὐρίσκειται, Ἰβηρες ὄντες καὶ ἀπὸ τοῦ Σικανοῦ ποταμοῦ τὰ ἐν Ἰβηρίᾳ Λιγύων ἀναστάτες· καὶ ἐπ' αὐτῶν Σικανία τότε ἡ νῆσος ἐκαλεῖτο πρότερον Τρινακρία. Οἰκοῦσι δ' εἶ καὶ νῦν τὰ πρὸς ἐσπέραν τὴν Σικελίαν. Ἰλίου δὲ ἀλισκομένου τῶν Τρώων τινὲς διαφυγόντες Ἀχαιοὺς πλοῖος ἀφικνοῦνται πρὸς τὴν Σικελίαν καὶ ὁμοροὶ τοῖς Σικανοῖς οἰκίσαντες ξύμπαντες μὲν Ἑλλυμοὶ ἐκλήθησαν, πόλεις δ' αὐτῶν ἐρουῦτε καὶ Ἐγεστα. Προεξυπόκησαν εἰς Λιβύην πρῶτον ἔπειτα εἰς Σικελίαν ἀπ' αὐτῆς κτενεχθέντες, Σικελοὶ

δ' ἐξ Ἰταλίας (ἐνταῦθα γὰρ ὄκουν) διέβησαν εἰς Σικελίαν. Φεύγοντες Ὀπικας, ὧς μὲν εἶκος καὶ λέγεται ἐπὶ σχεδίων τηρήσαντες τὸν πορθμὸν κατιόντος τοῦ ἀνέμου, τάχα ἂν δὲ καὶ ἄλλως πως ἐσπλεύσαντες. Εἰσὶ δὲ καὶ νῦν εἶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ Σικελοὶ· καὶ ἡ χώρα ἀπὸ Ἰταλοῦ βασιλέως τινὸς Σικελοῦ τοῦνομα τοῦτο ἔχοντος οὕτως Ἰταλία ἐπωνομάσθη· ἐλθόντες εἰς τὴν Ἰταλίαν στρατὸς πολλὸς τοὺς τε Σικανίας κρατοῦντες μάχῃ ἀνέστειλαν πρὸς τὰ μεσημβρινὰ καὶ ἐσπέρια αὐτῆς καὶ ἀντὶ Σικανίας Σικελίαν τὴν νῆσον ἐποίησαν καλεῖσθαι. (Θουκ. 5, 2.)

Καὶ Φοίνικες ἑνωρὶς ἐν Σικελίᾳ ἱδρυσαν ἐμπορεῖα εἰς τὰς ἀκτὰς καὶ εἰς τοὺς περὶ τὴν Σικελίαν νήσους· διὰ τὴν σημασίαν, ἣν εἶχεν ἡ νῆσος ὡς ἐκ τῆς θέσεως πρὸς τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς, ὅπου εἶχον ἱδρύσει· οὗτοι ἀποικίας καὶ διέδοσαν τὴν λατρείαν τῶν ἐκείνων θεῶν· «ὄκουν δὲ καὶ οἱ Φοίνικες περὶ πᾶσαν τὴν Σικελίαν ἄκρας τε ἐπὶ τῇ θαλάσῃ ἀπολαβόντες καὶ τὰ ἐπικείμενα νησίδια ἐμπορίας ἔνεκεν τῆς πρὸς τοὺς Σικελοὺς.» (Θουκ. 5', 2.)

Οἱ Ἕλληνες ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 8 αἰῶνος π. Χ. ἔπλευσαν πρὸς τὰς δυτικὰς θαλάσσας, τὰς ὁποίας παρίστανον πρότερον σκοπίμως οἱ Φοίνικες ὡς δεινὰς, ἐπιτρόβους, καὶ μεστὰς τεράτων καὶ κινδύνων· κυρίως ὁμῶς ἐκπολιτευτικῆ ὑπῆρξεν ἡ τῶν Ἑλλήνων δράσις ἀπὸ τοῦ 8 π. Χ. αἰῶνος ἀφ' ὅτου ἐγκατεστάθησαν πρῶτον ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς παραλίας.

Πλησίον τῆς Α. παραλίας τῆς νήσου ὑψοῦται τὸ γνωστότατον ἐν τῷ παλαιῷ κόσμῳ ἱεράσιον ὄρος Αἴτνα.

«Πλησίον δὲ τῶν Κεντροπίων ἐστὶ πόλισμα ἡ μικρὸν ἔμπροσθεν λεχθεῖσα Αἴτνη τοὺς ἀναβαίνοντας ἐπὶ τὸ ὄρος δεχομένη καὶ παραλέμποσα· ἐντεῦθεν γὰρ ἀρχὴ τῆς ἀκρωρείας ἐστὶ δὲ ψιλὰ τὰ ἄνω χωρία καὶ τεφρώδη καὶ χιόνος μεστὰ τοῦ χειμῶνος, τὰ κάτω δὲ δρυμοῖς καὶ φυτεῖαις διείληπται παντοδαπαῖς. Ἔοικε δὲ λαμβάνειν μεταβολὰς πολλὰς τὰ ἄκρα τοῦ ὄρους διὰ τὴν νομίην τοῦ πυρὸς, τοτὲ μὲν εἰς ἕνα κρατῆρα συμφορομένου τοτὲ δὲ σχιζομένου καὶ τοτὲ μὲν ρύακας ἀναπέμποντος τοτὲ δὲ φλόγας καὶ λιγνῶς, ἄλλοτε δὲ καὶ μύδρους ἀναφυσῶντος· ἀνάγκη δὲ τοῖς πάθεισι τοῦτοισι τοὺς τε ὑπὸ γῆν πόρους συμμεταβάλλειν καὶ τὰ στόμια ἐνίοτε πλείω ὄντα κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν

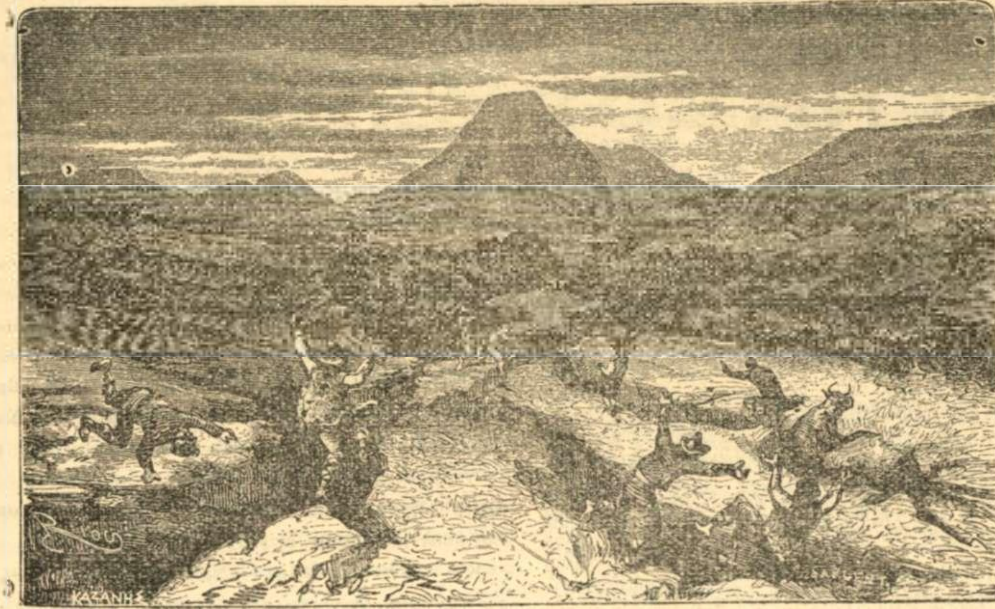

Fig. 55. — Gaysans de la Calabre engloutis dans les crevasses (1783).
Εἰκὼν ἐκ τοῦ τρομεροῦ σεισμοῦ τῆς Καλαβρίας κατὰ τὸ 1783

γῆ φαίνεται λαμπρὰ ἐκ τῆς κορυφῆς, μετ' ἡμέραν δὲ καπνῷ καὶ ἀχλύϊ κατέχεται.» (Στράβ. 273.)

Ἐκ τῆς γιγαντομαχίας ὁ Ζεὺς ἐλύλισεν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ γίγαντος Ἐγκελάδου καὶ οὗτος ἐκρυσῆ τὸν καπνὸν καὶ τὰς φλόγας· ὑπ' αὐτὸ εἶχον τὰ σιδηροουργεῖα τῶν ὁ Ἡφαιστος καὶ οἱ Κύκλωπες. Ἐκρυσῆ αὐτοῦ ἐξήμεσε τὸ σιδηρῶν πέδιλον τοῦ εἰς τὸν κρατῆρα ριφθέντος Ἐμπεδοκλέους. «Φασὶ τινες περὶ Ἐμπεδοκλέους ὅτι καθάλοιο εἰς τὸν κρατῆρα καὶ καταλίποι τοῦ πάθους ἕγνος τῶν ἐμβάδων τὴν ἐτέραν ἕς ἐφόρει χαλκᾶς εὐρεθῆναι γὰρ ἔξω μικρὸν ἀπώθεν τοῦ χείλους τοῦ κρατῆρος ὡς ἀνερριμμένην ὑπὸ βίας τοῦ πυρὸς.» (Στράβ. 274.)

Ὁ Θουκυδίδης ἀναφέρει τρεῖς ἐκρήξεις τῆς Αἴτνης. «Ἐρρῆ δὲ περὶ αὐτὸ τὸ ἔαρ τοῦτο ὁ ρύαξ τοῦ πυρὸς ἐκ τῆς Αἴτνης· ὥσπερ καὶ τὸ πρότερον· καὶ γῆν τινα ἔφθειρε τῶν Καταναίων οἱ ἐπὶ τῇ Αἴτνῃ τῷ ὄρει οἰκοῦσιν, ὅπερ μέγιστόν ἐστιν ὄρος ἐν τῇ Σικελίᾳ· λέγεται δὲ πενημιστῶ ἔτει ρυθῆναι τοῦτο μετὰ πρότερον ρεῦμα, τὸ δὲ ξύμπαν τρις γεγενῆσθαι τὸ ρεῦμα ἀφ' οὗ Σικελία ὑπὸ Ἑλλήνων οἰκεῖται. Ταῦτα μὲν κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον ἐγένετο καὶ ἕκτον ἔτος τῷ πολέμῳ ἐτελεύτα τῷδε ὄν Θουκυδίδης ξυνέγραψε.» (Θουκ. Γ'. 116.)

Οἱ Σικελοὶ καὶ οἱ Σικανοὶ ἐγένοντο ἐν μέρει φόρου ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ὠνόμασαν αὐτοὺς Σικελιώτας καὶ ἐκαλλιεργουν ὡς ἡμιελεύθεροι, ἐν ᾧ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐκυριάρχουν οἱ Ἕλληνες ἀριστο-

ἀνεγκλίθη ἡ περαιτέρω ἐξελληνιστὶς τῆς νήσου καὶ ἐν ταῖς ἑλληνικαῖς ἀποικίαις διεξίχοντο δεινοὶ πόλεμοι περὶ τοῦ πολιτεύματος. Περὶ τὸ 500 ὑπῆρχον εἰς τὰς κυριωτάτας πόλεις τύραννοι ὡς ὁ τῶν Συρακοῦσων Γέλων καὶ ὁ τοῦ Ἀκράγαντος Θήρων· οὗτοι προεφύλαξαν τὸν ἐν Σικελίᾳ Ἑλληνισμὸν ἀπὸ τῆς καταστροφῆς, ὅτε οἱ Καρχηδόνιοι προσέβηκον τοὺς εἰς τὰ δυτικὰ μέρη Ἑλλήνας διὰ τῆς ἐν ἡμέρᾳ νίκης. (Ἱερὸδ. Ζ'. 165). Ἱμέρα πόλις Σικελικῆ ἱδρύθη τῷ 648 π. Χ. ὑπὸ Χαλκιδέων ἐκ Νάγκλης (Θουκυδ. 5'. ΣΤ'.)

Ἐπηκολούθησε βραχέια μετὰ ταῦτα ἐποχὴ ἀκμῆς, ἡ ὁποία ἡμαυρώθη μόνον δὲ τῆς καταστροφῆς τῶν Χαλκιδικῶν πόλεων τῆς Α. παραλίας ὑπὸ Γέωνος καὶ Ἰέρωνος τοῦ Α', ἀλλ' ἐμύλοι ἐν ταῖς πόλεσιν ἔριδες ἐπήνεγκον καταστροφῆν, ἥτις ἐπεταχύνθη διὰ τῆς μεγάλης κατὰ τῶν Συρακοῦσων ἐκστρατείας τῶν Ἀθηναίων τῷ 415—413. Αἱ Συρακοῦσαι πόλις μεγίστη καὶ πλουσιωτάτη, καλουμένη ὁ εἰς ὀφθαλμὸς τῆς νήσου, ἱδρύθη τῷ 785 π. Χ. ὑπὸ Κορινθίων τοὺς ὁποίους ὠδήγει ὁ Ἀρχίας. Μετὰ τὴν ἦρταν τῶν Ἀθηναίων οἱ Συρακοῦσοι ἐπέδωξαν ὡς θαλασσοκράτορες τὴν ἐπικυριαρχίαν ἐν ἀπάσῃ τῇ Σικελίᾳ καὶ τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ. Κατὰ τὸν Β'. Καρχηδονιακὸν πόλεμον ἐκυριεύθησαν αἱ Συρακοῦσαι καὶ τῷ 210 ὁ Ἀκράγας καὶ τοιοῦτοτρόπως ἅπασα ἡ νῆσος κατέστη Ρωμαϊκῆ ἐπαρχία. Ἡ κακὴ διοίκησις προεκάλεσε τῷ 135 καὶ 102 αἰματηρὰς ἐπαναστάσεις τῶν δούλων. Μεταξὺ

των διοικητών της νήσου διαδόχτοι ἐγένοντο ὁ Αἰμίλιος Δέμιδος καὶ ὁ Οὐερρης· ἀπὸ τοῦ 44 μέχρι τοῦ 36 ἡ Σικελία ὑπῆρξε τὸ κύριον στήριγμα τοῦ Σίξτου Πομπηίου· περιῆλθε δὲ εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ὀκταβιανοῦ διὰ τῆς ἐν Νκυλόγῳ νίκης· μετὰ 5 αἰώνων εἰρήνην εἰσέβαλλον τῷ 400 μ. Χ. οἱ Βάνδαλοι καὶ τῷ 493 οἱ Γότθοι. Ὁ Βελισσάριος τῷ 533 ἐκυρίευσε τὴν Σικελίαν διὰ τὸ Βυζαντικὸν κράτος καὶ κατέστησεν αὐτὴν ὀρμητήριον τῶν κατὰ τῆς Ἰταλίας στρατιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. Ἀπὸ τοῦ 7 αἰῶνος ἤρξαντο εἰσβάλλοντες οἱ Ἀραβες καὶ τῷ 827 οἱ Ἀγλαβίδαι ὑπέταξαν τὸ μέγιστον μέρος τῆς νήσου. (Ἀγλαβίδαι ἦσαν ἀπόγονοι τοῦ Ἀραβος στρατηγᾶτος Ἀγλαβ καὶ ἰδουάστευσαν ἀπὸ τῆς Ἀφρικανικῆς Τριπόλεως μέχρι σχεδὸν τοῦ σημεριοῦ Ἀλγερίου). Οἱ διαδεχόμενοι τοὺς Ἀγλαβίδας Φατιμίδαι ἔμειναν κύριοι αὐτῆς μέχρι τοῦ 11α' αἰῶνος, ὅποτε τῷ 1058—1090 ὁ Νορμανδὸς Ρογήρος ἀπῆλθε καὶ τοὺς Ἑλληνας καὶ τοὺς Ἀρβίους καὶ προσέλαβε τὸν τίτλον τοῦ μεγάλου κόμητος τῆς Σικελίας. (Φατιμίδαι ἦσαν μουσουλμανικὴ δυναστεία ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Ὀβείδ Ἀλλάχ, ὅστις ἰσχυρίζετο ὅτι κατήγετο ἀπὸ τῆς Φατιμῆς ἢ Φατιμᾶς θυγατρὸς τοῦ Μωάμεθ καὶ συζύγου τοῦ Ἀλλῆ). Κατὰ τὸν ἐπόμενον αἰῶνα τῷ 1130 ἡ νῆσος ἐγένετο μέρος τοῦ Νορμαννικοῦ βασιλείου τῶν δύο Σικελιῶν, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἀπεσπάσθη ἡ πειραιήσιμος καὶ μάλιστα τῷ 1282 συνεπέχε τοῦ Σικελικοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τῆς ἀπελάσεως τοῦ οἴκου τῆς Ἀνδεγαυίας· ἐσχηματίσθη δὲ τότε ἴδιον κράτος ὑπὸ τὸ ὄνομα βασιλείου τῆς Σικελίας. (Σικελικὸς ἑσπερινὸς καλεῖται ἡ μεγάλη σαγή τῶν Γάλλων ἐν Σικελίᾳ τῷ 1282). Τῷ 1860 ἀπελευθερώθη ἡ Σικελία ὑπὸ τοῦ Γαριβάλδου ἀπὸ τῆς ξενοκρατίας καὶ ἀπετέλεσε τὸ ἐπόμενον ἔτος μέρος τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας.

ΧΑΛΚΙΔΙΚΑΙ ΑΠΟΙΚΙΑΙ ΕΝ ΣΙΚΕΛΙΑ ΚΑΙ ΙΤΑΛΙΑ

Α' Νάξος

Ἡ ἀρχαιοτάτη ἐν Σικελίᾳ Ἑλληνικὴ ἀποικία εἶνε ἡ Νάξος, ἣτις ἰδρῦθη ὑπὸ Χαλκιδέων τῷ 735 π. Χ. κατὰ τὴν Α παραλίαν Ν τοῦ ὄρους Ταύρου. «Ἑλλήνων δὲ πρῶτων Χαλκιδεῖς ἐξ Εὐβοίας πλεύσαντες μετὰ Θουκλέους οἰκιστοῦ Νάξον ἤκεσαν καὶ Ἀπόλλωνος ἀρχηγέτου βωμὸν, ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεως ἐστὶν ἰδρῦσαντο, ἐφ' ᾧ ὅταν ἐκ Σικελίας θεωροὶ πλέωσι, πρῶτον θύουσι.» (Θουκ. 5, 3. «Θεοκλέα δ' Ἀθηναίων παρενεχθέντα ἀνέμοις εἰς τὴν Σικελίαν κατανοῆσαι τὴν τε οὐδένειαν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς γῆς ἐπανελευθόντα δὲ Ἀθηναίους μὲν μὴ πείσαι, Χαλκιδεῖας δὲ τοὺς Εὐβοίᾳ συχνούς παραλαβόντα καὶ τῶν Ἰώνων τινὰς ἔτι δὲ καὶ Δωριέων [ῶν] οἱ πλείους ἦσαν Μεγαρεῖς πλεῖσαι τοὺς μὲν οὖν Χαλκιδεῖας κτίσαι Νάξον, τοὺς δὲ Δωριεῖς Μέγαρον τὴν ὕβλαν πρότερον καλουμένην αἱ μὲν οὖν πόλεις οὐκ ἐπείσθησαν εἰς τὸ δὲ τῆς ὕβλης ὄνομα συμμένει διὰ τὴν ἀρετὴν τοῦ ὕβλαιου μέλιτος.» (Στράβ. 267.) Ἡ Νάξος συστρα-

τεύσασα μετὰ τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὴν εἰς Σικελίαν ἐκστρατείαν κατεστράφη τῷ 403 ὑπὸ τοῦ Διονυσίου, ὅστις ἔβρισε πλησίον αὐτῆς τὸ Ταυρομένιον· εἰς τοῦτο δὲ μετόχησαν τῷ 308 οἱ ἀπομεινάντες ὀλίγοι κάτοικοι τῆς Νάξου. Τὸ δὲ κυριώτατον προῖόν τῆς σικελικῆς Νάξου ἦτο ὁ οἶνος καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τῶν ἡραίων νομισμάτων τῆς πόλεως βλέπομεν εἰκονιζόμενον ἀμπελοστεφῆ τὸν Διόνυσον, τὸν θεὸν τοῦ οἴνου.

Β' Κατάνη

Κατάνη ἀρχαία πόλις τῆς Σικελίας κειμένη ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς τελευτίας καὶ εἰς τοὺς τρόπους τῆς Λίτνης ἐν θέσει εὐφορωτάτῃ. Ἡ Κατάνη ἰδρῦθη τῷ 729 π.Χ. ὑπὸ ἀποίκων τῆς Νάξου, ἣτις, ὡς εἶδομεν ἦτο Χαλκιδικὴ ἐν Σικελίᾳ ἀποικία καὶ ἦδη κατὰ τὸν 6' π.Χ. αἰῶνα συνηρημέτο μεταξύ τῶν ἀχαιωτῶν Σικελικῶν πόλεων. «Θουκλῆς δὲ καὶ οἱ Χαλκιδεῖς ἐκ Νάξου ὀρμηθέντες ἔπει πέμπτω μετὰ Συρακούσας οἰκισθέντας Λεοντίους τε πολέμῳ τοὺς Σικελούς ἐξελάσαντες οἰκίζουσι καὶ μετ' αὐτοὺς Κατάνην οἰκιστὴν δὲ αὐτοὶ Καταναῖοι ἐποίησαντο Εὐαρχον» (Θουκ. 5, 3). «Οἰκεῖται δ' ἰκανῶς ἡ πόλις μᾶλλον δ' ἢ Κατάνη» Στράβ. 268. «Κατάνη δ' ἐστὶ Νάξιαν τῶν αὐτῶν κτίσμα.» Στράβ. 268.

Τῷ 476 π. Χ. Ἰέρων ὁ Α' τῶν Συρακουσῶν μεταθέσας τοὺς κατοίκους αὐτῆς εἰς Λεοντίνας κατόκησεν εἰς αὐτὴν Συρακουσίους καὶ Πελοποννησίους Αἴτνας μετωνομάσας αὐτὴν. «Ἀπέβαλε δὲ τοὺς οἰκίτορας τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἢ Κατάνη κατοικήσαντας ἐτέρους Ἰέρωνος τοῦ Συρακουσίων τυράννου καὶ προσαγορεύσαντος αὐτὴν Αἴτναν ἀντὶ Κατάνης· ταύτης δὲ καὶ Πίνδαρος κτίστορα λέγει αὐτὸν, ὅταν φῆ» ξύνες [δ] τοι λέγω ξαθέων ἱερέων ὁμώνυμε, πάτερ κτίστορ Αἴτνας· «μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν τοῦ Ἰέρωνος κατελιθόντες οἱ Καταναῖοι τοὺς τε ἐνοίκους ἐξέβαλον καὶ τὸν τάφον ἀνέσκαψαν τοῦ Τυράννου· οἱ δὲ Αἴτναῖοι παραχωρήσαντες τὴν Ἰννησαν καλουμένην τῆς Αἴτνης ὀρεινὴν ψήσαν καὶ προσηγόρευσαν τὸ χωρίον Αἴτνης διέχον τῆς Κατάνης σταδίους ὀδοῦντα καὶ τὸν Ἰέρωνα οἰκιστὴν ἀπέφηναν· ὑπέρεται δὲ μάλιστα τῆς Κατάνης ἢ Αἴτνα καὶ τῶν περὶ τοὺς κρατήρας πιδῶν πλείστον κοινωνεῖ· καὶ γὰρ οἱ ρύακες εἰς τὴν Καταναίαν ἐγγυτάτω καταφέρονται καὶ τὰ περὶ τοὺς Εὐσεβεῖς ἐκεῖ τεθρύληται τὸν Ἀμφίνομον καὶ τὸν Ἀναπίαν οἱ τοὺς γονεῖς ἐπὶ τῶν ὤμων ἀράμενοι διέσωσαν ἐπιφερόμενοι τῶν κακῶν.» Στράβ. 268. Μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Ἰέρωνος τῷ 462 π.Χ. ἐπανῆλθον οἱ παλαιοὶ κάτοικοι καὶ ἀπέδωκαν τῇ πόλει τὸ ἀρχαῖον ὄνομα. Κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων τῷ 415 καὶ δρωθεῖσα ὑπὸ Διονυσίου τοῦ Πρεσβυτέρου τῷ 401 περιῆλθεν ἐπὶ Ρωμαίων εἰς μεγάλην ἀκμὴν. Ἀλλὰ τῷ 123 π.Χ. ἔπαθε τοσοῦτον ἐκ τῆς λάβας τῆς Αἴτνης, ὅτε ἐδόθη αὐτῇ ὑπὸ τῆς Συγκλήτου τῆς Ρώμης ἀτέλεια ἐπὶ δεκαετίαν. Κατὰ δὲ τὰ ἔτη 1170, 1669 καὶ 1698 ὑπέστη πανωλεθρίαν ἕνεκα τῶν ἡραι-

στεικῶν ἐκρήξεων· ἀλλὰ πάλιν ἀνέλαβε ταχέως ἡ πολυπαθὴς αὕτη πόλις ἕνεκα τῶν φυσικῶν προτερημάτων τῆς θέσεως ἐν ἣ εὐρίσκεται.

Γ' Μεσσήνη

Ἡ πόλις αὕτη ἰδρῦθη τῷ 732 π. Χ. ὑπὸ Κυμαίων καὶ Χαλκιδέων ἐξ Εὐβοίας ἐπὶ τῆς θέσεως ἀρχαῖας Σικελικῆς πόλεως καὶ ἐκλήθη Ζάγκλη. «Ζάγκλη δὲ τὴν μὲν ἀρχὴν ἀπὸ Κύμης τῆς ἐν Ὀπικίᾳ Χαλκιδικῆς πόλεως ληστῶν ἀφικόμενον ὠκίσθη, ὕστερον δὲ καὶ ἀπὸ Χαλκιδέων καὶ τῆς Ἑλλης Εὐβοίας πλῆθος ἐλθὼν ξυγκατανεύμαντο τὴν γῆν καὶ οἰκισαὶ Περιήρης καὶ Κραταμένης ἐγένοντο αὐτῆς ὁ μὲν ἀπὸ Κύμης, ὁ δὲ ἀπὸ Χαλκίδος· ὄνομα δὲ τὸ μὲν πρῶτον Ζάγκλη ἦν ὑπὸ τῶν Σικελῶν κληθεῖσα ὅτι δρεπανοειδὲς τὴν ἰδέαν τὸ χωρίον ἐστὶ (τὸ δὲ δρέπνον οἱ Σικελοὶ ζάγκλον καλοῦσιν). Θουκ. 5. Περὶ τὸ 493 κατέλαβον αὐτὴν φυγάδες ἐκ Σάμου καὶ Μιλήτου τῇ προτροπῇ τοῦ Τυράννου τοῦ Ρηγίου Ἀναξίλα, ὅστις ἔπειτα ἐκβαλὼν αὐτοὺς κατόκησεν ἐν αὐτῇ Μεσσηνίους καὶ ὠνόμασε τὴν πόλιν ἀπὸ τῆς πρώτης πατρίδος αὐτῶν Μεσσηνίαν (Ἰπρόδ. 5' 23) «τοὺς δὲ Σαμίους Ἀναξίλας Ρηγίων τυράννος οὐ πολλῶ ὕστερον ἐκβαλὼν καὶ τὴν πόλιν αὐτὸς ξυμμίτων ἀνθρώπων οἰκίσας Μεσσηνίαν ὑπὸ τῆς ἑαυτοῦ τὸ ἀρχαῖον πατρίδος αὐτῶν ὠνόμασε». (Θουκ. 5' 5). Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀναξίλα ἤρχον αὐτῆς οἱ υἱοὶ τοῦ μέγρι τοῦ 461 ὅποτε ἀνέκτησε τὴν προτέραν πολιτείαν τῆς. Ὑστερον ἐπολέμησε κατὰ τῶν Συρακουσίων, ἔπειτα δὲ μετ' αὐτῶν κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ὅστινες ἐκυρίευσαν αὐτὴν τῷ 427· ἀπὸ τοῦ πρώτου Καρχηδονιακοῦ πολέμου ἡ πόλις αὕτη περιῆλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Ρωμαίων. Τῷ 831 π. Χ. κατελήθη ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν, ἔπειτα δὲ ὑπὸ τῶν σταυροφορῶν. Ἀπὸ τοῦ 1675 ἤρξατο ἡ παρακμὴ, εἰς ἣν συνετέλεσαν τῷ 1740 ἡ πανώλης ἀφραπάσσα 40 χιλ. ἀνθρώπων, ὁ φοβερὸς σεισμὸς τῷ 1783, ἡ πλῆμυρα τῷ 1823, ἡ χολέρα τοῦ 1854 καὶ τέλος ἡ τρομακτικὴ θεομηνία τῶν τελευταίων ἡμερῶν.

Δ' Ρήγιον

Τὸ Ρήγιον εἶνε ἐπίσημος πόλις τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας κατὰ τὴν ἀκτὴν τῶν Βρεττιῶν ἐπὶ τοῦ Σικελικοῦ πορθμοῦ. Ἐλαβε δὲ τὸ Ρήγιον τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ὅτι ἐκεῖ διὰ σεισμῶν ἐρρίγη ὁ πορθμὸς καὶ ἐχωρίσθη ἡ Σικελία τῆς Ἰταλίας. «Ὀνομάσθη δὲ Ρήγιον εἴθ' ὡς φησὶν Αἰσχύλος διὰ τὸ συμβᾶν πάθος τῇ χώρῃ ταύτῃ· ἀπορραγῆναι γὰρ ἀπὸ τῆς Ἠπειροῦ τὴν Σικελίαν ὑπὸ σεισμῶν ἄλλοι τε κάκεινος εἰρηκεν, ἀφ' οὗ δὴ Ρήγιον κεκλήσεται.» (Στράβ. 5' 258).

Τὸ Ρήγιον ἐκτίσθη περὶ τὸ 725 π. Χ. ὑπὸ Χαλκιδέων τῆς Εὐβοίας καὶ Μεσσηνίων τοὺς ὁποίους ὠδήγηε ὁ ἐκ Ζίγκλης Ἀντίμνηστος. «Κτίσμα δ' ἐστὶν τὸ Ρήγιον Χαλκιδέων, οὗς κατὰ χρησμόν δεκατευθέντας τῷ Ἀπόλλωνι δ' ἀφορίαν ὕστερον ἐκ Δελφῶν ἀποικῆσαι δευρὸ φασὶ παραλαβόντας καὶ ἄλλους τῶν οἰκοθεν ὡς ὁ Ἀντιόχος φησὶ Ζαγλαῖοι μετεπέμψαντο τοὺς

Χαλκιδεῖς καὶ Ἀντίμνηστον συνέστησαν ἐκεῖνων.» (Στράβ. 5' 257). «Καὶ πρὸς τοὺς Ρηγίνοους λόγους ἐποίησαντο, ἀξιοῦντες Χαλκιδεῖς ὄντας Χαλκιδεῦσιν οὔσι Λεοντίους βοηθεῖν.» (Θουκ. 5' 443). «Ἐπεὶ οὐδ' οἱ Ρηγίνοι ὄντες Χαλκιδεῖς Χαλκιδεῖς ὄντας Λεοντίους ἐθέλουσι ξυγκατοικῆσαι.» (Θουκ. 5' 79).

Ἡ πόλις αὕτη ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διετέλεσε δημοκρατουμένη· εἶχεν ὅμως ἐν τῷ μεταξύ καὶ τινὰς τυράννους, ἐν οἷς τὸν Ἀναξίλαν. «Μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ Ρηγίου τύραννος Ἀναξίλεως.» (Ἰπρόδ. 6, 23). «Ὁ δὲ Μίθυθος οἰκίτης ἑὼν Ἀναξίλεω, ἐπίτροπος Ρηγίου κατελέλειπτο, οὗτος δὲ περ ἐκπεσὼν ἐκ Ρηγίου...» (Ἰπρόδ. 7, 170).

Κατ' ἀρχὰς καὶ ἐπὶ πολὺ ὑπερίσχυον οἱ Μεσσηνιοὶ ἀποικοὶ καὶ ἐξ αὐτῶν ἐλαμβάνετο ὁ ἄρχων τῆς πόλεως μέχρι τοῦ 461 π. Χ. ὅτε ἐξώσθησαν οἱ υἱοὶ τοῦ ἀρχοντος Ἀναξίλα (Διόδ. ΙΑ' 76). Νομοθέτης αὐτῆς ὑπῆρξε ὁ ἐκ Κατάνης τῆς Σικελίας Χαρόνδας μαθητῆς τοῦ Πυθαγόρου. Ἡ προσωρωπότης θέσις τῆς πόλεως εἰς τὸ ἐμπόριον συνετέλεσεν εἰς τὴν ταχέαν αὐτῆς αὐξήσιν. Διὰ τοῦτο προσέβαλεν αὐτὴν τῷ 387 π. Χ. ὁ τύραννος τῶν Συρακουσῶν Διονύσιος ὁ Α', ὅστις ἐκυρίευσεν μετὰ ἐνδεκάμηνον πολιορκίαν (Πολυβ. Α' 6).

Ἐκτοτε δὲ οὐδέποτε πλέον ἠδυνήθη νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς ἀκμὴν.

Τῷ 279 π. Χ. ἡ ἐκ Καμπανῶν συγχειμένη ρωμαϊκὴ φρουρὰ τῆς πόλεως ἐπιπεσοῦσα ἐλεηλάτησε καὶ κατέσφαξε τοὺς πολίτας μέχρι οὗ οἱ Ρωμαῖοι κατέδρανον καὶ ἐτιμώρησαν τοὺς στασιαστὰς (Πολυβ. Α' 6. Γ' 26, 6).

Τὸ Ρήγιον ἐγένετο βραδύτερον ρωμαϊκὴ ἀποικία· καταστραφὲν δὲ ὑπὸ σεισμοῦ ἀνεκτίσθη ὑπὸ τοῦ Αὐγούστου. Ἡ πόλις αὕτη ἦτο ἐκ τῶν τελευταίων κτήσεων τοῦ Βυζαντικοῦ κράτους ἐν Ἰταλίᾳ, μετ' ὅ ἔπεσεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τῶν Νορμαννῶν τῶν ὁποίων ὁ ἀρχηγὸς Ροβέρτος Γοΐασκάρδος ἐνταῦθα ἐξελέγη Δουξ τῆς Ἀπουλίας καὶ Καλαβρίας τῷ 1060 μ. Χ. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 12Τ'. αἰῶνος Γενσάλβος ὁ ἐκ Κορδοῦνης ἦνωσε τὸ Ρήγιον μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως· τῷ δὲ 1544 καὶ τῷ 1588 ἐλεηλατήθη ὑπὸ τῶν Ὀθωμανῶν ναυάρχων Βαρβαρόσσα καὶ Μουσταφᾶ πασᾶ· ἔκτοτε ἤρρισε νὰ λαμβάνῃ ἡ πόλις αὕτη ζωὴν, ἀλλ' ὁ τρομερὸς σεισμὸς, ὁ λεγόμενος τῆς Καλαβρίας τῷ 1783 κατέστρεψε σχεδὸν ἐντελῶς αὐτὴν, ἣτις ἀνακτιθθεῖσα ἐπέπρωτο νὰ ὑποστῇ νέκ σεισμικὰ πλήγματα τῷ 1891 καὶ 1894 καὶ ἦδη κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ 1908.

Ε' Κύμη

Αὕτη Β τοῦ Μισσηνοῦ ἀκρωτηρίου (τῆς Καμπανίας) ἐπὶ κλιτύος ἀποτόμου τοῦ ὄρους Γαύρου (τῆς Καμπανίας) ἰδρῦθη περὶ τὸ 1050 π. Χ. ὑπὸ Χαλκιδέων καὶ Κυμαίων· «Ταύταις δ' ἐφεξῆς ἐστὶ Κύμη Χαλκιδέων καὶ Κυμαίων παλαιότατον κτίσμα· πασῶν γὰρ

ἔστι προεστυατή των τε Σικελικῶν καὶ τῶν Ἰταλιωτί-
δων· οἱ δὲ τοῦ στόλου ἄγοντες Ἰπποκλῆς ὁ Κυμαῖος καὶ
Μεγασθένης ὁ Χαλκιδεὺς διωμολογήσαντο πρὸς σφᾶς
αὐτοὺς, τῶν μὲν τῆς ἀποικίας εἶναι, τῶν δὲ τὴν ἐπανυ-
μίαν· ὅθεν νῦν μὲν προσαγορεύεται Κύμη κτίσαι δ'
αὐτὴν Χαλκιδεὺς δοκοῦσι (Στραβ. Ε'. 243).

Ἡ πόλις αὕτη ἂν καὶ ἦτο ἀλίμενος εἶχεν ἐγγὺς
ἀξιολόγους ὄρους, δι' ὃ ταχέως ἀνεπτυχθῆ ἢ ναυτι-
λία αὐτῆς· ἔχουσα γῆν εὐφορωτάτην καὶ παράγουσαν
ἐξαιρετον καὶ ἄσθονον οἶνον ἐξήγεν αὐτὸν μέχρις αὐτῆς
τῆς Ρώμης, ἐνῶ συγχρότως εἰς τοὺς κατοίκους τῆς
Καμπανίας διεβίβαζε τὰ προϊόντα τῆς χαλκιδικῆς με-
ταλλουργίας καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἀγγειοπλαστικῆς. Ἡ
Κύμη διεξάγουσα μετὰ τῶν ἐγγυρίων ζωηρὸν ἐμπό-
ριον ἀπέσθη σπουδαιότατος ἀγωγὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ
πολιτισμοῦ εἰς τὴν Ἰταλίαν μεταδώσασα τὸν Ἑλληνι-
κὸν ἀλφάβητον καὶ τοὺς Ἑλληνικοὺς μύθους.

Ἡ Κύμη ἐγένετο μητρόπολις ἀξιολόγων ἀποικιῶν
διότι ἀναπτυχθεῖσα διὰ τοῦ ἐμπορίου ἴδρυσεν οὐ μα-
κρὰν τὴν Δικαιάρχειαν, Παλαιόπολιν, Νεάπολιν καὶ
τὴν Ζάγκλην (εἶτα Μεσσήνην) ἐν Σικελίᾳ. «Ἐξῆς δ'
εἰσὶν οἱ περὶ Δικαιάρχειαν ἀνταὶ καὶ αὐτὴ ἡ πόλις·
ἦν μὲν πρότερον ἐπίνειον Κυμαίων ἐπὶ ὄφρυος ἰδρυ-
μένον.» Στραβ. Ε'. 245.) Μετὰ δὲ Δικαιάρχειαν ἔστι

Νεάπολις Κυμαίων (ἕστερον δὲ καὶ οἱ Χαλκιδεὺς ἐπέ-
κησαν καὶ Πιθακουσσαίων τινὲς καὶ Ἀθηναίων
ὄστε καὶ Νεάπολις ἐκλήθη διὰ τοῦτο) Στραβ. Ε' 246
Πιθακούσας δ' Ἐρετρεῖς ὄκησαν καὶ Χαλκιδεὺς»
(Στραβ. Ε' 247) (Πιθακούσσαι δύο νησιδοὶ ἀπέναντι
τῆς ἀκτῆς τῆς Καμπανίας.) Περὶ τὸ 525 π. Χ. ἡ
Κύμη ἐπολέμησε κατὰ τῶν Τυρρητῶν καὶ Ἰμβρων συ-
νεμάχησαν μετὰ ταῦτα 20 ἔτη τοῖς Λατίνοις κατὰ
τῶν Τυρρητῶν μεθ' ὃ ὁ Ἀριστόδημος ὁ ἀριστεύτας
ἐν ἡμετέροις ταῖς μάχαις ἔλαβε τὴν τυραννίδα, ἐν
Κύμῃ τῷ 574 ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τῶν Συροκου-
σίων, ἐνίκησεν ἐν ναυμαχίᾳ τοὺς Τυρρητῶν. ἐκυριεύθη
δὲ τῷ 420 ὑπὸ τῶν Σαμνιτῶν. Τῷ 338 ἡ Κύμη ἐγένε-
το Ρωμαϊκὸν municipium (ἰσπολιτικὴ πόλις)
ἐπ' Αὐγούστου δὲ ἐγένετο Ρωμαϊκὴ ἐπαρχία. Κατὰ
τὸν 19. αἰῶνα κατεστράφη ὑπὸ στρατευμάτων ἐκ τῆς
Νεαπόλεως προερχόντων. Σφίζοντα: διάφορα ἐρείπια
τειρῶν καὶ ναῶν. Ἐκ τῆς Κύμης ἐκαλεῖτο ἡ Κυ-
μαῖα Σιβύλλη, ἥτις διατιμώμενη ἐν σπηλαίῳ παρὰ τὴν
πόλιν ἐπώλησε μετὰ τὴν μάχην τῷ Ταρκυνίῳ τὰ Σι-
βυλλικά τῶν χρησμάτων βιβλία.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
διδάκτωρ τῆς φιλολογίας

ΘΕΣΣΑΛΙΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

[Ἐκ τοῦ προκηρυχθέντος διαγωνισμοῦ ὑπὸ τοῦ «Παρατήματος»]

Α' Η ΒΑΤΟΣ, Η ΝΥΚΤΕΡΙΣ ΚΑΙ Ο ΛΑΡΟΣ

Ἐκ τῶν χριστεστέρων τοῦ λαοῦ τῆς Θεσσα-
λίας θρύλων ἔστι καὶ ἡ περὶ τῆς βάτου, τῆς
νυκτερίδος καὶ τοῦ λάρου ὠραία καὶ εὐφυστάτη
παράδοσις τῶν ἀρχαίων ἡμῶν προγόνων τὸ λίαν
εὐφάνταστον ὑπομνηστικὸν πνεῦμα πρὸς προσω-
ποποιήσιν πτηνῶν καὶ στοιχείων καὶ πρὸς ποιη-
τικὴν ἐξήγησιν τῶν διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην
ἀνεξηγήτων φυσικῶν φαινομένων.

Οὕτω, ἐμβριθῆς μελετητῆς τῆς ἀπὸ τῶν πνευ-
ματικῶν μέχρι τῶν κατ' ἡμᾶς χρόνων ἐξελιζέως
τῶν παραδόσεων, τῶν παραμυθῶν, τῶν ἡμᾶτων
τῶν εὐχῶν, τῶν μύθων, τῶν ἄρῶν, τῶν ἀνιγ-
μάτων καὶ τῶν δεισιδαιμονιῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ
λαοῦ — τὸ κοινὸν τῶν φρονημάτων καὶ τῶν
σκέψεων αὐτοῦ ἐν τῇ ἱστορικῇ σταδιοδρομίᾳ ἀρι-
δῆλως μαρτυροῦντων — εἰς τὸ συμπέρασμα προέ-
γεται, ὅτι τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα ἀκήρατον καὶ
ἀμάραντο παρέμεινε καὶ κατ' οὐκ ἔτι χρόνους,
ἐνεκεν ἀντιζῶν ἐθνικῶν περιστάσεων, ἀνεπίκτον
ἦν καὶ καλλιεργηθῆ. Γνωστοῦ δὲ ὄντος, ὅτι ἡ
ἑλληνικὴ γῆ, πλὴν τῶν θλασσῶν καὶ ὑπὸ μα-

κρῶν καὶ σκιερῶν διασχιστομένη ὄροσειρῶν, βα-
θεῖας σχηματιζουσῶν χαράδρας καὶ λεκάνας
εἰς γραφικὰς δ' ἀποληγουσῶν κορυφὰς, φύσει ἐ-
πιτηδεῖα διεπλάσθη μᾶλλον πρὸς διαμύρφωσιν
πολλῶν καὶ κεχωρισμένων φυλετικῶν ομάδων,
ἀναγκάσει ἦν τοῦ γλαυκοῦ τῆς Ἑλλάδος οὐρα-
νοῦ ἢ ἀπκράμυλλος διαύγειν, ἵνα γεννηθῆ τὸ ἀ-
θάνατον πνεῦμα, δ' οὗ ἐπρωικίσθη ἢ τὴν εὐρω-
παϊκὴν τρύτην γυνίαν οἰκοῦσα προνομιοῦχος
φυλὴ, ἐνικήσῃ δὲ καὶ παραγωγόν τοῦτο ἐν αὐτῇ
δικτηρηθῆ ἀνὰ μέσον καὶ τῶν μᾶλλον δυσχει-
μέρων διὰ τὸ ἡμέτερον ἔθνος αἰῶνων, μὴ παρα-
λυσάντων τῆς λαϊκῆς φαντασίας τὸ ὠραῖον
ἔργον.

Ἡ ἑλληνικὴ λαογραφία φρενῶς τοῦτο κατα-
δείκνυσι.

Κατὰ τὴν Θεσσαλικὴν τρύτην παράδοσιν, μὴ
στερουμένην πρωτοτυπίας θετικῆς, ἡ Βάτος, ἡ
Νυκτερίς καὶ ὁ Λάρος κατ' ἰδίαν ἐμπορευόμενοι
τέως, πρὸς ἀνάπτυξιν μείζοντα τοῦ ἐπαγγελματι-

τικοῦ αὐτῶν ἔργου καὶ συνεταρισθῶσι ἀπεφάσισαν
πρὸς τοῦτο δὲ κατὰ συμφωνίαν καταβάλλουσι
πολυτελῆ ἐπενδύτην ἢ Βάτος, ἀγγεῖα χαλκίνα
ὁ Λάρος, ἢ δὲ Νυκτερίς ἀνάλογον χρηματικὸν
ποσόν, ἐντόκως παρὰ τοκογλύφων αὐτὸ δανει-
σθεῖσιν.

Ἰστιοφόρον ναυλώσαντες, ἀπαίρουσι τοῦ λι-
μένου τῆς πόλεως, ἐν ἧ ἐγκατεστημένοι ἦσαν,
καὶ πρὸς ἄλλας ἐμπορικώτερας τρέπονται χώ-
ρας. Κατὰ τὸν ἔκπλου, σχεδὸν γαλήνιος ἢ θά-
λασσα ἦν, ὁ οὐρανὸς ἀνέφελος, τὸ δὲ μικρὸν
πλοῖον ὑπὸ τὴν οὐρίου ἀνέμου πνοῆν ὑπερήφκον
τὰ ἐλαφρὰ τοῦ κόλπου διέσχισε κύματα. Μετ'
ἀνυποκρίτου χαρᾶς οἱ τρεῖς ἑταῖροι ἐκ τοῦ κατα-
στρώματος τὸν εὐδίων παρατηροῦσι καιρὸν, ἀρε-
σόμενοι καὶ προοιωνίζονται ἐξ αὐτοῦ, ὡς αἰ-
σίου οἰωνοῦ, καὶ τοῦ ἀρχομένου ἔργου τὴν ἐπι-
τυχῆ ἐκβάσιν.

Μακρὸν τοῦ λιμένου ἤδη ἔπλεε τὸ πλοῖον, ἡ
δ' αἰθρία δὲν ἐφαίνετο ὅτι ἐμαλλεν ἐπὶ μακρὸν
καὶ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὄγκουμένου δι-
εκρίνετο νέφος, αἰ δ' ἐξ αὐτοῦ ἀναπεμπόμενα
ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀναλαμπὰ εἰς φόβους
βασίλους τοὺς θλασσοπλοῦντας ἐνέβαλλον. Ὁ
ἀνεμος σὺν τῷ χρόνῳ σφοδρότερος καὶ ὄρητι-
κώτερος καθίστατο, τὴν νεφέλην ἐξυψῶν πρὸς τὸ
κέντρον τοῦ οὐρίζοντος καὶ τὸν πόντον τὸν ἄστα-
τον ἐξαγριῶν, οὗ τὰ κελαινὰ ἤδη κύματα μετὰ
πατάγου πολλοῦ καὶ ἀφρώδη ἐπὶ τοῦ ταλαν-
τευομένου προσέκρουον σκάφους, ὅπερ, μόλις
πρὸ μικροῦ, τῆς μαρμαίρουσης θαλάσσης ὁ φλοῦ-
σθος ἐθώπευεν ἡρέμα.

Ραγδαία ἤρξατο πίπτουσα ἡ βροχὴ μνημιδῶς
ἐσύριττε ὁ ἀνεμος, ὁ ἀπατηλὸς ἐπάφραζε πόν-
τος, καὶ τὸ μικρὸν πλοῖον, ἐρημιον τῶν ἀπὸ κοινοῦ
ἐπαναστησάντων στοιχείων κατὰ τῶν μέσων,
ἄτινα ἡ ἀνθρωπίνη ἐφευρίσκει διάνοια, ὅπως
δραμάση αὐτὰ, ἔπλεε νῆ μᾶλλον πρὸς ἀγνώστους
διευθύνσεις παρεσύρετο. Θραύονται μετ' οὐ πολὺ
καὶ οἱ ἴστοι, τὰ βεβρεγμένα πίπτουσι πανία,
μάτην τὸ σκάφος κατὰ τῆς ὄρητος ἀνέμων καὶ ὑ-
δάτων ἀντιπαλαίση προσπαθεῖ καὶ ἐπὶ τέλους,
ἐν τινι τοῦ κύματος δίνῃ, ἀνοίγονται τῆς θαλάσ-
σης αἱ ἀγριαὶ ἀγκάλαι, ἵνα καταπνίξωσιν αὐτό.

Περὶ δεῖς οἱ τρεῖς ἑταῖροι καὶ κατάπληκτοι,
τὴν ἰδίαν αὐτῶν ζωὴν καὶ μόνην περὶ πλείστου
ποιούμενοι πλέον, ἐπὶ τινος ἐπιπλέοντος ἴστοῦ
προσκολλῶνται. Τὰ συμμάχησαντα στοιχεῖα
τῆς φύσεως, τοὺς ἀτυχεῖς ναυαγούς οἰκτεῖραντα
ἴσως, τὴν σφοδρὰν ὄρητικότητά αὐτῶν ὅπως
δήποτε κοπάζουσιν. Ἐξήσθησιν ἡμῶν δὲ, γυ-
μνοὺς καὶ ἀπέλπιδας εἰς τινὰ ἀετὴν τὸ κύμα
ἐκβάλλει τοὺς τρεῖς ναυαγούς, ὧν οὕτω προῶως
καὶ οἰκτρῶς διελύοντο τὰ χροσθ' ὄνειρα.

Ἦλτοτε ὁ μὲν Λάρος εἰς τὸ ὀμόνυμον μετεμορ-
φώθη πτηνόν, ὅπερ ἐπὶ καὶ νῦν ὀλίγον ὑπερᾶνω
ἵπταται τῶν ποντίων ὑδάτων ἢ νήχεται ἐπ' αὐ-
τῶν, ἐλπίζον καὶ ἀναμένον ποτε θά στει-
ρεύσῃ ἢ θάλασσα, ἵνα ἀνέυρῃ τὰ κατὰ τὸ
ναυάγιον ἐκεῖνο καταποντισθέντα μετάλλια ἀγ-
γεῖα αὐτοῦ ἢ δὲ Βάτος, εἰς φυτὸν μεταμορφω-
θεῖσα, φύεται παρὰ τὰς ἀγροτικὰς ὁδοὺς καὶ ἀ-
τραπούς, καὶ τὰς ἀκάνθας αὐτῆς ἀμειλίχτως
ἐμπήγνυσιν ἐπὶ τῶν διαβητῶν, ἐρευνῶσα μὴ τυ-
χὸν διακρίνη τὸν ἀπολεσθέντα ἐπενδύτην, ὃν
τις οἶδεν εἰς ποίαν ἀκτὴν θὰ ἐρρίψει τότε τὸ
κύμα καὶ ἡ Νυκτερίς, ἔτι δυστυχεστέρα, καθὼ
ὄφειλέτης, εἰς τὸ ὀμόνυμον μετεμορφώθη, καὶ
αὕτη, πτηνόν, ὅπερ κατ' ὄλην μὲν τὴν ἡμέραν
κρύπτεται ἐντὸς ἀνθλίων ὄπων ἢ σχισμῶν, μό-
νον δὲ κατὰ τὴν νύκτα ἐξέρχεται ἐκεῖθεν πρὸς
ἀγρῶν τροφῆς, ὅπως μὴ πύτε τοῖς δανεισταῖς ἀ-
παντήσῃ κατ' ὀδόν.

Β' Η ΤΥΧΗ

Μόνον ἐν ταῖς παραδόσεσι τοῦ Θεσσαλικοῦ
λαοῦ, κατ' ὅσον γινώσκω, προσωποποιεῖται ἡ
τύχη, ἐν ταῖς λοιπαῖς τῆς Ἑλλάδος χώραις μὴ
θεωρουμένη θεότης, ἀλλὰ μᾶλλον ἰδανικὴ τῶν
τυχαίων συμβεβηκότων ἰδέα. Καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ
ὅμως δύο διάφοροι ἀντιλήψεις ἐπικρατοῦσι περὶ
τύχης, παριστωμένης ὅτε μὲν ὑπὸ μορφῆν γυναι-
κός, ἐν ἐκτεταμένῳ λειμῶνι φιλοπόνως ἢ μὴ ἐρ-
γαζομένης, ὅτε δὲ ὡς κρήνης, ἐπὶ κορυφῆς ὄρους
κειμένης καὶ δικυγῆς ἐκρεοῦσης ὕδωρ. Ἐκ τῶν
πολλῶν περὶ τύχης θρύλων ἐνός μόνου γενήσεται
ἡ ἐκθεσις, ἐμφαίνοντος εὐδικαίως τὴν ὑπεροχὴν
καὶ παντοδύναμον ἰσχύν, ἣν ὁ Θεσσαλικὸς λαὸς
εἰς τὴν ἀκατανόητον ταύτην καὶ δεσποτικὴν ἀ-
ποδίδωσι θεότητα.

Γεωργίου τινὸς πτωχοῦ χωρικοῦ ὅτε μὲν ἀ-
πέσθησεν ὁ βοῦς, ὅτε δὲ, τὸν ἀγρὸν καλλιερ-
γοῦντος, ἐθραύετο τὸ ἄροτρον· ἄλλοτε πάλιν,
σκάπτοντος τὴν ἀμπελον, ἡ σκαπάνη ἐπὶ τοῦ
ποδοῦ προσέκρουεν αὐτοῦ, ἢ, κατὰ τὴν εἰς τὸ
ἀλώνιον συγχρομίδην τῶν δημητριακῶν καρπῶν,
ἐπιπτεν ἡ ἀμάξα αὐτοῦ ἐντὸς χάνδακος ἢ τινος
ἄλλης σχισμῆς ἢ κοιλότητος τῆς γῆς. Συνελόντι
εἰπεῖν, ἡμέρα μία δὲν παρήργετο, κατ' ἡν ἡ ἀλ-
λοπρόσκαλλος αὕτη θεότης καὶ μὴ ἐπεδείκνυε τῷ
μηδέποτε τὴν χαρὰν νοήσαντι φιλοπόνῳ γεωργῷ
τὴν ὀλεθρίαν δυσμένειαν αὐτῆς.

Καὶ ὁ ἀγρότης ἐκεῖνος — ἀδυσωπῆτου ἀνάγ-
κης διηνεκὲς ἐρημιον — ἐπὶ μακρὸν τὰς συστη-
ματικὰς τῆς τύχης καταδιώξεις ὑποστάς, τέ-
λεον δ' ἀπελπισθεὶς πλέον περὶ εὐμενεστέρως
τροπῆς τῶν πρὸς αὐτῶν διαθέσεων αὐτῆς, ἐξευ-
μενίζομένης ἐξ οἴκου, ἔγνω εἰς τὸ χωρίον καὶ
μὴ ἐπικνέθη, ἂν μὴ πρότερον τῇ τύχῃ αὐτοῦ
ἀπαντήσῃ. Τὴν ἀνὰ τοὺς δρυμοὺς καὶ τὰ ὄρη

ἀγούσαν πορεύεται ὄδῳ, ἐπὶ χρόνον οὐ βραχύν ἀνάτᾳς σαιεράς περιπλανάται κοιλιάδας καὶ χαράδρας, καὶ τέλος, ὁ πλάνης οὗτος καὶ τῶν τυχῶν παράδοξος ἐξερευνητής, εἰς ὑπερυψήλου τινὸς ὄρους ἀνέρχεται τὴν κορυφήν, ἐξ ἧς ἀπειράριθμοι ἔρρεον κρήναι, τῶν βροτῶν τὰς τύχας συμβολίζουσαι. Μετὰ αὐτῶν διακρίνει τοῦ βασιλέως καὶ τῶν εὐτυχοῦντων ἀνθρώπων τὰς πολυκρούους κρήνας, κατ' ἀναλόγους μοίρας ἀφθονον καὶ δικυγέστατον ἐκρεούσας ὕδωρ, περικίτερω δὲ τῶν πολυκρούων ἀτυχοῦντων τὰς πενιχρὰς κρήνας, ἐν αἷς καὶ τὴν ἐκαυτοῦ, μόλις εὐδοκοῦσαν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὑδατίνην τινὰ νάποστᾶξή σταγόνᾳ.

Μικρὸν ἐγέλασε γέλωτα — ὅς ἐν τῇ ἀπογνώσει συγνάκις τοὺς μεγάλους ἀντικαθίστησι θρήνους — ὁ πτωχὸς χωρικός, ἀπελπισὶ δὲ πρὸς τὴν πρωτεύουσαν βάζει, ἵνα βεβχιάσῃ τὸν πρῶτον ἄρχοντα τῆς χώρας περὶ τοῦ ἀνεξάντλητου τῆς εὐμενεστατῆς τυχῆς αὐτοῦ. Ἀγαθὸς καὶ περὶεργὸς ἦν ὁ βασιλεὺς τοῖς ὑπ' αὐτὸν διατάσσει, ὅπως ὡς δῶρον εὐχαριστήριον ἐγγχειρίσασαι τῷ ἀγγέλῳ ἀγαθῶν δύο ζωμῶ ἔμπλεα πινάκια. ὧν τὸ ἕτερον περιεῖχε καὶ οὐκ ὀλίγα νομίσματα χρυσᾶ.

Τὰ δύο βασιλικά πινάκια ἀνὰ χεῖρας κρατῶν ὁ πτωχὸς γεωργὸς καὶ χαίρων ἐκ τῶν ἀνακτόρων ἀπήρχετο. Καθ' ὄδῳ τυχαίως ἀπαντᾷ φίλῳ τινί, εἰς ὃν, αἰτησάμενον, εὐχαρίστως παραδίδωσι τὸ τὰ χρυσᾶ νομίσματα, ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ, περιέχον πινάκιον.

Ἐκπληκτὸς τὴν ἐπιούσαν ὁ βασιλεὺς πληρορεῖται περὶ τῆς καὶ κατὰ τὴν φορὰν ταύτην πρὸς τὸν ἀτυχή ἀγρότην ἐπιδειχθείσης τῆς τύχης εἰρωνείας. Καὶ αὖθις αὐτὸν εἰς τὰ ἀνάκτορα καλεῖ καὶ, διατάξας προηγουμένως ἐπὶ τῆς γεφύρας νὰ ρίψωσι δύο σακκίδια, καὶ ταῦτα χρυσᾶ περιέχοντα νομίσματα, παραγγέλλει, ὅπως ἐπιστολὴν κομίσῃ πρὸς τινὰ, εἰς τὴν ἀντίπεραν τοῦ ποταμοῦ, εὐρισκόμενον, ὄχθην. Ὁ δὲ Γεωργίος, οὗ ἡ κρήνη ἐξηκολούθει ἔτι σταγόνᾳς μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νάποστᾶξῃ, ἀντὶ νάτενίσῃ, ὡς θὰ ἀνέμενέ τις, πρὸς τὰ πολύτιμα βαλάντια, κλείει τοὺς ὀφθαλμούς, αὐτοῦ, μόνον καὶ μόνον διότι τότε ἐσκέφθη νὰ λάβῃ πεῖραν τίνι τρόπῳ οἱ τυφλοὶ διέρχονται τὴν γέφυραν!

Ἄλλοτε δὲ πάλιν ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ ἡγεμόνος κληθεὶς ὁ πάντοτε ἀτυχῶν χωρικός, ἵνα ἀγῶνος δίσκου μετᾶσχῃ, περὶ ὃν ἐπιτήδειος ἦν, οἰκτρὸν εὐρίσκει τέλος, τοῦ δίσκου ὀρηκτικῶς προσκρούσαντος ἐπὶ τινος τοίχου καὶ, κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν, εἰς τὴν κεφαλὴν θανασίμως τύψαντος τὸν δύστηνον. Φαίνεται, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κατ' ἀραιὰ ἢ ονικά διαστήματα ἀποσταζομένη ἐκ τῆς πε-

νιχροτάτης κρήνης σταγὼν θὰ εἶχεν ἤδη στερεύσει.

Ἡ λαϊκὴ φαντασία γόνιμος ὑπῆρξεν εἰς παραστατικὰς τῆς τύχης παραδόσεις, αἵτινες μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαθείας μέχρι τοῦ νῦν διαφυλάττονται. Ἄν δὲ τις ἀναλογισθῇ, ὅτι αἱ μὲν κατὰ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων λυπηραὶ συμπτώσεις ἀνεφικτόν ἐστιν ἐκ τοῦ κόσμου νὰ ἐκλίπωσιν, ὁ δὲ λαὸς οὐπω ἀτυχῶς ὑψηλοτέρως ἔτυχε μορφώσεως, κατ' ἀνάγκην θὰ παραδεχθῇ, ὅτι μακροὶ εἰσέτι ἐνικυτοὶ νὰ παρέλθωσι μέλουσι μέχρις οὗ αἱ περὶ τύχης καὶ πεπρωμένου λαϊκῆς διακλυθῶσι δοξασίαι, αἱ οὕτω τὴν ἐλευθέρων ἀυτενέργειαν δεσμεύουσαι, δικαιωνίζουσαι δὲ καὶ τὴν μοιρολατρείαν.

Γ' ΤΟ ΕΥΔΡΙΟΝ

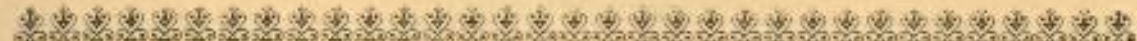
Εἰς δίωρον ἀπὸ τῆς Φαρσάλου ἀπόστασιν καὶ παρὰ τὰς κλιτύας λόφου ἔκειτο τὸ πάλαι τοῦ Εὐδρίου ἡ πόλις, ἧς ἐρείπια μόνον σώζονται ἤδη. Παρ' αὐτὰ μικρὰ μὲν ἀλλὰ βαθυτάτη ἐκτείνεται λίμνη, ἧς τὰ δικυγῆ ὕδατα ἰσχυρῶς περιδονοῦνται. Τῶν περιούκιων οὐδεὶς ἐνθυμεῖται οὔτε ἐκ παραδόσεως γινώσκει, ἂν ποτε ἡδυνήθη ἐπὶ τῶν ὑδάτων αὐτῆς ἄνθρωπος ἢ λέμβος νὰ πλεύσῃ, μάλιστα δὲ λέγεται, ὅτι κατὰ τοὺς τελευταίους τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ τουρκοκρατίας χρόνους, Τουρκαλβανὸς τις κυνηγὸς, τολμήσας ἐντὸς αὐτῆς νὰ εἰσέλθῃ, ὅπως συλλάβῃ πτηνόν τι, φονευθὲν καὶ ἐν αὐτῇ πεσὼν, δὲν ἐξῆλθεν ἔκτοτε, καίπερ ἄριστος ὦν κολυμβητής.

Ὡς γνωστὸν, τῆς ἀρχαίας ἀρχιτεκτονικῆς τὰ γιγάντια ἔργα ὁ ἑλληνικὸς λαὸς μετὰ θαυμασμῶ παρατηρῶν, ἀδυνατεῖ νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ταῦτα ὑπ' ἀνθρώπων συνήθους ἰσχύος νὰ συντελεσθῶσιν ἦτο ἐφικτόν, διὸ καὶ νομίζει ὅτι οἱ πρόγονοι αὐτοῦ ἀσυγκρίτως ἀνδρειότεροι καὶ ρωμαλεώτεροι ἦσαν, γίγναντες ἀληθεῖς. Καὶ ὁ θεσσαλικὸς λαὸς μετὰ δεικνολογημένης πωρῆς ἐκπλήξεως παρατηρῶν τῆς Φαρσάλου τὰ κυκλώπεικ τεῖχη καὶ τοῦ δίωρον, ὡς εἴρηται ἀπέχοντες Εὐδρίου τὰ ἐρείπια, ἐκ παραδόσεως πιστεύει, ὅτι ταῦτα μὲν κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν κτισθεὶς ἦσαν, τῶν δὲ προγόνων αὐτοῦ ταύτη ἦν ἡ ἀπαράμιλλος ρώμη, ὥστε οἱ ἐργάται διὰ φωνῶν μὲν, μετ' ὄλην τὴν ἀπόστασιν συνεννοοῦντο πρὸς ἀλλήλους, ἀντήλλασσον δὲ καὶ τὰ ἔργα εὐκαίρως ἀμοιβαίως, διὰ γυμνῆς χειρὸς ρίπτοντες αὐτὰ ἀπὸ τοῦ μὲν εἰς τὸ ἕτερον μέρος.

Δ. Α. ΣΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ

φοιτητῆς τῆς νομικῆς

ΙΩΑΝΝΟΥ ΟΛΥΜΠΙΟΥ Δ. Φ.

Τέως Γυμνασιάρχου Μυτιλήνης

Ο ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΩΣ ΠΡΟΜΑΧΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

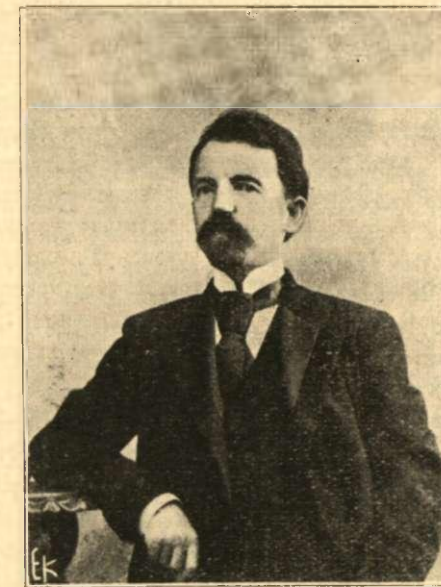
Ἐν τῇ προκειμένῃ μελέτῃ θέλομεν ἐξετάσει τὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν ἐνὸς τῶν κρητερῶν προμάχων τῆς ἐλευθερίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους, τοῦ Δημοσθένους, ἀναθεωροῦντες τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ τὰς πράξεις, τὸν χαρακτήρα καὶ τοὺς ἀγῶνας αὐτοῦ τοὺς πολιτικούς, τὰς ἐλπίδας καὶ τοὺς μύθους, τὴν προαίρεσιν μάλιστα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τῆς μεγάλης, ἣν ἀπ' ἀρχῆς ἀχρι τέλους τοῦ πολιτικοῦ του σταδίου ἐξεδήλωσεν. Ὁ Δημοσθένης ὁ μέγιστος τῶν ρητόρων τοῦ ἀττικοῦ βήματος, ἀπὸ τῶν βέλτρων τοῦ ὁποῦ ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον γενεὰν ἠγωνίσθη ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος αὐτοῦ τῆς περικλεοῦς, καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης, ὡς ἔνθεος ἀπόστολος καὶ προφήτης τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος, ὡς διακρύσιος κήρυξ ὑψηλῶν φρονημάτων καὶ ἰδεῶν ἄτινα ἐνέπνευσεν εἰς τὰ στήθη τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, ὕσαι τὸν καλὸν τῆς πατρίδος ἀγῶνα συναγωνίσθησεν ἐν Χαιρωνείᾳ, ὡς θῦμα καὶ μάρτυς τῆς πολυμύθου ἀρετῆς ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῶν ὑψηλῶν καθιχόντων πρὸς τὴν πατρίδα.

Τοιοῦτον ἔνθεον πρόμαχον τῆς ἐλευθερίας μόνῃ ἡ περικλεῆς αὕτη πόλις ἠδύνατο νὰ γεννήσῃ, ἐν ἧ εἶδον τὸ φῶς τοσοῦτοι μεγάλωνυμοι ἥρωες τῆς πολιτικῆς, ὁ φιλόανθρωπος νομοθέτης Σόλων, ὁ πρῶτος ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀνακηρύξας τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, ὁ δαμιόνιος Σαλαμινομάχος, ὁ ἀθέσας φαεινὴν τὴν κρηπίδα τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς ἀειμνήστου καθ' ἅπαντας τοὺς αἰῶνας ναυμαχίας, τῆς καλλίστης τῶν νικῶν, ἣν ἤρατο ἡ ἐλευθερία ἐναντίον τοῦ ἐπαπειλοῦντος τὴν ἀνθρωπότητα χειμάρρου τῆς βαρβαρότητας, ὁ Ὀλύμπιος Περι-

κλῆς ὁ κράτιστος τῶν πολιτικῶν γόνων τοῦ ἰσοστεφάνου ἀστεως τῆς Πικλάδος.

Α'.

Τέσσαρας μεγάλας καὶ ὑπερόχους ἀρετὰς ἀνεζήτηε ὁ εὐγενὴς οὗτος τρόφιμος τῆς φιλοσοφίας εἰς τὸν τέλειον πολιτικὸν ἄνδρα. Τὴν ἔμφυτον σύνεσιν τοῦ πνεύματος εἰς τὸ ἐξευρίσκειν τὰ θέοντα, δεύτερον τὴν ρητορικὴν δεινότητα τοῦ ἐρμηνεύειν τὰς ιδέας αὐτοῦ, τὸν καρπὸν τῆς βαθύφρονος γνώμης καὶ τῶν βουλευμάτων, ἀγνήν φιλοπατρίαν, τρίτον καὶ χαρακτηριστικὸν ἀκεραιότητα, ὀλιγωροῦσαν τῶν χρημάτων, ταύτας δὲ ἀθρόας ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ προσώπῳ, ἀπεργαζομένης τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ἀρίστου πολιτικοῦ ἀνδρός. Οὐδεὶς μετὰ τὸν Περικλέα ἠδύνατο ἐν ἴσῳ μέτρῳ πρὸς ἐκεῖνον νὰ ἀντιποιηθῇ τῶν μεγάλων τούτων ἀρετῶν τοῦ τελείου ἀνδρός καὶ πόλιτος, ὅσον ὁ μετὰ ἓνα περίπου αἰῶνα διευθύνων

Ὁ κ. Ἰω. Ὀλύμπιος

τὰς τύχας τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης ἐναντίον τοῦ πολυμηχάνου βασιλέως τῆς Μακεδονίας Φιλίππου.

Βαθὺς καὶ ὀξυδερκέστατος γνώστης τῶν πολιτικῶν τῆς Ἑλλάδος πραγμάτων, περὶ πλείστου ποιούμενος τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν Ἑλλήνων, φρουρὸς ἀγρυπνος τῆς ἐπιβουλεωμένης ὑπὸ τε τῆς μικροπρεποῦς διχονοίας καὶ ἐριδος τῶν ἑλληνικῶν πολιτειῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν πολεμίων ἐλευθερίας, ἔχων ἔμφυτον τὴν ὀξυδερκείαν τοῦ διορᾶν τοὺς καιροὺς, προέχεε τοὺς χειμάρρους τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἐνθέου φρονέας του «ἀπ' ὀρθῆς καὶ δικίας καὶ εὐλογοῦσας τῆς ψυχῆς» εἰς ἀμυναν τῶν τιμαλφεστάτων δικαίων καὶ συμφερόντων τῆς ἐνδόξου

πόλεως, ἥς προϊστατο, καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης. Ἡ φιλοπατρία ὡς πῦρ ἰσχυρὸν ἐξέκκιε τὰ στήθη καὶ τὴν καρδίαν τοῦ ἀληθῶς δαιμονίου τούτου Ἑλληνοῦ, εἰς ὃν ὁ ἰσάδελφος αὐτοῦ κατὰ τὴν περιπαθῆ στοργὴν πρὸς τὸ ἑλληνικὸν γένος καὶ τὴν ἀγνότητά τοῦ φρονήματος Κορκῆς ὁ πνευματικὸς καθηγεμὼν καὶ πατὴρ τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, ἀπένειμεν ἐν τῇ ἰσάτῃ στιγμή τῆς σβεννυμένης πνοῆς τοῦ τὴν κατ' ἐξοχὴν προσωνομίαν τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε ὁ ἀναγινώσκων τοὺς λόγους τοῦ ρήτορος, ἂν μὴ τρέφῃ ἐν τοῖς στήθεσιν αὐτοῦ καρδίαν «ψυχράν, ἀναίσθητον, ἀπαθῆ, στερεάν καὶ νωθράν ὡς ὁ λίθος,» κατὰ τὰ εὐστοχὰ ρήματα τοῦ Λιβανίου, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ αἰσθάνῃ τὰ σπλάγγνα αὐτοῦ διαφλεγόμενα ὑπὸ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν. Χρημάτων, ἅτινα ἴσχυον τὸ ἰσχυρὸν καὶ ἀκαταγώνιστον δέλεαρ τῶν εὐτελῶν χαρακτῆρων τῆς ἐποχῆς του, τῆς ἀγενοῦς καὶ μικρόφρονος, οὐ μόνον ὑπέρτερος, ὡς ὁ Περικλῆς ἀνεδείχθη, ἀλλὰ καὶ τῶν αὐτοῦ ἀφειδῆς εἰς δωρεάς καὶ φιλανθρωπίας εὐεργεσίας ὑπὲρ αἰχμαλώτων Ἑλλήνων, εἰς ἐκδόσεις ὀρφανῶν παρθένων τῆς ἑαυτοῦ πατρίδος, εἰς χορηγίας καὶ τριηραρχίας αὐτεπαγγέλτους, εἰς πρεσβείας ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν συμφερόντων καὶ εἰς ἀνέγερσιν τῶν τειχῶν τῆς πόλεως μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ καταστροφὴν, ὑπὲρ καὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν ἄσπονδον αὐτοῦ πολιτικὸν ἀντίπαλον Δισκίτην νὰ κινήσῃ τὴν πολύκροτον περὶ τοῦ στεφάνου «δίκην, εἰς ἣν ὀφείλομεν» τὸν κράτιστον ἀπάντων τῶν λόγων τοῦ ρήτορος, τὸν ἐπικήδειον τοῦ ρητορικοῦ βήματος καὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων. Ἄλλ' ἰκανὰ ὡς ἐν προοιμίῳ περὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν ἰσχυρῶν πολιτικῶν ἀρετῶν τοῦ Ἀθηναίου ρήτορος.

Β.

Τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ὅτε εἰς τὸ πολιτικὸν στάδιον ἀπεδύετο, εὔρε μικρὰ καὶ ταπεινὰ πράττουσαν.

Ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον γενεάν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Περικλέους ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἐπολέμησε κρατερῶς εἰς διάσωσιν τοῦ μεγάλειου καὶ τῆς ἐνδόξου ναυτικῆς ἡγεμονίας ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν συνησπισμένην περὶ τὴν Στάρτην δωρικὴν Πελοπόννησον. Ἰνα μὴ καταλείπωσι ἐτερόφθαλμον τὴν Ἑλλάδα οἱ ἔσσοροι τῆς Λακωνικῆς μητροπόλεως ἀπέφυγον τὴν καταστροφὴν τοῦ Ἰοστεφάνου ἄστωρος, ὅπερ εὐτόλμως καὶ μετὰ λύπην εἶχε προπολεμήσῃ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς Ἑλλάδος ἐναντίον τῆς ἀμάχου ἐπιδρομῆς τοῦ Περσικοῦ κολοσσῶ ἐν Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι. Ἡ πατρίς τοῦ Λυ-

κούργου ἀπεδείχθη ἀναξία τῶν πανελληνίων ἐλπίδων καὶ πόθων καὶ ἀμνήμων τῶν ἰδίων αὐτῆς ἐπαγγελιῶν, ὅτι ἠγωνίσθη ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς ἀπειλουμένης ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἀθηναίων. Ὁ μεγάλοφρων Ἀγχιμέλιος ἀναπλεύσας ὡς ὁ Ἀγχιμενίων ἀπὸ τῆς Αὐλίδος ἐπὶ τὴν Ἀσίαν, ἦτο ἀδύνατος νὰ καταλύσῃ τὸ περσικὸν κράτος, ὡς ἀπλοῦς βασιλεὺς τῆς ὑπὸ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μισουμένης Σπάρτης, οὐχὶ δὲ ὡς πανελλήνιος στρατηλάτης. Μετὰ τινὰ χρόνον ἡ ἀγέρωχος πατρίς του προέδωκεν αἰσχρῶς τὴν ἐλευθερίαν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων τῆς Ἀσίας, τὰς ὁποίας οἱ Ἀθηναῖοι δι' αἰμυνήστων κατορθωμάτων ἠλευθέρωσαν. Ἀφῆνης ὡς μετέωρον ἀνελήμπε ἐτέρα πόλις ἀντιποιομένη τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας. Ἐν μιᾷ μάχῃ ὁ Ἐπαμεινώνδας προβαλλόμενος ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτοῦ τὸ ὑψηλὸν τοῦ Ἑκτορος λόγιον «εἰς οἰωνὸς ἀριστος», κατέρριψεν εἰς γόνατα τὴν ἀπηνῆ καὶ ἀπάνθρωπον δύναμιν τῆς Σπάρτης, ταπεινώσας τὴν ἐπηρμένην σπαρτιατικὴν ὀφρύν. Ἡ πατρίς τοῦ Λυκούργου ἀπώλετο διὰ τὴν «φιλοχρηματίαν» κατὰ τὸν χρησμὸν τοῦ Δελφικοῦ μαντείου, τὴν ὀλιγαρχικὴν καὶ τὴν ἰδιοτελεῖαν τῶν μικροποιῶν αὐτῆς συμφερόντων ἀντίληψιν. Τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῶν χειρῶν τῆς Σπάρτης ἀνέλαβον οἱ Θηβαῖοι. Πλὴν ἡ αἰγλή τῆς πόλεως τῆς ἐκείνης εἰς ἣν ὁ Ἐπαμεινώνδας ἤλπισεν νὰ μεταφέρῃ τὴν δόξαν τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τῶν Προπυλαίων, ἐπὶ μικρὸν χρόνον, δεκαετίαν μόλις διέλαμψεν, ἵνα σβεσθῇ ἕκτοτε διὰ παντὸς μετὰ τὸν θάνατον τῶν δύο ἐπιφανῶν αὐτῆς τέκνων, τοῦ Πελοπίδου καὶ τοῦ Ἐπαμεινώνδου, τοῦ εὐγενεστάτου τροφίμου τῆς σπαρτιατικῆς καὶ πυθαγορείου φιλοσοφίας, τοῦ ἀρίστου τῶν Ἑλλήνων, καθάπερ Ἑλληνες ἕκαστοι Ρωμαῖοι ἱστοριογράφοι καὶ φιλόσοφοι ἀνεκέρησαν. Τὸ μεγάλειον τῶν Θηβῶν συνετάφη ἐν Μαντινείᾳ μετὰ τοῦ πεσόντος ἐν τῇ λαμπρῇ καὶ περικλεεῖ ἐκείνῃ νίκῃ στρατηγῶ τῆς, ὅστις καλέσας εἰς ἐλευθερίαν τοὺς ἀπ' αἰῶνων δουλεύοντας Μεσσηνίους καὶ ἀνιδρύσας τὴν Μεσσηνίαν καὶ Μεγαλόπολιν ὡς ἰσχυροὺς προμαχῶνας ἐναντίον τῆς Σπάρτης, κατήνεγκε κείριον τραῦμα εἰς τὴν στρατιωτικὴν παρὰ τὸν Εὐρώπην πόλιν. Ἐσπερήθη οὕτω οὐ μόνον τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας, ἣν ἐπὶ βραχὺν χρόνον ἀκλεῶς καὶ ἀδεξίως διεχειρίσθη, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρχῆς ἐπὶ τῆς δωρικῆς Πελοποννήσου, ἣν ἐπὶ τέσσαρας ὅλους αἰῶνας, τὰ ἀνδρικά ἦθη τῆς Λυκουργείου νομοθεσίας καὶ ἀγωγῆς περιέπουσαν ἤσκησεν ἀνυπατάτως.

Γ.

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἐπανορθώσασα τὰ βάρβαρα τραύματα καὶ τὰς συμφορὰς ἐκ τοῦ ὀλεθρίου

πολέμου, ἐν ᾧ ἔφθιρε τὴν ἀκμὴν αὐτῆς καὶ τὴν εὐφροσύνην, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δύναμιν, τὴν νεότητά καὶ τοὺς ἡρωϊκούς της πολιτάς, τὰ πολιτικά ἦθη καὶ τὰς στρατιωτικὰς ἀρετάς της, ἠγωνίσθη ἐκθύμως ἐναντίον τοῦ Ἐπαμεινώνδου ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς ἀντιζήλου Σπάρτης καὶ διὰ τῶν ἐνδόξων αὐτῆς στρατηγῶν, τοῦ Κόνωνος, τοῦ Ἰπικράτους, τοῦ Τιμοθέου, τοῦ Χαβρίου ἀνεδείχθη αὐθις ἡ πρώτη ναυτικὴ δύναμις καὶ ἡ κεφαλὴ νέας ναυτικῆς συμμαχικῆς ἐβδομηκοντα Ἑλληνίδων πόλεων ἀνὰ τὸ Αἰγαῖον καὶ τὸ Ἰόνιον πέλαγος. Ἄλλ' ὁ δημόσιος πλοῦτος αὐτῆς εἶχε ἐλαττωθῆ ἀπιστεύτως, τὰ μεγάλοφροντα Ἀθηναίων τῆς Περικλείου ἐποχῆς αἰσθημάτων ἔπαθον ὀλοσπέρῃ ἀλλοίωσιν, ὁ ἔρως ὑπὲρ τοῦ μεγάλειου καὶ τῆς τιμῆς τῆς πατρίδος μετέπεσεν εἰς ἀκαρπὸν φλυαρίαν καὶ κομποροημοσύνην, ἡ αὐταπάρνησις καὶ ἡ ἐθελουσίαι πρὸς ἐπιτέλειαν τοῦ κληθέντος, εἰς ὃ ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν ἐκάλει τοὺς πολιτάς τοῦ ἀρχαίου ἄστωρος ἡ φωνὴ τῆς πατρίδος κινδυνευούσης ἡ ἀγωνιζομένης, ἐξέλιπον ἐντελῶς.

Εἰς τὰς στρατείας ἐξέπεμπον ξένους μισθοφόρους ὧν ἐπλημμύρισε μετ' ὀλίγον ἡ τε Ἑλλάς καὶ ἡ Ἀσία, διότι τὴν στρατιωτικὴν αὐτῶν ὑπηρεσίαν εἰς οὐδὲνα οὔτοι οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος μηχανητὰ ἠρνούνη, εἴτε σπαρτιατῆς, εἴτε μέγας βασιλεὺς ἐκκλεῖτο οὗτος. Μόνον ἡ ἰσχυρὴ ἐξάνθησις τῶν τεχνῶν, τῆς φιλοσοφίας, τῆς ρητορείας, καὶ τῶν ἄλλων πνευματικῶν προϊόντων διετέλεσε καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἀπαρχμείωτος ἐν Ἀθήναις μάλιστα, ἀπ' οὗ τότε λαμπρὸς καὶ αἰγλήεις ἐμεσουράνησεν ὁ ἀσπὴρ τοῦ Πλάτωνος ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ καὶ ὁ Δημοσθένης ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Πνυκῆς τοὺς πυρίνους κερανοὺς τῆς γλώσσης αὐτοῦ ἐπὶ τὸν βασιλεῖα ἐτόξευσε Φίλιππον, ἵνα τὴν κινδυνεύουσαν τῆς Ἑλλάδος προκρίσῃ ἐλευθερίαν καὶ ἀπαμύνη ἀπὸ τῆς πατρίδος αὐτοῦ τὸ «δούλιον ἦμαρ», ὑπὲρ κατὰ τὸν θεῖον αἰδῶν, τὸ «ἦμισυ τῆς ἀρετῆς» τ. ἔ. τῆς ἀνθρωπίνης ἀφικρεῖται ἀξίας, εἰς ἀνδράποδον, περιφρονήσεως ἕξιον τὸν ἀνθρώπον μεταβάλλον.

Τί μέγας καὶ γενναῖος τῆς δόξης τῶν προγόνων αὐτοῦ ἀντάξιον, ἡδύνατο νὰ ἐπιτελέσῃ κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων, ὃν πολιτικοὶ καὶ ρήτορες καὶ δημαγωγοὶ ἀσυνείδητοι ἀγενῶς ἐκολάκευον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἐν αἷς ἐκρίνοντο τὰ ὑψίστα τῶν συμφερόντων τῆς πόλεως ἐκ συναρπυγῆς πολλάκις τῆς ψήφου διὰ τὴν ἄγνοιαν τοῦ δήμου καὶ τὴν σύστασιν τῶν ἀντιπολιτευομένων φατριῶν; οἱ δημαγωγοὶ ἐκείνοι πολιτεύμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοῦ ἰδίου συμφέροντος ἐνεκεν, δημηγοροῦντες πρὸς χάριν, οὐχὶ δὲ ὑπὲρ τῶν τιμιωτάτων ἀγαθῶν

τῆς πόλεως, αὐτοὶ μὲν ταχέως μεγάλοι καὶ γνώριμοι ἀπεδείκνυντο, ἐξ ἀδόξων καὶ ταπεινῶν ἐνδοξοῖ, ἐξ ἀπόρων πλούσιοι καὶ περιώνυμοι, ὁ δὲ πρῶτος ἰσχυρὸς καὶ γενναῖος λαὸς τῶν Περικλείων χρόνων, «οἱ παρὰ δόξαν κινδυνευταὶ καὶ παρὰ δύναμιν τολμηταὶ καὶ ἐν τοῖς δεινοῖς εὐέλπιδες», ὅπως χαρακτηρίζῃ αὐτοὺς ὁ Κορίνθιος ρήτωρ παρὰ Θουκυδίδην, τιχασσεύμενος καὶ τρυφῶν καὶ κατακευόμενος ὑπὸ τῶν μικροφρόνων τούτων πολιτικῶν, ἐγένετο παίγιον καὶ ἄθυρμα εἰς χεῖρας αὐτῶν. Περὶ μικρὰ καὶ φασίλα ἐπιτηδύματα διαπικρῶμενοι οἱ σύγχρονοι τοῦ Δημοσθένους Ἀθηναῖοι, πῶς ἦτο δυνατὸν γενναῖον καὶ ἀνδρικὸν φρόνημα νὰ προσλάβωσιν, ὡς περ ὁ φιλόπατρις ρήτωρ ἐβόα πρὸς τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ καὶ διεμαρτύρετο;

— «Ὅποια τὰ ἐπιτηδύματα, τοιοῦτον καὶ τὸ φρόνημα! ἀλήθεια, ἀνεπίδεκτος ἀντιρρήσεως, τραγικῶς καὶ μοιραίως ἐπαληθεύσασα καθ' ἀπάσας τὰς περιόδους τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους! Ἐπὶ πᾶσιν ἡ διψα τῶν ἀγενῶν ἀποκαλύψεων, τῆς τρυφῆς καὶ πολυτελείας, τῆς ραστώνης καὶ τῆς διαφθορῆς, ἐλυμκίνοτο πάσας τὰς τάξεις τῶν πολιτῶν. Οἱ νέοι διέτριβον περὶ κυβείας καὶ πότους ὀλιγορῶντες τῶν γυμνασίων, οἱ ἄνδρες καὶ οἱ πρεσβύτεροι περὶ ἐορτῶν καὶ θυσίας καὶ πνευματικῶν καὶ τὴν ἄλλην πολιτικὴν φλυαρίαν. Οἱ στρατηγοὶ ἐχειροτονοῦντο διὰ τὴν ἀγοράν, κοσμοῦντες ὡς πῆλινος ἀνδριάντες τὰς θρησκευτικὰς πομπὰς καὶ παρατάξεις, οὐχὶ διὰ τὸν πόλεμον. Ἄλλ' ἡ πόλις ἐκκλωπίετο με πολυτελεῖς οἰκοδομὰς ἰδιωτῶν ἀφανῶν καὶ ἀσήμων, ἐν ᾧ πενιχρὰ εἰδεικνύετο ἡ οἰκία τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τῶν ἄλλων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν τῶν Περικλείων χρόνων μετὰ δόξας ἐπισκευαζομένης καὶ κρήνης καὶ λήρους. Ἴδου αἱ Ἀθηναῖοι τοῦ Δημοσθένους! κατὰ τὴν εἰκόνα, ἣν αὐτὸς ὁ ρήτωρ, ἐλέγχων τὰ ἦθη τῶν συμπολιτῶν του, ἐν τοῖς λόγοις αὐτοῦ ὑπογράφει. Ἐντεῦθεν ἡ πικρία καὶ ἡ ἠθικὴ ἀγκυρότητα, φλογερὸν καὶ πυρίνον ἐκμαγεῖον τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τῆς μεγάλης, ἐκρήγνυται μετὰ δυνάμει ἀσυνήθους εἰς πᾶσαν περίοδον τῶν φιλιππικῶν του, καὶ κατὰ τοῦτο κυρίως διαφέρει ὁ Δημοσθένης τοῦ ἔχοντος γαλήνην ὀλύμπιον Περικλέους, ὅτι ὁ λόγος αὐτοῦ καὶ ὁ χαρακτῆρ καίπερ πολλὰς ὁμοιότητάς πρὸς ἐκείνον ἐμφανῶν εἶναι ὀξὺς καὶ σφοδρὸς, ἐμπαθῆς καὶ εὐκίνητος, μεστὸς ἀπάντων τῶν αἰσθημάτων τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, οἷον ἔμπνοος, ὡς ἔλεγε περὶ αὐτοῦ ὁ στρατηγὸς Λεωσθένης, καὶ σφύρηλατος.

Ἐν κρισίμοις καὶ χαλεποῖς, ὅτε τρικυμία καὶ κίνδυνοι ἐπιπρέμανται ὀθενδήποτε, ἐπαπειλοῦντες τὸν ὕληρον τῶν τιμιωτάτων ἀγαθῶν τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, τῆς πατρίδος,

τοῦ ἔθνους, τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐλευθερίας, ὑπέροχοί τινες κορυφαί αἰσθάνονται βεβαίως καὶ ἰσχυρότερον ἐν τοῖς στέροις αὐτῶν τὴν ὀδύνην τῆς ἀπωλείας, καὶ διὰ τοῦτο ἐκχέουσιν εἰς φλογερούς καὶ πυρίνους λόγους τὴν κοιλιάζουσαν ἐνδοθεν τρικυμίαν, ἐν ᾗ οἱ περὶ αὐτοὺς κοινοὶ βροτοὶ, ἐτήσια ἄχθια ἀρούρης, κατὰ τὸν ποιητὴν, νωθροὶ καὶ ἀπράγμονες, ἐν ραστώνῃ καὶ καὶ ἀπροσύνῃ θεῶνται, ἀπαθεῖς καὶ ἀνάλητοι τὴν ἐπερχομένην καταγίγδα! Ἡ εἰκὼν εἶνε αὐτοῦ τοῦ ῥήτορος, χαρκατηρίζοντος τὸ νόημα τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς ἐποχῆς του. Ἴδου ἡ διαφορά τοῦ Δημοσθένους πρὸς τὸν μέγαν αὐτοῦ προκατόχον Περικλέα.

Ὁ μὲν εἶχεν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν του κολλοσιαιὸν ὀρθούμενον καὶ μεγαλοπρεπὲς τὸ ἀπαράμιλλον κλέος τῶν Ἀθηναίων, καὶ δημηγορῶν πρὸς τοὺς συμπολίτας του, οἵτινες πᾶσαν γῆν καὶ θάλασσαν καταναγκάσαντες διὰ τῆς τόλμης αὐτῶν νὰ διανοίξῃ πορείαν, καὶ πανταχοῦ μνημεῖα καὶ τρόπαια τῆς ἀνδρείας των ἀναστήσαντες, ἀίδιον καὶ ἀφθαρτον τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς τὴν οἰκουμένην ἐποίησαν, διεκήρυττεν ἐγκωμώμενος, ὅτι δὲν εἶχεν ἀνάγκην Ὀμήρου, ἵνα ἐγκωμιάσῃ τὰ κλέη καὶ τὴν δύναμιν τῆς πόλεως.

Ὁ δὲ Δημοσθένης, πρὸς τοὺς ταπεινοὺς, εὐτελεῖς, μικροψύχους καὶ ἀμνήμονας τῆς ἀρετῆς τῶν πατέρων αὐτῶν τῶν ἀλίμων ἀγορευῶν πολιτάς, φέρει ἀείποτε τὸν κερυνὸν τῆς ὀργῆς, ἀναφωνῶν ὅτι «ἡ αἰσχύνη τῶν πραγμάτων εἶνε ἡ μεγίστη ζημία εἰς ἐλευθέρους ἀνθρώπους». Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ καὶ ἡ διάνοια στρέφεται ἀείποτε μετὰ πόθου πρὸς τὸ ἐνδοξον παρελθὸν τῆς πατρίδος. Τὰ φρονήματα, αἱ ιδέαι, αἱ ἀνδρῆαι ἀρεταὶ καὶ τὰ μεγαλοεργήματα τῶν προγόνων κινουσι τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ καὶ τὴν καρδίαν. Ζῆ καὶ ἀναπνέει ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν περικλείων χρόνων, αἰσθάνεται δὲ καὶ ἀγορεύει ὡς ἐν γενεᾷ μικροφρόνων καὶ ταπεινῶν πολιτῶν. Εἰς ἐνθουσιασμὸς διαφλέγει τὸν νοῦν αὐτοῦ καὶ τὰ στήθη, ὁ πρὸς τὴν εὐκλειαν τῶν προγόνων οἵτινες τὸν κάλλιστον στέφανον τῆς ἐλευθερίας διὰ τῶν ἀειμνήστων κατορθωμάτων εἰς τὴν Ἑλλάδα περιέθησαν.

«Ψυχὴ διαπύρου ὀργῆς, βίου σωφροσύνη, λόγου δεινότης, ἀνδρεία ἐν ταῖς πράξεσιν, πόθος πολιτικῆς ἀρετῆς, ὑπεροψία τρυφῆς καὶ ραστώνης καὶ χρημάτων καὶ ἀπολαύσεων ἰσχυρὰ καὶ μεγαλόφρων, δικαιοσύνη, φιλανθρωπία, πίστις, σύνεσις, φρόνημα. ὑψηλὸν καὶ γενναῖον — ἰδοὺ οἱ ἐξέχοντες χαρκατῆρες τοῦ ῥήτορος, οἱ διαλάμποντες ἐν ἐκάστῳ τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων

αὐτοῦ πολιτευμάτων, ὡς ὑπογράφει αὐτοὺς ὁ εὐφύστατος Λουκιανός. Ἴδου ἡ ἀφθιτος δόξα τοῦ Δημοσθένους! Ἡ δεινότης τῆς ρητορείας του εἶναι ἀπαύχισμα τῶν λαμπρῶν τούτων χαρκατηρῶν, εἶνε ἀκαταγώνιστος λογικὴ μετ' ἐνθουμανίας, περιπαθοῦς πίστεως, σφοδρῆς ὀργῆς καὶ ὑψηλῆς εἰλικρινείας. Αὕτη εἶνε τὸ ἰδιαιότατον γνώρισμα τῶν μεγάλων ἀνδρῶν! Ἄν πρὸς τὸν ἀκριβοῦς ἐνθουσιασμὸν, τὴν καθαρὰν φιλοτιμίαν καὶ τὴν εὐγένειαν τῶν λόγων συνεδύζην ὁ ὀπίγονος οὗτος τρόφιμος τῶν ἰσπεφάνων Ἀθηναίων καὶ ἀνδρείων πολεμιστῆριον, ὡς περὶ ὁ βιογράφος φιλόσοφος ἀποφάνεται, θὰ ἀνεδεικνύετο ἐν πᾶσιν ἐφάμιλλος τοῦ Κίμωνος καὶ τοῦ Περικλέους, ὧν ἀπελείπετο κατὰ τὴν στρατηγικὴν ἐμπειρίαν καὶ μάθησιν. Ἄλλ' ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Δημοσθένους ἕτερον ἦν τὸ ἔργον τοῦ στρατηγοῦ καὶ ἕτερον ἦν τὸ ἔργον τοῦ ῥήτορος καὶ τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός, καὶ τοῦτο κυρίως ἐπήνεγκε τὸν ἕλεθρον τῆς πολιτείας αὐτοῦ. Ἄλλ' ὡς πολιτικός καὶ ὡς ῥήτωρ καὶ σύμβουλος κρινόμενος ὁ Δημοσθένης παρίσταται ἐνώπιον ἡμῶν ἀμεμπτος καὶ ἀκέραιος, ὀρθὸς τὸ φρόνημα καὶ ἀκλινὴς τὴν ψυχὴν, τὴν αὐτὴν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ πολιτικοῦ του σταδίου πολιτείας προκρίνας καὶ ταύτην ἄχρι τῆς ὑστάτης αὐτοῦ πνοῆς διαφυλάξας, σταθερὸς καὶ ἀμετάβλητος ἐν μέσῳ τῆς ἐκπληκτικῆς ἀνατροπῆς τῶν πραγμάτων. Ὁ Δημοσθένης ἐν ἔπαισι τοῖς λόγοις αὐτοῦ καὶ τοῖς πολιτευμασιν ἐξεπλήρωσε τὸ ἰδεῶδες πολιτικοῦ ἀνδρός κατὰ τὴν ἀξίωσιν τοῦ Ἀριστοτέλους ἀποφαινομένου, ὅτι ὁ ἀληθὴς πολιτικός ἀνὴρ εἶνε «τῶν καλῶν πράξεων προαιρετικός». Τὶ δὲ εὐγενέστερον τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν καὶ φρονημάτων τοῦ Δημοσθένους ὑπὲρ ὧν καὶ τὸν εὐκλεῆ θάνατον ἀντὶ τῆς ἐπονειδίστου ζωῆς προετίμησεν; Ἡ πολιτικὴ αὐτοῦ ἡττήθη κατὰ κράτος ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης ἐν Χαιρωνείᾳ, ἀλλ' αὐτὸς διέμεινεν ἀήττητος τὴν ψυχὴν! — καὶ ἐκληροδότησεν εἰς τοὺς ἐπιγενόμενους ἀνέφικτον παράδειγμα χαρκατῆρος ἀδμυκνίνου. Ὁ κόσμος δὲν θὰ ἀποκάμῃ θαυμάζων τὸ μεγαλεῖον του. Ἡ φιλοσοφία διὰ στόματος τοῦ στωικοῦ Παναιτίου ἀπένευεν εἰς τὴν ρητορείαν του τὸν κάλλιστον τῶν ἐπαίνων. Ἡ αὐστηρὰ αὕτη Μοῦσα, ἥ ἐνώπιον δὲν εὗρε χάριν ὁ Περικλῆς ἀνωμολόγησεν, ὅτι ὁ Δημοσθένης ἐν τοῖς λόγοις αὐτοῦ ἐπαιδαγωγῆσε τοὺς πολίτας οὐχὶ πρὸς τὸ ἥδιστον ἡλιουσιτελέστατον, ἀλλὰ πρὸς τὸ καλὸν ἀποβλέπων διὰ τὴν ἀφθαρτον αὐτοῦ ἀξίαν, ὡς τούτου μόνον αἵρετοῦ ὄντος, ἐν δευτέρῳ μοίρᾳ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ πρέποντος τὴν ἀσφάλειαν ποιούμενος καὶ τὴν σωτηρίαν. Εἰς τοῦτο τὸ τέλος συντείνουσιν οἱ πλεῖστοι τῶν λόγων αὐτοῦ, ὁ περὶ τοῦ στεφάνου, ὁ

κατὰ Ἀριστοκράτους, οἱ φιλιππικοὶ, ὁ περὶ τῶν ἀτελειῶν.

Πρόκεινται ἡμῖν ἀθάνατον μνημεῖον ὑψηλοῦ πνεύματος, καὶ δεινότητος ρητορικῆς ὁ κράτιστος τῶν ἀνδριάντων τῆς ἐλευθερίας, στερεώτερος τοῦ χαλκοῦ καὶ τοῦ λίθου, ὃν οὔτε «ἄμβρος χειμῆριος» ἐπελθὼν, οὔτε ἄνεμοι λάθροισι θὰ καταρρίψωσιν. Ὁφρα ὕδαρ τε νάη καὶ δένδρον μικρὸν τε θήλη, κατὰ τὸν ποιητὴν, ἄχρῃς οὐ θὰ εὐρίσκῃς βωμῶς τιμῆς καὶ λατρείας ἢ ἀγλαόμορφος αὕτη θεὰ ἐν ἀνθρώποις! Ἴδου ὁ κορυφαῖος τῶν κηρύκων τῆς ἐλευθερίας, εἰς ὃν ὁμοφώνως ἀρχαῖοι καὶ νεώτεροι ἀπένευεν τὸν στέφανον τῆς ἀθανάτου δόξης. Εἶνε ὁ ὑπάτος τῶν ῥητόρων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, τῆς μητρὸς τῶν εὐκλεεστάτων ἀνδρῶν καὶ τῶν ἀειμνήστων ἔργων.

Ε'.

Οὕτως ἔχοντας, ἀναλαμβάνει νὰ παιδαγωγῆσῃ τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ πρὸς τὸν μέγαν προορισμὸν τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐλευθερίαν καθήκοντος, καθ' ἣν ἐποχὴν οὐδεμία τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἦτο ἱκανὴ νὰ ἀνυψωθῇ ὑπεράνω τῶν ἄλλων καὶ νὰ διεκδικήσῃ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἡδὴ ὁ φιλόπατρις Ἰσοκράτης ἀπὸ τῆς γαλήνης τοῦ σπουδαστηρίου του εἶχε σκαλπίσει τὸ ἐγεργήριον σάλπισμα διὰ τοῦ περιβοήτου πανηγυρικοῦ του καλῶν, τοὺς πανέλληνας εἰς ὁμόνοιαν χάριν τῆς ἐπὶ τὴν Ἀσίαν στρατείας. Κατατρίβόμενοι εἰς ἐμφυλίους διμάχαις, ὀκλιθεῖσαι ὑπὸ τῶν συμφορῶν, τὴν μικροπολιτικὴν τῶν ἀτομικῶν συμφερόντων θεραπεύουσαι, παρεῖχον ἅπασαι θλιβεράν θέκην ἀνρχίας καὶ δυσθεραπεύτων κακῶν. Ἀλλὰ τίς ἤκουσε τῆς φωνῆς ταύτης τοῦ Ἀθηναίου διδασκάλου; Αἱ Θῆβαι περιεῖπον τὸν ἀγέρωχον ἐγωῖσμὸν των, ἡ Σπάρτη ἐπέτρεπε νὰ κοιμηθῶσιν οἱ νόμοι τοῦ Λυκούργου, ἵνα ὑποδουλώσῃ τοὺς Ἀρκάδας καὶ Μεσσηνίους, οἱ Ἀργεῖοι ἐτρέφοντο μετὰ τὰς ἀναμνήσεις τοῦ Ἀνακτος τῶν Μυκηναίων, ἀντιποιοῦμενοι τιμῆς, ἥς οὐδαμῶς ἦσαν ἄξιοι, καὶ μόνη ἡ πατρίς τοῦ Δημοσθένους ἐφάνετο ἀξιοῦχος καὶ φερέγγυος πρὸς τὸ ἔργον. Ἀλλ' ἡ δευτέρα αὐτῆς ναυτικὴ ἡγεμονία διελύθη, ἀποσπασθέντων μετὰ διετῆ ἄδοξον πόλεμον τῶν ἰσχυρῶν αὐτῆς συμμάχων, τῶν Χίων, Ροδίων καὶ Βυζαντιῶν, παραγαγόντων καὶ ἄλλας πόλεις καὶ νήσους κατὰ τὰ κράλια τῆς Ἀσίας. Ἐν Ἀθήναις τὸ πρῶτον νῦν ὑπὸ πολιτικῶν ἀνδρῶν, οἷος ὁ Εὐβουλος, ἀκούετο τὸ εὐαγγέλιον τῆς εἰρήνης. Πρὸς τί ἡ ναυτικὴ ἡγεμονία; Ἡ πόλις ἡδύνατο ἐν ἡσυχίᾳ καὶ ἀπραγμοσύνῃ νὰ ἀπολαύσῃ τῶν ἀγαθῶν τῆς. Τὰ θεάματα, αἱ πομπαὶ καὶ αἱ πανηγύρεις καὶ πρόσχημα τι δυνάμειος ναυτικῆς ἐξήρχον εἰς τοὺς εσθύμους ἀ-

πογόνους τῶν Μακρωνομάχων! Προδήλως οἱ Ἕλληνας ἦσαν ἀνίκανοι νὰ μεγαλοεργήσωσιν ἐξωτερικῶς διὰ τοὺς ἐμφυλίους σπαραγμούς, ἂν μὴ ἕτερας τις δύνამις ὡς περ θεὸς ἀπὸ μηχανῆς ἐπελθὼν, ἐμελλε, καὶ ἔκοντας αὐτοὺς καὶ βιαζομένους νὰ ἐξωθήσῃ πρὸς τὸν μέγαν προορισμὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀνὰ τὴν ὑψηλίον.

Τὴν δύναμιν ταύτην ἐγάλλευσεν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ὁ κρητερός Βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας ὁ πολυμήχανος Φίλιππος καὶ τὴν εἰμαρμένην αὐτῆς πορείαν ἐπεχείρησε διὰ τῆς πολιτείας αὐτοῦ νὰ ἀναστείλῃ ὁ Δημοσθένης, συντριβεῖς εἰς τὸν ἄνισον τοῦτον ἀγῶνα τοῦ ρητορικοῦ βήματος πρὸς τὸ Μακεδονικὸν δόρυ.

ΣΤ'.

Σπανάως πολιτευόμενος εἰσῆλθεν εἰς τὴν πολιτικὴν κωνίστραν ἐν ἣ καλοὶ καὶ κακοὶ συμφύρονται πρὸς ἀλλήλους, τὰ μὲν δι' ἀπαιδεύσιν ὡς ἀποφάνεται ὁ φιλόσοφος, τὰ δὲ δι' ἀλαζονείαν ἀντιποιοῦμενοι τῆς τιμῆς ταύτης, τὰ δὲ καὶ δι' ἄλλας αἰτίας ἀνθρωπικῆς μεθ' οἷας ὁ Δημοσθένης παρεσκεύησε καὶ μαθήσεως καὶ μελέτης ὡς περ ὁ λίτης βαρὺς εὐεσταλμένος πρὸς τὸν ἀγῶνα. Κατὰ τὴν παιδείαν εἶνε ὑπέρτερος οὐ μόνον τῶν συγχρόνων ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχαιότερων πολιτικῶν, πλὴν μόνον ἴσως τοῦ Περικλέους.

Εἰς τῶν ἐξοχωτάτων Ἀθηναίων τῆς ἐποχῆς του, πολλῶ ὑπέρτερος τοῦ ἀντιπάλου του Αἰσχίνου καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτῷ πολιτευτῶν καὶ ῥητόρων τοῦ φιλοπάτριδος Λυκούργου, τοῦ νεαροῦ Ὑπερείδου καὶ αὐτοῦ τοῦ χρηστοῦ Φωκίω-νος, ὅστις ἐξεμηδένιζε πολλάκις διὰ βραχέος ῥήματος τοὺς ἰσχυροὺς λόγους τοῦ πολιτικοῦ του ἀντιπάλου. Οὔτε τοῦ Σωκράτους οὔτε τοῦ Πλάτωνος ἠκουάσθη, ἀλλ' ἐνεβάθυνεν εἰς τὴν μελέτην τοῦ Θουκυδίδου καὶ ἀπὸ τοῦ βεβαυγνώμονος ἐκείνου ἱστορικοῦ προσέλαβε τὴν πυκνότητά τῶν νοημάτων καὶ τοῦ ρητορικοῦ ὕφους, πολὺ δὲ μᾶλλον τὸν θαυμασμὸν πρὸς τὸ ἀπαράμιλλον κλέος τῶν προγόνων. Ἀλλ' ὅτι ἀνέγνωσε καὶ τοὺς διαλόγους τοῦ ὑπάτου τῶν φιλοσόφων, οὐδεμία ἀμφιβολία, ἀφοῦ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ Πλατωνίζει. Ἐνώπιον τοῦ ἥρωος τούτου τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ρητορείας, μικρὸς καὶ ἀνάξιος λόγου παρίσταται κατὰ τὴν παιδείαν, τὸ φρόνημα καὶ τὴν ἀγνότητά τῆς φιλοπατρίας ὁ ἄσπονδος αὐτοῦ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀντίπαλος Αἰσχίνης. Τριακοντούτης περίπου ἀπήγγειλεν ἐπὶ δικαστηρίου ὡς ἀπλοῦς συνήγορος τὸν πρῶτον αὐτοῦ πολιτικὸν λόγον τὸν «ὑπὲρ τῶν ἀτελειῶν» μεστὸν ἀξιωματῶν, πολιτικῆς σοφίας, ἣν ἀπεθαύμασεν ὁ στωικός Παναιτίος. Οὐδέποτε ἴσως πολιτικός ἀνὴρ εἰσῆλθεν, ὡς ὁ νεαρὸς Δημοσθένης «λάμ-

ποντι μετώπῳ» εἰς τὸ Στάδιον. Οὐδέποτε ἐνεφανίσθη πολιτευόμενος ἐν Ἀθήναις με πρόγραμμα πολιτικὸν εὐγενέστερον. Ἀπὸ τοῦ λόγου τούτου ἐκλάμπει εὐπρεπῆς καὶ καλλιμορφὸς ὁ χαρακτήρ τῆς ψυχῆς καὶ τῆς διανοίας του, τέλειος δὲ ὡς ἡ Ἀθηνᾶ, ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς, ἐξεπήδησεν ὁ ρήτωρ. Οἱ νεώτεροι πολιτικοὶ τῆς πατρίδος του, ἐκ τῆς μελέτης τοῦ θυμασίου «ὕπερ τῶν ἀτελειῶν» λόγου θὰ ἠδύναντο νὰ ἀνυψωθῶσιν εἰς τὴν περιωπὴν τῆς εὐγενεῖς ἀποστολῆς των. Ἐνθερμὸς θιασώτης τῆς δημοκρατίας καίπερ ἀριστοκρατικῆς, ὡς ὁ Περικλῆς, καὶ ἐξόχως εὐγενῆς τὴν διάνοιαν, τρέφον ἰσχυρὰν καὶ εἰλικρινῆ ἀγάπην πρὸς τὸν λαόν, ὥσπερ ὁ Σόλων, ὑπολαμβάνων τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων ἀντάξιον τῆς ἀποστολῆς του, καὶ ἀγωνισθεὶς δι' ὅλου τοῦ βίου μετ' ἀκάμπτου θελήσεως καὶ σθένους ὑπερῶνθρώπου νὰ προβιάσῃ αὐτὸν εἰς τὴν ὑψηλὴν ἐπίγνωσιν τῶν καθήκοντων ὑπὲρ τῆς λατρευομένης ἐλευθερίας, οὐδέποτε προέδωκε τὴν πρὸς αὐτὸν περιπαθῆστοργίαν καὶ εὐνοίαν, οὐδ' ἀπημπούργησε τὰ συμπερόντα τῆς πατρίδος αὐτοῦ, καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. «Οὔτε μέγεθος ἐπαγγελιῶν, οὔτε ἐλπίς, οὔτε φόβος, οὔτε ἄλλο οὐδὲν», ὥσπερ αὐτὸς διακηρύττει, ἐξώτρυνεν ἢ ἐδελέασε τὴν ψυχὴν του, ἵνα προδώσῃ τὰ δίκαια καὶ συμπερόντα τῆς Ἑλλάδος, καθ' ὃν χρόνον οἱ πολιτευόμενοι ἄπαντες παρὰ τοῖς Ἑλλησιν διεσθάρησαν, οἱ δὲ ἐν Ἀθήναις ἀντὶ δεσπότητος καὶ κυριάρχου εἰς ὑπῆρέτην τὸν δῆμον μετέβησαν.

Πρὶν ἀνκλάβῃ τὸν ἀγῶνα κατὰ τοῦ Φιλίππου συνήγούργησε ὑπὲρ τοῦ δήμου τῶν Ροδίων καὶ τῶν Μεγαλοπολιτῶν ἐναντίον τῆς Σπάρτης προτρέπων, τὴν πόλιν τῶν Ἀθηναίων, ὡς τὴν γεννησίως δημοκρατουμένην, νὰ προκασιζῇ ἀπανταχοῦ τὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων. Μετ' ὀλίγον ὁ ἀπὸ τῆς Μακεδονίας κίνδυνος ἔμελλε νὰ περιβάλλῃ με ἀθάνατον αἴγλην τὴν ρητορείαν καὶ νὰ προσδώσῃ τραγικὸν μεγαλεῖον εἰς τὸν ἀγῶνα του.

Ζ'.

Ὅτε ὁ νεαρὸς Φίλιππος ἀνῆλθε τὸν θρόνον τῆς Μακεδονίας, πόρρω ἀπέειχον οἱ Ἀθηναῖοι νὰ μαντεύσῃ τὸν ἐχθρὸν των, πολὺ δὲ μᾶλλον οἱ ἄλλοι Ἕλληνες. Ἀπ' αἰῶνων ἤδη ἐδημοκρατοῦντο ἢ ὠλιγαρχοῦντο αἰετὶ ἑλληνικαὶ πολιτεῖαι, τυραννίδες δὲ οὐχὶ σπανίως, διαρκέστεραι ἢ ἐφήμεροι πολλαχοῦ ἀνεφύοντο. Κληρονομικαὶ βρασιλείαι, οἱ τῶν ὀμηρικῶν χρόνων, ἐν Ἠπειρῷ μόνον καὶ Μακεδονίᾳ ὑπῆρχον, ἢ μὲν εἰς τὸν Ἡρακλῆ ἢ δὲ εἰς τὸν Ἀχιλλεῦ, τοὺς λαμπροτάτους τῶν ἡρώων τῆς Ἑλλάδος, ἀνάγουσα τὴν ἀρχὴν τῆς. Πολλοὶ τῶν βρασιλείων τῆς Μακεδονίας ὑπῆρχον ἀκραίως φιλόμουσοι καὶ φιλέλ-

ληνες. Ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Ἀρχελαοῦ ὁ Εὐριπίδης ἐποίησε καὶ ἐδίδασκε τὰς τελευταίας τῶν τραγωδιῶν του, ἀλλ' ἀνωμαλίζε περὶ τὴν διαδοχὴν καὶ ἔριδες τῶν μνηστῆρων τοῦ θρόνου διέσειον πολλάκις τὸ μικρὸν βασίλειον. Ὁ δευτερότοκος τῶν υἱῶν τοῦ Ἀμύντου Β' Φίλιππος, διέτριψεν ἐπὶ τινι ἔτη ὡς ὄμηρος ἐν Θήβαις παρὰ τοῦ Ἐπικμεινώνδου καθ' οὗς χρόνους ἡ Μακεδονία ἦτο λεία τῶν περιουκούντων βραβάρων λαῶν, τῶν Παιόνων καὶ τῶν Ἰλλυριῶν. Τὸ κράτος ἴσταντο ἐπὶ ζήρῳ ἀκμῆς ὅτε ὁ Φίλιππος δραπέτευσε ἐκ τῆς ὄμηρεας παρελάβε τὴν βρασιλείαν. Παιδεύθεις ὑπὸ πυθαγορείων φιλοσόφων ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἐπικμεινώνδου ἐπέδειξεν ἔκτακτον νοημοσύνην καὶ δεξιότητι ἐν καιροῖς καισίοις. Ἐν Θήβαις ἐσπούδασε τὴν στρατηγικὴν τοῦ Ἐπικμεινώνδου καὶ ἀπὸ ταύτης ὠφελθεὶς ἐπενόησε καὶ συνέστησε πρῶτος τὴν περιφημον μακδονικὴν φάλαγγα, ἣτις ἔμελλε μετὰ τινι χρόνῳ ἄχρι τῆς Βαβυλώνας καὶ τοῦ Ἰνδοῦ νὰ περιαγάγῃ τὸ δουλιχόσκινον αὐτῆς δόρυ.

Κατὰ τινι μοιραίαν σύμπτωσιν ὁ Φίλιππος ἔσχεν ἐξ ἀρχῆς πολεμίους τοὺς Ἀθηναίους, ὑποστηρίζοντας ἕτερον τινι μνηστῆρα τοῦ μακεδονικοῦ θρόνου. Ἄλλ' ὁ πολυμήχανος βασιλεὺς τὸ μὲν διὰ τῆς διπλωματικῆς αὐτοῦ συνέσεως, τὸ δὲ διὰ τῶν ἐξόχων στρατιωτικῶν ἀρετῶν του κατίσχυσε πάντων τῶν πολυκαρῶμων αὐτοῦ ἀντιπάλων. Τοὺς βραβάρους Ἰλλυριοὺς κατετρόπωσεν εἰς μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ μάχην, τοὺς δ' Ἀθηναίους ἐπέπλησεν ὑποσχέσεων περὶ παραδόσεως τῆς ὀχυρᾶς παρὰ τὸν Στρυμόνα Ἀμφιπόλεως. Ἰνα ἀνοίξῃ διέξοδον πρὸς τὴν θάλασσαν ἐκυρίευσεν εἴτε διὰ τῶν ὕπλων, εἴτε διὰ χρημάτων καὶ προδοσίας τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης ἀπάσας τὰς ἑλληνικὰς ἀποικίας, ὧν οἱ Ἀθηναῖοι ἀντεποιοῦντο, τὴν Ἀμφίπολιν, τὴν Πύδναν, τὴν Ποτειδίαιον ἐν τῇ Χαλκιδικῇ, τὴν Μεθώνην, νικήσας δὲ αὐτῆς καὶ ὑποτάξας τοὺς Ἰλλυριοὺς, ἄχρι τῆς Λυχνίτιδος καλουμένης λίμνης ἐγένετο περιβόητος διὰ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ καὶ τὰ κητορθώματα. Ἐν Θήβαις ἐθύμασε τὰς στρατιωτικὰς ἀρετὰς τοῦ Πελοπίδου καὶ τοῦ Ἐπικμεινώνδου καὶ ἐδιδάχθη τὴν μέθοδον τοῦ κυβερνᾶν τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰς πολιτείας. Κατέμαθε πῶς μεγαλοουροῦσιν οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ἡγεμόνες. Εἶχον οὕτω τὰ πράγματα, ὅτε ὁ Δημοσθένης διὰ τοῦ πρώτου φιλιππικοῦ του ἐκῆρυσεν ἀπὸ τοῦ λόφου τῆς πρυκῆς τὸν κρητερόν αὐτοῦ πόλεμον κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας.

Η'.

Διπλοῦν ἀγῶναεῖχε νὰ διεξάγῃ ὁ πολιτικὸς οὗτος παιδαγωγὸς καὶ ρήτωρ, τὸν μὲν ἐναντίον

τοῦ Φιλίππου, τὸν δὲ ἐναντίον τῆς ὀλιγαρχίας, τῆς νοθρότητος, τῆς ἰδιοτελείας, τῆς δικροφροσύνης καὶ τῶν ἄλλων ἀγενῶν κακῶν τῶν συμπολιτῶν του. Εἰς ἐπίμετρον συνέστη βραχύτερον ἰσχυρὰ φιλιππίζουσα μερίς ἐν Ἀθήναις, ἣς ἡγεῖτο ὁ ἄσπονδος ἀντίπαλος τοῦ Δημοσθένους Αἰσχίνης, ἀνὴρ εὐτελοῦς χαρακτήρος, ἀλλ' ἀμφιδέξιος τὸν νοῦν καὶ τὴν γλώσσαν, κρυφώμενος, καίπερ μισθωτὸς ὢν φίλος καὶ ξένος τοῦ Φιλίππου, περιβλεπτοῦς διὰ τῶν χρημάτων τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας γενόμενος μᾶλλον, ἢ διὰ τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀφοσιώσεως. Ἡ τιμὴ αὐτῆ, ὥσπερ ἡ χρηστότης τοῦ χαρακτήρος, ἀπέτελεσε τὸν στέφνον τῆς δόξης ἐτέρου Ἀθηναίου, ὀμόφρονος τοῦ Αἰσχίνου, ἐξόχου στρατηγοῦ, τοῦ Φωκίωτος, ὑπηρετήσαντος τὴν πατρίδα αὐτοῦ αἰεποτε σταθερῶς καὶ εὐόρκως, ἀλλὰ μὴ ἐνθουσιῶντος ὡς ὁ Δημοσθένης, πρὸς τὰς ἀρετὰς τῶν προγόνων καὶ φιλοσοφικὴν περιφρόνησιν ἐπιτηδύοντος πρὸς τοὺς διεσθαρμένους συμπολίτας του. Ἀκέραιος τὴν ψυχὴν ὁ Φωκίωτος, ὀρθὸς καὶ τετραγῶνος, ἀποτελεῖ ἐξαιρέσιν ἐν μέσῳ τῶν Ἀθηναίων διὰ τὸν μοναδικὸν αὐτοῦ χαρακτήρα. Δὲν ἐπιχειρεῖ, ὡς ὁ Δημοσθένης, νὰ παιδαγωγῆσῃ τοὺς Ἀθηναίους, πολλοὺ γὰρ καὶ δεῖ, ἀλλ' ἐλέγχει μόνον πικρῶς καὶ δριμύτως τὸ ἀστάμητον καὶ τὴν ἀλαζονείαν τῶν νεανίσκων, τὴν εὐήθειαν καὶ μωρίαν τῶν ἐκκλησιαζόντων, τὴν ἰδιοτέλειαν καὶ τὴν φιλοχρηματικὴν τῶν ρητόρων καὶ στρατηγῶν. Τὸν πόλεμον οὐδέποτε συνεβούλευσεν οὔτε ἐναντίον τοῦ Φιλίππου, οὔτε ἐναντίον τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Ἀντιπάτρου. Τῆς πρὸς τοὺς Μακεδόνας φιλίας καὶ τῆς ἀτσθλίας τοῦ δήμου ἤμαχ πολλῶ οἰκτρότερον τοῦ Δημοσθένους ἔπεσε βραχύτερον ὁ χρηστότατος οὗτος τῶν Ἀθηναίων πολιτικῶν, ἀντάξιος τοῦ Ἀριστείδου κατὰ τὴν δικαιοσύνην. Τί ἠδύνατο νὰ κητορθώσῃ διὰ μόνης τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ ὁ Δημοσθένης ἐναντίον ἐχθροῦ, οἷος ὁ βασιλεὺς Φίλιππος, ἐναντίον πολιτικῶν, οἷος ὁ Φωκίωτος, ἐναντίον προδοτῶν, οἷος ὁ Φιλοκράτης καὶ ὁ Αἰσχίνης, ἐναντίον τῆς ρητορίας τῶν Ἀθηναίων; ὁ Φίλιππος, μονάρχης ἀπόλυτος, κύριος καὶ ρητῶν καὶ ἀπορρήτων καὶ ἔμμε στρατηγός καὶ δεσπότης καὶ ταμίης, ἔχων αἰεποτε ἀνὰ χεῖρας τὰ ὄπλα ἐπεφάνετο πνυταχοῦ ἀγῶνα τὸ στρατευμα, προκινδυνεύων ἐν πολιτορίας καὶ μάχαις, μῆτε καιρὸν, μῆτε ὄραν τοῦ ἔτους μηδεμίαν παραλείπων.

Οἱ Ἀθηναῖοι παιδαγωγῶδες διηρώτων ἄλλήλους. «Τέλημα Φίλιππος;» ὁ βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων ἐξ ἐνός δικτάγματος ἔθετεν εἰς κίνησιν τὰς πολεμικὰς φάλαγγας, ὡς στρατηγὸς αὐτοκράτωρ ἡγούμενος τῆς στρατιᾶς, μὴ προλέγων ἐν τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῖς ψήφοις τὰ ἀπό-

ρητα αὐτοῦ σχέδια, ὥσπερ οἱ δημοκρατούμενοι Ἀθηναῖοι, μὴ βουλευόμενος ἐν τῷ φανερῷ, μὴ σκοποκντούμενος μὴδὲ κρινόμενος ὑπὸ τῶν ἀντιπολιτευομένων αὐτῷ, ὡς ὁ Δημοσθένης, γοργῶς καὶ ὀξέως, οὐχὶ ρηθῶμως ἐπιτελῶν τὰ βουλευμένα. Ἐν Ἀθήναις, ἔδει πρῶτον νὰ συνεδριάσῃ ἡ βουλὴ, εἶτα ἡ ἐκκλησία τοῦ δήμου, ὅπως ἀκούσῃ τὸ προβούλευμα καὶ τὰς ἀντιπάλους γνώμας τῶν ρητόρων, ὧν ἡ ἀγνοία καὶ ἡ μοχθηρὴ ἐπεσκότιζε πολλάκις τὰ ἀληθῆ συμπερόντα τῆς πόλεως. Καὶ ἐκδοθέν τὸ ψήφισμα τῆς ἐκκλησίας, ἀπέειχε πολὺ ἔτι τῆς ἐκτελέσεως καὶ ἀρα οὐδενὸς λόγου ἦτο ἄξιον, ἀφ' οὗ δὲν εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ἐξαναγκάσῃ τοὺς Ἀθηναίους, ὅπως τὰ δεδομένα προθύμως ἐπιτελέσωσιν. Ἐπειτα, ἐψηφίζοντο πολλὰ, ἐπραττον ὀλίγα. «Πάλαι γὰρ ἂν ἐνεκά γε ψήφισμάτων ἐδεδώκει δίκην ὁ Φίλιππος», ἀνεφώνει ὁ Δημοσθένης πρὸς τοὺς φλυάρους καὶ κομπορημονοὺς συμπολίτας. Ἐπὶ πᾶσιν ἡ νοθρότης καὶ ἡ ὀλιγαρχία τῶν Ἀθηναίων, ἡ ἀμέλεια καὶ τὸ ἀπαρασκευον οὐδὲ πόρρωθεν φιλοπονίαν καὶ δραστηριότητα τοῦ ἀπλήστως ὀρεγομένου πολεμικῆς δόξης καὶ ἀνδραγαθημάτων Φιλίππου, τοῦ περιφρονοῦντος τὰ θέρη καὶ τοὺς χειμῶνας, τοῦ ἐμπνεομένου ὑπὸ τῆς μεγάλουροῦ ιδέας νὰ κυριαρχῆσῃ τῶν Ἑλλήνων, τοῦ μεθύοντος ὑπὸ τῶν ἐνδόξων κητορθωμάτων.

Ἐναντίον τοσοῦτον φοβεροῦ πολεμίου, συντεταγμένην αἰεποτε ἔχοντας τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν, θυμασίως μεταχειριζομένου τὰς περιστάσεις, πόρρωθεν παρασκευάζοντος τὰ πράγματα, τί εἶχον νὰ ἀντιτάξωσιν οἱ Ἀθηναῖοι τοῦ Δημοσθένους; Οἱ ἄλλοι ἀνθρώποι, ἐβόα ὁ ρήτωρ, βουλευόντα πρὸ τῶν πραγμάτων, ὑμεῖς, ὡ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, μετὰ τὰ πράγματα! Οὕτω συνέβαινε νὰ στρατηγῆ μὲν αὐτῶν ὁ Φίλιππος, αὐτοὶ δὲ νὰ ἀκολουθῶσι τὸν βασιλέα ὅπου ἐκεῖνος ἤγε τὴν δύναμιν. Ἐπιμηθεὶς αἰεποτε ἀσυλλόγιστοι, καὶ οὐχὶ Προμηθεῖς, ἐθοροβοῦντο καὶ ἐτραπτόντο ὑπὸ τῶν προγραμμάτων, αἱ δὲ περιστάσεις καὶ οἱ καιροὶ ἐξέφευγον ἐκ τῶν χειρῶν των διὰ πνυτός. Ἀπὸ πολλοῦ εἶχον πνύση νὰ προμαχῶσιν ἐν τοῖς πολέμοις αὐτοπροσώπως ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀντ' αὐτῶν ἐμάχοντο ξένοι μισοφόροι ἄθλιοι, ἀπολείποντες τοὺς στρατηγούς των πολλάκις καὶ ληληλατοῦντες τοὺς συμμάχους τῶν Ἀθηναίων. Οἱ πολιτεῖαι ἀπέμαθον τὸ στρατιωτικὸν των καθήκον. Πότε, ὡ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, πότε θὰ πράξῃτε τὰ δέοντα, ἐφώνει πρὸς αὐτοὺς ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ πρώτῳ ἡδὴ φιλιππικῷ. Ἡμεῖς ὑξήσαμεν τὸν Φίλιππον καὶ κητεστήσαμεν αὐτὸν πολέμιον ἀκαταγώνιστον. Οὐχὶ διὰ τὴν ἐκυτοῦ ρώμην, ἀλλὰ διὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν ἀνεδείχθη ὁ Φίλιππος οἷος οὐ-

δεις πρὸ αὐτοῦ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας! Ἄλλ' ὁ πολύτροπος ἀναξ ὤφειλε τὸ μεγαλεῖον του εἰς τὰς ἐξόχους αὐτοῦ ἡγεμονικὰς ἀρετὰς μᾶλλον ἢ εἰς τὴν εὐήθειαν καὶ μωρίαν τῶν Ἀθηναίων, ὡς ἐφρόνει ὁ φιλόπατρις Δημοσθένης.

Θ'.

Τέλειος τύπος πολυπράγμονος ἡγεμόνος ὁ Φίλιππος, δεινὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις, ρήτωρ ἄμα καὶ στρατηγός, εἶχε προσόμοιον τὸν χαρακτήρα πρὸς τὸν ὀμηρικὸν ἀνακτα τῆς Ἰθάκης· πανούργος καὶ δόλιος, σεμνυόμενος ὅτι τὰ πλείστα τῶν ἐνδοξῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων ἐπέτυχε διὰ τῆς φιλοφροσύνης μᾶλλον καὶ τῆς ἰκανότητος νὰ προσελκύῃ τὴν φιλίαν καὶ εὐνοίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ πόλεων ἢ διὰ τῆς στρατηγικῆς συνείσεως καὶ τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις ἀνδραγαθίας. Προέχεε δὲ ἀφειδῶς τὸ χρυσίον εἰς τοὺς ἐκασταχοῦ προδότες τῆς ἰδίας πατρίδος. Τὴν πόλιν τῆς Ὀλύμπου, κεφαλὴν μεγάλης συμπολιτείας τριάκοντα Χαλκιδικῶν πόλεων, τὸ μόνον προπύργιον ἐναντίον τῆς δυναστείας αὐτοῦ ἐν Μακεδονίᾳ προσεῖλκυσε τὸ πρῶτον διὰ φιλίας καὶ συμμαχίας καρπούμενος τὴν εὐήθειαν τῶν πολλῶν, εἶτα παρασκευασθεὶς δεόντως πρὸς τὸν ἀγῶνα διεκλήρυσε πρὸς αὐτοὺς ἀνυποστόλως. Ἡ αὐτὸς ἢ ἐκεῖνος ἐν Μακεδονίᾳ πρέπει νὰ ἐκλείψωσιν! καὶ ἐπεχείρησε τὴν πελιορκίαν τῆς Ὀλύμπου.

Εἰς μάτην ὁ Δημοσθένης διὰ τῶν περιφρονημάτων αὐτοῦ ὀλυμπιακῶν ἡγωνίσθη παντὶ σθένει νὰ ἀναστείλῃ τὸν εἰμαρμένον ὄλεθρον τῆς Ὀλύμπου. Ἡ πόλις παρεδόθη διὰ προδοσίας καὶ κατεστράφη ἐκ θεμελίων, οἱ πολῖται ἐξηνδραποδίσθησαν, τριάκοντα δὲ Χαλκιδικαὶ πόλεις ἐξέλιπον.

Ἡ καταστροφή τῆς Ὀλύμπου ἀνέδειξεν ἰσχυρὸν κράτος τὴν Μακεδονίαν. Ἦδη οἱ Θεσσαλοὶ ἤσαν ὑποχείριον τοῦ Φιλίππου, ὅστις καὶ νυκτικὴν δύναμιν ἐν Παγασσαῖς συνεκρότησεν ἀπὸ τῆς προσόδου τῶν χρυσοφόρων μεταλλείων τοῦ Παγαγαίου, ἐνθα συνώκησε τὴν ὀμώνυμον πόλιν τοὺς Φιλίππους. Τὰ μεταλλεῖα ταῦτα ἔφερον ἐπέκεινα τῶν χιλιῶν ταλάντων κατ' ἐνιαυτόν. Ἀπὸ τούτων ἀνήγαγεν εἰς περὶ ὅλην τὴν Μακεδονικὴν βασιλείαν. Τὸ Φιλίππιον νόμισμα ἐξέωσε τὸ Ἀττικόν. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀποτυχόντες οἰκτρῶς, ἀπολέσαντες πάσας αὐτῶν τὰς κτίσεις ἀνὰ τὰ παράλια τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης μετὰ δεκαετῆ περίου ἀδοξον πόλεμον πρὸς τὸν Φίλιππον ἐπεζήτησαν τὴν εἰρήνην, εὐπρόσδεκτον οὖσαν καὶ εἰς αὐτὸν τὸν βασιλέα. Τῆς εἰς Μακεδονίαν πρεσβείας μετέσχον ἀμφοτέροι οἱ ρήτορες ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Αἰσχίνης μετὰ ἄλλων ἄλλων πρέσβων. Ὁ Δημοσθένης ἐδείχθη ἀνέν-

δοτος πρὸς τὰς θωπείας τοῦ Φιλίππου, ὁ Αἰσχίνης ἐθαμβώθη ὑπὸ τῆς αἴγλης τῶν ἡγεμονικῶν ἀρετῶν τοῦ βασιλέως καὶ ἔτι μᾶλλον ὑπὸ τῆς μαγικῆς σειρήνος τοῦ μακεδονικοῦ χρυσίου. Ἐπανήλθον εἰς Ἀθήνας πολιτικοὶ ἀντίπαλοι, διττάμενοι ἀπ' ἀλλήλων τελείως. Ἐκτοτε ὁ Αἰσχίνης «ξένος» γενόμενος τοῦ Φιλίππου, ἡγεῖτο τοῦ μακεδονικοῦ κόμματος. Κατὰ δὲ τὴν δευτέραν πρεσβείαν ὁ Φίλιππος πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τῆς εἰρήνης ἐξαπατήσας τοὺς Ἀθηναίους παρέρχεται ἀμαχητὴ ἐντὸς τῶν Θερμοπυλῶν, κληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀμφικτυονικοῦ συνεδρίου, ἵνα τιμωρήσῃ τοὺς ἱεροσύλους Φωκεῖς καὶ ἐπιθέτῃ πέρας εἰς τὸν ἀνίερρον Φωκικὸν πόλεμον. Νῦν ὁ βασιλεὺς περιβύητος ἐπὶ εὐσεβείᾳ γενόμενος, ὡς προστάτης τοῦ ἐν Δελφοῖς Θεοῦ, προεδρεύει τοῦ ἀγῶνος τῶν Πυθίων, ὡς ἀγωνοθέτης καὶ πρύτανης, πρῶτος αὐτὸς βασιλεὺς ἀξιώθεις τῆς περιφρονητικῆς ταύτης τιμῆς. Ὡς ἐπαθλον τῆς εὐσεβείας του λαμβάνει τὰς δύο ψήφους τῶν Θεσσαλῶν καὶ Φωκῶν. Ἐκτοτε ὁ Φίλιππος εἶνε κύριος τῆς Ἑλλάδος. Οἱ Θηβαῖοι διατελοῦσιν αἰετοῦ πιστοὶ καὶ ἀφωσιωμένοι αὐτοῦ σύμμαχοι. Μετ' ὀλίγον οἱ Ἀρκάδες καὶ οἱ Μεσσήνιοι, ἀπειλούμενοι ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν, προσχωροῦσιν εἰς τὴν φιλίαν αὐτοῦ παρὰ τὰς ἐντόνους διαμαρτυρίας τοῦ Δημοσθένους πρὸς τοὺς Μεσσηνίους φωνήσαντος: Τί ζητεῖτε, ὦ ἄνδρες; ἐλευθερίαν; — Ταύτην φυλάττετε, ταύτης ἀντέχεσθε, ἂν ταύτην σφύζετε οὐδὲν οὐδέποτε μὴ κακὸν πάθετε! — Ἄλλ' ἢ εἰμαρμένη τῶν πραγμάτων πορεία εἶνε ἀκαταγώνιστος.

Ι'.

Ὁ Φίλιππος λαμπρὸς ἀπὸ τῶν πράξεων αὐτοῦ γενόμενος ἐφείλκυσε εἰς ἑαυτὸν τὰ βλέμματα συμπάντων τῶν Ἑλλήνων. Ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν ἐγκωμιάζουσι τὰ ἀνέλπιστα καὶ παράδοξα αὐτοῦ κατορθώματα! Ἐννενηκοντούτης ἡδὴ ὁ γέρον Ἰσοκράτης πρὸς αὐτὸν ἀπέστρεψε τὰ βλέμματα, ὡς πρὸς τὸν ἐκλεκτὸν καὶ ἐπηγγελμένον σημαιοφόρον τοῦ Ἑλληνικοῦ, κλητὸν νὰ διαλλάξῃ εἰς ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν τὰς πρωτεύουσας τῶν πόλεων τῆς Ἑλλάδος καὶ πύξῃ αὐτοὺς τῆς μανίας καὶ τῶν ἀτελευτήτων διχονοιῶν. Ἄλλ' ὁ βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων ἐμελλεν οὐχὶ διὰ τῆς πειθοῦς, ὡς ἐφρόνει ὁ γηραιὸς διδάσκαλος, ἀλλὰ διὰ τῶν ὅπλων νὰ ἐξαναγκάσῃ τοὺς Ἑλληνας εἰς δικτατορίαν πρὸς ἀλλήλους.

Μετ' ὀλίγον ὁ πόλεμος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐγένετο ἀφευκτος. Ἡ πολιορκία τῆς Περὶνθου καὶ τοῦ ὄχυροῦ Βυζαντίου ἀπέτυχεν. Ὁ Δημοσθένης εἶχε καταγγείλῃ τὸν Φίλιππον διὰ τῶν τελευταίων διμηγοριῶν του ὡς ἐπιβουλεύοντα

τὴν ἐλευθερίαν τῶν Ἑλλήνων ἀπάντων. Οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ Δημοσθένους ἐξηγήθησαν ἐρωμένως. Ὁ Φωκίων ἀποστρατεῖς στρατηγός ἔσωσε τὸ Βυζάντιον, ἐξαπατήσας τὴν πόλιν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Φιλίππου. Ἀπογορησθεὶς τοῦ Ἑλλησπόντου ἐλάπιε πρὸς βορρᾶν ἐπὶ Θράκης καὶ Τριβηλοῦς ὁ βασιλεὺς, καὶ καταπλήξας τοὺς βερβάρους, ἴσθησι τὸν ἀνδριάντα τοῦ Ἡρακλέους ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Ἰστρου. Εἶχεν ἐν τῇ φαρέρᾳ αὐτοῦ πολλὰ εἰσέτι ὄζα βέλγη!

Νῦν ἡγγικεν εἰς τὸ τέλος τῶν μόθων αὐτοῦ καὶ τῶν ἀκαμάτων προσπαθειῶν του, νὰ ἄρξῃ τῆς Ἑλλάδος. Τὸ ἀμφικτυονικὸν συνέδριον ἤτο ὄργανον τῶν φιλοδόξων σκοπῶν του. Ὡς τιμωρὸς τῶν ἱεροσύλων καὶ ἐκδικητῆς τοῦ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνος παρήλασε τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς πρόμχως αὔθις τοῦ Δελφικοῦ μαντείου ἐπιφάνεται εἰς Φωκίαν. Τὸ ἀμφικτυονικὸν συνέδριον ἀνέθηκέν αὐτῷ τὴν τιμωρίαν τῶν ἀσεβῶν Ἀμφικτυόνων εἰσηγουμένου τοῦ Αἰσχίνου. Μάτην ὁ Δημοσθένης ἐβόησεν: «Πόλεμον εἰς τὴν Ἀττικὴν εἰσάγεις Αἰσχίνη, ἀμφικτυονικόν!» Πρὶν ἐνοήσωσιν οἱ Ἀθηναῖοι τὸν κίνδυνον, αἴφνης ὁ Φίλιππος κατέλαβεν ἐν Φωκίᾳ τὴν Ἐλάτειαν. Ἡ ὁδὸς ἦτο ἀνασπεπταμένη εἰς τὸ στρατεύμα αὐτοῦ, ἢ μὲν ἐπὶ Θήβας, ἢ δὲ ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν.

Φόβος καὶ τρόμος κατέλαβε νῦν τοὺς Ἀθηναίους ἐπὶ τῷ γεγονότι. Πρὸς ἐσπέραν ἔφρασαν εἰς Ἀθήνας ἢ ἀπροσδόκητος ἀγγελία. Ἐντρομοὶ οἱ πρυτάνεις ἠγέρθησαν ἐκ τοῦ δειπνοῦ, τὸ πολεμιστήριον σάλπισμα ἀντήχει καθ' ὅλην τὴν νύκτα, ἢ πόλις ἦτο μεστὴ βοῆς καὶ θορύβου. Ἐωθεν ἢ βουλή συνήλθεν εἰς συνεδρεῖαν οἱ πολιτικοὶ ἄπαντες ἄθροοι εἰς τὸ Διονυσιακὸν θέατρον ὑπὸ τὸν βράχον τῆς Ἀκροπόλεως. Θὰ παραμείνῃ ἐσκέῖ ἀξιωμακροῦντος ἢ συνεδρίασις ἐκείνη τῆς Ἑκκλησίας τῶν Ἀθηναίων.

Ἐπὶ πολλὴν ὥραν βλήθη σιγὴ ἐπεκράτει. Πρὸς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος κλυούσης πολλὰς διὰ τὸ κήρυκός: Τίς ἀγορεύει βούλεται; — οὐδεὶς ἐτόλμη οὔτε ρήτωρ, οὔτε στρατηγός νὰ ἐμφωνισθῇ σύμβουλος. Ἄλλ' ὑπῆρχεν ἐν μεσῷ τῆς Ἑκκλησίας ὁ μόνος ἀρμόδιος νὰ συμβουλεύσῃ τὰ δέοντα, ὁ μόνος δυνάμενος εὐθαρσῶς νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰ πράγματα.

Ὁ Δημοσθένης προτείνει τὴν μετὰ Θηβαίων συμμαχίαν. Ἡ ἐκκλησία ὑποφώνως ἀπεδέχθη τὸ ψήφισμα καὶ ἐπευψεν εἰς Θήβας πρεσβεῖαν ἧς ἡγεῖτο ὁ Δημοσθένης. Εἰς τοὺς Ἀθηναίους δὲν ἀπελείπετο ἄλλη ὁδὸς σωτηρίας. Ὄφειλον ἢ νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὰ κελεύσματα τοῦ βασιλέως, ἢ νὰ ἐκλιπαρήσωσι τὴν συμμαχίαν τῶν

Θηβαίων, ἄλλως ὄφειλον μόνον αὐτοὶ ν' ἀντιμετωπίσωσι τὸν κίνδυνον ἐν Ἀττικῇ.

Ὁ Δημοσθένης ἀνέλαβε τὸν μέγιστον καὶ ἐκπρεπέστατον τῶν ἀγῶνων, νὰ πείσῃ τοὺς Θηβαίους ἐναντίον τοῦ ἑαυτῶν συμφέροντος νὰ καταλείπωσι τὴν συμμαχίαν τοῦ Φιλίππου. Ἐν Θήβαις ὁ Δημοσθένης εὔρε πρεσβείαν τοῦ βασιλέως. Ὁ ἐνθουσιασμὸς καὶ ἡ ἀκαταμάχητος ἐυγλωττία τοῦ ρήτορος ἐκρίπζουσαν τὸν θυμὸν καὶ ἀνυψούσα τὸ φρόνημα τῶν Θηβαίων ὑπὲρ τῶν πανελληνίων συμφερόντων, συνήρπησεν ἀδιάρρηκτον τὴν συμμαχίαν τῶν Θηβαίων. Ἦτο ὁ μέγιστος τῶν θριαμβῶν τοῦ Δημοσθένους. Ἡ εἰμαρμένη νῦν, ἢ ἡ «δαμιόνης τύχη», ἢ ἐν τῇ περιφορᾷ τῶν πραγμάτων εἰς τοῦτον τὸν καιρὸν συμπεραίνουσα τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος, ὡς λέγει ὁ σοφὸς Χαιρωνεὺς, ἐμελλε νὰ κρίνῃ ἀνὰ μέσον τοῦ μακεδονικοῦ δόρατος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἀσπίδος.

ΙΑ'.

Ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους καὶ τοῦ Φιλίππου ἐξηρητήθη νῦν ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀσίας ἀπάσης. Τρισμύριοι Ἀθηναῖοι καὶ σύμμαχοι ἴστανται νῦν ἀντιμέτωποι τοῦ βασιλέως ἐν Βοιωτίᾳ. Δι' ὑπερανθρώπων ἀγῶνων ὁ Δημοσθένης συνήσπισεν ἐπ' αὐτὸν Θηβαίους, Κορινθίους, Βυβοεῖς, Μεγαρεῖς, Κερκυραίους. Ὡς ἀπόλυτος κυβερνήτης διευθύνει μὲ στιβαρὰν χεῖρα τὰ πράγματα, ἐν Θήβαις καὶ ἐν Ἀθήναις, ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν καὶ τὴν Καδμείαν. Εἶνε ἢ λαμπροτάτη περίοδος τοῦ πολιτικοῦ του σταδίου ἢ ἡρωικὴ αὐτὴ ἐποχὴ τοῦ βίου του. Ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἀντήχει ἀπανταχοῦ, ἐν Θήβαις, ἐν Ἀθήναις, ἐν τῷ Ἑλληνικῷ στρατοπέδῳ! Αἱ πρῶται μάχαι προοιωνίζοντο αἰσίαν τὴν ἔκβασιν τοῦ ἀγῶνος. Εἰς τὸν Δημοσθένη ἀπενεμήθη ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του χρυσοῦς στέφανος, ἔπαθλον τῶν ἀτρυτῶν αὐτοῦ μόθων καὶ τῆς ἀκαταβλήτου φιλοπατρίας. Ἐν τοῖς πεδίοις τῆς Χαιρωνείας ἐκρίθη ὁ ἀγὼν τῶν ὅπλων. Ὁ Φίλιππος ἄγων τὸ ἀριστερὸν κέρας ἐτάχθη ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους, ὁ νεκρὸς Ἀλέξανδρος κατὰ τὸ δεξιὸν ἐναντίον τοῦ ἱεροῦ λόχου τῶν Θηβαίων. Οἱ Ἀθηναῖοι ὤρμησαν ἀκατάσχετοι ἐπὶ τὸν βασιλέα ὑποχωροῦντα καὶ ἡ νίκη ἐφάνη προσημιδιώσα εἰς τοὺς Ἑλληνας. Ἄλλ' ὁ δεκκοκταετής Ἀλέξανδρος ἄγων τὴν φάλαγγα συνέτριψε τὸν ἱερὸν λόχον, οἱ τριακόσιοι μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Θεαγένους ἔπεσον ἡρωικῶς μαχόμενοι ἐν πυκνῇ παρατάξει, πλησίον ἀλλήλων κείμενοι. «Δὲν γνωρίζουσι νὰ νικῶσιν οἱ Ἀθηναῖοι,» ἀνεκράξεν ὁ Φίλιππος διωκόμενος, καὶ συνέραξε νῦν ἰσχυρῶς ἐπ' αὐτοὺς, προσβαλλόμενος καὶ κατὰ νότου. Χίλιοι ἔστρωσαν τὸ πεδίον τῆς μάχης, Ἀθηναῖοι πο-

λίτκι, δισχίλιοι ἤχμαλωτίσθησαν, οἱ λοιποὶ ἐτράπησαν εἰς φυγὴν, ἐξαισίου ἐν οἷς καὶ ὁ Δημοσθένης, μετασχὼν ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης τῆς μάχης! Ἡ μακεδονικὴ σάρισσα κατίσχυε τοῦ ρητορικοῦ βήματος τῆς δημοκρατίας. Ὁ ρήτωρ ἠττήθη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ βασιλέως! Ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν ἱερολογιτῶν πελώριος λέων μαρμαρίνος, σύμβολον τῆς ἀνδρείας, ἐφρούρει βραδύτερον τὴν ἡρωϊκῶς ἀγωνισμένην ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ βασιλεὺς Φίλιππος ἐξέκλιος ὑπὸ τῆς χαρᾶς, μεθύων ὑπὸ τῆς νίκης, ἤδε τὴν ἀρχὴν τοῦ ψηφίσματος τοῦ Δημοσθένους, χωμάζων ἐπὶ τοὺς νεκροὺς καὶ ἐπισκώπτων.

Δημοσθένης Δημοσθένης Πικριεὺς τάδε εἶπεν! «Ἡ τύχη σοὶ περιέθηκε πρόσωπον Ἀγαμέμνονος,» ἀνεφώνησέ τις τῶν ἀίχμαλῶτων μετὰ παρηρησίας, καὶ σὺ βασιλεῦ, πράττεις ἔργα Θερσίτου; — Ἦν οὗτος ὁ μετέπειτα περιδότης ἐν Ἀθήναις ρήτωρ Δημάδης. Ἐκνήψης ὁ Φίλιππος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ ἐπιπροσέθεντος κινδύνου ἀναλογισθεῖς, ἐφριττε τὴν δεινότητα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ρήτορος, ἀναγκασθεῖς ὑπ' αὐτοῦ νὰ ἀνκρίψῃ ἐν βραχεῖ μορίῳ μιᾶς ἡμέρας τὸν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας καὶ τῶν ὅπλων κίνδυνον. Ἡ λαμπρὰ αὐτῆ νίκη ἔδωκεν αὐτῷ τὸ γέρας τῆς ἡγεμονίας. Οἱ σύνοδοι τῶν ἐλληνικῶν πολιτειῶν ἀνεγνώρισαν τὸν βασιλέα, στρατηγόν, κυτοκράτορα τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ τοὺς βραβάρους. Ἡ ὕδνη ἐπὶ τῇ ἐν Χαιρωνείᾳ καταστροφῇ εἶχεν ἤδη καταβιάσῃ εἰς τὸν τάφον τὸν αἰωνόβιον Ἴσοκράτην. Τὸ ὄνειρον τῆς μεγάλης αὐτοῦ ιδέας ἔμελλεν οὐχὶ ὁ βασιλεὺς Φίλιππος, ἀλλ' ὁ ἡγεμονικὸς μνηστὴς τοῦ φιλοσόφου Ἀριστοτέλους, ὡς σήμεροφόρος τοῦ Ἑλληνισμοῦ, νὰ προηγουμένως τὴν πολιτείαν τοῦ Δημοσθένους, ὅτι εὐκλεῶς ἡγωνίσθησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. Ἀνακομιζομένων τῶν ὄστων ἐκ τῆς μάχης, ὁ Δημοσθένης ἀπήγγειλε τὸν ἐπιτάφιον τῶν πεσόντων ἐν Χαιρωνείᾳ. — «Κλαίει ὁ νεκρὸς, ὁ δὲ νικῆσας ἀπόλωλεν!» ἔλεγε πικρῶς χρησμὸς ἐκ τῶν σιδυλλείων προφητεῶν τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας.

Ἐν μέσῳ τῶν μεγάλων παρεσκευῶν τῆς ἐπὶ τὴν Ἀσίαν στρατείας, ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ὡς «ἐστεμμένος τῦρος» ἀγόμενος σφάγιον ἐπὶ τὸν βωμὸν κατὰ τὸν λόγον τῆς Πυθίας, ἔπεσε ὄψιν δολοφόνου χειρὸς τοῦ ἐκ τῶν δορυφόρων αὐτοῦ Πικρακίου πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ἐν Αἰγῆς Θεάτρου, κατὰ τὴν λαμπρὰν εὐρτήν τῶν γάμων τῆς θυγατρὸς του. Μετὰ τῶν εἰδῶλων τῶν δώδεκα θεῶν ἐπέμπευσεν τρισχιλιδέκτον θεοσπερὲς εἰδῶλον τοῦ Φιλίππου, σύνθρονον ἐκ τῶν ταῖς θεαῖς τῆν ἡμέραν ἐκείνην ἀναδείξαντος.

IB'

Φκιδρὸς καὶ περιχαρῆς, λαμπρὸν ἱμάτιον φέρων καὶ ἐστεφανωμένος παρῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὁ Δημοσθένης. Ἦτο αὐθις κύριος τοῦ ρητορικοῦ βήματος. Τὸ ἐγερτήριον σάλπισμα ἀντήχησεν ἀπὸ Θεῶν ἀνα τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν. Ἀλλ' ὁ παῖς Ἀλέξανδρος, ὡς ἀπεκάλει τὸν βασιλόπαϊδα διάδοχον ὁ Δημοσθένης, ἀπροσδοκῆτως ἐμφανισθεὶς ἐγένετο ἀνὴρ πρὸ τῶν Θεῶν. Τὸ κήρυγμα τῆς ἐλευθερίας ἀντήχησεν εὐτόλμως ἀπὸ τῶν ἐπάλλξεων τῆς πολιορκουμένης πόλεως. Ἡ ραγδαία, ἡ ἐκπληκτικὴ καὶ ἀνέλπιστος καταστροφή τῆς πατρίδος τοῦ Πινδάρου καὶ τοῦ Ἐπαμεινώνδου ἐδίδαξε τοὺς Ἕλληνας καὶ τὸν Δημοσθένη, ὅτι ὄχοντο ἀνεπιστρεπτεῖ οἱ παλαιοὶ χρόνοι τῆς αὐτονομίας. Τὸν σφύδρα κεχολωμένον βασιλέα ἐκντίον τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ Δημοσθένους, ἀναστρέψαντος ἐκ τοῦ Κιθαιρώνα διὰ τὸν φόβον πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ Ἀλεξάνδρου, κατεπράυνεν ὁ Φωκίων καὶ ὁ Δημάδης εὐρὴν ὡσπερ «λέοντα φόνου κεκορησμένον». Ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους ἐδείχθη ἀντάξιος τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ ἐνδόξου ρήτορος. Ὁ Ἀλέξανδρος ἐφείσθη τῆς ζωῆς τοῦ Δημοσθένους καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτῷ πολιτικῶν. Ἡ ἀζήλος δόξα τοῦ φόνου ἀπέκειτο βραδύτερον εἰς τὸν γηραιὸν Ἀντίπατρον.

IG'

Τὸ ἐκπληκτικὸν θέαμα τῆς ἀνατροπῆς τῆς Ἀσίας καὶ τῶν προηγουμένων τοῦ κόσμου, ἡ ἐκπλήρωσις τῶν προκιωνίων ἐλπίδων καὶ πόθων τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εὐρεν ὡς βράχον ἀκλόνητον τὴν ψυχὴν τοῦ προμάχου τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας. Ὁ Δημοσθένης ἔμεινε ἀμέτοχος τῆς χαρᾶς, ἥς καὶ οἱ προαποθνήσκοντες, ὡς ἔλεγεν ὁ Κορίνθιος Δημάδης ἐστερήθησαν Ἕλληνας, οἱ μὴ ἰδόντες τὸν μέγαν Ἀλέξανδρον ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ μεγάλου βασιλέως καθήμενον. Ὁ Μακεδονικὸς ἀετὸς δικνοίξαστ' ἀπέφυγε αὐτοῦ ὑπερηφάνως διέδραμεν ὑπὲρ αὐτῶν αἰματηρῶν πεδίων τοῦ Ἰρηνικοῦ, τῆς Ἰσσοῦ, τῶν Ἀρβύλων, τὰς χώρας τῆς γηρικῆς Ἀσίας ἄχρι τῆς Βαβυλώνας καὶ τοῦ Ἰνδοῦ. Τὸν προορισμὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὸν κόσμον εἶχεν ἐπιτελέσει ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, ὡσπερ προεῖπεν ὁ Ἀριστοτέλης.

Εἰς τὸν Δημοσθένη ἀπέκειτο ἔτι διπλοῦς θρίαμβος τῆς πολιτείας αὐτοῦ καὶ τῶν ιδεῶν, ἐφήμερος, ὑπὸ διπλῆς καταστροφῆς ἐπακολουθούμενος. Ἡ δευτέρα τούτων περιέβλεπε μετὰ τραγικὸν μεγαλεῖον τὴν δόξαν του. Παρεσκευασμένης εἰς ἀμυναν μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην, πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Φιλίππου, τῆς πόλεως ὡς τειχοποιὸς εἰργάσθη μετὰ ζήλου ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρ-

σεως τῶν τειχῶν, προσκινώσας ἐκ τῶν ἰδίων πολλὰ καὶ ἄλλας δωρεάς φιλοκινώπου χρηρησῆς. Ἡ πατρίς του εἰς ἐνδειξὴν εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν ἀδάμαστον αὐτοῦ πρὸς τὴν πόλιν εὐνοίαν καὶ στοργὴν ἔμελλε νὰ ἀπονεύμῃ ἐν τῇ μεγάλῃ εὐορτῇ τῶν Διονυσίων ἐν τῷ Θεάτρῳ ἐνώπιον Ἀθηναίων καὶ ξένων τὴν χρυσοῦν στέφανον τῆς τιμῆς, ἵνα καὶ αὐθις μεγάλου ψύχους ἐπιβραβεύσῃ τὴν πολιτείαν του. Ὁ Αἰσχίνης διὰ γοαφῆς παρρησίαν ἀνέστειλε τὸ ψήφισμα. Ἡ δίκη ἐκρίθη μετὰ ἐπὶ τὰ ἔτη, ἀρ' οὐ τὰ γεγονότα ἐπῆλθον ραγδαίως. τοῦ Ἀλεξάνδρου ἤδη διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Δαρείου κυριαρχοῦντος τῆς Ἀσίας.

Ὁ Αἰσχίνης ἐν τῇ κατηγορίᾳ του παρέστησε τὸν Δημοσθένη ὡς τὸν κοινὸν ἀλιτῆριον τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης τὸν ὀδηγήσαντα τοὺς πολίτας εἰς προσκινῆ κίνδυνον ἐν Χαιρωνείᾳ. Ὁ Δημοσθένης ἀπολογούμενος ἀνεβόησε: Καὶ πρόδηλον ἂν ἦτο τὸ μέλλον, καὶ ἂν εἶχομεν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν τὴν καταστροφήν, καὶ ἂν ἄπαντες οἱ ἄλλοι ἐκλινον εἰς δουλείαν τὸν αὐχέναν, ἡμεῖς ἔπρεπε νὰ ἀγωνισθῶμεν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας! Καὶ ἐν ἱερῷ ἐνθουσιασμῷ ἐπεφώνησε τὸν περιώνυμον ὄρον: Ὅχι, ὄχι, δὲν ἐσφάλητε ὡς ἄνδρες, Ἀθηναῖοι, τὸν πᾶρ τῆς ἐλευθερίας ἀράμενοι κίνδυνον, μὰ τοὺς ἐν Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας τῶν προγόνων καὶ τοὺς ἐν Πλαταιαῖς παρεχόμενους καὶ τοὺς ἐν Σκλαυθίνι ναυμαχῆσαντας καὶ πολλοὺς ἑτέροους τοὺς ἐν ταῖς δημοσίαις μνήμασι κειμένους ἀγαθοὺς ἀνδρας! — Καὶ ἀπεφύγε τὴν ἀρὰν κατὰ τῶν προδοτῶν τῆς Ἑλλάδος, ὅτι «ἄνθρωποι μαροὶ καὶ κόλακες καὶ ἀλάστορες, ἡκρωτηριασμένοι τὰς ἐκυτῶν πατρίδας, προσέπειον τὴν ἐλευθερίαν, ὑπὲρ τοῦ Φιλίππου καὶ Ἀλεξάνδρου καὶ τῆ γαστρὶ μετροῦντες καὶ τοῖς αἰσχίστοις τὴν εὐδαιμονίαν, ἀνέτρεψαν τοὺς ὄρους τῶν ἀγχιῶν καὶ κανόνων». — Ἡ περιδότης αὐτῆς οὐδεμίαν τῶν δημοσίων δικῶν διὰ τὴν δόξαν τῶν ρητόρων καὶ τὴν εὐγένειαν τῶν δικαστῶν, ἀπέβη λαμπρὸς θρίαμβος τοῦ Δημοσθένους. Ἐν ταύτῃ οἱ Ἀθηναῖοι ἔδωκαν ἀνεκκλήτως τὴν ψῆφον ἐνώπιον τῆς ἱστορίας ὑπὲρ τῆς ἀθανάτου αὐτῶν δόξης. Ὁ περὶ τοῦ «στεφάνου λόγος» εἶνε μνημεῖον ἀφθίτου κάλλους, τοῦ Παρθενῶνος ἀντάξιον.

IΔ'

Ἀλλ' ὁ πολύμογθος αὐτοῦ βίος ἐγγίξει εἰς τὴν μοιρικὴν καταστροφήν. Φεύγων τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐκ τῆς ἰνδικῆς στρατείας ἐπικινδυνόπουτος Ἀλεξάνδρου ὁ θησαυροφύλαξ αὐτοῦ Ἀρπίλιος διένειμεν ἀφθόνως τὰ τάλαντα εἰς τοὺς ρήτορας ἐν Ἀθήναις, ὅπως ἐξεγείρῃ τὴν πόλιν ἐναντίον τῶν Μακεδόνων. Ὁ Δημοσθένης, ὅστις πρότερον εἶχεν ἐναντιωθῆ εἰς τὴν ἀποθέσιν τοῦ Μακεδ-

νος δορυκλήτορος, συνεβούλευσε τὴν ἀπέλασιν τοῦ στερεοστοῦ. Ἀλλ' ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου Βουλῆ ἐκρινεν ἐνοχον διοδοκίαν καὶ τὸν Δημοσθένη! Μὴ δυνάμενος νὰ φέρῃ τὴν καταδικαίαν δι' αἰσχύνην καὶ ἀσθένειαν τοῦ σώματος ἔφυγεν εἰς Τροίζην. Ἰδοὺ νῦν, φυγὰς τῆς πατρίδος αὐτοῦ ὁ φιλόπατρις Ἀθηναῖος, ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Τροίζης καὶ τῆς Αἰγίνης δεδραρυμένος πρὸς τὴν Ἀττικὴν ἀποβλέπει! Πρὸς τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐτὸν νεκρὸς ἐγγενεῖ ἀποτρέπων τῆς πολιτείας. «Ἐάν, δὲς ὄδων προκειμένων ἐξ ἀρχῆς, τῆς μὲν ἐπὶ τὸ ρητορικὸν βῆμα καὶ τὴν ἐκκλησίαν, τῆς δὲ ἀντρικυρεῖς τὸν ὄλεθρον ἀγούσης προεγίνωσκε τὰ δεινὰ τοῦ πολιτικοῦ σταδίου τοὺς φόβους, τὸν φθονον, τὴν διαβολὴν, τοὺς ἀγῶνας, θὰ ὄρμα εὐθύ τιν πρὸς τὸν θάνατον σέρουσαν». Δι' ἐμὲ, δὲν ἔχει καμμίαν πλῆθον ἀξίαν ἢ ζωὴ! — εἶπε, περιελγῆς, ἐπὶ τῆς ἐπιθουρατικῆς τῶν πολιτικῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος! Τὰ αὐτὰ πράγματα, οἱ αὐτοὶ χαρακτῆρες! — Ὁ ἀπροσδόκητος θάνατος τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐν Βαβυλώνι ἐνέπεσεν ὡς κεραυνός. Δὲν ἀπέθνηκεν, ἄνδρες, Ἀθηναῖοι, ὁ Ἀλέξανδρος ἐβόησεν ὁ Δημάδης πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, βουλευομένους αὐθις ὑπὲρ τῶν ὄλων, δὲν ἀπέθνηκεν!» ἀπὸ πολλοῦ, ἡ οἰκουμένη θὰ ἐπληροῦτο ἤδη τῆς ὀσμῆς τοῦ νεκροῦ!

«Θυμῶντος τοῦ Κύκλωπος, τὸ μακεδονικὸν κράτος ἔμεινε ἄνευ ὀφθαλμοῦ, κατὰ τὴν εὐστοχον παρομοίωσιν τοῦ αὐτοῦ ρήτορος. Νῦν, ὅτε τὸ μέγα ὄνειρον ἐπληρώθη διὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐπεβάλλετο πολὺ μᾶλλον ἢ ἐπὶ Φιλίππου ὁ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πόλεμος. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέριψαν αὐθις τὸν κῆρον!, ὁ δὲ Δημοσθένης αὐθόρμητος περιέρχετο τὰς πόλεις τῆς Πελοποννήσου μετὰ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων πρέσβειων, κηρύττων τὸ χρημόσυτον ἀγγελμα τῆς ἐλευθερίας. Ἡ πατρίς του ἐξ εὐγνωμοσύνης ἀνεκάλεσε τὸν ἐνδοξον φυγάδα. Τροίρης πελεμικὴ ἀπεστάλη εἰς Αἰγίνα, ἀθρόα δὲ ἡ πόλις κατῆλθεν εἰς τὸν Πειραιᾶ εἰς ὑποδοχὴν, οὔτε ἀρχόντος οὔτε ἱερέως ὑπολειφθέντος. Ἐπὶ τῇ πανηγυρικῇ ἐκείνῃ ἡμέρᾳ ἀνατείνας τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν, ἐμκαρίσειεν ἐκυτὸν ὡς βέλτιον τοῦ Ἀλικιδιάδου εἰς τὴν πατρίδα καταρχόμενος. Ἦτο ὁ ὕστατος τῶν θριάμβων τοῦ βίου του.

Ἡ κἀθοδος αὕτη τοῦ Δημοσθένους ὑπομνησκει τὴν λαμπρὰν εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν αὐτοῦ θρόνον ἐπάνουτον ἑτέρου μεγάλωνύμου ρήτορος τοῦ Χρυσόστομου ἔχοντος καὶ κατὰ τὰς τελευταίας τοῦ βίου περιπετείας ὡσπερ καὶ κατὰ τὴν ἡρωϊκὴν ὑψηλοφροσύνην τοῦ χαρακτῆρος καὶ τὴν δεινότητά τῆς ρητορείας, ἐνάμιλλον τὴν τύχην

πρός τὸν μέγιστον τῶν ρητόρων τῆς ἀρχαιότητος. Ἄλλ' ἀμφοτέροι ἐλάχιστον χρόνον ἀπήλυσαν τούτης τῆς εὐτυχίας. Τὰ ἑλληνικὰ ὄπλα ἐκλείσθησαν αὐθις ἐν Λαμίας διὰ τῆς ἀνδραγαθίας καὶ τοῦ θανάτου τοῦ νεκροῦ Λεωσθένους καὶ ὁ Ὑπερείδης ἀπήγγειλε τὸν τελευταῖον ἐπικήδειον τῆς ἐλευθερίας ἐν τῷ Κερκυραϊκῷ. Ἄλλ' ἡ ἐφήμερος ἀγγέλη ἐσβέσθη μετὰ μικρὸν, συντριβέντων ὑπὸ τῶν παλαιμάχων ἀγωνιστῶν τῆς Ἀσίας τῶν Ἑλλήνων συμμάχων ἐν Κερκωνί.

Αἱ Ἀθηναίαι εἶνε αὐθις ἐκθεθιμέναι εἰς τὴν μνησίκακον ὄργην τοῦ γέροντος Ἀντιπάτρου, ὅστις κατὰ τὴν φράσιν τοῦ πλατωνικοῦ φιλοσόφου Ξενοκράτους, ἐνὸς τῶν πρέσβων μετὰ Φωκίωνος ἐπέβλεπεν «ὄρους μετρίους μὲν ὡς εἰς δούλους, ἐπαχθεῖς δὲ εἰς ἐλευθέρους». Νῦν ἡ εἰμαρμένη ἐπέκλωσεν εἰς τὸν πρόμαχον τῆς ἐλευθερίας τὸν θάνατον τῶν τραγικῶν ἡρώων. Ὁ Ἀντιπάτριος ἐζήτησε τὴν παράδοσιν τῶν ὁμοφρόνων τοῦ Δημοσθένους πολιτικῶν καὶ ρητόρων. Ἀπεσταλέμενοι τοῦ Ἀντιπάτρου, στρατοπεδεύοντες ἐν Κκιδεῖα, ὡς κύνες θηρευτικοί, κατεδίωκον τοὺς τῆδε κκεῖσε διασπαρέντας φυγάδας, οὗς ψήφισμα τοῦ Δημάδου εἰς θάνατον κατεδικάζεν. Οἰκτρῶς ἀπὸ τοῦ ἐν Αἰγίνῃ Αἰακείου, τοῦ ἱεροῦ, εἰς ὃ ἐζήτησαν ἄστυλον σωτηρίας, ἀποσπασθέντες οἱ περὶ τὸν ρήτορα Ὑπερείδην ἀπεσφάγησαν ὑπὸ τοῦ Ἀντιπάτρου ἐν Κλεωναίς. Ὁ Δημοσθένης προσέδραμεν ἰκέτης εἰς τὸν ἐν τῇ μικρᾷ νήσῳ Κκλαυρία νκὸν τοῦ Ποσειδῶνος. Εἰς τῶν ἀσπόνδων διωκτῶν τῶν φυγάδων, ὁ ὑποκριτῆς τραγωδιῶν Ἀρχίας, μετὰ Θρακῶν δορυφόρων τοῦ Ἀντιπάτρου ἀποβιβάσθεις εἰς τὴν νῆσον, ἐπειράθη νὰ πείσῃ τὸν Δημοσθένη νὰ καταλίπῃ τὸ ἱερόν, ὑποσχόμενος διαλλαγὴν πρὸς τὸν Ἀντιπάτριον. «Ὅτε δὲ μετ' ὄργης προσέθηκεν ἀπειλὰς ἐπὶ τῇ ἀρνήσει, ὁ Δημοσθένης, «νῦν λέγεις τὰ ἐκ τοῦμακεδονικοῦ τριπόδος, εἶπεν, ἐν ᾧ πρότερον ὑπεκρίνεσο», καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ μικρὰν ἀναβολὴν, ἵνα γράψῃ τι εἰς τοὺς φίλους. Λαθῶν δὲ βιβλίον προσέφερεν εἰς τὸ στόμα τὸν κάλαμον, ὥσπερ ἐν τῷ δικυνοεῖσθαι καὶ γράφειν συνήθως ἐποίει. Μετ' ὀλίγον καλύψας τὸ πρόσωπον ἀπέκλινε τὴν κεφαλὴν. Οἱ δορυφόροι παρὰ τὰς θύρας ἱστάμενοι, ὠνείδιζον, αὐτοῦ ἀνακνδρίαν. Καὶ ἐκεῖνος ἀποκλυφθεὶς καὶ ἀναβλέψας πρὸς τὸν Ἀρχίαν. «Σπεῦσον ἤδη τάχιστα νὰ ὑποκριθῆς τὸν Κρέοντα τῆς τραγωδίας, εἶπε, καὶ νὰ ρίψῃς τὸ σῶμα τοῦτο ἄταφον!» Καὶ παραλλάξας τὸν βωμόν, σφκλλόμενος ἤδη καὶ τρέμων, ἔπεσε, καὶ στενάξας ἀφῆκε τὴν ψυχὴν. Ἐν τῷ νκῷ τοῦ ἀρχαίου θεοῦ τῶν Ἰώνων εὖρε προστάειν καὶ θάνατον ἔντιμον, «ὁ κόσμος οὐδεμίαν εἶχε πλέον δι' αὐτὸν θέσιν». Οὕτως ἀπέθανεν ὁ Δημοσθένης! Ἐν τῷ

βιβλίῳ ὑπῆρχε γεγραμμένον ἡ ἀρχὴ τῆς ἐπιστολῆς: Δημοσθένης Ἀντιπάτριω!

Μετὰ μίαν γενεάν ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων, ἀξίαν τιμὴν ἀποδιδούσα εἰς τὸν ἔνδοξον πρόμαχόν τῆς ἐλευθερίας, ἀνήγειρε χαλκοῦν ἀνδριάντα τοῦ ρήτορος καὶ ἐχορήγησε σίτησιν ἐν τῷ Πρυτανείῳ εἰς τὸν πρεσβύτατον ἀπὸ τοῦ γένους. Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀνδριάντος ἐπεγράφη τὸ θυλούμενον ἐπίγραμμα.

Ἐἶπερ ἴσην ῥόμην γνώμη Δημόσθενες, εἶχες, οἴποι' ἂν Ἑλλήνων ἦρξεν Ἀρχης Μακεδόν.

Δύο μεγάλοι ἄνδρες τῆς περιόδου τούτης, ἐν ᾗ συνετελέσθη διὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου τὸ λαμπρότατον τῶν γεγονότων τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνος, ὅπερ ὠνειροπόλησαν τὰ σπουδαιότατα πνεύματα τῶν χρόνων ἐκείνων, σχεδὸν ταυτοχρόνως γεννηθέντες καὶ ταυτοχρόνως τελευτήσαντες, ὁ Στρωγγίτης φιλόσοφος καὶ ὁ Δημοσθένης, ἐκπροσωποῦσι δύο μεγάλας ἐποχὰς τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Μετὰ τοῦ Δημοσθένους λήγει ἡ πρώτη, μετὰ τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ἀρχεταὶ ἡ δευτέρη μεγάλη περίοδος τοῦ παγκοσμίου ἑλληνισμοῦ, ὅστις ἡμέρωσε τὴν οἰκουμένην ὡς πνευματικὴ δύναμις ζωογόνου καὶ ἀνεσπέρου φωτός. Ὁ Δημοσθένης εἶνε ὁ πρόμαχος παλαίων χρόνων ἀφθίτου δόξης, ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Ἀλεξάνδρος εἶνε οἱ φεινότεροι ἀστέρες τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ, οἱ πρῶτοι καὶ ἄριστοι τῶν Ἑλλήνων τῆς παγκοσμίου τούτης περιόδου. Τὴν ὑπεροχὴν τῶν Ἑλλήνων ὑπὲρ ἅπαντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς ἀνεγνώρισεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς «πολιτικοῖς» του παρατηρήσεσι, τάδε τὰ βρυσημένα:

«Τὰ μὲν κατὰ τὴν Εὐρώπην ἔθνη τῆς μὲν ἔστι πλήρη, διανοίας δὲ καὶ τέχνης ἐνδεέστερα... τὰ δὲ περὶ τὴν Ἀσίαν διανοητικὰ μὲν καὶ τεχνικὰ ἄθυμα δὲ διόπερ ἀρχόμενα καὶ δουλεύοντα δικτελεῖ. Τὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων γένος ὥσπερ μεσευεῖ κατὰ τοὺς τόπους οὕτω μετέχει ἀμφοῖν καὶ γὰρ ἔνθυμον καὶ διανοητικὸν ἔστιν» διόπερ ἐλευθερόν τε δικτελεῖ καὶ βέλτιστα πολιτευόμενον καὶ δυνάμενον ἀρχεῖν πάντων, μιᾶς τυγχάνον πολιτείας». Ὁ μαθητῆς τοῦ φιλοσόφου ἔμελλεν ὡς τὸ κράτιστον ἰδεῶδες τοῦ Ἑλληνισμοῦ μονάρχου, ἡ τελεία ἐνσάρκωσις τῶν προαιωνίων πόθων, νὰ διαδώσῃ ἀνὰ τὴν ὑφήλιον τὸν παγκόσμιον Ἑλληνισμόν, ὅστις ἐξημέρωσε τὴν Ρώμην, προωδοποίησε τὸν χριστιανισμόν, ἀνέδειξεν ἀπόρητον προπύργιον καὶ ἀκρόπολιν πολιτισμοῦ, τὸ Βυζάντιον, ἐφώτισε τὴν βάρβαρον Δύσιν διὰ τῆς θαυμαστῆς ἀναγεννήσεως τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, καὶ ἀποτελεῖ ἐν ταῖς ἡμετέροις χρόνοις τὸ ἀδιάσειστον θεμέλιον τῆς πνευματικῆς εὐγενείας. Εἶνε ὁ ἐσσεὶ θάλαπιν καὶ ζωογονῶν ἥλιος τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

ΙΩ. ΟΛΥΜΠΙΟΣ

Η ΜΑΓΕΙΡΙΚΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

[Φαγητά, Γλυκύσματα, Ἐπιδόρπια]

— Ἀγκινάρες εἰς τὴν σχάραν

Παίρνομεν τὰς ἀγκινάρας καὶ ἀφοῦ τὰς μισοψήσωμεν, βγάζομεν τὸ ἐσωτερικόν των καὶ βάζομεν ὀλίγον μαϊδανό, μανιτζάρι (ἂν θέλωμεν) καὶ κρομμύδια ψιλοκομμένα, μία χουλιανὰ λάδι, ἄλας, πιπέρι, καὶ τριμμένο ψωμί. Τοποθετοῦμεν αὐτὰς εἰς τὴν σχάραν καὶ τὰς προσφέρομεν ζεστὰς.

— Κοτόπουλα κροκέτιας

Λυώνομεν εἰς μίαν κατσαρόλαν ἓνα καλὸ κομμάτι βούτυρο, προσθέτομεν μαϊδανὸ καὶ (ἂν θέλωμεν) κομμένα μανιτζάρια 2 κουταλιὰς ἀλεύρι, ἄλας πιπέρι καὶ μισοχάραδο, ἀφίνομεν αὐτὰ νὰ τσιγαρισθοῦν καὶ τὰ βρέχομεν με ζωμόν. Κόπτομεν τὸ κρέας τοῦ πουλερικοῦ, τὸ ὅποιον πρέπει νὰ εἶνε ψημένο ἀπὸ τὴν προηγούμενην ἡμέραν καὶ βάζομεν τὰ κομμάτια μέσα εἰς τὴν σάλτσα τ' ἀφίνομεν νὰ κρυώσουν, καὶ τὰ κίμωνωμεν βώλους, τοὺς ὁποίους τυλίγομεν με τριμμένο ψωμί, τοὺς θέτομεν μέσα εἰς κτυπημένα αὐγά καὶ ἐκ δευτέρου τοὺς τυλίγομεν εἰς τριμμένο ψωμί. Τηγνίζομεν τὰ κροκέτια ὥστε νὰ λάβουν καλὸ χροῖμα καὶ τὰ σεβίρομεν με μίαν γαρνιτούρα ἀπὸ τηγανισμένο μαϊδανό.

— Μύδια εἰς τὴν κατσαρόλαν

Ἀφοῦ καθαρίσωμεν καὶ πλύνωμεν εἰς πολλὰ νερὰ τὰ μύδια τὰ βάζομεν εἰς τὴν φωτιὰ μέσα εἰς μίαν κατσαρόλαν, καὶ ἅμα ἀρχίζου ν' ἀνοίξουν, βγάζομεν τὰ ὄστρακά των. Κατόπιν τὰ βγάζομεν ἀπὸ τὴν κατσαρόλαν εἰς τὴν ὁποίαν βάζομεν 4 κρομμύδια, καρόττα φρεσκοκομμένα, δύο σκέλιδας σκόρδο, πιπέρι, γαρύφαλλα, μαϊδανό, θυμάρι καὶ δάφνη. Προσθέτομεν ἓνα ποτῆρι κρασί, καὶ βάζομεν εἰς τὴν σάλτσα ἀφοῦ βράσῃ ἓνα καλὸ κομμάτι βούτυρο δουλεμένο με ἀλεύρι. Ἐκναθάζομεν τὰ μύδια εἰς τὴν κατσαρόλαν διὰ νὰ ψηθοῦν καὶ ἅμα ψηθοῦν σεβίρομεν.

— Μύδια τηγανητά

Βάζομεν τὰ μύδια εἰς τὴν κατσαρόλαν χωρὶς νερὸ καὶ ἀφοῦ ἀνοίξουν παίρνομεν τὸ φαγί των, τὸ βουτοῦμεν εἰς ἓνα γυλὸ ἀπὸ ἀλεύρι μὲνερὸ καμωμένο καὶ τὰ τηγανίζομεν εἰς τὸ λάδι.

— Μπουρέκια ἀπὸ κρέμα

Παίρνομεν τρία φύλλα πάστα τοῦ ζαχαροπλαστείου καὶ ρίπτομεν με ἓνα καθαρὸ πινέλο εἰς ὅλα τὰ μέρη ὀλίγας σταγόνας βουτύρου. Διπλώνομεν αὐτὴν κατόπιν εἰς τρία κατὰ μῆκος, προσθέτομεν διὰ κάθε μπουρεκάκι μία κουταλιὰ κρέμας γάλακτος, τὰ τυλίζομεν στρογγυλά. Πατοῦμεν τὰς ἄκρας ὀλίγον με τὸ χέρι διπλώνοντες διὰ νὰ μὴ γυθῆ ἡ κρέμα, τὰ βάζομεν κατόπιν εἰς τὸ ταψί καὶ ρίπτομεν με ἓνα πινέλο ὀλίγον βούτυρο ἀπ' ἐπάνω τὰ θέτομεν δὲ εἰς φούρνον φροντίζοντες νὰ βάλωμεν ἀπ' ἐπάνω μία κόλλα γαρτί νὰ μὴν καοῦν.

Ἄμα ψηθοῦν τὰ βουτούμεν εἰς σιρόπι καὶ προσφέρομεν.

— Παξιμαδάκια ἐξαίρετα

Ζυμώνομεν με νερὸ μιστὴ ὀκτὰ (1|2) ἀλεύρι καλὸ 100 δράμια ζάχαρι καὶ 30 δράμια βούτυρο με ὀλίγο προζύμι. Σημηματίζομεν ζύμην ὡς τὴν τοῦ ψωμοῦ καὶ τὴν ἀφίνομεν νὰ γείνη. Μετὰ τοῦτο κόπτομεν τὰ παξιμαδάκια καὶ τὰ ψήνομεν εἰς τὸν φούρνον.

— Μπισκότα με κερασσοῦ

Δουλεύομεν 150 δράμια ἀμύγδαλα κοπανισμένα με 150 δρ. ζάχαρι καὶ μερικαῖς στάλαις νεροῦ. Ἄμα γείνουν μία πύστα προσθέτομεν εἰς αὐτὴν ἓνα αὐγὸ ὀλέκληρο καὶ 50 δράμια βούτυρο, ἅμα τὸ βούτυρο ἀναμιχθῆ καλὰ με τὸ μίγμα, προσθέτομεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον 50 δράμια ἄμυλον, κατόπιν 6 αὐγά τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο καὶ τέλος 15 δράμια κερασσοῦ. Ἀλείφομεν μετὰ ταῦτα με βούτυρο φόρμας τὰς γεμίζομεν με τὸ μίγμα τὸ ὅποιον ἐκίμαμεν καὶ βγάζομεν ἔξω, καὶ ἀφίνομεν νὰ κρυώσουν καὶ τὰς ἀλείφομεν κερασσοῦ.

— Κομπόστα

Παίρνομεν 400 δρ. δαμάσκηνα, 100 δρ. μῆλα, 100 δρ. ἀχλάδια, βάζομεν 100 δρ. νερὸ καὶ 50 δρ. ζάχαριν, προσθέτοντες κανέλλαν καὶ γαρύφαλλα. Τὰ βάζομεν νὰ βράσουν χωρὶς νὰ δέσουν πολὺ καὶ ἔχουμεν μίαν ὠριωτάτην κομπόσταν.

ΤΟ ΚΑΛΛΥΝΤΗΡΙΟΝ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

Διὰ τὰς ρυτίδας

Φαίνεται ὅτι εἶνε ἀποτελεσματικὸν κατὰ τῶν ρυτίδων τὸ ἑξῆς φάρμακον :

Tannin	10 grammes
D' alun	10 grammes
Amidon	60 grammes

Ἀναλύσατε αὐτὰς τὰς τρεῖς οὐσίας ἐντὸς γλυκερίνης καὶ ἔπειτα προστίθετε κάθε ἐσπέραν ἑλαφρῶς τὰς ρυτίδας διὰ τοῦ μίγματος αὐτοῦ διερῶ ἀφίετε ὅλην τὴν νύκτα.

Δοκιμάσατε ὅσαι ἔχετε ρυτίδας καὶ ὄρεξιν νὰ κοιμᾶσθε μὲ τοιοῦτον ἐπίστρωμα ἐπὶ τοῦ προσώπου. Ὁπωσδήποτε λέγουσιν ὅτι εἶνε θαυματουργὸν τὸ φάρμακον.

Διὰ τὰς βλεφαρίδας

Ἐπάρχει μία τάξις κυριῶν αἱ ὁποῖαι εἶτε δὲν ἔχουσιν ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένας τὰς βλεφαρίδας εἶτε λόγῳ τῶν χορευτικῶν διανυκτερεύσεων ἢ τῆς νυκτερινῆς ἀναγνώσεως καὶ ἐργασίας ἔχουσιν ἐρυθρὰς τὰς βλεφαρίδας των. Ἐπάρχει φάρμακον διὰ τοῦ ὁποῖου ἐντὸς μηνὸς κατ' ἀνώτατον ὅρον ὄχι μόνον ἀποκτῶνται αἱ ὠραιότεραι τῶν βλεφαρίδων, ἀλλὰ πρὸς τοῦτοις καὶ φεύγει πᾶσα ἐρυθρότης.

Ἐκάστην ἐσπέραν πρὸ τῆς κραικλίσεως ἐπαλείφωμεν ἑλαφρῶς τὰς ριζὰς τῶν βλεφαρίδων, ὄχι τὰ βλέφαρα, διὰ καθαρῶς βαζελίνης. Τὴν πρωΐαν πλένομεν διὰ χλιαροῦ ὕδατος μὲ μικρὰν δόσιν βουρικοῦ ὄξεως τοῦς ὀφθαλμούς. Τὸ φάρμακον εἶνε ἀποτελεσματικώτατον.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ἡ χρυδαίμοποισις τῶν χειροκτιῶν

Ἐπαυσε πλέον ὁ κόσμος ν' ἀπορρίπτη τὰ πύλαια καὶ ἄχρηστα χειροκτιῶν του. Αἱ κίλαι οἰκοκυραὶ χρησιμοποιοῦν αὐτὰ ποικιλοτρόπως ἀφοῦ ἀφαιρέσων τοὺς δακτύλους. Ἡ προχειροτέρα ὁμῶς χρησιμοποιοῦνται εἶνε ἡ ἐπέδονσις ξυλίνων περικυλισμάτων γαστρῶν ἢ ἀνοδοχείων. Κόπτονται εἰς διαφόρων εἰδῶν γεωμετρικὰ σχήματα ἔπειτα προσκολλῶνται διὰ μικρῶν χρυσῶν ἢ ἄλλων καρφίων ἐπὶ τῶν ξυλίνων ἀντικειμένων ἅτινα θέλομεν νὰ διακοσμήσωμεν.

Καθαρισμὸς γυναικῶν

Ἐπάρχει λίαν εὐχερῆς μέθοδος διὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν γυναικῶν. Προστίθετε ταῦτα διὰ

Ἐναντίον τῶν ἐξανθημάτων

Μετὰ πυρετὸν ἢ συνεπιεία συνάχης ἐμφανίζονται μικρὰ ἐξανθήματα ὡς δοθηνάρα.

Ἴδου μία συνταγὴ πρὸς θεραπείαν :

Dermatol	3 grammes
Vaseline	15 grammes

Διὰ τὴν κόμην

Συνιστᾶται ὡς ἰδιαιτέρως, συντελεστικὴ τῆς ἀναπτύξεως τῆς κόμης καὶ τῆς ἀνακλάσεως τῶν τριχῶν ἡ ἑξῆς συνταγὴ.

Goudron très pur	4 grammes
huile de ricin	5 grammes
Chloroforme	10 grammes
Benjoin	8

Ἀναλύσατε πάντα ταῦτα ἐντὸς ἡμισείας λίτρας οἰνοπνεύματος καὶ προσθέσατε ἔπειτα ἀκόμη ἡμισίαν λίτραν. Τρεῖς ἐντριβαὶ κατ' ἑβδομάδα διὰ τὴν κόμην ἀρχοῦν.

Διὰ τοὺς ὀδόντας

Μία ἀπὸ τὰς μάλλον ἐπιτυχεῖς σκευασίας διὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν ὀδόντων εἶνε ἡ ἐπιτυχηνομένη διὰ τῆς ἑξῆς συνταγῆς :

Perborate desoude	10 grammes
Acide citrique	5
Carbonate de chaux	100
Essence de menthe	20 gouttes

Τὴν συνταγὴν ταύτην ἐκτελεῖτε εἰς τὸ φαρμακεῖον, εἶνε δὲ ἡγῆσημένης ὠφελιμότητος.

θερμῆς ἄμμου. Ἐπειτα διὰ λεπτῶν ράβδων κυτλάτε καὶ τινάσσετε αὐτά.

Προκειμένου διὰ τὸν καθαρισμὸν γούνας ἐρμὶν πρέπει αὕτη νὰ δοθῇ εἰς εἰδικὸν ἐργάτη γυναικῶν. Ἀλλὰ μετὰ τὸν καθαρισμὸν ἡ ἐρμὶν προσλαμβάνει πάντοτε μικρὰν ὠχρότητα ὁποῦσδήποτε καὶ ἂν ἐπιμεληθῶν τὸν καθαρισμὸν τῆς.

Ἡ κόλλα

Ἡ καλλιτέρα κόλλα πρὸς ἐπικόλλησιν εὐκείταται ἐπὶ τῆς πορσελάνης καὶ ἄλλων ὑελωδῶν παρασκευάζεται διὰ τῆς 120 γραμμῶν ἀραβ. κόμμεως καὶ 30 γραμ. κόμμεως Ἀδραγάστης καὶ ἀναμίξῃ εἰς ὀλίγον ὕδωρ. Προστίθενται εἰτα

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

— Τὸ πνεῦμα δὲν γηράσκει ἐφ' ὅσον ἡ καρδιά εἶνε νέα.

(Ζακὼδ)

— Ὁ ἔρωσ εἶνε ἡ ψυχὴ τῆς ζωῆς.

(Α. Κάρρ)

— Ὁ ἔρωσ εἶνε σήμερον ἢ μόνον φιλοδοξία τῶν γυναικῶν.

(Κα δ' Ἀλγκού)

— Ἡ βπερηφάνεια ἀρμόζει εἰς τὴν δυστυχίαν, τὴν ὁποῖαν ἐνθουσιάζει τὸ θάρος.

(Σεγκύρ)

— Ἡ ὑπεροχὴ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐγκρεται ἐν τῇ ἀφοσιώσει.

(Σεβαλιέ)

— Αἱ ββρες εἶνε αἱ δικαιολογίαι τῶν μικρῶν.

(Ρουδὸ)

— Ὁ μὴ λησιμονῶν ἠγάπησεν ἀληθῶς.

(Γκυζὸ)

— Γονὴ ἦις ἐγκατέλειπε τὸν πρῶτον ἐραστὴν τῆς δὲν θὰ ἀργήσῃ νὰ ἐγκαταλείρη καὶ τὸν δευτέρου.

(Βαλζάκ)

— Ὁ φιλόλογος σπανίως ἀπονήσκει ἀνευ δακρῶν.

(Λαφονταίν)

— Ὁ πολλοὺς ἀριθμῶν φίλους, οὐδ' εἶνα ἔχει γνήσιον τοιοῦτον.

(Σοπερχάουερ)

— Μεταξὺ δύο ἀγαπωμένων προσώπων τὸ ἰσχυρότερον εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὀλιγότερον ἀγαπᾷ.

(Βαλζάκ)

— Ὁ πιστὸς φίλος εἶνε προτιμότερος τῶν συγγενῶν.

(Σεβαλιέ)

— Ὁ βίος ἡμῶν εἶνε τοιοῦτος, ὥστε καὶ μόνον ἡ ἀπουσία φοβερῶν δυστυχημάτων πρέπει νὰ λογιζῆται ὡς μέγα εὐτύχημα.

(Β. Οὐκὼ)

— Τὸ πάθος παρασύρει, ἢ λογικὴ ὁδηγεῖ.

(Γκρίμ)

— Ἡ ψυχὴ εἶνε τελεία ὅταν εἶνε ἔριμος.

(Ζανὲν)

— Ὁ ἀνόητος δύναται νὰ σκεφθῇ, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ τὴν ἀνοησίαν ἦν διέπραξεν.

(Δυκλὸς)

— Ἐὰν ὁ ἀνθρώπος εἶνε ἀχάριστος, ἢ ἀνθρωπότης εἶνε εὐγνώμων.

(Βαλζάκ)

— Ὁ ἀνθρώπος πιστεύει ἐξ ἐνοστικτοῦ καὶ ἀμ-

120 γραμμῶν γλυκερίνης καὶ 2 1)2 γραμμῶν θυμελαίου. Τέλος τὸ ὕλον ἀναμυγνύεται εἰς ὕδωρ μέχρις οἷου φθάσῃ εἰς τὴν ποσότητα μιᾶς λίτρας. Τὸ κατασκευάσμα δύναται νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ μακρὸν εἰς φιάλας ὑελίνους καλῶς πεπωματισμένας.

Πῶς δοκιμάζεται τὸ τέϊον

Τὸ κελὸν τέϊον διακρίνεται ἀπὸ πολλὰ γνωρίσματα, τὰ ὁποῖα ὁμῶς οἱ νοθεύοντες αὐτὸ καταρτίζουσι νὰ ἀπομυθῶνται ἐντελῶς. Ἐν τοῦτοις ἐὰν θέλετε νὰ ἐννοήσετε κατὰ πόσον τὸ τέϊον σας εἶνε ἀγνόν, λάβετε ὀλίγον καὶ ρίψατε ἐπὶ πιακίου περιέχοντος ψυχρὸν ὕδωρ, τὸ ἀφίετε δὲ ἡμίσειαν ὄραν. Ἐὰν τὸ τέϊον εἶνε καλὸν τὸ ὕδωρ θὰ μένη διαυγὲς ἄχρουν. Ἐὰν εἶνε νοθευμένον θὰ χρωματισθῇ ἑλωφρῶς ὑποκίτρινον.

Καθαρισμὸς ἐλαίου

Διὰ τὸ λάδωμα τῶν μηχανῶν μεταχειρίζεσθε ἔλαιον τὸ ὁποῖον ἔχει καθαρισθῇ πρῶτον διὰ μολυβδίνων σφαιριδίων ἀφεθέντων ἐν αὐτῷ, ἐντὸς φιάλης ἐπὶ τινος ἡμέρας.

Διὰ τὰ ἐπίχονδα ἀντικείμενα

Τὰ ἐπίχονδα ἀντικείμενα καθαρίζονται ἀκόπως μὲ διάλυσιν διτανθρακικῆς ποιότησεως, ἐν τῇ ὁποῖα προσθέτετε ὀλίγας σταγόνας ἀμμωνίας. Προστίθετε τ' ἀντικείμενα ταῦτα τῇ βοηθητικῇ μικρῶς πηκτικῆς καὶ περιτῆς μὲ θερμὸν καθαρισμὸν ὕδωρ.

Διὰ τὰ νικέλινα

Τὰ ἐκ νικελ ἀντικείμενα ἀποκτοῦν τὴν προτέραν στιλπνότητά των βυθίζόμενα ἐντὸς οἰνοπνεύματος ἐν τῷ ὁποῖῳ προστίθεται ὀλίγον θεικῶν ὀξὺ μέχρι 20)0 τὸ πολὺ. Τὰ ἐξάγειτε κατόπιν καὶ τὰ πλύετε διὰ καθαροῦ ὕδατος κατόπιν τὰ ἐπαναβυθίζετε ἐντὸς τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ τὰ ἀφίετε νὰ στεγνώσουν.

Καθαρισμὸς ταπήτων

Ἡ καλλιτέρα μέθοδος διὰ νὰ καθαρίζωνται οἱ τάπητες εἶνε ἡ ἑξῆς ἀπλουσιάνη. Ἀπλώνετε τὸν τάπητα καὶ τὸν πασπαλίζετε μὲ λετὸν ἄλευρον ἀναμεμιγμένον μετ' ἴσης ποσότητος μαγειρικοῦ ἁλάτος λεπτοκοπανισμένου. Βουρτοίξετε κατόπιν κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις καὶ μὲ χονδρὴν βούρτσαν καὶ ἀφοῦ καθαρισθῇ ὁ τάπησ ρίψετε ἐπ' αὐτοῦ σκόνην γαφθαλίνης, βουρτοίξετε δὲ καὶ ἐκ δευτέρου. Ὁ τάπησ θὰ φαίνεται καινοφυῆσ.

Καθαρισμὸς ἐπιπλῶν

Τὰ ἐκ καρνοξύλου ἐπιπλά τὰ ὁποῖα εἶ τῆς πολυκαιρίας χάνουσι τὴν στιλπνότητά των, καθαρίζονται θαυμασιῶς μὲ ὕφασμα βρογμένον καλὰ εἰς βενζίναν. Ἐὰν τὸ ξύλον τῶν ἐπιπλῶν σας εἶνε σκαλιστὸν, τότε μεταχειρίζεσθε πηκτικῶν.

φιβάλλει διὰ τῆς λογικῆς.

(Ζουφόρο)

— Ἡ συγγνώμη εἶνε πολλάκις ἐκδίκησις.

(Λαροσέδοϋ)

— Δυστυχῆς ὁ μὴ ἔχων πλέον πόθους.

(Ρουσόδω)

— Πρέπει νὰ εἶνε τις λεπτός καὶ οὐδέποτε ζηλότυπος. Ἡ λεπτότης εἶνε πάντοτε τρυφερά, ἐνῶ ἡ ζηλοτυπία εἶνε συχνάκις σκληρά.

(Σκριβ)

— Ὁ ἔρωσ εἶνε ἐγωϊσμός εἰς δύο πρόσωπα.

(Βουτζέρ)

— Προιμότερον νὰ διέλθῃ τις τὴν ζωὴν ἄπρακτος ἢ πρῶτων μηδαμιά.

(Κυρία Λαμπέρ)

— Ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ πολλὰς ἐπόμενους εἶνε δημιουργὸς τῆς τύχης του.

(Πονελλικά)

— Αἱ ἀναμνήσεις εἶνε ἡ εὐτυχία τῶν γερόντων.

(Βερανζέρος)

— Ἡ ἀντίστασις νικᾷ τὴν δυστυχίαν,

(Μασόενα)

— Ὁ ἐνθουσιασμός κατορθώνει ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ὅ,τι λογικὴ εἰς πολλοὺς αἰῶνας.

(Ἀλμπέρ)

— Εἶνε δυνατὸν νὰ ἀληθεύῃ οὐδὲν διὰ τῆς ἐπιβολῆς καταρτίζονται οἱ στρατοὶ, τὰ κράτη, οἱ ὄργανοι διὰ τῆς δικαιοσύνης.

(Φραγκλίνος)

ΕΙΚΟΣΙΝ ΟΛΟΚΛΗΡΑ ΕΤΗ

ἐκδίδεται τακτικώτατα τὸ μονάκριβον καὶ πανελλήμιον οἰκογενειακὸν μας περιοδικὸν **ΕΡΓΟΧΕΙΡΩΝ** καὶ **ΣΥΡΜΩΝ**

ΦΙΛΟΚΑΛΟΣ ΠΗΝΕΛΟΠΗ

ὁ ἔξοχος αὐτὸς γυναικεῖος ὁδηγός, ὁ πολύτιμος αὐτὸς σύμβουλος τῶν οἰκοκυρῶν μας, τῶν μητέρων μας, τῶν κοριτσιῶν μας

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΕΙΣ 10 ΧΙΛ. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΠΙΤΙΑ

ἀπὸ τῶν ἐσχαιτῶν τῆς Ἀσίας μέχρι τῶν περάτων τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ἀπὸ τῆς Σιβηρίας μέχρι τῆς Ἐυέλπιδος Ἄκρας, παντοῦ ὅπου καὶ εἰς ἓν ἀκόμη σπιτί λαλεῖται ἡ γλῶσσά μας. Ἡ «ΦΙΛΟΚΑΛΟΣ ΠΗΝΕΛΟΠΗ» εἶνε τὸ τελειότερον καὶ πλουσιώτερον εἰς τὸ εἶδός του τῶν περισσοτέρων εὐρωπαϊκῶν περιοδικῶν, δίδει κατ'ἔξοχος εἰς τὰς συνδρομητριάς του πλὴν τῶν 27 μεγάλων φύλλων, τὰ ὅποια εἶνε ὀλόκληρον ἀτελείωτον λεύκωμα εἰκόνων, σχεδίων, συρμῶν κλπ. καὶ μεγάλους πολυχρόμους πίνακας διὰ κέντημα· τέρπει καὶ διδάσκει τὰς ὑναγνωστριάς του, λεπτύνει τὴν καλαισθησίαν καὶ μανθάνει πῶς νὰ στολιζῶσι τὸ σπῆτί των, πῶς νὰ ἐνδύωσι τὰ τέκνα των, πῶς νὰ κανονίζωσι τὴν περιβολὴν των, κλπ.

Ἡ «Φιλόκαλος Πηνελόπη» εἶνε διὰ πᾶν ἑλληνικὸν σπιτί ἐπίσης ἀναγκαία καὶ ἀπαραίτητος, ὅπως τὸ ψωμί, τὸ νερὸ καὶ ὁ σάπων.

Τὰ ἐφετερινὰ πρωτοχρονιάτικα δῶρα εἰς τὰς συνδρομητριάς της εἶνε θραύματα· Ἐν ὠραιότατον εἰκονογραφημένον ἡμερολόγιον καὶ ἐν μεγαλοπρεπέστατον πολυχρόμων σχεδίων μακροβελονιάς παριστῶν τὴν ΓΚΕ·Ι·ΖΑ.

Συνδρομὴ ἑτήσια προπληρωτέα δραχ. 10. Ἐξωτερικοῦ φρ. χρ. 12.

Διευθυντής: Α. ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ

Γραφεῖα παρὰ τὸ Ταχυδρομεῖον

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΝ ΤΜΗΜΑ ὕλικῶν Ἐργοχειρῶν προερχομένων ἀπάντων ἐκ τοῦ ἔργοστασίου D. M. C.

ΤΑ ΠΑΡΑΔΟΞΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΜΙΑ ΑΛΗΘΟΦΑΝΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

[Ἄρθρον μέλους τῆς Ἑταιρίας τῶν ψυχικῶν ἔρευνῶν, δημοσιευθὲν εἰς τὸ ἀγγλικὸν περιοδικὸν «The Strand Magazine»]

Αἱ ἀφηγήσεις περὶ πνευμάτων, λέγουσιν οἱ σκεπτικοί, εἶνε παλαιὰ ὅπως τὰ ὄρη καὶ ἡ πρὸς αὐτὰς πίστις παλαιὰ ὅπως ἡ χλόη ἥτις τὰ καλύπτει. Ποῖος ποτὲ δύναται νὰ διηγηθῇ ἱστορίαν πνευμάτων τόσο ἠτιολογημένην καὶ τόσο καταφανῶς καθωρισμένην, ὥστε νὰ πείσῃ ἄνθρωπον βαθέως σκεπτικὸν ἀπέναντι τοῦ πνευματισμοῦ;

Μία ὀλόκληρος οἰκογένεια εἶχε παραστῆ εἰς ἐμφανίσεις πνευμάτων καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῆς ἀφηγεῖτο:

«Σὰς ὀρκίζομαι ὅτι εἶδον μὲ τοὺς ὀφθαλμούς μου αὐτοὺς, καὶ ἡ σύζυγός μου ἐπίσης, καὶ ὁ ἀδελφός μου ἐπίσης, καὶ ἀκόμη καὶ ἡ ὑπέρτριά μου», καὶ ὁ σκεπτικὸς ἀπήντα εἰρωνικῶς: «Φυσικώτατα! ὑπῆρξατε ὅλοι θύματα φρεναπάτης, ἡ σύζυγός σας ἦτο τρελλή, ὁ ἀδελφός σας ἐψεύδετο καὶ ἡ ὑπέρτριά σας εἶνε πληρωμένη!»

Εἶνε ἀνωφελὲς νὰ εἴπωμεν ὅτι μόνον ὁ τίτλος τοῦ ἀρθρου τούτου: «Μία ἀληθοφανὴς ἱστορία πνευμάτων» θὰ ἐγείρῃ πᾶσαν τὴν ἐμφυτον δυσπιστίαν τῶν ἀναγνωστῶν. Εἰς χημικὸς εἶπε μίαν ἡμέραν εἰς τὸν καθηγητὴν Μόργκαν. «Ἐν πνεύμα, κύριέ μου, εἶνε πρᾶγμα φυσικῶς ἀδύνατον». «Ἀκριβῶς», ἀπήντησεν ὁ καθηγητής, «καὶ διὰ τὸν ἴδιον λόγον ψυχικῶς δυνατὸν». Ἀληθῶς εἶπε, ὑπάρχουν ὀλίγαι ἱστορίαι πνευμάτων— οὐχὶ αἱ παραδόσεις τοῦ παρελθόντος— ἀλλ' ὑπάρχουν ἀφηγήσεις πανηγυρικῶς ἠτιολογημέναι διὰ μαρτυριῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ζώντων ἀκόμη κατὰ τοὺς χρόνους τούτους, οἵτινες εἶνε ἱκανοὶ νὰ ἀποστομώσωσι τοὺς σκεπτικούς. Μεταξὺ τῶν ἐμφανίσεων τῶν φαντασμάτων, ὧν τὴν βεβίωσιν συνέλεξαν κατὰ τὰ τελευταῖα εἰκοσιν ἔτη τὰ μέλη τῆς Ἑταιρίας τῶν ψυχικῶν ἔρευνῶν, μού ἔκκμων βαθυτέραν ἐντύπωσιν αἰ εἰς κατωτέρω, διὰ τὴν ἀπλότητά των, τὴν φυσικότητά των καὶ τὴν ἀλήθειαν ἥτις ἀνέκυπτεν ἐκ τῶν ἀπαντήσεων, ἃς οἱ ἀφηγοῦμενοι ταύτας ἔδιδον εἰς τὰς πολυαριθμοὺς καὶ ἐρευνητικὰς ἐρωτήσεις τὰς ἀπευθυνθείσας αὐτοῖς.

Ἡ ἐπομένη πνευματιστικὴ ἐμφάνισις συνέβη εἰς τὴν μίς Katleen Leigh Hunt, Camden Road, 81 N. W, κατὰ τὸν Ἰούνιον τοῦ 1884.

*

«Πρὸ δύο ἐτῶν τὸν χειμῶνα, κατῴκουν μετὰ τινος ἐξαδέλφου μου εἰς τινὰ οἰκίαν τοῦ Χάϊδ Πάρκ Πλάς, κατ' ὃν χρόνον ἡ ἀδελφή μου καὶ ὁ γυναικάδελφος τοῦ ἐξαδέλφου μου ἀπουσίαζον εἰς Ἀγγλίαν.

Μίαν πρωΐαν, μετὰ τὸ πρόγευμα, εἰς τὰς 10 περίπου, ἀνέβαινα εἰς τὸν πρῶτον ὄροφον, ὅταν μοι ἐφάνη ὅτι εἶδον, εἰς δύο βαθμίδας ἀνωθεν ἐμοῦ, τὴν σιλουέτταν γυναικῆς, ἡ ὅποια ἐνόμισα ὅτι ἦτο ἡ θαλαμηπόλος. Ἐξηκολούθησα ἀναδαινύσασα καὶ ἀνῆλθον ὅλην τὴν κλίμακα ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν ταύτην, ὅταν, φθάσα, εἰς τὸ κλιμακώπεδον τοῦ πρώτου ὄροφου, παρετήρησα ὅτι ἡ ὀπτασία ἐξηφανίσθη αἰφνιδίως. Ἐμείνα κατὰ πληκτικῶς ἀποροῦσα πῶς ἠδύνατο ἡ θαλαμηπόλος νὰ ἐξαφανισθῇ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου τόσο ἀστραπιαίως, καὶ ἐν σπουδῇ ἠρεύνησα εἰς πάντα τὰ πλησιέστερα δωμάτια, νομίζουσα ὅτι εἶς τι εἰς αὐτῶν θὰ εἰσῆλθεν. Ἀλλὰ τὰ δωμάτια ἦσαν κενά. Ἦτο δὲ ἀδύνατον νὰ ἐξηκολούθησεν ἡ θαλαμηπόλος ἀνερχομένη τὸν δεύτερον ὄροφον, χωρὶς νὰ τὸ ἀντιληφθῶ. Καὶ ὅμως ἡ εἰκὼν ἐκεῖνη δὲν εἶχε τίποτε τὸ ὑπερφυσικόν. Ἦτο ἀπλούστατα ἡ εἰκὼν μιᾶς θαλαμηπόλου με ἐνδυμασίαν ἀνοικτὴν καὶ με μίαν λευκὴν σκούφιαν εἰς τὴν κεφαλὴν. Εὐρισκομένη ὄπισθεν αὐτῆς δὲν ἠδυνήθη νὰ τὴν ἴδω κατὰ πρόσωπον. Ἡ ὀλη εἰκὼν προφανῶς ἦτο ἐκεῖνη τῆς θαλαμηπόλου, ἥτις δὲν ὁμοιάζε καθόλου πρὸς τὴν μαγεύσασαν, μικρῶσμον αὐτὴν, καὶ ἐνδεδυμένην πάντοτε βαθύχρωμα ἐνδύματα.

Ἦστερον ἐλησμονήσα τὴν ἱστορίαν αὐτὴν, μέχρις ὅτου νέκ ἐμφάνισις, ζωηρότερον αὐτὴ συγκινήσασά με, τὴν ἐπανάφερον εἰς τὴν μνήμην μου. Συνέβη δύο ἢ τρεῖς ἑβδομάδας βραδύτερον,

τὴν ἰδίαν ὥραν τῆς πρωΐας, ὅταν ἤκουσα νὰ κτυποῦν εἰς τὴν ἐξώθυραν τῆς οἰκίας. Ἐπεθύμησα νὰ ὁμιλήσω πρὸς τὴν θαλαμηπόλον, εὐθύς ὡς θὰ ἤνοιγε καὶ θὰ ἐπανάκλειε τὴν θύραν ἔμεινα εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ φηγητοῦ, ἐπὶ τοῦ κωφλίου τῆς ἡμιανοίκτου θύρας, κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἰσταμένη, ὥστε νὰ μὴ φωνῶ εἰς τὴν περίπτωσιν θὰ εἰσῆρχετο αὐτὴ μετὰ τινος ἐπισκέπτου. Καὶ ἀνέμεινα νὰ τὴν σταματήσω καθ' ἣν στιγμὴν θὰ διήρχετο πρὸ ἐμοῦ ἐπιστρέφουσα εἰς τὸ μαγειρεῖον. Εἶδον νὰ διέρχεται μίαν μορφή ἢ ὁποῖα μοὶ ἐφάνη ὅτι ἦτο τῆς θαλαμηπόλου, καὶ ἢ ὁποῖα κεντρύθητο πρὸς τὴν θύραν τῆς οἰκίας ἀλλὰ ἐξεπλάγην ὅτι δὲν ἤκουσα καθόλου κρότον βημάτων, μολοντί αὐτὴ ἐβάδιζε πλησιέστατα πρὸς ἐμέ. Μὴ ἀκούουσα οὔτε νὰ ἀνοίγεται οὔτε νὰ κλείεται ἡ θύρα τῆς εἰσόδου, μετὰ ἀνκμωρὴν δύο ἢ τριῶν λεπτῶν, καὶ μὴ βλέπουσα νὰ ἐπιστρέφῃ κανεὶς, προέβηκα τὴν κεφαλὴν καὶ παρετήρησα ἐν τῷ διαδρόμῳ. Δὲν ἦτο κανεὶς! Τότε διήλθον τὸν μοναδικὸν θάλαμον ὅστις ὑπῆρχεν ἐν τῷ ὄρθῳ ἐκείνῳ, ἀλλὰ δὲν εὔρον ψυχὴν ζῶσαν. Ἐκπεπληγμένη, ἐπῆγα κατ' εὐθείαν εἰς τὸ μαγειρεῖον, καὶ ἰδοῦσα τὴν θαλαμηπόλον, τὴν ἠρώτησα ἂν δὲν εἶχε μάλιστα μετὰ τῆς ὡς ἀνοίξῃ τὴν θύραν. Μοῦ ἀπήντησεν «ὄχι». Ἀλλὰ ἐπῆγες νὰ ἀνοίξῃς, μάλιστα πρὸ ὀλίγων στιγμῶν ὅτε ἐκτύπησαν!» Ἡ θαλαμηπόλος μὲ ἐβεβαίωσε ὅτι δὲν εἶχε κανεὶς κτυπήσῃ εἰς τὴν θύραν καὶ ὅτι αὐτὴ δὲν εἶχε κινήσῃ ἐκ τοῦ μαγειρείου. Τότε διηγήθη τὸ πρᾶγμα εἰς τὴν ἐξεδέσφον μου, καὶ ἐξεπλάγην πολὺ ὅταν μὲ ἐβεβαίωσε ὅτι καὶ αὐτὴ εἶχεν ἰδῆ τὰς ἰδίαις ὀπτασίαις καὶ ὅτι ἡ θαλαμηπόλος τὴν ὁποῖαν εἶχον πρότερον τῆς ἔλεγε ὅτι ἐβλεπε συχνὰ «φορέματα νὰ ἀντιβάνουν εἰς τὴν σκάλαν».

Πρέπει νὰ προσθέσω ὅτι ἡ ὑγεία μου, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἦτο ἀρίστη, ὅτι οὐδέποτε εἶχον σκεφθῆ ὅτι ἦτο δυνατὸν νὰ ἴδω φαντάσματα καὶ ὅτι οὐτε ἔκτοτε εἶδόν ποτε ἄλλας ὀπτασίας».

✱

Ἄλλη ἐνδιαφέρουσα ἐμφάνισις ἦτο ἐκείνη τὴν ὁποῖαν περιεγράψεν εἰς βιβλιοθηκάριος, παρακαλέσας ἄμα νὰ μὴ γνωσθῇ τὸ ὄνομά του:

«Ἐγὼ διεδέχθην τῷ 1880 τὸν κ. Κ. εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ... Δὲν εἶχον ἰδῆ καμμίαν φωτογραφίαν τοῦ προκατόχου μου, ὅταν μοῦ συνέβη τὸ κατωτέρω ἐπεισόδιον: Ἐκείνη μὲν ὡς ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ, μίαν ἐσπέραν τοῦ Μαρτίου τοῦ 1884, καὶ ἐνῶ ἐτελείωνα μακρὰν ἐργασίαν, ἀντελήφθην ὅτι ἐκινδύνευα νὰ χάσω τὴν ἀμαξοστοιχίαν διὰ τῆς ὁποίας θὰ ἐπέστρεφον εἰς τὴν οἰκίαν μου.

Ἦτο ἡδὴ ἡ ὥρα 10,55 καὶ τὸ τραῖνον ἔφωγεν εἰς τὰς 11,5'. Ἐλθὼν εἰς τὴν μίαν γειῶν τὰ βιβλία τὰ ὁποῖα μοῦ ἐχρησίμευσαν εἰς τὴν ἐργασίαν μου, καὶ εἰς ἄλλην τὴν λάμπαν καὶ διηυθύνθη πρὸς τὸ παρακείμενον δωμάτιον. Ἐνῶ ἡ λάμπη ἐφώτιζε μικρὰν δίοδον ἐνοῦσαν τὰ δύο δωμάτια ἐφάνη εἰς τὸ βάθος τὸ πρόσωπον ἐνὸς ἀνδρός. Ὑποθέσας ἀμέσως ὅτι ἐπρόκειτο περὶ κλέπτου, ἐστράφη ταχέως πρὸς τὰ ὀπίσω, ἀπέθεσα τὰ βιβλία καὶ λαβὼν τὸ περιστροφόν μου, ἐπροχώρησα μετὰ προφυλάξεως εἰς τὴν δίοδον, πρὸς τὴν γωνίαν ὅπου τῆς ὁποίας ἤμην σχεδὸν βέβαιος ὅτι ἐκρύπτετο ὁ κλέπτης.

Ὅταν ἔφθασα ἐκεῖ δὲν εἶδον κανέναν. Ἠρεῦνησα εἰς τὴν συνεχόμενην εὐρεῖαν αἴθουσαν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὑπῆρχον ἐν αὐτῇ πολλὰ μέρη εἰς τὰ ὁποῖα ἠδύνατο νὰ κρυφθῇ ἐν ἄτμον, προσέτιμησα νὰ νὰ φωνάξω γεγωνυῖα τῆς φωνῆς εἰς τὸν παρῆκτον ὅπως ἐξῆλθῃ τῆς κρύπτης του, ἐλπίζων ἄλλως οὕτω νὰ ἐφελευσῶ τὴν προσοχὴν κάποιου φρουροῦ, κάτω ἐν τῇ ὁδῷ. Τότε εἶδον μίαν κεφαλὴν ἐξερχομένην ἐκ τινος θυρίδος τῆς βιβλιοθήκης, ἀλλὰ κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε ἦτο ἀδύνατον τὸ λοιπὸν σῶμα νὰ κρύπτεται ἐν τῷ χωρίσματι ἐκείνῳ τῶν βιβλίων.

«Τὸ πρόσωπον ἦτον ὡχρὸν, ἡ κεφαλὴ ὡχρὰ, καὶ αἱ κόγχαι τῶν ὀφθαλμῶν λίαν βαθεῖαι. Ἐπροχώρησα καὶ ἐνῶ ἐπλησίαζα πρὸς τὸν ἀνθρώπον ἐκείνον, οὗτος ἐξῆλθεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τῆς βιβλιοθήκης, καὶ στρέψας πρὸς ἐμέ τὰ νῶτα, ἐκινήθη ἡσύχως καὶ χωρὶς τὸν ἐλάχιστον θόρυβον πρὸς τινὰ γωνίαν. Τὸν ἠκολούθησα ἀλλ' αἶφνης ἐχάθη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. Τὰ παράθυρα ἦσαν κλειστά καὶ ἡ φυγὴ ἐξ οἴσου ἴσχυε ἄλλου μέρους ἦτο ἀδύνατος. Ἠρεῦνησα εἰς πάσας τὰς γωνίας δὲν εὔρον κανέναν. Ομοιωθὼν ὅτι ἤρχισα νὰ τρέμω, καὶ ἐν πάσῃ σπουδῇ ἐξῆλθον τῆς βιβλιοθήκης. Τὴν ἐπομένην πρωΐαν ἀφηγήθη τὸ πρᾶγμα εἰς ἕνα τῶν ὑπαλλήλων ὅστις, εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ μυστηριώδους ἀνθρώπου μοῦ εἶπε: «Μὴ ἦτο ὁ κ. Κ». Καὶ μοῦ ἐδειξε μίαν φωτογραφίαν τοῦ προκατόχου μου ἡ ὁμοιότης ἦτο καταπληκτικὴ. Ἡ ἰδία ὀπτασία παρουσιάσθη βραδύτερον, καθ' ὅμοιον σχεδὸν τρόπον, εἰς δύο ἄλλους ὑπαλλήλους τῆς Βιβλιοθήκης κατὰ τὸ 1889».

✱

Τὴν κατωτέρω ἱστορίαν ἀφηγήθη ὁ αἰδεσιμώτατος G. M. Tandy ἐκ Westward.

«Ὅταν διέμενον εἰς Lowewater, ἐπεσκέφθην ἡμέραν τινὰ ἕνα φίλον μου ὅστις μοῦ εἶπε: Σεῖς δὲν διαβάζετε συχνὰ ἐφημερίδας. Πάρτε μίαν ἀπὸ αὐτάς. Ἐπῆρα μίαν κατὰ τύχην καὶ, ἐφυγα ἐπιστρέφων εἰς τὴν οἰκίαν μου. Τὴν ἐσπέ-

ραν ἔγραψον ἐν τῷ δωματίῳ μου, καὶ λαβὼν ἀνάγκην νὰ συμβουλευθῶ κάποιον βιβλίον, μετέβην εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον ὅπου εἶχον τὴν βιβλιοθήκην μου. Παρατηρήσας τυχαίως πρὸς τὴν παράθυρον διέκρινα ὀπίσθεν τῶν ὑλοποιημάτων τὴν μορφήν ἐνὸς φίλου μου τοῦ Καϊμπριτζ τὸν ὅποτον εἶχον νὰ ἴδω ἀπὸ δεκαετίας. Ἦμουν τότε βέβαιος ὅτι τὸν ἐβλεπον ὥστε ἐξῆλθον πρὸς ἀναζήτησίν του, ἀλλὰ δὲν εὔρον κανέναν. Ἐκνεληθὼν εἰς τὴν οἰκίαν μου ἤρχισα νὰ ἀνακινώσκω τὴν ἐφημερίδα καὶ ἡ πρώτη εἰδήσις ἣτις ἐπεσεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου ἦτο ὁ θάνατος τοῦ φίλου μου τοῦ Καϊμπριτζ.

Βραδύτερον ὁ αἰδεσιμώτατος Tandy μοῦ ἔγραψε βεβαιῶν τὴν ἀφήγησιν ταύτην καὶ εἰς τὰς παραμικροτέρας λεπτομερείαις, μοὶ προσέθετε δὲ ὅτι ἐξῆλθον εἰς τὴν ὁδὸν μόνον ἐκάλεσε μεγαλοφώνως τὸν φίλον του ἀλλὰ καὶ ἠρώτησε τοὺς γείτονας, ἀλλὰ οὐδεὶς τὸν εἶχεν ἰδῆ.

✱

Μία ἀπὸ τὰς περιφημοτέρας πνευματικῆς ἱστορίας εἶνε ἐκείνη τὴν ὁποῖαν ἀνέφερεν ὁ πρίγκηψ Victor Duleey Singh.

«Ἠμέραν τινὰ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1893 εὐρισκόμην εἰς Λονδίνον μετὰ τοῦ λόρδου Carnarvon. Ἐπήγαμεν εἰς τὸ θέατρον καὶ ἐπιστρέψαμεν τὸ μεσονύκτιον. Ἐγὼ ἐγύρισα ἀμέσως εἰς τὸ δωμάτιον καὶ κατεκλίθη ἀφῆσας, κατὰ τὴν συνήθειάν μου ἀνημμένη μίαν ἡλεκτρικὴν λυχνίαν.

«Ἐξηλωμένος ἐπὶ τῆς κλίνης παρετήρουν μίαν ἐλαιογραφίαν ἀνηρητημένην εἰς τὸν ἀπέναντι τοίχον. Εἶδον εὐκρινῶς νὰ προβάλλῃ ἐκ τοῦ πλαισίου τῆς εἰκόνας ἡ κεφαλὴ τοῦ πατρὸς μου, τοῦ Μυχραχιᾶ τοῦ Duleey Singh, ὅχι ὡς φωτογραφία, ἀλλ' ἡ ἀληθὴς κεφαλὴ τοῦ ἥτις μὲ ἠτένιζε μὲ ἔντονον ἔκφορα. Μὲ κατέλαβε τὸσάυτη ἐκπληξίς ὥστε ἐπήδησα ἀμέσως ἐκ τῆς κλίνης καὶ ἐπλησίασα εἰς τὴν εἰκόνα διὰ νὰ τὴν ἐξετάσω. Ἡ ἐλαιογραφία πρῶτα παιδίσκην ἰσταμένην ἐπὶ ἐξώστου καὶ παρατηροῦσαν εἰς τὴν χειρὰ τῆς ἐν ῥόδον. Ἡ κεφαλὴ τῆς κορασίδος ἦτο μικρὰ ἐνῶ ἡ τοῦ πατρὸς μου κατελαμβάνεν ὀλόκληρον τὴν εἰκόνα. Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἀφηγοῦμαι τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν λόρδον Carnarvon, ὅστις τὴν ἰδίαν ἐσπέραν μοῦ παρέδωκε δύο τηλεγραφήματα. Ὁ πατήρ μου ἦτο νεκρὸς. Τὴν προηγουμένην ἐσπέραν, ὀλίγον πρὸ τῆς ἐμφάνισεως τοῦ φάσματός του, εἶχε προβληθῆ ἐξ ἀποπληξίας καὶ τὴν ἐπαύριον ἀπέθνησεν».

✱

Ἡ κατωτέρω ἐμφάνισις συνέβη εἰς τὴν κυρίαν Alderson, παρ' ἧς οὕτω περιεγράφη:

«Ὁ υἱός μου καὶ ἐγὼ παρεθερίζομεν εἰς τὴν νῆσον Ὀσάιτ τὸ περὶ τὸν θέρους. Ἡ κατοικία μας ἦτο ἐγγὺς εἰς τὴν θάλασσαν, εἶχε δὲ πρὸ αὐτῆς μικρὸν κήπον, ἀλλὰ χωρὶς ὑψηλὰ δένδρα ὥστε νὰ καλύπτεται ἡ θέα.

Ἡ ἐσπέρα ἦτο τόσον ὠραία, ὥστε ὅταν ἡ κόρη τῆς ἰδιοκτητοῦς ἔφερε τὴν λάμπαν τῆς εἶπον νὰ ἀφήσῃ ἡμιανοικτὸν τὸ παράθυρον καὶ ἐκάθησα ἐπὶ τινος διζωνίου ἀπολαμβάνουσα τοῦ θεάματος τῆς θαλάσσης, ἐνῶ ὁ υἱός μου ἀνεγίνωσκε. Μόλις πρὸ ὀλίγου εἶχον λάβῃ παρὰ τῆς ἀδελφῆς μου ἐπιστολὴν ἐν ἣ μοῦ ἔγραψεν ὅτι ἡ «γρηναία κυρία» εἶχεν ἐμφανισθῆ πάλιν εἰς τὸ προσωπικὸν τῆς ὑπηρεσίας, εἰς τρόπον ὥστε ἡ σκέψις μου ἦτο εἰς τὰ πνεύματα, εἰς τὰ φαντάσματα καὶ τὰ παρόμοια. Ἀλλὰ δὲν ἐξεπλάγην καθόλου, ἐνῶ ἀκόμη παρετήρουν ἐξ ἰδοῦσα ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς τράτας, τὴν εἰκόνα γρηναίας κυρίας ἐνδεδυμένης κατὰ τὴν παλαιὰν μόδον, μὲ λευκὰ χειρόκτις εἰς τὰς χεῖρας.

Ὡς ἐκ τοῦ σκιόφωτος δὲν ἠδύναμην νὰ διακρίνω λεπτομερείαις εἰμὴ μόνον τὰς γραμμάς τῆς ἀνθρωπίνης ἐκείνης εἰκόνας προβαλλομένης εἰς τὸν οὐρανόν. Δὲν ἦτο καθόλου διαφανής, ἀλλὰ ἀδιὰ κέρματος εἰς τὴν ὄρασιν, ὡς ἀληθὲς ζῶν σῶμα. Τὴν παρετήρησα ἐπ' ὀλίγον καὶ ἔπειτα ἐστράφη ἀλλοῦ ἢ προσοχῆ μου. Ὅταν ἐπανεφῆρα τὸ βλέμμα μου εἰς τὴν γρηναίαν κυρίαν παρεξενεῦθην ἀντιληφθεῖσα ὅτι αἱ χεῖρές ἐκρύπτοντο ὀπίσθεν λευκοῦ σταυροῦ τῆς ἀποκεκομμένου κατὰ τὴν κορυφήν. Ἀφ' οὗ ἐβεβαίωθην ὅτι δὲν μὲ ἠπάτα ἡ ὄρασις, ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου καὶ τοῦ εἶπα νὰ κυττάξῃ ἐξω καὶ νὰ μοῦ εἴπῃ τί ἐβλεπε. «Τὶ δυσάρεστον θέαμα!» εἶπε, καὶ περιέγραψε τὴν γρηναίαν μὲ τὸν σταυρὸν, ἀκριβῶς ὅπως τὴν ἐβλεπον. Ἡ οἰκοδέσποινα τὴν ὁποῖαν ἐκάλεσα καὶ αὐτὴν, ἐπανέλαβε τὴν ἰδίαν περιγραφήν. Ἐσκέφθην ὅτι τὸ ὄραμα ἐκεῖνο θὰ ἦτο ἀποτέλεσμα κάποιου ἀνταντακίσεως, καὶ διὰ τοῦτο ἠρευνήσαμεν γύρω ἀλλὰ τίποτε δὲν ἐδικαιολογεῖ τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν. Ὁ υἱός μου ἐξῆλθε τότε εἰς τὴν τράταν καὶ ἡ ὀπτασία ἀμέσως ἐξηφανίσθη.»

Ἄλλη ἐνδιαφέρουσα περίπτωσις εἶνε ἡ συμβῆσα εἰς τὴν λαίδην B., φίλην τῆς κυρίας Cavendish de Blanchlands, Cavendish, ἣτις γράφει οὕτω:

«Ὁ σύζυγός μου καὶ ἐγὼ, ταξιδεύοντες ἐφ' ἀμάξης διὰ μέσου τῆς Νορμανδίας κατελήφθημεν ὑπὸ τόσον θυελλώδους καιροῦ ὥστε ἠναγκάσθημεν νὰ σταματήσωμεν καὶ νὰ ζητήσωμεν καταφύγιον εἰς παλαιὸν ὑποστατικόν, τὸ ὁποῖον καταφανῶς εἶχεν ἰδῆ καλλιτέρας ἡμέρας καὶ ὑπῆρξεν ἴσως κατοικία ἀρχαίων ἀριστοκρατῶν. Προ-

σεφέραμεν κάποιαν ανώτεραν τιμήν εις τὸν ἰδιοκτήτην καὶ μᾶς ὠδήγησεν εἰς ἓν στενὸν καὶ ἐπιμήκηδες δωμάτιον μὲ τρία ἢ τέσσαρα παράθυρα χωρὶς σκιάδας, δύο κλῖναι, δύο καθίσματα καὶ μία τράπεζα ἀπετέλουν τὴν ὅλην ἐπίπλωσιν ἢ ὅποια ἐφαινετο σεβαστῆς ἡλικίας. Δὲν ἤξεύρω πῶς μὲ κατέλαβεν ὁ φόβος ὅτι ἤμπορευσαν νὰ μᾶς φονεύσουν ἢ νὰ μᾶς ληστεύσουν οἱ ἥκιστα ἐγκαρδιωτικῶς ἐξωτερικοῦ ξενίζοντες ἡμᾶς. Διὰ τοῦτο ὁ σύζυγός μου ἔκλεισε καλῶς τὰς θύρας καὶ τὰς ὠχύρωσε, τρόπον τινά, διὰ τῶν ἀποσκευῶν μας. Ἐπεσα εἰς τὴν κλίνην, ἀλλὰ τὸ σεληνόφως, εἰσερχόμενον διὰ τῶν παραθύρων ἐφώτιζε τόσον τὸ δωμάτιον ὥστε νὰ μὲ ἐμποδίξῃ νὰ κοιμηθῶ.

Περίεφερον γύρω τὸ βλέμμα μου ὅτε αἴφνης εἶδον νὰ εἰσέρχεται, οὐχὶ ἐκ τῆς θύρας ἀλλὰ διὰ μέσου αὐτῆς, εἰς ἰσπότης μὲ πλατὺν πῖλον καὶ μὲ ἓνα μανδύαν ὅστις ἐκάλυπτε καὶ μέρος τοῦ προσώπου του. Εἰσήλθε, ἐπέρασε τὸ δωμά-

τιον βαδίζων, ἐντελῶς ἀθουρώως, παρὰ τὴν τράπεζαν, ἐπλησίασε κατόπιν τὴν κλίνην μου καὶ ἔπειτα ἐξήλθε διὰ τῆς πλαγίας θύρας. Ἐμείνα ἐννεὸς παγωμένη ἐκ τοῦ φόβου ἀνίκανος νὰ ἀρθρώσω λέξιν. Ἐπειτα ἀνεθάρρησα καὶ ἐφώνησα τὸν σύζυγόν μου : « Ἐδουάρδε, εἶδες ; Τί ἦτο αὐτό ; » Μοῦ ἀπήντησε : « Καὶ σὺ τὸ εἶδες, τὸ φάντασμα ; » Ἠγέρθη, ἐξήτασε προσεκτικώτατα θύρας καὶ παράθυρα ὅλα ἦσαν κλειστά, καὶ ὅλα τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν των. Ἐπεράσαμεν τὴν νύκτα χωρὶς νὰ κοιμηθῶμεν καὶ τὴν πρωτὴν ἐξήτησαμεν εἰς τὸ ἴδιον πληροφωρίαν διὰ τὸ φάντασμα, ἀλλὰ ὅλοι διὰ πρώτην φοράν τότε ἔλεγον ὅτι ἐμάνθανον ἀπὸ ἡμᾶς ὅτι ἡ οἰκία ἐκείνη ἐσυγχάζετο ἀπὸ φαντάσματα. Πιστεύω ὅμως ὅτι ἤξευραν πολὺ περισσότερα ἀπὸ ὅσα μᾶς ἔλεγον, καὶ ὅτι ἀπήντησαν οὕτω φοβούμενοι τὸν ἄγριον ἰδιοκτήτην, μήπως δυσφημήσουν τὸ ὑποστατικόν του. »

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

*Ο Βολταῖρος, εὐρισκόμενος εἰς τὸ μέγαρον τῆς κυρίας Σατελέ, ἔπαιξε μὲ μικρὸν παιδίον, τὸ ὁποῖον ἐκράτει ἐπὶ τῶν γονάτων του. Καὶ ἤρχισε νὰ τῷ λέγῃ :

— Μικρὲ μου, διὰ νὰ ἐπιτύχῃς μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν, πρέπει νὰ ἔχῃς τὰς γυναῖκας ὑπὲρ σοῦ. Διὰ νὰ ἔχῃς τὰς γυναῖκας ὑπὲρ σοῦ πρέπει νὰ τὰς γνωρίζῃς. Θὰ μάθῃς λοιπὸν, οὐ δλαὶ αἱ γυναῖκες εἶνε ὑποκρίτριαί καί...

— Πῶς ! ὅλαι αἱ γυναῖκες ; ἀνέκραξεν ἡ κυρία Σατελέ, ἐπεμβαίνοσα δογίλω. Τί λέγετε, κύριε Βολταῖρε !

— Κυρία, ἀπήντησεν ἀταράχως ὁ φιλόσοφος, δὲν πρέπει νὰ ἀπατώμεν τὰ παιδία.

Εἰς Γασκῶνος ἐκαυχᾶτο, ὅτι κατήγειο ἀπὸ οἰκογένειαν τόσον ἀρχαίαν, ὥστε ἐπλήρωσεν ἀκόμη τοὺς τόκους δανείαν τινὸς τὸ ὁποῖον συνήψαν οἱ πρόγονοί του διὰ νὰ δυνηθοῦν νὰ μεταβοῦν εἰς Βηθλεὲμ καὶ καταθέσουν τὴν λατρείαν των εἰς τὴν φάινην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

*Ο Διδερόν ἔλεγε περὶ τοῦ Φοντενέλ, λίαν προβεβηκότις τὴν ἡλικίαν τότε, καὶ σπανιώτατα παράγοντός τι ἄξιον τῆς προτέρας δόξης :

— Ὁμοιάζει μὲ πεπαλαιωμένην ἔπαυλιν εἰς τὴν ὁποίαν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐμφανίζονται τὰ πνεύματα.

Παίκτης τις, ὅστις δὲν ἄφηνεν εὐκαιρίαν διὰ νὰ καυχῆθῃ ὅτι ἦτο ἀξιοπρεπέστατος εἰς τὴν παιγνίδιον, συνελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ κλέπτων. Οἱ συμπαίκαί του ἐξωργίσθησαν τόσον ἐκ τῆς πράξεώς του, ὥστε τὸν ἔρριψαν κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρον τοῦ πρώτου ὀρόφου.

Μόλις ἀνεγερθεὶς ἐκ τῆς πτώσεως, κακῶς ἔχων, ὁ ἀξιοπρεπὴς παίκτης μετέβη παρὰ τινὶ φίλῳ του καὶ τὸν ἠρώτησε τί ἔπρεπε νὰ πράξῃ εἰς τὴν περίπτωσιν ;

— Ἡ μόνη συμβουλή τὴν ὁποίαν ἔχω νὰ σοῦ δώσω, ἀπήντησεν ὁ φίλος του, εἶνε νὰ μὴ παίξῃς πλέον εἰμὴ εἰς τὸ ἰσόγειον !

*Ο Τριμπουλέ, γελοιοποιὸς τοῦ Φραγκίσκου Α', ἀπειληθεὶς παρὰ τινος μεγιστάνου διὰ θανάτου, παρεπονέθη εἰς τὸν βασιλέα :

— Ἐὰν κάποιος, τῷ εἶπεν ὁ βασιλεὺς, εἶνε ἀρετὰ θρασὺς, ὥστε νὰ σὲ φονεύσῃ, θὰ τὸν κρεμάσω ἐν τέταρτον κατόπιν.

— Ἄς εὐδοκήσῃ ἡ Μεγαλειότης σας, ἀπήντησεν ὁ γελοιοποιὸς, νὰ τὸν κρεμάσῃ ἐν τέταρτον πρότερον !

Εἰς φοβερὸς ἀντιρροφίας ἐκαυχᾶτο εἰς τὸν Ριβερὸλ ὅτι ἐγνωρίζε τέσσαρας γλώσσας.

— Σᾶς συγχάρω, ἀπήντησεν ὁ Ριβερὸλ. Ἐπαίετε τέσσαρας λέξεις ἐναντίον πάσης ξένης ἰδέας.

Τὴν προτιεραίαν μάχης τινὸς εἰς ἀξιωματικὸς ἐξήτησεν ἀπὸ τὸν στρατάρχην Τουαρά τὴν ἀδειαν ὅπως μεταβῇ εἰς τι μακρὸν κείμενον χωρίον ὅπως ἐπισκεφθῇ τοὺς γονεῖς του καὶ λάβῃ τὴν εὐλογίαν των. Ὁ στρατάρχης ἠνόησεν ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς ἐξήτει τὴν ἀδειαν φοβούμενος διὰ τὴν ζωὴν του κατὰ τὴν ἐπιχειρήσασαν μάχην.

Ἐν τούτοις παρεχώρησε τὴν ἀδειαν εἰπὼν :
— Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα μακροζωήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς.

Νεαρά τις γυνὴ ἔχουσα υἱὸν τοῦ ὁποῖου ἡ πατρὸτις ἦτο λίαν ἀμφίβολος, ἐξέφραζε τὴν στενοχωρίαν της, εἰς τινα συναστροφὴν, περὶ τῆς καλλιτέρας μορφώσεως τὴν ὁποίαν θὰ ἔπρεπε νὰ δώσῃ εἰς τὸ τέκνον της.

Τότε εἰς φιλείρων ἐκ τῶν παρισταμένων συνεβούλευσε κακεντρεχῶς τὴν Κυρίαν νὰ ἀποσιεῖλῃ τὸν υἱὸν της εἰς τὸ Λύκειον τῶν Τεσσάρων Ἐθνῶν.

*Ἐπισκοπὸς τις πλουσιώτατος, ἐξεληθὼν εἰς ἐπισκοπικὴν περιουσίαν, συνεχάρητο τὸν πάμπτωχον ἐφημέριον μικροῦ τινος χωρίου, διὰ τὸν καθαρὸν ἀέρα ποῦ ἀνέπνεεν ἐκεῖ.

— Σεβασμιώτατε, ἀπήντησεν ὁ ἐφημέριος, θὰ ἦτο καλὸς ὁ καθαρὸς ἀἴρ, ἐὰν ἠδυνάμην νὰ ζῆσω ἀπὸ αὐτόν.

— Ἡ «Ναίνα», ἡ κωμωδία τοῦ Βολταῖρου, ἐπαίχθη εἰς τὴν πρώτην τῆς παράστασιν μὲ ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν. Ὁ συγγραφεὺς μετὰ τὸν θρίαμβόν του ἠρώτησε κακεντρεχῶς πῶς, τὸν φίλον του Πιρὼν, μὲ τὸν ὁποῖον εὐρίσκειτο διαρκῶς εἰς πόλεμον σκέψεως καὶ εὐθυμολογίας, τί σκέπτεται διὰ τὸ ἔργον του.

— Σκέπτομαι, ἀπήντησεν ὁ Πιρὼν, οὐ θὰ εἶσθε εὐχαριστημένους νὰ τὸ εἶχα κάμει ἐγώ.

Δύο Γασκῶνοι καθήμενοι εἰς τὰ δύο ἀντίθετα ἄκρα τῆς τραπέζης ἐφιλονίκησαν :

— Ἐὰν ἡμῖν πλησίον σας, εἶπεν ὁ εἷς, θὰ σᾶς ἐκολάφιζον. Ἀλλὰ ἡ πρόθεσις ἐπέχει θέσιν τοῦ γεγονότος. Λοιπὸν θεωρήσατε ὅτι ἐλάβατε τὸν κόλαφον.

— Κύριε, ἀπήντησεν ὁ ἄλλος μετὰ μεγάλης ψυχραιμίας, ἐὰν σᾶς ἐφθανα θὰ σᾶς διεπέρων διαμπαξὲ μὲ τὸ ξίφος μου. Λοιπὸν θεωρήσατε οεαντὸν ἐεκρόν.

*Ο Βολταῖρος ἀστεϊζόμενος κάποτε ἐπὶ τοῦ ὄρους μερικῶν συγγραφέων, οὔτινες συνεσώρευον τὸ ἐν ἐπὶ τοῦ ἄλλου τὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα, ἔλεγε :

— Δὲν εἶνε εὐκόλον νὰ τοὺς κάμῃ τις νὰ ἐνοήσουν, ὅτι τὸ ἐπίθετον εἶνε ὁ χειρότερος ἐχθρὸς τοῦ οὐσιαστικοῦ, ἔστω καὶ ἂν συμφωνῇ μετ' αὐτοῦ κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν !

Σύζυγός τις ἔλεγεν εἰς τὴν γυναῖκά του ἡμέραν τινά :

— Μοῦ φαίνεται, οὐ εἰς τὴν πόλιν μας εἰς μόνον ἄνθρωπος ὑπάρχει, τὸν ὁποῖον δὲν ἠπάτησεν ἢ σύζυγός του.

— Ποῖος εἶνε αὐτός ; ἠρώτησεν ἡ γυνή.
— Ἀλλὰ τὸν γνωρίζεις, ἐπανέλαβεν ὁ σύζυγος.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀπεκρίθη ἡ εἰλικρινὴς σύζυγος, εἰς μάτην ζητῶ νὰ τὸν εὔρω δὲν τὸν γνωρίζω !

Διάσημος Ἰσπανὸς ἱεροκήρυξ, κηρύσσων Κυριακὴν τιναπερὶ πειρασμοῦ, ἀνέφερε τὴν προσπάθειαν τοῦ Σατανᾶ, ὅπως παρασύρῃ τὸν Χριστὸν ὑποσχόμενος αὐτῷ τὰ βασίλεια τῆς Ἰταλίας, τῆς Γαλλίας κλπ. αὐτὰ τὸν ἔκαμε νὰ ἴδῃ διὰ τινος τηλεσκοπίου ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ.

— Ἀλλὰ διὰ τὴν κακὴν τιμὴν τιμὴν τοῦ Σατανᾶ, ἐξηκολούθησεν ὁ ἱεροκήρυξ, δὲν ἐφαινετο ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Ἰσπανία, ἐπιπροσδογόντων τῶν Πυρρηναίων. Διότι ἂν ὁ Χριστὸς ἔβλεπε τὰ κάλλη καὶ τὸν πλοῦτον, τὸν ὁποῖον περικλείει ἡ Ἰσπανία, δὲν ἠξεύρω ἐὰν δὲν θὰ ὑπέκυπτεν εἰς τὸν πειρασμόν.

*Ἠρώτησαν κάποτε τὸν Βολταῖρον τί διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ὀρθοῦ.

— Τὸ καλὸν ἔχει ἀνάγκην ἀποδείξεω, ἐνῶ τὸ ὀρθοῦ δὲν ἔχει. ἀπήντησεν ὁ φιλόσοφος.

*Ο Λουδοβίκος Β' ὅτε ἀκόμη ἦτο δούξ τοῦ Ὁρλεάν εἶχεν ὑποστῆ πολλοὺς διωγμούς καὶ πολλὰς προσβολὰς, ὑπὸ τὴν ἀντιβασιλείαν τῆς Ἀννης τῆς Γαλλίας, ἀδελφῆς καὶ κηδεμόνος τοῦ Καρόλου Η'. Ὄταν ὁ Λουδοβίκος ἐγένετο βασιλεὺς, οἱ ἀδελκοὶ του τὸν ἐπέεζον νὰ ἐκδικηθῇ διὰ τὰς ὕβρεις ἐκεῖνας. Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησις ἣν ἔδωκεν :

— Δὲν εἶνε δοθὸν ὁ Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας νὰ ἐκδικηθῇ τὰς ὕβρεις τὰς γενομένας εἰς τὸν δούκα τοῦ Ὁρλεάν.

Τοῦτο ἐνθυμίζει ἐπίσης τοὺς λόγους τοῦ Ἀδριανοῦ, ὅστις ἔχων σοβαρὰς ἀφορμὰς κατὰ τινος ἀξιωματικοῦ τῶν λεγεῶνων τῆς Σουρίας, τῷ εἶπεν ὅταν ἀνηγορεύθῃ Ἀυτοκράτωρ :

— Ἐσώθης. Ἰδοὺ διὰ ἔργου Ἀυτοκράτωρ.

*Ο Ρουλιέρ παρεπονέτο εἰς τι γεῦμα ἐναντίον ἐκείνων, οὔτινες τὸν ἐθεώρουν ὡς κακόν.

Εἰς τὴν τιμὴν μου ! ἔλεγεν, εἶμαι ὁ καλλιτεροῦς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου. Ἠρεύνθησα τὴν συνείδησίν μου καὶ δὲν εἰρήκα εἰς ὅλην μου τὴν ζωὴν παρὰ μίαν κακίαν...

— Πότε θὰ παύσῃ ; ἠρώτησεν ὁ Ταλλεϋράνδος.

Εἰς τινὰ Γάλλον εὐγενῆ, εὐρισκόμενον ἀκόμῃ ἐπὶ τῆς κλίνης, ὃ ὑποδηματοποιὸς τοῦ ἔφερον ἀπλήρωτον λογαριασμὸν πρὸς ἐξόφλησιν.

— Ἦλθετε νὰ πληρωθῆτε ; ἠρώτησεν ὁ εὐγενής.

— Μάλιστα.
— Ἀνοίξατε τὸ συρτάριον ἐκεῖνο.
Καὶ ἔδειξε τὰ ἐν τῇ ἀπέραντι τραπέζῃ συρτάρια.
— Ὁ ὑποδηματοποιὸς ἤνοιξε τὸ πρῶτον.
— Δὲν ὑπάρχουν χρήματα ἐδῶ, εἶπεν.
— Ἀνοίξατε τὸ δευτέρον.
— Οὐτε ἐδῶ.
— Τὸ τρίτον.
— Ἐδῶ ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι λογαριασμοί.
— Βάλετε αὐτοῦ καὶ τὸν ἰδικόν σας !
Καὶ ὁ εὐγενὴς ἐγύρισεν ἀπὸ τὸ ἄλλο πλευρόν !

— Ὑπάρχουν ἀνόητοι ἄνθρωποι οἱ ὅποιοι νομίζουν ὅτι δύναται νὰ υπερηφανεύωνται δι' ἐλάχιστα πράγματα. Οὐτω ξένος τις ὅστις εἶχε μεταβῆ εἰς Σπάρτην διὰ νὰ ἴδῃ αὐτὴν πόλιν, ἐστάθη εἰς τι μέρος σιτηριζόμενος ἐπὶ ἐνὸς ποδός. Καὶ εἰς Σπαρτιάτην τινὰ παρατηροῦντα αὐτὸν εἰς τὴν στάσιν ταύτην, εἶπε μετὰ τινος ἐπάροχου :

— Σὺ δὲν θὰ ἠδύνασο νὰ μείνης εἰς τὴν στάσιν ταύτην ἐπίσης ἐπὶ μακρὸν ὥσως ἐγώ.
— Εἶπε ἀληθῆς, ἀπήντησεν ὁ Σπαρτιάτης, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει πτηνὸν ἃ ὅποιον δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ κάμῃ τὸ ἴδιον.

— Ὅτε ἡ βασίλισσα Χριστίνα εἶχε μεταβῆ εἰς Ρώμην, ὁ Πάπας ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς καρδιγαλίου τινὰς, ἵνα τὴν συνοδεύσουν εἰς τὰς ἐπισκέψεις τὰς ὁποίας ἐπεθύμει νὰ κάμῃ ἐν τοῖς Μουσείοις. Εἰς τὴν βασίλισσαν ἤρσε πολὺ τὸ ἄγαλμα τοῦ Μπερτίνι τὸ συμβολίζον τὴν Ἀλήθειαν. Τότε εἰς καρδιγάλιος, μὴ σιερούμενος λεπτοῦ πνεύματος, εἶπε :

— Ἐδλογητὸς ὁ Θεὸς, Μεγαλειοτάτη, οὐκ αἰσθάνεσθε ἀγάπην πρὸς τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν αἱ ἐστεμμένα κεφαλαὶ δὲν δύναται νὰ ὑποφέρουν.
— Τὸ πιστεύω, ἀπεκρίθη ἡ βασίλισσα, ἀλλὰ πᾶσα αἰ ἀλήθειαι δὲν εἶνε ἀπὸ μάρμαρον.

Ἡρώτων κάποτε τὸν Ἀριστοτέλη διατὶ οἱ ἄνθρωποι δοκιμάζουν τὴν ἀγάπην πρὸς τὸ κάλλος.
Καὶ ὁ φιλόσοφος ἀπήντησε ξηρῶς :
— Ἀτὴ εἶνε ἐρώτησις τυφλοῦ.

Ἐἰς πτωχὸς, ὅστις ἀναμφιβόλως ἐγνωρίζε, ὅτι εἶχε γραφῆ ὅτι «ὅλοι ἔχομεν ἓνα μόνον Θεὸν ὡς πατέρα», ἐζήμει ἐλεημοσύνην ἀπὸ τὸν Ἀυτοκράτορα Μαξιμιλιανὸν Α', ἀποκαλῶν αὐτὸν «ἀδελφόν». Ὁ Ἀυτοκράτωρ χωρὶς νὰ χολωθῆ ἐκ τοῦ θράσους τούτου τοῦ ἐπαίτου, διέταξε νὰ τοῦ δώσουν καὶ.

Ἄλλ' ὁ ἐπαίτης δὲν ἔμεινεν εὐχαριστημένος καὶ εἶπεν, ὅτι ἤλπιδεν οὐ θὰ ἐλάμβαιε καὶ περὶ σὺν ἄλλοις ἀπὸ ἓνα Ἀυτοκράτορα.

— Πῆγαυε, πῆγαυε, εἶπεν ὁ Μαξιμιλιανός. Ἐὰν καθεὶς ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου σοῦ ἔδιδεν ἀπὸ τόσον θὰ ἐγίνετο πολὺ πλουσιώτερος ἀπὸ ἐμέ.

Ὁ ἀββᾶς Βουαγλῶν, ἦτο ἄνθρωπος χωρὶς χαρακτῆρα. Διὰ τοῦτο ὅταν κάποτε τῷ ἀνετέθη διπλωματικὴ ἀποστολὴ, ὁ Δυκλὸς, γραμματεὺς τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, τῷ εἶπε :

— Σᾶς συγγαίρω ἀγαπητὴ συνάδελφε. Τέλος πάντων θὰ ἔχετε καὶ σεῖς ἓνα χαρακτῆρα !

Ὁ Δελφίδιος, ρήτωρ ὀρμητικώτατος, κατηγορεῖ ποτε πρὸ τοῦ Ἰουλιανοῦ ἄνθρωπόν τινα. Βλέπων ὅτι δὲν εἶχεν ἀρκετὰς ἀποδείξεις διὰ τὴν πείσιν τὸν Ἰουλιανόν, ἀνέκραξεν :

— Ἐὰν ἀπαλλάσσειαί τις μὲ τὸ νὰ ἀρῆται, τίς ποτε θὰ ἠδύνατο νὰ κηρυχθῆ ἕνοχος ;
— Καὶ ἐὰν δὲν ἀπηρτεῖτο εἰμὴ νὰ κατηγορῆ τις, τίς ποτε θὰ ἠδύνατο νὰ κηρυχθῆ ἀδῶος !
ἀπήντησεν ὁ Ἰουλιανός.

Εἰς Νορμανδὸς περιέγραφε μίαν ἡμέραν πομπῶδως τὰ ὄρατα καὶ ἀπέραντα δάση, τὰ ὁποῖα ἔλεγεν οὐ εἶχεν.

Γασκωνός τις παρευρισκόμενος δὲν ἐκρατίθη ἀπὸ τοῦ νὰ ἀνακράξῃ :

— Ἀκούετε τὸν κύριον νὰ ὀμιλῇ διὰ τὰ ἐκτεταμένα δάση του. Ἄς μὲ πρὶξουν ἂν ἔχη τόσα ὅσα φθάνουν νὰ κατασκευάσῃ μίαν ὁδοντογλυφίδα.

[Ἐπιστήμαι—Γράμματα—Τέχναι]

Η ΓΥΝΗ ΚΑΙ ΤΑ ΚΟΙΝΑ

«ΤΕΚΜΗΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ» (Παρίσις). — Ὁ Μάρκελλος Σαμπᾶ θεωρεῖ τὴν συμμετοχὴν τῆς γυναικὸς εἰς τὴν δημοσίαν λειτουργίαν ὡς πρόοδον ἀναγκαιοτάτην καὶ ἀναπόφευκτον. Διατὶ αἱ γυναῖκες νὰ μὴ γίνωνται εἰσπράκτορες ; Ἡ πλειονότης τῶν γυναικῶν συντηροῦν θαυμασίως τὸ οἰκοκυριὸν των. Εἶνε κατ' ἀκολουθίαν ἱκαναὶ νὰ διαχειρισθῶσι καὶ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ Κράτους μὲ τὴν φρόνησιν καὶ ἐπιμέλειαν ὅσον καὶ τὰ ἰδικὰ των. Προηγουμένως ὁμοῦς πρέπει νὰ ἀποκτήσουν τὸ δικαίωμα τῆς ψήφου τοῦτο δὲ θὰ βελτιώσῃ τὴν πολιτικὴν κατάστασιν διότι οὐδεὶς θ' ἀρνηθῆ ὅτι ἡ ψήφος μιᾶς Κιούρης ἢ οἰασθήποτε διδάκτορος δὲν ἀξίζει ὅσον καὶ ἡ ψήφος τῶν ἀρρένων συναδέλφων των.

Η ΠΟΣΙΜΟΣ ΘΑΛΑΣΣΑ

«ΕΠΙΘ. ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ» (Παρίσις). — Τὸ παράδοξον τοῦτο πρόβλημα φαίνεται ὅτι ἐγγίζει νὰ λυθῆ ἐν Ἀυστραλίᾳ. Εἶνε γνωστὸν ὅτι τὸ κέντρον τῆς μεγάλης ταύτης ἠπείρου εἶνε ἐστερημένον ὕδατος, ἔλλειπει δὲ φυσικῆς ἀρδεύσεως, δὲν δύναται νὰ παραδοθῆ οὔτε εἰς τὴν κτηνοτροφίαν οὔτε εἰς τὴν καλλιέργειαν. Εἶνε ὁμοῦς ἐπίσης γνωστὸν ὅτι ὑπὸ τὴν ζώνην ταύτην ὑπάρχει ἀρτεσιανὸν ὑπόγειον λεκανοπέδιον τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ὑδρεύσῃ ὅλην τὴν χώραν. Ἐπειδὴ ὁμοῦς τὸ ὕδωρ τοῦτο περιέχει μέγα ποσὸν σοδιούχου ἀνθρακος, δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἀρδουσιν, πολλῶ δὲ μᾶλλον πρὸς πόσιν. Διηρωτήθησαν ἐὰν διὰ τῆς προσθήκης ἀναλόγου ποσότητος νιτρικοῦ ὀξέος εἶνε εὐκόλον νὰ μεταβληθῆ ὁ ἀνθραξ εἰς νιτρον ὅπερ ὡς γνωστὸν εἶνε μέσον καλλιέργειας. Τὸ ζήτημα συζητεῖται εἰς τὸ χημικὸν ἐργαστήσιον τοῦ Σιδνεὺ καὶ τὸ τρίμημα τῆς Γεωργίας.

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΟΥ ΜΟΡΓΚΑΝ

«ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ» (Παρίσις). — Ὁ Ἀμερικανὸς ξάπλουτος Πιερπον Μόργκαν εἶνε ὁ Βασιλεὺς τῶν Συλλεκτῶν. Ἀγνοεῖται σχεδὸν παρὰ πάντων ὅτι ἡ καλλιτέρα καὶ πλουσιώτερα συλλογὴ του εἶνε ἡ συλλογὴ τῶν παλαιῶν βιβλίων του. Ἡ Βιβλιοθήκη αὕτη ὑπάρχει ἐν μαρμαρίνῳ μεγάρῳ τῆς λεωφόρου Μάδισον ἐν Νέα Ὑόρκῃ. Ἀπὸ τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ τοῦ Λαυρεντίου τῶν Μεδίκων, οὐδέποτε παρουσιάσθη τοσοῦτον σύνολον βιβλίων καὶ χειρογράφων. Τὰ βιβλία ταῦτα δὲν τἀπέκτησε μόνον χάρις εἰς τὸν πλοῦτον του ἀλλ' ἀκόμῃ καὶ χάρις εἰς τὴν ἐπιμονὴν καὶ τὴν ἀνιχνευτικὴν του δεινότητα. Καὶ μόνον ἡ ἀφήγησις τῆς ἀναζητήσεως καὶ εὐρέσεως τῶν περιφθῶν χειρογράφων τοῦ Βύρμονος ἐν Ἐλλάδι, ἀποτελοῦσιν ἀληθινὴν Ὀδύσειαν.
Ποῖα ὁμοῦς ἡ Ὀδύσειαι ; Ἡ «Ἐπιθεώρησις» δὲν μᾶς πληροφορεῖ.

ΑΙ ΑΠΑΡΧΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ

«ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ» (Παρίσις). — Ὁ κ. Δουρχέμι ἐξετάζει τὰς ἀπαρχὰς τῆς θρησκευτικῆς ιδέας. Αἱ θρησκείαι καὶ αἱ μᾶλλον «βάνανσοι» καὶ χονδροκαμωμέναι τὰς ὁποίας μᾶς ἀποκαλύπτει ἡ ἱστορία, εἶνε τόσον περιπλοκοὶ ὥστε κακῶς φαίνεται ριζωμένη ἡ ἰδέα τὴν ὁποίαν ἔχομεν περὶ τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τῶν ἀρχαιοτέρων ἀποθρῶπων. Μέχρι τοῦδε δύο ὑποθέσεις ἐγένοντο ἀποδεκταί. Ἡ μία ἀνάγεται εἰς τὴν φυσιοκρατίαν καὶ ἡ ἕτερα εἰς τὴν λατρείαν τῶν προὔπαρξάντων πνευμάτων. Ὁ κ. Δουρχέμι ἀποδεικνύει ὅτι τὰ δύο ταῦτα θρησκείματα εἶνε ἀνεπαρκῆ καὶ ὅτι ἄλλαι θρησκείαι προὔτηρχον. Ποῖαι ὁμοῦς ; Δὲν μᾶς τὸ λέγει.

Η ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΡΙΣΙΣ

«ΓΑΛΛΙΚΟΣ ΕΡΜΗΣ» (Παρίσις). — Διὰ τὸν κ. Π. Λουῆ ἡ Ἀνατολικὴ κρίσις, χρόνιον τῆς Εὐρώπης νόσημα, χαρακτηρίζεται σήμερον ἐκ τῆς ἀληθείας ὅτι ἐπαπειλεῖ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀλληλεγγύην.
Ὅπλιζει κατ' ἀλλήλων τὰς Δυνάμεις ἀλλὰ ταυτοχρόνως ἐκηδεύει καὶ ἐλαττώνει ταραχῶδες διὰ τὸν κόσμον στοιχεῖον, τὴν γερμανικὴν στρατοκρατίαν. Ἡ ἀντίληψις τῆς γερμανικῆς πολιτικῆς καταρρέει, καθ' ὃν χρόνον οἱ δύο σύμμαχοι τῆς Γερμανίας ἀλληλοκυττάζονται ἀπειλητικῶς, καὶ ἡ μόνωσις τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βερολίνου ἐπιφαίνεται ἐναργεστέρα.
Ἡ μόνωσις αὕτη οὔτε εἰς τὴν Γαλλίαν ὀρεῖται οὔτε τὴν Ἀγγλίαν οὔτε τὴν Ρωσίαν, ἀλλ' εἰς αὐτὴν τὴν Ἀυστρίαν, ἥτις ἀφυπνίζουσα ἀπροσδοκῆτως καὶ βιναύσως δύναται τις εἰπεῖν, τὸν βαλκανικὸν κίνδυνον παρέλυσεν τὴν Τριπλῆν.

[Τὸ σιδηροῦν προσωπεῖον]

Εἰς τὸ αὐτὸ περιοδικὸν ὁ Α. φὸν Τζέννετ σημειοῖ νέαν τινὰ λύσιν εἰς τὸ αἰνίγμα τοῦ διασῆμου «Σιδηροῦ Προσωπεῖου» ὑπὸ τὸ ὁποῖον λέγεται ὅτι διὰ βίον καὶ ἔνεκα πολιτικῶν ἀναγκῶν ἐκράβη ὁ δίδυμος ἀδελφὸς Λουδοβίκου ΙΔ'.

Ὁ «Σιδηροπρόσωπος» ἦτο υἱὸς τις τοῦ Καρόλου Β' Βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, καὶ ὅστις ἦτο γνωστὸς ὑπὸ τὰ ὀνόματα : Ἰωάννης Κουδούνας, ἢ ἀββᾶς Πρωϊνῶν ἢ θαλαμηπόλος Εὐστάθιος τῆς Ἀγγέρας. Ὁ Πρωτεύς οὗτος ἐπιφορτισθεὶς μὲ πολιτικο-θρησκευτικὰς ραδιουργίας, εἶχεν ἐντολὴν νὰ συνάψῃ συνασπισμὸν διαφόρων κρατῶν ἐναντίον Λουδοβίκου ΙΔ' καὶ νὰ παρασκευάσῃ τὴν τελείαν ἀποτυχίαν τῶν σχεδίων αὐτοῦ διὰ τὴν καθίδρυσιν τῆς ἡγεμονίας του.

Τοῦτο ἦτο τὸ «μέγα μυστικόν» καὶ ἡ σύλληψις τοῦ κατέχοντος αὐτὸ, ἡ φυλάκισις του, αἱ ληφθεῖσαι προφυλάξεις ὅπως παρεμποδισθῆ ἡ ἀναγνώρισις του, ἐμελλόν ὄχι μόνον νὰ παρασκευάσουν τὴν ἀποτυχίαν τοῦ σχεδίου του ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν ἐξαναγκάσουν εἰς τὸ νὰ μὴ δύναται νὰ καταστήσῃ ποτὲ γνωστὰ ὅσα ἐγνώριζε.

ΑΕΡΟΝΑΥΤΙΚΗ

«ΝΕΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ» (Παρίσιος)—'Ο κ. Σ. δὲ Βω ἀφιερῶν μελέτην περὶ τῆς «ἀεροναυτικῆς» ἐν γένει τῆς ὁποίας ἐξετάζων τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρὸν, καὶ προλέγων τὸ μέλλον βεβαίως ὅτι ἡ ἐπισημὴ αὕτη κατ' ἐξοχὴν εἰς τὰς πολεμικὰς ἀνάγκας θ' ἀνταποκριθῆ, διὰ τῶν ἐναερίων συνεννοήσεων διὰ τὴν ἐπίθεσιν, διὰ τὰς ἀνιχνεύσεις καὶ ἄλλας βοηθητικὰς ἐργασίας.

'Ο ἀρχιστράτηγος χάρις εἰς τὴν ἀεροναυτικὴν θὰ γνωρίζῃ ἐπακριβῶς τὰς θέσεις τοῦ ἐχθροῦ. 'Αφ' ἐτέρου ὁμοῦς ἡ ἀεροναυτικὴ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς μέσον βελτιώσεως τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν διαφόρων κρατῶν.

ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

«ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ» (Παρίσιος). — Τὸ ἔργον τῶν ἱεραποστόλων ἐν γένει κατ' ἔτος ἐπεκτείνεται. 'Ιδίως οἱ διαμαρτυρούμενοι ἱεραποστόλοι διεκρίθησαν ἐπὶ δραστηριότητι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Μέχρι τοῦδε ἡ μεγάλη κεντρικὴ ἐστία ἀπὸ τῆς ὁποίας ἡ εὐσπλαγγία ἠκτινοβόlei εἰς τὰς μὴ χριστιανικὰς χώρας ἦτο ἡ Ἄγγλ. α. Σήμερον αἱ ἠνωμένα Πολιτεῖαι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ἀνταγωνίζονται ἐπαξίως. Παραδόξως ἡ ἀμερικανικὴ δρᾶσις καὶ προσπάθεια στρέφεται κυρίως πρὸς τὰς ἀγγλικὰς Ἰνδίας. Οἱ ἀμερικανοὶ συντηροῦσι 1,350 ἱεραποστόλους ἐν Ἰνδίας: Σήμερον αἱ ἠνωμένα Πολιτεῖαι ἔχουν 6,500 ἱεραποστόλους, ἡ Ἄγγλ. α. 8,000 καὶ ἡ λοιπὴ Εὐρώπη 3,000.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΙΑΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

«ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΟΣΜΩΝ» (Παρίσιος)—'Η κόμησσα Ρ. δὲ Κουασὸν ἀφηγεῖται τὴν τραγικὴν ἱστορίαν τῆς ἀτυχοῦς ἐκείνης Σοφίας Δωροθέας ἣτις ὑπανδρευθεῖσα Γεώργιον τὸν Ἀ' ἐγένετο Βασίλισσα τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἔσχε μετὰ τοῦ Κόμητος Καίνιξμαρκ σχέσεις ἐπὶ μακρὸν ἀπομεινάσας σκοτεινὰς μέχρις ὅτου ἐκ τῶν ἀρχαίων τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λούνδης ἀπεκαλύφθη ἡ ἀλληλογραφία τῆς ἐξ Ἄνωβέρου ἡγεμονίζουσας μετὰ τοῦ Σουηδοῦ εὐπατρίδου. Ὑπῆρξεν ὑπαρξίς μελαγχολικὴ, θῦμα τοῦ μίσους καὶ τῆς συκοφαντίας, ἣτις ὑπανδρευθεῖσα παιδίσκη ἀκόμη μετ' ἀναξίου καὶ βαρβάρου ἀνδρὸς ἐθνισάσθη εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ Κράτους. Σκληρῶς ἐξήγγισε τὰ σφάλματά της καὶ τὰς ἀδυναμίας της. Ἡ ζωὴ της ὑπῆρξε δρᾶμα τρομακτικὸν μὲ τρομακτικώτερον τέλος.

Ο ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ

«ΠΑΡΙΣΙΝΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ» — Κατὰ τὸν στρατηγὸν Β. Δουρονίς ὁ αὐστριακὸς στρατὸς παρουσιάζει ἐλαττώματα ὀφειλόμενα εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ γεωγραφικὴν τῆς χώρας κατάστασιν. Λεῖπει ἡ ὁμογένεια. Ἡ κληρονομία εἶνε βραδεία. Ἡ ἐν εἰρήνῃ δύναμις τῶν μεθοριακῶν σταθμῶν ἀνεπαρκής, ἀνεπαρκέστατος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνακατατασσόμενων ὑπαξιωματικῶν. Τὸ Ἐπιτελεῖον εἶνε μακρὸν τοῦ στρατοῦ, Ἐξ ἐναντίας ἔχει θαυμάσια στοιχεῖα, καλοὺς στρατηγούς, ἐπιτελεῖς μεγάλῃς ἀξίας καὶ τέλος ἐν πολέμῳ εἶνε εἰς θέσιν νὰ παρατάξῃ μεγάλας δυνάμεις.

ΤΟ ΝΕΟΝ ΠΝΕΥΜΑ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΩΝ

«ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΙΣ» (Παρίσιος)—'Ο Μανρίκιος Σαρδόνι ἐξετάζει τὸ νέον πνεῦμα τῶν ἐπαναστατῶν ἐν ταῖς συνδικατικαῖς θεωρίαις τοῦ Γεωργίου Σορέλ τοῦ νέου τούτου Σπινόζα τῆς γενικῆς «ἀπεργίας» τοῦ ἀνδρὸς ὅστις κυριαρχεῖ τῆς κινήσεως ταύτης, καίτοι παραμένει ἀγνωστος εἰς τὰ πλήθη. Πρῶην μηχανικὸς, πρῶην διπλόπλοος, εἶνε ἐξηκοντούτης σήμερον καὶ μονάζει σπουδάζων καὶ μελετῶν, καὶ «διαρκῶς διδασκόμενος». Σήμερον εἶνε ταμείον πάσης γνώσεως καίτοι αὐτοδίδακτος ἐν τῇ Φιλοσοφίᾳ. Ἐδημοσίευσεν μερικὰς πραγματείας του, τὴν «Δίκην τοῦ Σωκράτους» τὸ «Ἐρεπὸν τοῦ ἀρχαίου κόσμου», τὸ «Σύστημα τοῦ Ρενάν»· τὰ ἔργα διωκτὰ χρονολογοῦνται ἀπὸ 20ετίας. Τὰ ἔργα του δια καταλήγουσιν εἰς τὸ δόγμα τῆς βίαιας Ἐπαναστάσεως. Εἶνε ὁ μακρυνὸς προφήτης τῆς γενικῆς δημοσπονδίας τῆς ἐργασίας καὶ ἀτόστολος τοῦ δικαίου τῶν μειονοφηγιῶν.

Κατ' αὐτὸν ἡ γενικὴ ἀπεργία εἶνε τὸ μοναδικὸν φάρμακον.

ΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑΙ ΔΙΑΠΟΡΟΜΕΥΣΕΙΣ

«ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΩΝ» (Παρίσιος)—'Ο κ. Γκουγιῶ σημειοῖ νέον Μονπώλιον τοῦ Γαλλικοῦ Κράτους. Πρόκειται περὶ τοῦ γνωστοῦ σχεδίου περὶ συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Κράτους καὶ τῆς Ἑταιρίας τῶν «Θαλασσίων Διαπορθευέσεων» διὰ τῆς ὁποίας ἡ Ἑταιρία δικαιούται νὰ ἐκδώσῃ ὁμολογίας 104 ἑκατομμυρίων ἠγγυμένων, ἔναντι τῶν ὁποίων ἀναλαμβάνει τὸ Κράτος νὰ πληρώσῃ ἐτησίως 15 ἑκατ. φράγκων.

'Ο συγγραφεὺς θεωρεῖ τὴν σύμβασιν ταύτην ἣτις ἀκριβῶς ἐγένετο ἵνα ἐνισχύσῃ τὴν παραλύσαν γαλλικὴν ναυτιλίαν, ὡς ὀλέθριον κατ' αὐτῆς κτύπημα.

